

PERSFOCUS

VIERDE JAARGANG NUMMER 1 -- JANUARI 1988

knipselkrant van vereniging martijn
over kinderen, volwassenen en seksualiteit

Vanaf deze week een tientje voor een bengel. En als de bengels ledere week zo mooi zijn als deze week, kunt u nog heel wat fraaie plaatjes tegemoet zien. De bengel op deze foto mag vanaf vrijdag op ons kantoor aan de Houtmarkt het tientje en een afdruk van deze foto ophalen. Neem je bal mee, want Jos is benieuwd naar de kleur.

In dit nummer:

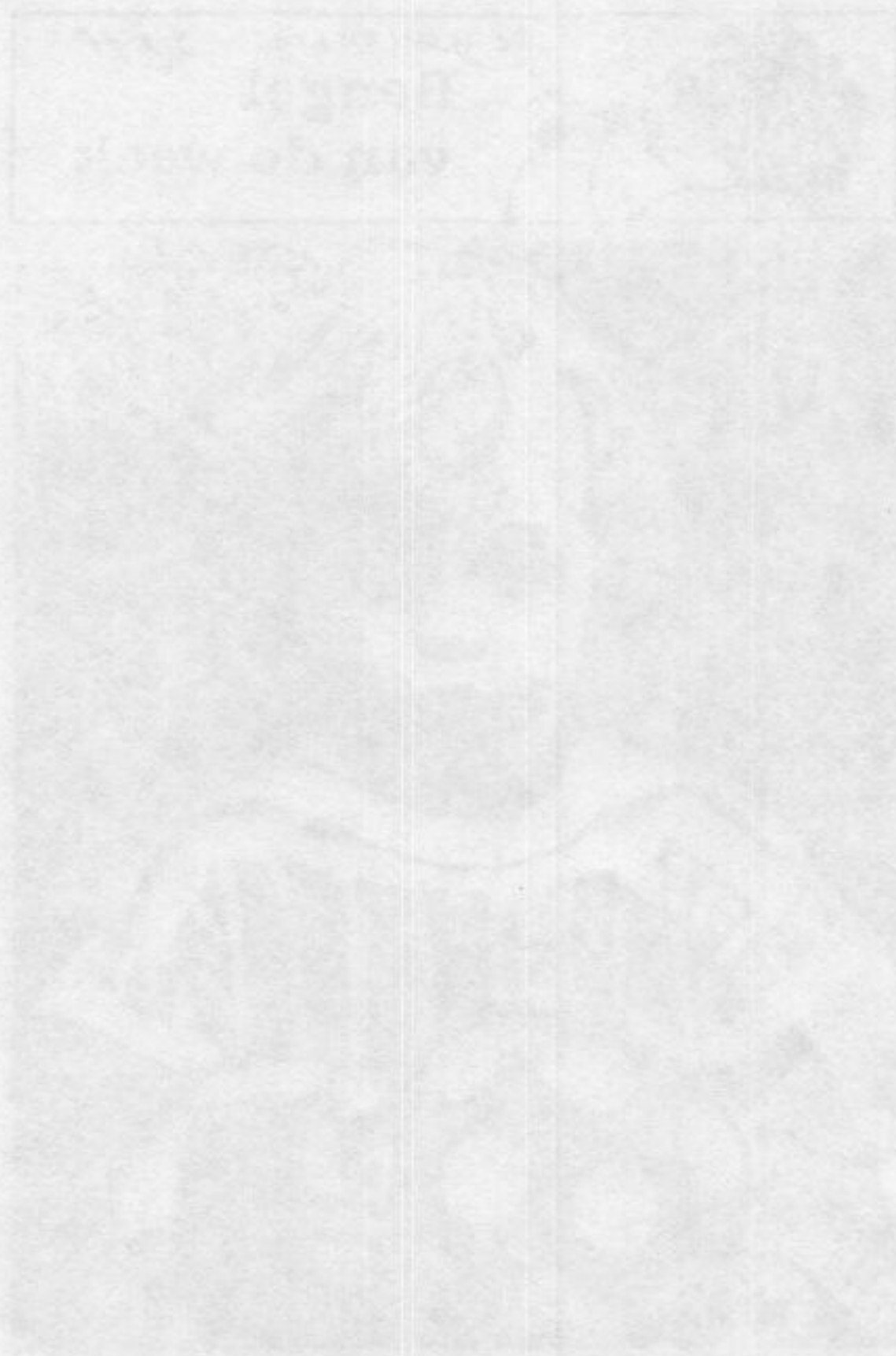
Oude Pekela is boos	pag. 2
Zigzaggende justitie	pag. 5
De bom barst	pag. 8
Het commentaar	pag. 12
Razende Gerrit	pag. 15
Een reconstructie	pag. 18
Onrust in België	pag. 19
Een lichtend voorbeeld	pag. 22
Kinderrechten	pag. 25
Kinderrechter	pag. 28
Criminele plannen	pag. 32
Seksuele identificatie	pag. 35
Ouderliefde	pag. 38
Ontucht van de maand	pag. 42
Achergrond	pag. 46
Documentatie-lijst	pag. 52

REPORT

VIETNAM JOURNAL NUMBER 10 - JANUARY 1968

ANALYSIS OF THE VIETNAM JOURNAL NUMBER 10 - JANUARY 1968

Map of the region shown in the photograph above.

1. Introduction

The purpose of this report is to provide a detailed analysis of the Vietnam Journal Number 10, published in January 1968. The journal is a key source of information regarding the military and political situation in Vietnam during this period. This report will examine the content of the journal, including the articles, reports, and photographs, and will provide a comprehensive overview of the information presented. The analysis will focus on the military operations, the political climate, and the social conditions in Vietnam at the time. The report will also discuss the significance of the journal's findings and the implications for the broader context of the Vietnam War.

PERSFOCUS, vierde jaargang, nummer 1, jan. 1988

Knipsels uit:

De Volkskrant	Vk
Trouw	Tw
Het Parool	Par
NRC Handelsblad	NRC
Algemeen Dagblad	AD
De Telegraaf	Tel
Reformatorisch Dagblad	RD
Utrechts Nieuwsblad	UN
Nieuwsblad van het Noorden	NvhN
Zutphense Koerier	ZK
Binnenhof	Bh
Tubantia	Tub
Vrij Nederland	VN
Groene Amsterdammer	GA
De Tijd	DT
Vernieuwing	Vern
Naturisme	Nat
De Morgen	Mor
Het Volk	HV
Seattle Times	SeT
Le Petit Gredin	PGr
Blick	Bl

Abonnementen op Persfocus kosten f 55,- per jaar.

Losse nummers f 6,50.

Giro 5459646 van Vereniging Martijn

Postbus 5478, 1007 AL Amsterdam.

In Oude Pekela zijn ze nog steeds

UN 4 boos

(door Runa Hellinga)

OUDE PEKELA — Onder de loodgrijze hemel stroomt het Pekelder Hoofddiep als een vuilgeel lint door Oude Pekela. Het is koud en vochtig. Onaangenaam weer, maar toch spelen er in de invallende schemering tal van kleine kinderen op straat. Dat is wel eens anders geweest, herinnert een voorbijganger zich: „In de zomer zag je weinig kinderen buiten. De ouders hielden hen goed in de gaten. Maar dat begint te slijten. Er wordt ook niet veel meer over gepraat in het dorp”.

Begin juni werd het dorp in de Groningse veenkoloniën wereldnieuws. Toen kwam de rijkspolitie in Groningen met een persbericht waarin sprake was van een grootschalige ontuchtaffaire. Tientallen kinderen zouden in de paasvakantie zijn meegelokt door kinderlokkers. De zaak was een tijdlang stilgehouden.

De dorpsbewoners zijn vriendelijke mensen en ook voor een vreemdeling kan er een groet af. Maar als de ontuchtaffaire ter sprake komt, slaan de betrokkenen dicht: „Het dorp heeft geen behoefte aan een nieuwe stroom persmensen. Ik wil er best over praten als alles achter de rug is, maar nu is het beter van niet. Dat schaadt de mensen en het onderzoek”, aldus huisarts P. Jonker-Bakker.

Zij en haar man hebben een groot deel van de kinderen uit Oude Pekela in hun patiëntenbestand. Op basis van wat zij in hun praktijk hoorden en zagen, kwamen zij destijds tot de schatting dat er zo'n zeventig kinderen door kinderlokkers zijn meegenomen en de meest gruwelijke zaken hebben ondergaan.

Nog steeds, vertelt ze, krijgt ze kinderen in haar praktijk die de psychische gevolgen van de gebeurtenissen niet hebben verwerkt. In de loop der tijden zijn verschillende kinderen voor hulp naar de RIAGG in Winschoten gestuurd. Sommigen zijn inmiddels uit de behandeling ontslagen, maar aan de andere kant komen er nog steeds nieuwe gevallen bij, kinderen waar zich de geestelijke gevolgen van de gebeurtenissen zich pas nu uiten.

Sommige kinderen hebben nog nooit over de gebeurtenissen gesproken uit angst dat hen dan wat zou overkomen. Gemeenteverlichter Melle Wachtmeester: „Er zijn gezinnen die verhuisd zijn, waar de kinderen nu pas vertellen dat zij ook meegenomen zijn. Die kinderen durven nu pas te praten omdat ze denken dat de kinderlokkers hen in hun nieu-

we woonplaats niet meer zullen vinden”.

Maar wat is er nu eigenlijk gebeurd tijdens die paasweek? Dat is de grote vraag waar de deskundigen en de politie ook nog steeds mee zitten. Want niemand in het dorp heeft iets gezien en de verhalen die de kinderen vertellen zijn heel verschillend. Er is sprake van seksuele mishandeling en er zijn een aantal verhalen over camera's die erop zouden wijzen dat een professionele bende de kinderen heeft misbruikt voor het maken van kinderporno. De kinderen hebben huizen aangewezen waar ze mee naar toe zijn genomen, maar dat waren wel allemaal verschillende huizen.

In ieder geval is er sprake van een vrouw en een man in clownspak die de kinderen zouden hebben meegelokt. Een clown die overigens door geen enkele volwassene gezien is. Wie door de rustige straten van het dorp loopt, kan zich bijna niet indenken dat een verklede man daar ongemerkt zeventig kinderen aangesproken heeft. In de vriendelijke laagbouwwijk met tuintjes rondom de huizen valt een vreemdeling onmiddellijk op.

Het is merkwaardig dat niemensen hebben er een beetje genoeg van, ze hebben al met zoveel mensen gesproken”. De dorpelingen hebben in de afgelopen maanden hele slechte ervaringen opgedaan met de media: „De hele internationale sensatiepers heeft bij hen op de stoep gedaan”.

Oude Pekela wil de gebeurtenissen het liefst vergeten. „Mijn dochtertje is gelukkig niets overkomen, zij was nog te klein om buiten te spelen”, vertelt een vrouw bij het winkelcentrum. „Maar het maakt wel indruk. Ik weet van veel mensen die er heel erg mee zaten en niet wisten wat ze moesten doen, die hun kinderen niet buiten durfden laten spelen. Maar dat slijt gelukkig. Tegenwoordig praten mensen er bijna niet meer over. Je vergeet het maar liever”.

Ze kijkt niet buitengewoon bezorgd als haar dochter even uit het zicht is verdwenen: Oude Pekela is een dorp waar een kind niet makkelijk kwijtraakt. Al lopen ouders niet meer achter iedere stap van hun kind aan, de gebeurtenissen leven wel degelijk voort in de herinnering. Dat is vooral tijdens de Sinterklaas-tijd gebleken. Voor veel kinderen is die door de gebeurtenissen

dorp met 8.000 inwoners in oost-Groningen uitkiezen? Die vraag is de afgelopen maanden herhaaldelijk gesteld. Jonker-Bakker: „Wie zegt dat het alleen in Oude Pekela gebeurt? Ik denk dat we hier geluk hebben gehad dat het naar boven is gekomen. Dat een kind is gaan praten en de bal zo aan het rollen is geraakt. Maar dit zijn dingen waar kinderen niet gauw over spreken, misschien gebeurt het elders ook wel”.

Veel van de betrokken kinderen zaten op kleuterschool De Paddestoel. De kleuterleidsters hebben dan ook al ervaring met de pers. Nog voor ze weten waar het precies over gaat, verwijzen ze naar gemeenteverlichter Melle Wachtmeester. Kleuterleidster Detmers zegt geen tijd te hebben. 's Avonds niet, want dan heeft ze een vergadering. En de volgende dagen ook niet. Ze weet niemand die wel tijd heeft. „U zult iets anders moeten verzinnen”, voegt ze er vriendelijk maar gedeclieerd aan toe.

„Het is echt niet zo dat wij mensen verbieden iets te zeggen”, verklaart Wachtmeester achteraf. „Het is op hun uitdrukkelijke verzoek dat ik bij dergelijke gesprekken aanwezig ben. En

mand ook maar iets gemerkt heeft. Dat niemand is opgevallen dat zijn kind nat thuis kwam (ze zouden ook onder water gedompeld zijn) of onder de blauwe plekken zat. De Amsterdamse hoogleraar massapsychologie dr. M. Brouwer verklaarde dat er in Oude Pekela wel eens sprake kon zijn van massahysterie. Dat zoveel kinderen met dergelijke verklaringen aankwamen, zou te wijten zijn aan het feit dat ze elkaar verhalen vertelden.

Huisarts Jonker-Bakker kan zich over een term als massahysterie nog steeds boos maken. Dat slechts bij drie kinderen lichamelijk letsel is aangetroffen, is volgens haar nauwelijks van belang. Psychische schade is er op veel grotere schaal en de verhalen die zij in haar praktijk gehoord heeft, zijn niet te verklaren uit dingen die kinderen elkaar vertellen: „Wat hier gebeurd is, is heel eng. Mensen willen niet dat zulke dingen mogelijk zijn. Ik denk dat dat verklaart waarom de term massapsychose valt. Niemand wil dat zulke dingen kunnen gebeuren”.

Waarom Oude Pekela? Waarom zou een professionele bende (als daar sprake van is) juist dit

in de paasvakantie voorgoed bedorven. „Er zijn kinderen die panische reacties vertonen als ze een verklede man zien”, zegt Wachtmeester.

Veel ouders en kinderen hebben duidelijk nog begeleiding nodig. Er wordt dan ook al een tijd gewerkt aan een nazorgprogramma, maar dat is er nog steeds niet. Wachtmeester: „Het is nog steeds niet duidelijk wie dat programma gaat verzorgen. Er is een competentiestrijd tussen het RIAGG en Inspectie Volksgezondheid. Maar naar mijn smaak duurt het allemaal te lang. Er zijn mensen die dringend hulp nodig hebben”.

De nazorg zal waarschijnlijk jaren in beslag gaan nemen. „Het is een bekend gegeven dat kinderen die zoets overkomen is op jonge leeftijd, daar in hun puberteit complicaties mee krijgen. Dan komen de frustraties en problemen vaak pas naar boven”, aldus Wachtmeester.

De rijkspolitie in Groningen is nog steeds bezig met het rechercheonderzoek. Ze heeft de hulp van kinderpsychiater prof. dr. G. Mik ingeroepen om na te gaan wat er klopt van de verklaringen van de kinderen. Miks onderzoek heeft in ieder geval tot resultaat gehad dat in oktober besloten werd met het rechercheonderzoek door te gaan.

De politie is uiterst zwijgzaam over de affaire en beperkt zich tot het af en toe uitgeven van een persbericht: „De hele zaak ligt toch al zo gevoelig”. Echt veel heeft haar onderzoek tot nu toe niet opgeleverd en na zoveel maanden lijkt de kans op resultaat vrij gering geworden. Toch heeft officier van justitie Blok nog hoop dat er op den duur iets uitkomt: „Als je echt denkt dat het geen zin meer heeft, stop je ermee”.

Bij de ouders van de kinderen leeft weinig vertrouwen meer dat het justitiële onderzoek nog wat op zal leveren. Begin december gaven ze te kennen dat het openbaar ministerie de zaak volgens hen bagatelliseert. De dorpelingen vinden dat ze te weinig informatie over de voortgang van het onderzoek krijgen. Bovendien is de nazorg voor ouders en kinderen volgens hen onvoldoende.

Voor de bevolking van Oude Pekela zou het een hele geruststelling zijn te weten dat de ouders achter slot en grendel zitten. Vooral omdat wel eens is gesuggereerd dat mensen uit de buurt betrokken zijn geweest bij de ontucht. Een aantal ouders heeft destijds met zijn kind rondgereden in de hoop zo te achterhalen in welk huis zich alles heeft afgespeeld. Daarbij wesen de kinderen verschillende, vaak leegstaande panden aan. Als de kinderen gelijk hebben, zijn de ouders goed op de hoogte geweest. En het is niet leuk te leven met het idee dat de kinderlokkers misschien nog in de buurt zijn.

ONDANKS ARRESTATIES

Wantrouwen blijft in Oude Pekela

OUDE PEKELA - In de provincie Groningen zijn gisteren twee mannen aangehouden die ervan worden verdacht betrokken te zijn geweest bij de ontucht-affaire met jonge kinderen in Oude Pekela. Het zijn de eerste aanhoudingen in deze zaak, waarbij in april vorig jaar vermoedelijk tientallen kinderen waren betrokken. Een man in een clownspak zou toen seksuele handelingen met de kinderen hebben gepleegd. Volgens officier van justitie mr. Van Voorst betekenen de aanhoudingen niet dat de zaak nu al opgelost is. Beide verdachten ontkennen.

De arrestaties geven aan dat justitie met de zaak doorgaat. Legio waren de laatste tijd de geruchten dat met het onderzoek gestopt zou worden. Hoewel de twee verdachten geen Pekelders zijn, geloven sommige getroffen ouders in Oude Pekela niet, dat er helemaal geen plaatsgenoten een rol in de affaire hebben gespeeld. „Het wantrouwen blijft”, aldus één van de vaders, de heer De Vries. Hij sluit niet uit dat de anonieme brief met details over het gebeurde plus de serie eisen aan justitie van belang is geweest voor de arrestaties. Maar als de verdenking jegens de twee de laatste tijd niet zwaarder is geworden en nu tot aanhouding is overgegaan om de druk van de Pekelder ketel te halen zou hij dat een slechte zaak vinden. Wie die brief geschreven heeft weet De Vries nog steeds niet. Ook de arts F. Jonker moet het antwoord schuldig blijven. Hij was behoorlijk geschrokken van de inhoud, maar acht nu een rol van de brief in de laatste ontwikkelingen best mogelijk. Onverwacht kwam die brief voor hem niet. „Er was zoveel onrust! De dreiging onder de bevolking was de laatste tijd erg groot geworden”. Hij hoopt nu maar dat de arrestatie een doorbraak betekent en dat er een veroordeling volgt. De bevolking moet nu op korte termijn goed geïnformeerd worden. Een andere vereiste is dat de Nederlandse overheid nu eindelijk aandacht voor dit soort zaken krijgt.

Van onze verslaggever
Willem Molems

Het is een smal weggetje dat vanaf de provinciale weg Winschoten-Vlagtwedde nauwelijks opvalt. Wie de buurtschappen hier, rond Veele, Wedde en Vriescheloo, niet kent, zou een langdurige speuractie moeten ondernemen om het weggetje te vinden. Bij een woning langs deze weg, tussen Wedde en Vriescheloo, kwam de politie eergisteren een man van middelbare leeftijd ophalen. Al voor acht uur 's morgens. Samen met z'n zoon wordt hij ervan verdacht betrokken te zijn geweest bij de Pekelder kindersexaffaire. Justitie is voorzichtig, maar een moeder van een betrokken kleuter is zeker van haar zaak.

De woning van B. senior ligt ondanks de winter nog grotendeels verscholen achter struiken en bomen. Het is alsof aan het huis een soort van vakantie-huisje is vastgeplakt. Daarvoor een ren. In de woning is geen leven te bekennen. „Er zit een vijver met vissen in het huis”, had één van de sexueel misbruikte kinderen gezegd. Zijn ouders zijn overtuigd van de medeplichtigheid van beide mannen, maar Justitie zegt (nog?) geen bewijzen te hebben.

De moeder is er deze dag nog geweest. Ja, waarom eigenlijk? Het lucht haar wat op, zegt ze, dat deze twee mannen zijn aangehouden. Zo is ze ook bij een tweede verdachte locatie in de buurt van Oude Pekela geweest. En daarnaast wordt er nog een locatie tussen Oude Pekela en Veendam door ouders als „verdacht” gekenmerkt. Allemaal panden op een korte afstand van het centrum van Oude Pekela. Even meer dan 10 kilometer en 9 autominuten. Het pand tussen Wedde en Vriescheloo heeft maar liefst drie telefoonansluitingen: een nummer van een bedrijf, een geheim nummer en een nummer van een naam die niet van één aan de verdachten is. „Vreemd”, concludeert het Pekelder echtpaar.

Veel ouders durven niet in de openbaarheid te treden. „Ze zijn bang voor repressailles van die lui. Bang dat ze de ramen kapot

Pekelder ouders razend op Justitie

NvM N 14

Waarom zoveel mensen op zaak Heijn; hebben wij dan geen rechten?

krijgen.” Ook in dit huis in Oude Pekela speelt de kindersexaffaire nog dagelijks. Er worden verwijten gemaakt. Aan het adres van Justitie, aan die van burgemeester Smidt en zelfs aan die van het echtpaar De Vries dat als woordvoerdersduo voor de gedupeerde ouders optreedt, maar in de ogen van dit echtpaar niet als zodanig gezien kan worden. „Waarom wel zoveel mensen op de zaak Heijn en maar 15 rechercheurs op deze affaire. Waarom geen „Opsporing verzocht” op de televisie en waarom is er geen landelijk onderzoek bij alle sexwinkels. Hebben wij geen recht op verdediging? Er zijn dingen in mijn leven kapot gemaakt die nooit weer hersteld kunnen worden. Kijk eens naar de slaapkamer van ons zoontje. Dan kun je zien hoe hij regelmatig op de grond en tegen de muren plast. Laten ze het maar eens weten. Het moet maar eens gezegd worden.”

De situatie in veel gedupeerde Pekelder gezinnen is ernstiger dan het zich in eerste instantie liet aanzien. Een aantal ouders loopt zelf bij psychiaters. Deze moeder reist eens in de veertien dagen naar Groningen om haar zoontje er te laten behandelen. „En wie betaalt de reiskosten? We krijgen niets. De dokter heeft ons dringend geadviseerd te verhuizen uit Oude Pekela. Maar hoe kunnen we dat? Waar moeten we dat van betalen? We worden wel gedwongen hier te blijven wonen.”

De woning van verdachte B. komt weer ter sprake. Een locatie die al aan het begin van het onderzoek door ouders en kinderen is aangewezen. Dit echtpaar zegt meer te weten. Een misdrijf dat niet alleen met sex

te maken heeft, maar ook met verdovende middelen. „Als ik alle stukjes aan elkaar plak, dan kom ik tot de conclusie dat er een porno- en druglijn naar het westen van ons land ligt”, zegt de vader. De tekening van z'n zoontje toont volgens hem een frappante overeenkomst met B. senior. „Dik, gedrongen en een kaal voorhoofd”, schetst de vader.

De televisie toont beelden van de ontvoeringszaak van Gerrit Jan Heijn. „Zijn dat de kinderslokers papa?”, vraagt z'n zoontje. Vader schudt z'n hoofd.

„Neen, die zijn hier niet”, zegt hij. Z'n vrouw wijst er ook naar. „Ik heb te doen met die familie Heijn, maar in die zaak speelt geld kennelijk geen rol. Geld is macht. Als wij iets vragen, dan is er geen geld. Extra activiteiten voor kinderen hebben we deze zomer niet gehad. En de speeltuin is er ook nog steeds niet. Er schijnt nooit geld voor te zijn. Hoe wil in hemelnaam minister Korthals Altes het Justitiebeleid in deze zaak verdedigen? Kennelijk is een ontvoerde man belangrijker dan tientallen sexueel misbruikte kinderen in Oude Pekela.”

Het is duidelijk dat het geduld van een aantal ouders op is. Er hebben zich in dat opzicht meer dramatische tafereelen afgespeeld dan menig een kan vermoeden. Bijvoorbeeld die dag toen een aantal ouders naar het plaatselijke politiebureau toog en de politie vroeg alle gegevens maar te retourneren aan de ouders. „Dan zullen we het zelf wel regelen”, werd er gezegd. De namen van de twee nu aangehouden verdachten worden genoemd en het woord „molesteren” valt. Het is even stil in de huiskamer. Dan komt de omvang van de groep daders ter sprake. „Het moeten er minstens tien zijn”, meent de vader.

Het is vijf uur. Ook nu staat het eten op tafel, zoals dat de gewoonte is in dit huiskamer. De daders moeten het geweten hebben, want het zoontje werd steeds op tijd weer afgezet. Hij is een aantal middagen mee geweest. Soms voor een aantal uren, soms maar heel even. Alleen die ene zondagmiddag was hij later. „Hij kan feilloos twintig namen van kinderen opnoemen die daar ook zijn geweest”, zegt z'n vader.

**Ouders sexueel misbruikte kinderen eisen
duidelijkheid van Justitie**

Explosieve sfeer in Oude Pekela

Van onze verslaggever
Willem Molema

OUDE PEKELA - De ouders van de tientallen kleuters die vorig jaar april in Oude Pekela sexueel zijn misbruikt en mishandeld, zullen door Justitie beter geïnformeerd moeten worden over de stand van zaken rond het nu al bijna acht maanden durend politie-onderzoek. Tot die conclusie komt gemeentelijk voorlichter Melle Wachtmeester, nadat afgelopen zondag enkele „verontruste ouders” schriftelijk een boekje open deden over hun gevoelens en de gebeurtenissen in het voorjaar van 1987.

NvN 12

De ouders deelden, zoals gemeld, in diverse wijken in Oude Pekela huis-aan-huis brieven uit, met daarin hun eisen aan Justitie en details over wat er met hun kinderen is gebeurd. In de brief noemen de ouders onder meer welke sexuele handelingen de kinderen moesten verrichten en de „attributen” die daarbij gebruikt zijn. Ook komen ze terug op de verschillende manieren van mishandelingen, zoals het hoofd onder water houden, het toedienen van verdovende middelen, stompen, het slaan met riemen en het gooien met messen en stenen. Volgens Wachtmeester willen de ouders met die informatie nogmaals wijzen op de ernst van het

misdrijf. „Ze willen er mee voorkomen dat ze niet geloofd worden,” zegt Wachtmeester. Hij vindt de brief een logisch gevolg van de gebrekkige informatie van Justitie aan de ouders. „Ze hebben sinds oktober niets meer gehoord. Ook niet over de beloofde nazorg. Er zijn ouders bij die juist rust willen, maar sommigen denken daar anders over. In mijn ogen zijn er door Justitie psychologische inschattingfouten gemaakt. Zo in de trant van: als we de ouders maar rustig houden, ebben de emoties wel weg. Maar die zijn blijven doorwoekeren, met deze escalatie als gevolg.”

Vraagtekens

Wachtmeester meent ook dat de ouders recht hebben op informatie over de gesprekken die de kinderpsycholoog professor G. Mik met de kinderen heeft gehouden. Justitie wil die „in het belang van het onderzoek” nog niet verstrekken. „Er zal snel iets moeten gebeuren om te voorkomen dat de ouders nieuwe acties gaan ondernemen.” Wachtmeester plaatst ook vraagtekens bij de huidige inzet van Justitie. „Ik geloof dat er maar een paar mensen meer mee bezig zijn. Je krijgt nu al dat mensen zich gaan afvragen of ze nieuwe gegevens nog wel moeten doorgeven. Dat is een slechte zaak.”

Burgemeester A.J. Smidt zegt, in tegenstelling tot Wachtmeester, de brief van de verontruste ouders niet te willen gebruiken om Justitie verder onder druk te zetten. „Ik begrijp de verontrusting, maar ik vind het onjuist als uiting daarvan zo'n brief te schrijven, voorzien van smakeloze details en niet ondertekend.”

Officier van Justitie, mr. A.J. Blok, zegt dat er voldoende justitiële aandacht wordt besteed aan de sexaffaire in Oude Pekela. „Dat de brief vanuit een stuk verontrusting is geschreven, kan ik me best voorstellen, maar of het zo vreselijk veel helpt betwijfel ik. Als ouders me willen bellen, prima, ik zal ze die informatie geven die ik kwijt kan.”

Represailles

De politie heeft geen aanwijzingen dat de sexaffaire te maken heeft met een landelijke organisatie. Het zou een plaatselijk incident zijn geweest, waarbij een inwoner van Oude Pekela een mogelijke verdachte zou zijn. De politie zou de man evenwel niet durven verhoren, omdat er onvoldoende bewijzen tegen hem zijn en Justitie represailles van de plaatselijke bevolking vreest. Blok wil die stelling noch bevestigen noch ontkennen.

8h 11

Inwonertal Oude Pekela daalt sterk

OUDE PEKELA - Het inwonertal van Oude Pekela is vorig jaar scherp gedaald. Per 1 januari telde de gemeente honderdveertig inwoners minder dan voorgaand jaar. Burgemeester J. Smidt acht het niet uitgesloten dat de affaire van de kinderlokker een van de oorzaken van de terugloop is. „Het image van Oude Pekela heeft in 1987 een dreun gehad. Als zoets als een kinderaffaire gebeurt, dan blijven mensen met kleine kinderen weg”. Overigens is de kinderaffaire niet de enige reden. Uit een kleine enquête blijkt dat het vooral de jongeren zijn, die naar elders verhuizen.

NvN 12-1-88

Onderzoek naar ontucht Oude Pekela gaat door

OUDE PEKELA - De justitie in Groningen zal het onderzoek naar de ontucht met kinderen in Oude Pekela voortzetten. De vrees van de ouders van de kinderen dat het onderzoek binnenkort gestaakt zou worden is niet terecht, aldus de Groninger hoofdofficier van justitie mr. Blok.

Hij reageert hiermee op een door „een groep verontruste ouders“ ondertekende brief waarin wordt geëist dat het onderzoek met meer mankracht wordt voortgezet. Vorig jaar in de paasvakantie zou met vijftig tot zestig kinderen in Oude Pekela ontucht zijn gepleegd Volgens mr. Blok

heeft het onderzoek tot dusver nog weinig opgeleverd, maar zijn er nog wel sporen die nog zullen worden nagetrokken. Volgens mr. Blok is versterking van het recherche-team niet nodig, omdat er voldoende politiemensen beschikbaar zijn voor het onderzoek. De justitie heeft recent geen informatiebijeenkomst voor de ouders meer gehouden, omdat er over veel zaken in het belang van het onderzoek niets gezegd kon worden, aldus de Groninger hoofdofficier. Wel wordt er gewerkt aan hulpverlening voor ouders en zal er in de toekomst meer informatie worden gegeven over het onderzoek.

Als er binnen een maand geen nieuwe aanwijzingen zijn

Hoofdofficier wil stoppen met onderzoek 'Pekela-zaak'

Van onze verslaggeefster **N 14 N 14**
Greetje van der Veen
GRONINGEN/OUDE PEKELA - Als er binnen een maand geen nieuwe aanwijzingen zijn in de kindersexaire in Oude Pekela wordt het onderzoek stopgezet. Dat zegt hoofdofficier van Justitie in Groningen mr. J.A. Blok. De hoofdofficier vestigt zijn hoop op de verhoren van de twee arrestanten. Mochten die toch niets opleveren en komen er geen nieuwe aanknopingspunten, dan wordt er een punt achter gezet.

Mr. Blok zegt geen enkele druk te ervaren van ouders. De anonieme brief waarin nieuwe informatie werd geëist kwam volgens de hoofdofficier binnen nadat de beslissing om vader en zoon B. te arresteren al was genomen. Het tweetal werd, hoewel er verdenkingen waren, niet eerder aangehouden omdat eerst is geprobeerd de aanwijzingen zo sterk mogelijk te maken. De officier wil op verzoeken van ouders om informatie

dere dienden zich weer aan. Maar uitgezocht werd alles."

Dat een aantal ouders advocaat mr. E. Maas uit Veendam in de arm hebben genomen om hen terzijde te staan, vindt de officier niet zo gek. „Een advocaat kan de ouders vertellen wat ze wel en niet rechtmatig kunnen verlangen. Bovendien kan hij in sommige gevallen misschien als een soort woordvoerder optreden."

Mr. Maas, die overigens niet namens de groep ouders optreedt, maar enkele individuele ouders bij staat, zegt alleen in adviserende zin op te treden. De ouders te vertellen wat juridische gezien hun mogelijkheden en onmogelijkheden zijn. „Ik heb bijvoorbeeld de eerste journaaluitzending over de affaire een protestbrief geschreven naar de redactie van het NOS-journaal met het verzoek geen kinderen meer in beeld te brengen. Ik ben alleen ondersteunend bezig."

over de zaak, niet ingaan. In het belang van het onderzoek, maar ook omdat, mochten de verdenkingen onjuist zijn, de arrestanten worden geschaad als er teveel over naar buiten is gebracht. „Het is niet zo dat we bang zijn voor een schadeclaim vanwege eventuele onrechtmatige hechtenis. Dat is van ondergeschikt belang. Ik begrijp de roep om openheid wel, maar je kunt niet middenin een zaak open zijn en alles op tafel gooien."

Mr. Blok ontkent dat er vanuit het ministerie van Justitie in Den Haag op aangedrongen is het onderzoek, ook al waren er geen sporen meer, voort te zetten. „Ik moet verantwoording afleggen aan de minister, maar er is vanuit Den Haag geen enkele druk op ons uitgeoefend. Het wil niet zeggen dat al die maanden dat er niets over de zaak is gemeld, er niks is gedaan. We zijn langdurig op verschillende sporen bezig geweest. Sommige liepen dood, an-

Vader en zoon aangehouden in ontucht-affaire

Van onze verslaggevers

OUDE PEKELA - De Rijkspolitie van Groningen heeft gistermorgen twee mannen aangehouden die verdacht worden betrokken te zijn geweest bij de sexspelletjes met ongeveer 40 tot 50 kleuters uit Oude Pekela, in april vorig jaar. Het gaat om B. uit het naburige Vriescheloo en zijn zoon, die geen vaste woon- of verblijfplaats heeft. Justitie wil slechts de aanhoudingen bevestigen, maar hult zich verder in een diep stilzwijgen.

Folders

Een aantal ouders heeft afgelopen zondagavond nog honderden folders in Oude Pekela laten verspreiden met daarin meer details over de sexspelletjes en een aantal eisen aan het Openbaar Ministerie. Ze vinden dat Justitie het sexschandaal niet serieus genoeg nam. Ook hebben enkele ouders een advocaat ingeschakeld, teneinde meer informatie van Justitie te krijgen. Volgens mr. Blok heeft de aanhouding van het duo niets te maken met de dreigbrief van de ouders aan Justitie. „Dat was puur toeval."

In Oude Pekela is nog geen sprake van opluchting. Een van de vaders van de getroffen kleuters, die anoniem wenst te blijven, zei: „Ik ben nog niet in een hoerastemming. Het is nog lang niet zo dat alles wordt opgelost. Deze aanhouding had al veel eerder moeten gebeuren. De politie wist van deze verdachten al veel langer het een en ander. Ik vrees dat de mannen die nu zijn aangehouden, zo geïnstrueerd zijn dat ze niet doorslaan." Dit zou kunnen betekenen dat het duo deel uitmaakt van een groep.

Volksgerecht

Uit vrees voor een volksgerecht en ter bescherming van de twee verdachten, wier betrokkenheid bij de sexaffaire nog lang niet bezwezen is, wil de Rijkspolitie ook niet zeggen waar ze momenteel worden vastgehouden.

Burgemeester mr. A.J. Smidt zegt dat het nog te vroeg is voor al te optimistische verwachtingen. Justitie zal de ouders van de betrokken kinderen rechtstreeks binnen één maand van de stand van zaken op de hoogte brengen.

De aanhoudingen waren al eerder verwacht. De zoon zou aanvankelijk in Finsterwolde worden gearresteerd. Hij bleek daar niet aanwezig te zijn.

Vader en zoon B., zijn, evenals de echtgenote van B. sr., vorig jaar door de politie betrappt op een zwendel in horloges en kleding in Westduitsland. De politie is tot de aanhouding overgegaan op grond van gegevens van de kinderen. Die wezen onder meer de personenauto, een autobuasje, een caravan, het huis en het zwembad van de familie B. aan.

Bij veel ouders komt de aanhouding van vader en zoon B. niet als een verrassing. Ze hadden al eerder druk op Justitie uitgeoefend om het tweetal aan te houden. De Rijkspolitie heeft ze een tijdlang gevolgd voordat tot aanhouding kon worden overgegaan. Die voorzichtigheid én de aanhouding gistermorgen vormden ook de reden dat officier van Justitie mr. A.J. Blok gisteren nog in het Nieuwblad een op komst zijnde aanhouding noch wilde bevestigen, noch wilde ontkennen.

Justitie wil ook niet meer informatie verstrekken, omdat men vreest dat die informatie in deze zaak dan gebruikt zou kunnen worden door anderen. Het is daarom niet uitgesloten dat er nog meer aanhoudingen worden verricht.

Nieuwsblad van het Noorden • vrijdag 15 januari 1988

Van onze verslaggever
Jan Niemeijer

OUDE PEKELA — In Oude Pekela is de opluchting die er heerste na de aanhouding van twee mogelijke verdachten in de kindersexaire omgeslagen in verbijstering en verbazing nadat Justitie besloot de twee mannen gisteravond wegens gebrek aan bewijs vrij te laten. "Ik zag in de betreffende buurt vandaag weer lachende en spelende kinderen. Het gevoel dat de boeven nu eindelijk gepakt waren zorgde voor opluchting en bij de ouders zelfs voor een euforie. Dat heeft met de vrijlating een knauw gekregen. Ik heb daar begrip voor, maar aan de andere kant waarachuw ik ervoor dat het geen zin heeft om overhaaste stappen te ondernemen of als ouders gekke dingen te doen," aldus tijdelijk gemeentelijk voorlichter Melle Wachtmeester.

Vertrouwen in Justitie verloren**Oude Pekela verbijsterd na vrijlating verdachten**

Wachtmeester heeft de ouders van de kinderen die bij de sexaifaire betrokken zijn geweest ervoor gewaarachuwd om zich rustig te houden. Het appèl heeft te maken met de dreigende stemming die er in Oude Pekela heerst, nu het onderzoek onverwacht op een dood spoor is beland. Enkele ouders zeggen ronduit het vertrouwen in Justitie en de gemeente te hebben verloren en voorspellen dat de 'getroffen' ouders nu wel zelf het recht zullen zoeken. "Want de onderste steen willen en zullen we boven krij-

gen," aldus mevrouw Sijpkes. Zij zegt te spreken namens haar vijfjarig kind dat ook naar de sexspelletjes werd gelokt en volgens haar vandaag bij het horen van het vrijlatingbericht "me ongelovig aankeek".

Volgens voorlichter Wachtmeester zal de gemeente niet akkoord gaan met het stopzetten van het onderzoek, als er binnen enkele weken geen nieuwe aanwijzingen zijn. Hoofdofficier mr. A.J. Blok maakte gisteren dit voornemen bekend.

"Gezien de ernst van de situatie

zal de gemeente zich niet bij de zaak neerleggen. Daarvoor heeft de affaire te diep ingegrepen, dit kan niet zo maar in de dossierla van Justitie verdwijnen," aldus Wachtmeester. Anders dan enkele ouders, die menen dat Justitie, met de aanhouding van de twee mannen veel te lang heeft gewacht en hen zodoende de gelegenheid heeft gegeven zichzelf een alibi te verschaffen, is de gemeentevoorlichter van mening dat de twee betreffende mannen niet tot de dadersgroep behoren. Wachtmeester zegt dit op zijdelingse informatie van de politie te baseren.

Justitie en gemeente geven volgende week donderdag opening van zaken aan de ouders. Ook het nazorgprogramma voor de ouders krijgt binnenkort gestalte. Hierover heeft de gemeente begin volgende week overleg met Justitie.

Verdachten vrijgelaten; Oude Pekela woedend**Justitie stopt met onderzoek kindersexaire**N^v/_hN
15-1-88

Van een onzer verslaggevers

OUDE PEKELA/GRONINGEN — Justitie in Groningen zet een streep onder het gerichte onderzoek naar de daders van de kindersexaire in Oude Pekela. De twee verdachten, die begin deze week zijn aangehouden, zijn na een verhoor van twee dagen op vrije voeten gesteld. "En hiermee zijn we aan het einde van ons latijn," aldus hoofdofficier van Justitie in Groningen, mr. J.A. Blok.

Volgende week donderdag zal de ouders van de 40 tot 50 sexueel misbruikte kinderen tijdens een bijeenkomst door Justitie worden verteld wat er in de afgelopen acht maanden door Justitie en politie is gedaan.

Volgens mr. Blok heeft het verhoor van vader en zoon B. uit Vriescheloo duidelijk gemaakt dat beiden niets met de sexaifaire te maken hebben. "Ze ontkennen niet alleen, maar ze zetten ook feiten tegenover eensluidende verklaringen van de kinderen. Hun uitspraken hebben we nagetrokken en we moeten toegeven dat ze kloppen."

Blok zegt dat alle "verdachte" locaties door de politie zijn bezocht, maar nergens vond de politie voldoende materiaal om tot aanhouding over te gaan. "Dan moeten we zeggen dat het allemaal niets heeft opgeleverd."

In Oude Pekela is woedend ge-

reageerd op de vrijlating van de beide mannen. De ouders die vanmorgen massaal telefonisch opheldering vroegen bij de politie, Justitie en de burgemeester maar geen gehoor kregen, willen dat de informatieavond maandag wordt gehouden.

Schoolstaking

Om dat te bereiken dreigen de ouders met een schoolstaking. Eerder deze week liet een moeder van een van de betrokken kinderen al weten, het heft in eigen hand te zullen nemen als vader en zoon B. zouden worden vrijgelaten. Er bestaat dan ook de vrees voor een volksgericht tegen hen. "Daarom wil ik ook nogmaals uitdrukkelijk verklaren dat deze beide mannen niets met deze affaire te maken hebben," aldus Blok.

Zie ook pagina 3

Nieuwsblad van het Noorden • vrijdag 15 januari 1988

Commentaar**Zigzaggende Justitie**

Justitie lijkt in de affaire-Oude Pekela een wonderlijk en gevaarlijk zig-zagbeleid te voeren. Hette het woensdag nog, dat het onderzoek over een maand zou worden stopgezet als de twee aangehouden verdachten niet bij de zaak betrokken zouden blijken te zijn, donderdag liet men deze verdachten vrij en sloot men het onderzoek af. Dat laatste wordt nog eens onderstreept door het organiseren van een bijeenkomst in Oude Pekela tijdens welke Justitie de betrokken ouders opening van zaken zal geven. Redelijk argument om dat, ondanks de verontrusting in Oude Pekela niet eerder te doen, was dat zulks tijdens een lopend onderzoek nu eenmaal niet mogelijk is.

Maar waarom die bijeenkomst niet eerder dan komende donderdag zou kunnen worden gehouden is niet duidelijk. De ouders in Oude Pekela nemen daar terecht geen genoegen mee. De dreiging met een schoolstaking bewijst hoezeer het hen ernst is en nogmaals hoe Justitie dat steeds weer onderschat. Justitie heeft bovendien de schijn

op zich geladen de aanhouding van de twee verdachten alleen of vooral te hebben verricht onder druk van de publieke opinie. Dat is een bijzonder slechte zaak. Niet alleen voor de kennelijk ten onrechte gearresteerden voor wie de aanhouding een blijvende smet op hun goede naam kan zijn; het schendt het vertrouwen in ons rechtsbestel.

Natuurlijk ontkent Justitie dat de emotionele situatie in Oude Pekela ook maar iets met de aanhouding te maken heeft. Maar uit de snelle vrijlating blijkt in ieder geval, dat Justitie wel erg weinig steekhoudende aanwijzingen had om de aanhouding te rechtvaardigen. En dat Justitie de schijn heeft gewekt onder druk een daad te hebben willen stellen, valt niet te ontkennen.

Justitie heeft aan de ouders in Oude Pekela - en niet alleen aan hen - heel wat uit te leggen. Zal meteen alles in het werk moeten stellen om heksenjacht en volksgericht te voorkomen. Dat het nazorgprogramma voor de ouders nu nog moet beginnen, stelt ook op dit punt niet gerust.

Onthulling vertrouwensarts Oude Pekela:**'Meer dan 70 kinderen betrokken bij sexaffaire'**

Van onze verslaggever Willem Molema **NvM 16**
OUDE PEKELA — De kindersexaffaire in Oude Pekela is veel omvangrijker dan altijd is verondersteld. Het gaat vrijwel zeker om meer dan zeventig kinderen. Bovendien zijn niet alleen peuters en kleuters seksueel misbruikt, mishandelt en verdoevende middelen toegediend, maar ook oudere kinderen tot een jaar of twaalf. Dat beweert de Pekelder huisarts en vertrouwensarts van de betrokken ouders, dokter P. Jonker. Officier van Justitie, mr. A.J. Blok, zegt dat hem deze gegevens bekend zijn, maar hij wil er tot donderdagavond niet nader op ingaan.

Komende donderdagavond zullen de ouders worden geïnformeerd over wat er allemaal is gebeurd en hoe Justitie in deze zaak heeft gehandeld. Volgens dokter Jonker is een aantal kinderen wel onder medische behandeling, maar zijn ze niet door Justitie verhoord en dus ook niet bij de politie bekend. Ook Jonker bevestigt het verhaal dat er meer dan één locatie rond Oude Pekela is waar de kinderen door diverse mensen en in verschillende auto's heen zijn gebracht om - mede onder dwang - deel te nemen aan harde porno-praktijken. Daaruit komt andermaal naar voren dat het om een professionele bende moet gaan.

Jonker, die gisteravond voor de televisie ook kritiek leverde op minister Korthals Altes van Justitie, vindt dat de Nederlandse regering moet erkennen dat Nederland wel degelijk een productieplaats is van kinderporno. Hij zei dat er een team van deskundigen moet worden geformeerd dat gespecialiseerd is in het verhoren van bij porno-affaires betrokken kinderen. Mr. A.J. Blok heeft gisteravond geweigerd voor de televisiecamera's nader in te gaan op het pornoschandaal.

Gisteravond is er in het dorps-huis De Snikke in Oude Pekela op initiatief van een aantal ouders een bijeenkomst gehouden. Daar waren zo'n 25 ouders aanwezig. Ze wilden niet zeggen waarover ze hebben gepraat. Een van de ouders wilde wel kwijt dat hij de ministers Van Dijk (Binnenlandse Zaken) en Korthals Altes (Justitie) een persoonlijke uitnodiging zal sturen voor de bijeenkomst van komende donderdagavond. „Het wordt tijd dat ze hier zelf eens komen,” aldus de man. Dinsdagmorgen gaan Justitie, politie en burgemeester A.E.J. Smidt van Oude Pekela deze bijeenkomst voorbereiden.

De burgemeester heeft gisteren een brief gestuurd aan de ouders van de kinderen die betrokken zijn bij de sexaffaire. „We kunnen ons uw angst, woede en zorg heel goed voorstellen, maar reageer niet op wat gezegd en geschreven wordt,” aldus Smidt in de brief.

De burgemeester laat ook duidelijk weten dat het gemeentebestuur niet akkoord zal gaan met stopzetting van het onderzoek „voordat alles tot op de bodem is uitgezocht”. Officier van Justitie mr. J.A. Blok zei gisteren in deze krant dat dit al is gebeurd.

Huisarts P. Jonker over Pekelder sexaffaire:**'Justitie heeft in deze zaak geen overzicht'**

Van onze verslaggever Willem Molema **NvM 16**
OUDE PEKELA/DEN HAAG — Justitie heeft het verhoor van de kinderen die betrokken zijn bij de Pekelder sexaffaire veel te vroeg stopgezet. Daardoor mist Justitie een groot aantal gegevens van kinderen, die later wel zijn gaan praten. Dat zegt huisarts P. Jonker uit Oude Pekela. „Justitie heeft totaal geen overzicht van de omvang van deze zaak.”

Jonker weerlegt daarmee ook een deel van de gegevens die de kinderpsychiater professor G. Mik in zijn rapport heeft staan over de omvang van de zaak. Volgens Mik zou het om niet meer dan 40 kinderen gaan, maar Jonker zegt voldoende bewijzen te hebben dat het meer dan zeventig kinderen betreft. „Professor Mik hoefde in zijn onderzoek ook niet de omvang te bepalen, hij moest het waarheidsgehalte onderzoeken. En dit rapport bevestigt de ernst van de zaak.”

Jonker zegt dat Justitie met het afbreken van de verhoren van

kinderen volledig voorbij gegaan is aan het karakter van de zaak. „En dat is, dat na verloop van tijd steeds meer kinderen zijn gaan praten, maar niet door Justitie zijn verhoord.”

De Pekelder sexaffaire is zaterdag op een congres in Amsterdam ook ter sprake gekomen. Professor Doek, een van de inleiders op dit congres over kindermishandeling, sprak schande over de wijze waarop er aan de affaire in Oude Pekela is gewerkt.

PvdA-Tweede-Kamerlid Stoffelen is „zeer ongelukkig” met de beslissing van het openbaar ministerie om het onderzoek te stoppen. „Het is bijzonder slecht voor het rechtsgevoel van de mensen als dit onderzoek stopt.”

VVD en CDA in de Tweede Kamer hebben nog geen oordeel over het besluit van het openbaar ministerie. De ouders in Oude Pekela hebben de ministers Korthals Altes (Justitie) en Van Dijk (Binnenlandse Zaken) uitgenodigd om donderdag naar Oude Pekela te komen. Het is nog niet bekend of zij hieraan gehoor geven.

Psychiater vermoedt seks met kinderen Oude Pekela

Door onze correspondent **MARIEN ABRAHAMSE**
NRC
GRONINGEN, 19 jan. — De Groningse kinderpsychiater prof. dr. G. Mik vermoedt dat enkele tientallen kinderen in Oude Pekela het slachtoffer zijn geweest van seksueel misbruik. Absolute zekerheid over het seksueel misbruik kan de door justitie ingeschakelde kinderpsychiater echter niet geven. Justitie zal dit aanstaande donderdag tijdens een informatieve bijeenkomst aan de ouders van mogelijke slachtoffertjes meedelen.

Deze conclusie is strijdig met het bericht in deze krant van afgelopen zaterdag, waarin werd gemeld dat Mik betwijfelt of er op grote schaal seksueel misbruik is gemaakt van peuters en kleuters

in Oude Pekela. Dit bericht was gebaseerd op een foutieve interpretatie van uit het rapport afkomstige informatie, waarover wij uit de tweede hand beschikten.

Prof. Mik beschouwt de verklaringen van de meeste door hem onderzochte kinderen, ruim dertig, als waarheidsgetrouw. Over de exacte omvang van het schandaal kan hij niets met zekerheid zeggen. Niet alle kinderen die bij de affaire betrokken zouden zijn geweest, zijn onderzocht. Mik: „Ik heb tientallen kinderen gezien, van wie ik zeker weet dat het met ze is gebeurd. De omvang kan ik als gedragsdeskundige niet bepalen. Dat is politiewerk. Ik ben er in de eerste plaats bij betrokken om de aard van de problematiek vast te stellen, en niet de omvang”, zegt Mik.

Psychiater twijfelt aan ontucht met kinderen

Door onze correspondent **MARIEN ABRAHAMSE**
NRC

GRONINGEN, 16 jan. — De Groningse kinderpsychiater prof. dr. G. Mik betwijfelt of er in Oude Pekela op grote schaal seksueel misbruik is gemaakt van peuters en kleuters. Mik, die afgelopen zomer onder druk van ouders door justitie bij het onderzoek naar het ontuchtschandaal werd ingeschakeld, concludeert in zijn eindrapport dat: „Veertig kinderen, of mogelijk een veelvoud daarvan zijn getraumatiseerd.”

Hij laat daarbij overigens nadrukkelijk in het midden of die veertig kinderen ook daadwerke-

lijk seksueel zijn misbruikt. In zijn eindrapportage laat Mik doorschemeren dat „de traumatische ervaringen van de onderzochte kinderen” eerder het gevolg zijn van de ontstane opwindingsdan door „seksueel misbruik”.

Het openbaar ministerie heeft intussen het onderzoek — mede op grond van Miks bevindingen — in deze zaak gestaakt. Dinsdag werden twee verdachten aangehouden, maar die moesten donderdag weer worden vrijgelaten omdat hun onschuld in deze zaak onomstotelijk was komen vast te staan. Mr. J.A. Blok, hoofdofficier van justitie Groningen, zegt: „Ik weet niet wat wij in deze zaak nog verder zouden kunnen doen. Voor ons is het nu afgelopen, maar mochten er nieuwe gegevens of aanwijzingen binnenkomen dan onderzoeken wij die opnieuw. We hebben elke aangifte serieus genomen en tot de bodem onderzocht. Maar strafrechtelijk kunnen wij er niet mee uit de voeten.”

Over het eindrapport van prof. Mik weigert Blok elk commentaar: „U beschikt kennelijk over het rapport waarvan ik mij afvraag: ja, hoe kan dat. Tot nu toe was het rapport van Mik strikt vertrouwelijk. Volgende week donderdag worden eerst de ouders ingelicht, en pas daarna de media. Aan die afgesproken volgorde wil ik mij houden.”

Volgens een vertrouwelijke notitie van P. Jonker, huisarts in Oude Pekela, zijn er ten minste negentig kinderen „zeker” seksueel misbruikt. Daarnaast zouden, zo blijkt uit de notitie, nog eens honderdvijfentig kinderen misbruikt zijn voor seksuele spelletjes waarvan voor kinderpornofilms opnamen zijn gemaakt. Daarmee zou het totaal aantal wellicht seksueel misbruikte kinderen in Oude Pekela (8000 inwoners) op ruim tweehonderd komen. Jonker meent dat veel ouders de weg naar hulpverlenende instanties niet hebben kunnen vinden, en dat daarom de werkelijke omvang van het sekschandaal niet boven tafel is gekomen.

Gisteren hebben vertegenwoordigers van justitie, volksgezondheid en hulpverleners overeenstemming bereikt over een hulpprogramma voor de slachtoffertjes en hun ouders. Er komt een „open” telefoonnummer waar ouders, desgewenst anoniem, problematisch gedrag van hun kinderen kunnen melden bij een team bestaande uit twee kinderpsychiaters en een psychologe. De huisartsen in Oude Pekela kunnen gebruik maken van speciale begeleiding die tot doel heeft hen alert te maken op symptomen bij minderjarige patiënten die zouden kunnen wijzen op seksueel misbruik.

Minister Kolthals Altes komt 4 februari naar Oude Pekela

Nwt N

'De maatschappij is ziek, maar niemand heeft het geneesmiddel'

22

Gemeentelijk woordvoerder Melle Wachtmeester zei het later in het dorpshuis De Snikke in Oude Pekela: Minister Kolthals Altes komt 4 februari naar Oude Pekela. Getuige de spandoeken in en buiten het dorpshuis hadden de ouders van de betrokken seksueel mishandelde kinderen deze avond al op hem gerekend: „Zou een Kolthals zijn nek uitsteken?” en „Hoe schuif je de schuld van je schouder. Kolthals „Die ligt toch bij de ouders!”

Kindersychiater dr. G. Mik kijkt aantekeningen door tijdens de persconferentie. Rechts van hem hoofdofficier van Justitie mr. A. J. Blok.

Het is duidelijk: het na bijna negen maanden nog steeds niet opgeloste sekschandaal in Oude Pekela heeft geleid tot een scherpe controverse tussen Justitie en de ouders. Ook Officier van Justitie, mr. A.J. Blok, moet het publiekelijk ontgelden. „Wie zet de clown voor het blok: wie zet blok voor clown?” Het zijn niet de enige markante zaken in en rond het zo langzamerhand bekendste dorpshuis van Nederland: de Snikke De straalender voor het dorpshuis is ook een niet alledaags verschijnsel in „Pekel”. In één van de twee (!) perszalen, waarin uiteindelijk zo'n 50 persvertegenwoordigers deze avond en een deel van de nacht vertoeven, is het sekschandaal in Oude Pekela al via het Jeugdjournaal actueel. „Ze vrijden er niet omdat ze van iemand hielden, maar de kinderen werden gedwongen tot sex”, licht de nieuwslaser in jeugdtaal toe.

Het artsenechtspaar Jonker, wiens kinderen eveneens bij de affaire zijn betrokken.

In de zaal waar de ouders en Justitie bijeen komen, staan nu nog 220 lege stoelen. Er zullen slechts zo'n 70 leeg blijven. Er hangen vijf spandoeken, die ook de onvrede onder de ouders angeven. „Kolthals, Blok en Smidt op een rij, onze kinderen vogelvrij”. Postcommandant Dick Berghuis en z'n ongeveer tien collega's in burgerkleding houden een oogje in het zeil. Persmensen worden geweerd, maar de wethouders L. Loeuwier en E. Kaldijk plaatsen vraagtekens bij die controle. „Er kan altijd wel een buitenlander tussendoor glippen.”

pers met rust (...) te laten Bij de toiletten zingt een oudere man zachtjes, z'n wandelstok bengelt langs z'n voeten. „Hij was maar een clown, maar nu is hij dood”. In een van de perszalen heerst een serene rust. Het lijkt op een examenklas. Journalisten zitten al gebogen over verklaringen van Justitie. Er wordt slechts gefluisterd. In de gang van het dorpshuis klagen enkele Pekelers over het feit dat ze niet naar de zaal in mogen. De vergadering is zojuist begonnen. Vóór het dorpshuis begint NOS-verslaggever Willem Bemboom met z'n eerste verslag. „Hoe lang duurt het? Ik wil niet te lang in de kou staan hoor”, zegt hij wat ongeduldig. Het geheel verlichte politiebureau valt eveneens op. Er zouden rond het dorpshuis zelfs agenten met zaklantaarns zijn gesignaleerd. Ook in de perszalen is veel licht. Van TV-camera's. De Volkskrant-verslaggever tikt z'n verhaal nog op een orthodox

handmachiëntje. De eerste TV-uitzendingen van NOS en EO worden door veel collega's meesmeulend begroet. De eerste journalist belt al om 20 minuten over achten z'n verhaal door. De enige telefoon in De Snikke raakt al snel overbelast. Gemeentesecretaris J.W.G. Zeegers opent daarom de deur van en de telefoons in het er tegenover liggende gemeentehuis. Paniek onder de journalisten. Het is negen uur. Iedereen vliegt naar de deur van de grote zaal, waar Wachtmeester tot ontgoocheling van veel journalisten komt melden dat er nu slechts een pauze is en de bijna dertig vragen van de ouders nog gesteld moeten worden. Mevrouw Sijpkens wordt nog snel even geïnterviewd. Ook het NOS-journaal weet in een flits kinderpsychiater G. Mik voor de camera's te krijgen dankzij het herinneringsvermogen van Bemboom die in Mik het oud-Kamerlid herkent. „Toen ik mijn ver-

haal vertelde, ging er gejuich op in de zaal”, verklaart Mik. „Dat komt ook omdat ze weten dat ik met hen meeleeft”, moent de ex-politicus Wachtmeester brengt de onheilstijd dat „het wel twaalf uur kan worden”.

Vader Sijpkens is er na wat bonzen op de deur in geslaagd de pers op te zoeken. Hij haalt vrijwel alle microfoons en camera's die er in het dorpshuis zijn. Sijpkens is woedend op Justitie en de vaderlandse pers is geschokt. „Wat een waanzin”, klinkt het vol afgrijzen. Er worden op dit moment weinig woorden op de weegschaal gelegd en kennis van het gebied en inwoners worden node gemist.

In de zaal gaat het er emotioneel aan toe. Ook op de gang, waar piepers en de telefoon hun kenmerkende geluiden produceren. De eerste ouders verlaten teleurgesteld het dorpshuis. „We hadden net zo goed thuis kunnen blijven, want wat er is verteld wisten we al. Als de politie het over bescherming van mogelijke verdachten heeft, dan willen wij die ook. Onze kinderen signaleren namelijk nog altijd de daders in het dorp”, zegt een vrouw. Tal van ouders zijn bereid met de pers te praten. Slechts één moeder verlaat huilend de zaal. De persconferentie van Justitie levert nauwelijks nieuws op, evenmin die van de ouders in de andere zaal. Opmerkelijk is het dat de echtgenote van vertrouwensarts Jonker voor het eerst in het openbaar toegaft, dat één van hun kinderen ook bij het sekschandaal betrokken is geweest. Ze krijgt applaus wanneer ze meldt dat de aanpak van Justitie drastisch moet worden herzien, omdat anders niet op de medewerking van de ouders hoeft te worden gerekend.

De Pekelder J. Jacobs heeft voor de dorpsfilm wat beelden vastgelegd. „Het is pijnlijk, maar we moeten dit wel filmen. We willen niets verzwijgen”, zegt hij. Jacobs wordt omringd door een stel dorpsgenoten. Ze zijn het roerend met elkaar eens. Het sekschandaal is slecht voor het imago van het dorp. Ze wijzen op de leegstaande flatwoningen en het verlies van 150 inwoners in het afgelopen jaar. „Twintig jaar geleden waren we met de strokartonindustrie in het nieuws. Maar nu wordt datgene dat we de afgelopen 20 jaar hebben opgebouwd, weer afgebroken”. Er wordt gezocht en geknikt. „Ja, maar de mensen doen het elkaar zelf allemaal aan”, zegt er een. Hij stelt de diagnose aan het eind van deze discussie. „De maatschappij is ziek, maar niemand heeft het geneesmiddel.”

'Er zijn al voldoende nieuwe feiten'

Nwt N

Pekelder ouders eisen nieuw onderzoeksteam

22

De ouders van de kinderen die betrokken zijn bij de kinderschaakaffaire willen dat Justitie een nieuw onderzoeksteam formeert dat rechtstreeks verantwoording moet afleggen aan de minister. „Als het onderzoek op de huidige manier wordt voortgezet werken de ouders niet langer mee”, aldus de heer J. de Vries.

gemotiveerd om naar de politie te gaan. Justitie houdt volgens De Vries zowel de pers als de ouders aan het lijntje. De ouders, die zich ergeren aan het feit dat het vier man sterke onderzoeksteam de kinderschaakaffaire naast het gewone werk moet doen, overleggen maandag hoe ze in de toekomst

met de politie samenwerken. Een van de ouders, B. Loof (34), is inmiddels tot vertrouwensman benoemd. Via hem zal de politie de ouders voortaan beter op de hoogte houden van de gang van zaken. Voor de opvang van de slachtoffers heeft Justitie drie psychiaters uit Zeide, Rolde en Stadskanaal aangetrokken. De slachtoffers werden tot dusver begeleid door het RIAGG.

Geen van de ouders durfde gisteren te zeggen of iemand binnenkort voor zigen rechter gaat spelen. „Maar die gevoelens zijn er wel. Onze kinderen wijzen hun tenen aan en beschrijven het interieur zonder dat ze er geweest zijn. De politie weet daarvan, maar onderneemt niks”, aldus De Vries. Het artsenechtspaar Jonker, wiens kinderen eveneens bij de affaire zijn betrokken, zegt dat een groot aantal kinderen van 12 en 13 jaar nu pas over hun betrokkenheid praat. Van de komst van minister F. Kolthals-Altes hopen de ouders dat die enige openheid oplevert.

Hoofdofficier van Justitie mr. A. J. Blok:

Nwt N

Justitie is met veel vragen blijven zitten

22

Hoofdofficier van Justitie mr. A.J. Blok heeft gisteren gezegd dat het onderzoek naar de kinderschaakaffaire in Oude Pekela wordt voortgezet zodra zich nieuwe feiten voordoen. Ouders kunnen tijdens kantooruren op het politiebureau in Oude Pekela terecht voor het bekendmaken van nieuwe gegevens.

Volgens Blok hebben politie en Justitie alles gedaan om het onderzoek tot een goed einde te brengen. Justitie is echter met een groot aantal vragen blijven zitten. Volgens Blok komt dat niet door een gebrek aan inzet. Ook de beslotenheid waarin het onderzoek zich afspeelde, heeft een goede afloop volgens Blok niet in de weg gestaan. „Ik heb niet de indruk dat meer publiciteit de opsporing had bevorderd”. Om die reden heeft men evenmin een beroep gedaan op het televisieprogramma Opsporing Verzocht. Er is volgens Blok niet serieus

gedacht aan het beschikbaar stellen van tipgeld. In de toekomst zal dat wellicht alsnog gebeuren. „Als de politie aangeeft dat het nodig is, zullen we het doen”, aldus Blok. Volgens Blok heeft Justitie nooit de bedoeling gehad de affaire te bagstelliseren. Hij weigerde de scherpe conclusies van kinderpsychiater Mik over 'specifieke perverse vorm van kinderporno' te onder schrijven. „Ik weet alleen dat er verklaringen zijn die in die richting wijzen. Daar houd ik mij bij.”

De politie heeft negen verdachten gevolgd en hun gangen nagevolgd door het af luisteren van telefoons. Tot deze verdachten behoorden ook mensen van buiten de regio. Van twee personen kwam al snel vast te staan dat ze niets met de affaire te maken hadden. Vijf anderen werden verhoord waarna dezelfde conclusie volgde. De twee overige verdachten werden vorige week aangehouden. „We hebben daar lang mee gearmd omdat we de betrokkenen in het openbaar als verdachte zouden aanwijzen. Pas toen we hoorden dat hun namen al in Oude Pekela circuleerden, zijn we tot actie overgegaan. Het was de climax van het onderzoek.” Ook de laatste twee verdachten hebben volgens Justitie niets met de zaak te maken. Men kwam de verdachten op het spoor na het verkennen van 103 mogelijke locaties. De politie, die met 17 rechercheurs aan de affaire werkte, trok 173 auto-kentekens na en heeft ook in Duitsland naar sporen gezocht. Engelse specialisten werden geraadpleegd en agenten hebben op verschillende plaatsen pornofilms bekeken om sporen uit Oude Pekela te vinden. Er is onder meer met de politie in Haarlem overleg geweest over een soortgelijke zaak. Gedurende het onderzoek kwamen 45 tips binnen over bepaalde personen. Er zijn gesprekken gevoerd met honderd kinderen van vijf verschillende scholen.

De ouders zijn vooral ontevreden over de manier waarop politiewoordvoerder K. de Boer hen gisteravond te woord stond. „Die wijgt van toeten noch blazen. Door hem is het wantrouwen alleen maar gegroeid”. Volgens de ouders heeft de politie blinders gemaakt bij de fotoconfrontatie en weigert men in te gaan op nieuwe gegevens. „Psychiater Mik heeft nog maar een deel van de beerpit opgehaald. We zijn ervan overtuigd dat de daders gevonden kunnen worden. Er zijn nu al voldoende nieuwe feiten voorhanden, maar de politie haalt ze niet op. De ouders zijn daarom niet meer

SEKSUEEL MISBRUIK VAN TIENTALLEN KINDEREN „TART ELKE BESCHRIJVING” Psychiater ontsteld na onderzoek Oude Pekela

Van onze verslaggevers
WIM PHYLIPSEN
JAN TROMP

OUDE PEKELA — De kinderpsychiater prof. dr. G. Mik: „Ik ging naar Oude Pekela met het idee dat de meeste mensen gehad zullen hebben: wat daar beweerd werd kon natuurlijk niet echt gebeurd zijn. Het was toch belachelijk om te veronderstellen dat bij klaarlichte dag tientallen kinderen seksueel misbruikt zouden zijn. Ik ben er als Saulus naar toe gegaan. Maar ik ben als Paulus teruggekeerd.”

„Ik had gedacht: ach, er zullen wel een paar seksuele spelletjes gespeeld

zijn met sommige kinderen. Dingen als plassertje kijken en voor de grotere jongens plassertje trekken. Niet veel meer dan dat, veronderstelde ik. Maar wat ik in mijn onderzoek heb aangetroffen tart elke beschrijving.

„Het misbruik dat van de kinderen is gemaakt varieert sterk. Het ging om een speeltochtje met erotische facetten, maar het ging ook om naakt, collectief seksueel bezig te moeten zijn, hetgeen dan gefilmd werd. Kleine kinderen, kleuters, moesten de borsten van vrouwen strelen, aan de piemel van mannen zuigen. Oudere kinderen zijn gedwongen om een trioetje te spelen, soms anaal benaderd, vaak met sadistische dingen erbij zoals rweepslagen. Van al deze tafereel zijn foto's gemaakt en video-opnamen. Het moet een zeer professionele organisatie zijn geweest die

„erachter zat, met louter commerciële oogmerken.”

Zijn zachtmoedige, rustige stem versterkt nog het ontregelende effect van een ongehoord verhaal, verteld op een neutrale, bijna afstandelijke wijze. Gerrit Mik, voormalig kamerlid voor D66, werd in zijn kwaliteit van hoogleraar in de jeugdpsychiatrie in juli vorig jaar door de Groningse hoofdofficier van justitie mr. J. Blok gevraagd om zich te verdiepen in de ontuchtzaak van Oude Pekela. Wat was er nu waar van de verklaringen die kinderen en ouders tegenover de justitie hadden afgelegd? Liepen in de fantasie van de kinderen waarheid en verduchting niet lelijk door elkaar?

Mik (65) ging aan de slag. Met de scepsis die hij deelde met velen. Maar hij heeft zich volledig bekeerd en laat daarover geen spoor van twijfel bestaan. Van

Mik vertelt over zijn werkwijze: „Kinderen zijn natuurlijk beïnvloedbaar en ze spreken hun waarheid in hun eigen taal die niet de onze is. Ik heb geprobeerd de rol te spelen van vertaler, wat nog niet zo eenvoudig is. Hoe denken kinderen tussen de drie en zes jaar en hoe krijg je hun verhaal naar boven?

„In inact-therapieën heb je tegenwoordig van die poppetjes met een kutje erop. Het zal wel nuttig zijn, maar ik heb er niets aan. Wat dan wel? Ik sprak erover met Coby, mijn vrouw. Kinderen van zes jaar vertonen nog resten van het magisch denken: een tafel kan nog leven. Maar ze bezitten ook al componenten van het rationele denken. Het is een mengeling.

„Wandenbeelden, van massahysterie is absoluut geen sprake, weet Mik. Donderdagsvond sette hij in een besloten bijeenkomst zijn bevindingen uiteen voor de ouders van Oude Pekela. Het is niet het juridisch bewijs, wettig en overtuigend, dat Mik op tafel kan leggen. Maar voor de gedragswetenschapper staat vast dat alles wat werd vermoed en meer dan dat, ook waar is. Het is allemaal echt gebeurd.

„Meegeweest” noemen ze het in Oude Pekela. De kinderen die in de paarsvaktantie van 1987 zijn opgepikt en misbruikt zijn „meegeweest”. Hoeveel het er zijn, weet Mik niet. Hij is in ieder geval zeker van een aantal van 45 kinderen. Jongens en meisjes. Misbruikt door zes tot acht volwassenen, mannen maar ook vrouwen, in wisselende samenstelling.

„Coby kwam met de briljante vondst om de kinderen met wie ik gesprekken zou voeren te prikkelen om de waarheid te vertellen door hun de onwaarheid voor te houden. Zo heb ik het gedaan. Ik vertelde een kind een verhaal: moeder was aan het werk in de tuin. 'Nee', riep dat kind dan, 'mijn vader graaft in de tuin, niet mijn moeder'. Ik weer: plotseling begon een poes te blaffen. 'Nee', lachte het kind, 'een hond blaft'. Zo ging ik verder, totdat ik uiteindelijk bij de auto kwam, een rode auto wist ik, Dan zei ik: en toen kwam er een rode auto met witte stippen. 'Nee, nee', riep het kind dan, 'er waren geen witte stippen, het was een rode auto'.

„Al bij het tweede kind dat ik op deze wijze sprak wist ik: het tart elke beschrijving, maar het klopt wel. Het is een authentiek verhaal.”

Weerstand

Bij kinderen tussen zeven en tien jaar gebruikte hij een andere gesprekstechniek om achter de waarheid te komen. Hij omschrijft deze als „het opsporen van weerstanden en het duiden ervan”.

Mik: „Veel oudere kinderen zeiden thuis dat ze van niets wisten, terwijl uit hun gedrag anders bleek. Dan zei ik tegen zo'n kind: ik kan me voorstellen dat er erge dingen met je zijn gebeurd, vreselijke dingen en dat je het niet durft te zeggen. Maar zou je het niet willen proberen?”

„Soms slaagde het, soms niet. Kinderen van die leeftijd generen zich natuurlijk kapot om dit soort dingen te vertellen. Maar er bleek nog een ander motief te zijn voor hun rwijzaamheid. Ze werden bedreigd. Met de dood van hun ouders. Er werd naar hun adres gevraagd en naar het beroep van hun vader. Dat werd opgeschreven. En dan werd gezegd: als je thuis iets vertelt maken we je vader en je moeder dood.

„Ik weet het niet zeker, maar ik geloof sterk dat een aantal kinderen rohypnol heeft gekregen, de vergeetpil. Dat heeft het ook moeilijk gemaakt om de verhalen naar boven te krijgen.

„Er zijn kinderen meegenomen, in wisselende groepjes, door wisselende volwassenen. Naar parken, naar schuren, naar ingerichte filmlokalities. Men heeft de kinderen sadistische en bloederige filmpjes laten zien, naar ik aanneem om hun reacties daarop op video op te nemen. Er is een heel scala afgewerkt, van vrij onschuldige activiteiten tot wezenlijk seksuele aanranding in de richting van anale verkrachting. Het is allemaal uitermate professioneel georganiseerd. Door lieden van wie tenminste enkelen goed op de hoogte moeten zijn geweest van de lokale situatie.”

Is de psychiater gek geworden? „Nee, ik twijfel niet aan de waarheidsgetrouwheid van de verhalen van de kinderen.

„Hun verhalen zijn authentiek. Stel je voor, een stuk of acht meisjes en jongens moesten de piemel van een man strelen. Die piemel werd steeds dikker en op het laatste kwam er een plaasje uit. Een kind van zes jaar kan zo iets niet bij elkaar fantaseren, maar weet dat alleen uit ervaring.”

Over de psychische schade durft Mik niet veel te zeggen. Veel hangt af van het antwoord op de vraag hoe de ouders de zaak met hun kinderen hebben besproken. De psychiater vraagt dat met name de ouders kinderen die zich generen en lang weerstand hebben geboden en een emotioneel conflict met hun ouders zijn aangegaan, nog grote problemen kunnen krijgen.

Mik: „Ik heb vaak tegen kinderen gezegd: wat heb jij roedingen meegemaakt, zeg. Je zult wel denken: hoe mannen en vrouwen met elkaar vrijen — zal dat altijd zo rot gaan? Gehukkig is dat niet zo. Het kan veel aardiger, dit is niet normaal, hoor.”

Bestialiteit

Dertig jaar zit Mik in het vak. „Maar dit tart alles. Ik heb lang in Drenthe gewerkt, van alles meegemaakt. Vrijen met een geit en dat het met een kip zo lekker gaat. Maar dit tart alles. Kinderen die met bestialiteit, met bloederigheid geconfronteerd worden en dat allemaal vastgelegd op foto en film, want er

is een markt voor kennelijk, er is een markt voor.”

„Ik vind het godgeklaagd, ik vind het heel erg wat gebeurd is. Ik weet dat ik er afstandelijk over praat, maar dat wil ik ook. Ik ben als gedragskundige ingehuurd om de waarheid naar boven te krijgen. Maar als ik mijn emoties ruim baan zou geven, sloeg ik alles kort en klein. Ik zou handjes kunnen laten horen van gesprekken met kinderen waarbij je de tranen in de ogen springen. Echt hoor, dat is niet gering.

„Ik sta verstomd. Het houdt me dag en nacht bezig. Ik droom erover. Wat gebeurd is, is ook zo excentriek. Waarom hebben sommige mensen dit soort prikkels nodig? Wat is er gaande? Het heeft niks te maken met de simpele ziel die hard moet werken en graag ook een keer wil wippen, desnoods met kinderen. Dit gaat ongelooflijk veel verder. Dit is maal, absoluut maal.

„Het is ook zo treurig dat deze geschiedenis Oude Pekela treft. Het is een bevolking die getraumatiseerd is van hier tot ginder. Ze hebben hier in Noordooost-Groningen altijd al het gevoel gehad het voeteneinde te zijn van Nederland. Hun wordt massahysterie in de voeten geschoven. Als ergens mensen niet hysterisch zijn, is het hier. Eigenlijk gedragen ze zich veel te correct. Ze geven geen grote bek, ze springen niet uit hun vel. Dat vind ik hun sterkte en tegelijk is het hun zwakte.”

Ouders Oude Pekela eisen onderzoek naar werk politie en justitie

Door onze correspondent

OUDE PEKELA, 22 jan. — De ouders van de kinderen die bij het ontuchtshandaal in Oude Pekela zijn betrokken, eisen een onderzoek naar het functioneren van justitie en politie in deze zaak.

Bovendien willen ze dat er een nieuw onderzoeksteam wordt gevormd dat onder directe verantwoordelijkheid van minister Korthals Altes (Justitie) komt te staan.

Ruim 130 ouders hebben deze eisen gisteravond gesteld op een bijeenkomst waar zij werden geïnformeerd over het verloop van het onderzoek. Volgens verschillende woordvoerders van de ouders hebben justitie en politie het onderzoek „knoflig” wangepakt.

Minister Korthals Altes gaat 4 februari naar Oude Pekela om met ouders en huisartsen te spreken. De bij het onderzoek ingeschakelde kinderpsychiater prof. dr. G. Mik verwacht dat de komende weken nieuwe verklaringen van vooral oudere kinderen zullen komen.

„Hij vermoedt dat bij deze groep kinderen direct na de ontucht het middel rohypnol, ook wel bekend als de vergeetpil, is toegediend. Mik baseert zijn vermoeden op verklaringen van ouders waarin zij stellen dat de kinderen vorig jaar april, toen de ontucht mocht zijn gepleegd, verschijnselen van sufheid vertoonden.

J. de Vries, woordvoerder van de ouders, stelde op de bijeenkomst dat „het wantrouwen tegen justitie na vanavond alleen maar groter is geworden. Een groot aantal tips en andere informatie is

gewoon niet nagetrokken. Dat bleek vorig jaar al”.

Volgens mevrouw P. Jonker-Bakker, die samen met haar man een huisartspraktijk in het dorp heeft en moeder is van kinderen die bij de zaak zijn betrokken, „is er nog een kruwagen aan informatie, maar door de opstelling van justitie zijn de ouders niet gemotiveerd om daarmee naar de politie te gaan. Vooral de laatste tijd klinkt er nieuwe verklaringen van oudere kinderen, maar justitie heeft daarvoor geen belangstelling. Het lijkt erop dat justitie de kleine, kennelijk machtige groep van daders beschermt. Dat zou je masapraktijken kunnen noemen.”

De ouders zijn eigenlijk alleen tevreden over de bijdrage van prof. Mik aan het onderzoek, maar vinden dat hij te weinig ruimte van justitie heeft gekregen.

Tijdens een persconferentie gisteravond verklaarde Mik: „Ik ben als een ongelovige aan het onderzoek begonnen, maar gaandeweg bekeerd. Het blijft moeilijk om fantasie en werkelijkheid bij jonge kinderen te scheiden. Maar ik ben diep onder de indruk gekomen van de oprechtheid waarmee zowel de ouders als de kinderen met mij hebben gesproken. Wat ik heb gehoord kan een kind niet verzinnen.”

Pag. 3: Vervolg/ 98 kinderen gehoord

Vervolg van pag. 1 NR 22

Tijdens de persconferentie zei Mik dat hij als kinderpsychiater meer ervaring heeft met pubers dan met zeer jonge kinderen. Hij vindt dat echter geen bezwaar omdat hij zich via uitvoerige literatuurstudie op het onderzoek heeft kunnen voorbereiden: „Verder heb ik speciaal voor deze zaak een nieuwe onderzoeksmethode ontwikkeld. Daarbij wordt groepsgewijs via spelsituaties gewerkt en krijgen de kinderen ruimte om elkaar aan te vullen en te corrigeren. Hoofddoel is de remmingen bij het kind weg te nemen. Een bijkomend voordeel is het therapeutische effect, omdat onhandelbare kinderen na de gesprekken tot rust bleken te zijn gekomen.”

Volgens mr. J.A. Blok, hoofdofficier van justitie in Groningen, zijn de verwijten van de ouders begrijpelijk, maar niet terecht: „Sommige details zijn inderdaad blijven liggen omdat ze niet relevant voor het onderzoek bleken.

Het gerichte onderzoek is nu gestaakt omdat dat zonder nieuwe feiten alleen maar tot een herhaling van zetten leidt.”

Volgens Blok zijn de verklaringen van de kinderen over seksueel misbruik altijd serieus genomen tot het tegendeel bewezen kon worden: „Wij hadden deze avond ook liever afgesloten met het bericht dat de daders waren gepakt. Dat we tot vandaag hebben moeten wachten met het informeren van de ouders komt omdat een opsporingsonderzoek zich slecht verdraagt met openbaarheid”.

OUDE PEKELA EISEN OPHELDING

Openbaar Ministerie gaat verder met onderzoek in ontucht-zaak

VK 22

Van onze verslaggever

OUDE PEKELA — Het Openbaar Ministerie zal het onderzoek in de ontucht-affaire in Oude Pekela niet stopzetten, ondanks het ontbreken van echte aanknopingspunten. Informatie die nog bij de politie binnenkomt, zal als nog nader worden onderzocht. De ongeveer 140 boze ouders van de kinderen die seksueel zouden zijn misbruikt — zij werden donderdagavond in het wijkgebouw De Snikker in Oude Pekela door justitie en politie geïnformeerd over de stand van zaken — eisten voortzetting van het onderzoek.

Minister Korthals Altes van Justitie, die door de ouders was uitgenodigd, was gisteravond niet op de bijeenkomst. Hij zal op 4 februari naar Oude Pekela gaan om daar te praten met de ouders en met vertrouwensartsen. De ouders kwamen gisteren met een lijst van 28 vragen en trokken een vergelijking met de zaak van de ontvoerde Ahold-topman Gerrit Jan Heijn, waarbij een veelvoud aan rechercheurs is ingezet in vergelijking met het aantal dat in Oude Pekela aan de slag ging.

Hoofdofficier van justitie, mr. A. Blok, liep op de informatiebijeenkomst de feiten na zoals ze tot nu toe bekend zijn. De eerste melding dat er ontucht zou zijn gepleegd met kinderen kwam binnen op 9 mei vorig jaar en betrof twee jongens. Binnen een paar weken was het aantal kinderen dat mogelijk was betrokken bij ontucht en seksueel misbruik opgelopen tot enkele tientallen.

Er zijn 98 kinderen in de leeftijd van vier tot en met elf jaar geboord. Verklaringen van 62 kinderen werden daarna gebruikt om verder onderzoek te verrichten. De meeste van deze kinderen zijn leerlingen van de Berend Botje- en Paddestoel School in Oude Pekela. Uiteindelijk bleven er verklaringen over van 48 kinderen waarin duidelijk sprake was van seksuele handelingen die zij moesten ondergaan of moesten verrichten bij zichzelf of bij volwassenen.

Een groot aantal van deze kinderen vertelde verhalen over felle lichten, lampen op palen en van het elkaar zien op de televisie. Justitie maakte daar uit op dat dat de kinderen bijna zeker zijn gefilmd en gefotografeerd. Zo'n twintig kinderen vertelden over „vies drinken”, pilletjes en prikkies die volgens de politie op injecties zouden kunnen wijzen. Uit de verklaringen heeft de politie kunnen opmaken dat tegen achttien kinderen geweld is gebruikt of dat daarmee is bedreigd.

Aanvankelijk hield de politie het erop dat de affaire zich in de paasvakantie

moet hebben afgespeeld (medio april 1987), maar in de loop van het onderzoek bleek dat de affaire langer heeft geduurd: mogelijk zelfs enkele maanden.

Tijdens het onderzoek zijn aan de hand van de verklaringen van de kinderen in totaal 103 lokaties in zeven verschillende gemeenten onderzocht; panden waar de kinderen naar toe zouden zijn gebracht. De kinderen hebben ook een groot aantal typen en kleuren auto's genoemd waarin ze zijn zouden vervoerd; naar het pand en terug naar huis.

De kinderen hebben ook een aantal uiteenlopende signalen en omschrijvingen gegeven van daders, zoals van clowns met wie ze zouden zijn meegegaan. Volgens Blok waren de signalen niet erg duidelijk. Justitie denkt dat er vier mensen zijn betrokken in de ontuchtzaak. Kort samengevat gingen de daders vermoedelijk als volgt te werk. De kinderen werden vlak bij hun huis in auto's gelokt. Ze gingen mee met beloften dat ze ijsjes en snoep zouden krijgen. „De seksuele handelingen werden soms in carnavaleske situaties gepleegd”, aldus Blok.

Hoofd technische recherche van de rijkspolitie, K. de Boer, liet de ouders weten dat het uitgangspunt van het onderzoek steeds is geweest dat de kinderen de waarheid spraken tenzij uit feiten of omstandigheden het tegendeel bleek.

In het onderzoek werden kentekens van 173 auto's nagevolgd. De rechercheurs bekeken verder een groot aantal videobanden van seksuele handelingen van volwassenen met kinderen en kinderen onderling, kinderporno die zowel in Nederland als in het buitenland in omloop is. Zij gingen daarvoor bijvoorbeeld ook naar Hannover en Bremen, toen daar een partij banden met kinderporno in beslag werd genomen. Enige relatie met de ontuchtzaak in Oude Pekela is daarbij nooit gevonden.

Verder hadden de rechercheurs contacten met de Belgische politie over een zedenzaak in Brussel en met de Amsterdamse zedenpolitie en met Scotland Yard, waar informatie over Nederlandse kinderporno voor handen was. Er werden verschillende mensen geobserveerd en met toestemming van de rechter-commissaris telefoons afgeluisterd.

De rechercheurs kregen 45 tips over personen, maar deze liepen uit op niets. Een fotoconfrontatie leverde negen mogelijke betrokkenen op, maar geen van hen bleek iets te maken te hebben met de zaak. Twee verdachten — een 43-jarige man en zijn 25-jarige zoon uit een dorp vlakbij Oude Pekela — kregen ex-

tra sandacht. Zij waren zowel bij het lokatie-onderzoek als bij de fotoconfrontaties genoemd. Zij werden op 12 januari aangehouden, maar werden twee dagen later vrijgelaten, wegens gebrek aan bewijs.

Speciale sandacht besteedde Blok tijdens de voorlichtingsavond aan het werk van de Groningse jeugdpsychiater, prof. dr. G. Mik, die in september op verzoek van justitie een rapport over zijn bevindingen afrondde. Hij las de verhalen van de kinderen en sprak met een groot aantal van hen. Volgens Blok wordt in dit rapport gemeld „dat het erg moeilijk is fantasie en werkelijkheid te scheiden en dat er mogelijkheden voor inductie aanwezig zijn”.

De ouders hadden behalve een lijst van vragen, die het onderzoek in twiifel trokken, een lijst met eisen. Zo eisten zij bijvoorbeeld de oprichting van een landelijk coördinatieteam ter voorkoming, bestrijding en opsporing van kinderporno.

Oude Pekela (1)

Minister Korthals Altes (Justitie) komt op 4 februari naar Oude Pekela. Hij moet zich maar voorbereiden op een stevige confrontatie. Want als een ding gisteravond tijdens de bijeenkomst in „De Snikke” duidelijk bleek, dan was het wel dat Oude Pekela Justitie veel verwijt. En terecht.

Er zat en zit nog steeds iets halfslachtigs in het optreden van Justitie in deze geruchtmakende zaak. Het is weliswaar volgens hoofdofficier van Justitie mr. A.J. Blok nooit de bedoeling geweest de zaak te bagatelliseren, maar dat neemt niet weg dat het wel is gebeurd. Het idee dat kinderen en ouders de gruwelijke verhalen fantaseerden en massahysterie Oude Pekela in de greep had, kwam uit justitiële kring. De suggestie dat er maar met enkele kinderen „wat was gebeurd” stamt van mr. Blok zelf.

Kinderpsychiater dr. G. Mik twijfelt er niet aan dat de kinderen seksueel zijn misbruikt en twijfelt niet aan de massaliteit van dat misbruik. Maar nog komt mr. Blok niet verder dan de constatering, dat er „verklarin-

gen zijn die in die richting wijzen”. Het is die halfslachtigheid, die de woede in Oude Pekela onverminderd doet voortduren.

Die woede uit zich nu in de eis aan de minister, dat hij een speciaal team onder zijn persoonlijke verantwoordelijkheid met een nieuw onderzoek belast. Een uitzonderlijke eis, die mr. Blok best als een motie van wantrouwen mag uitleggen.

Maar wel een begrijpelijke eis. Tenslotte heeft deze bewindsman zelf al eens op soortgelijke manier ingegrepen in Amsterdam tijdens het onderzoek naar de omstandigheden, waaronder de kraker Hans Kok in een politiecel stierf. Hij zal mede daarom moeilijk onder deze eis uit kunnen.

Of zo'n onderzoek na zo lange tijd nog iets oplevert, moet echter worden betwist. Maar over de resultaten ervan moet de minister zich dan niet slechts voor de inwoners van Oude Pekela, maar ook voor de Tweede Kamer verantwoorden. Dat garandeert in ieder geval, dat de onderzoeksspanning er een van formaat zal zijn.

Oude Pekela (2)

Politie en Justitie hebben - dat bleek gisteravond ook in „De Snikke” in Oude Pekela - de afgelopen maanden niet stilgezeten. Er is een team van zeventien rechercheurs ingezet om de „kinderporno-affaire” uit te zoeken en dat heeft een indrukwekkend aantal naspeuringen verricht. Zonder enig tastbaar resultaat.

Het blijft natuurlijk een open vraag of politie en Justitie - als de zaak sneller en doortastender was aangepakt - wel resultaten zou hebben geboekt. Verklaringen van jonge kinderen zijn nu eenmaal moeilijk hanteerbaar materiaal en aan heksenprocessen zoals in vroeger eeuwen, waarbij „heksen” werden veroordeeld op basis van fantasieën van kinderen, heeft niemand enige behoefte. Nog moeilijker hanteerbaar worden verklaringen van kinderen als deze - zoals dr. Mik veronderstelt - ook nog zijn gedrogeerd. En als er zo veel tijd verstrikt, dat herinnering en fantasie, (deels verdrongen) werkelijkheid en verhalen van anderen, zich met elkaar vermengen tot

een nieuw verhaal, dat voldoet aan wat de luisteraar wil horen.

Maar het verwijt blijft dat Justitie de zaak heeft onderschat. Niet snel genoeg deskundigen als dr. Mik heeft ingeschakeld om de echte werkelijkheid te achterhalen.

De mededeling dat het politie-onderzoek werd gestaakt, was een botte blunder. Technisch was de mededeling juist: het team, dat de zaak onderzocht, werd ontbonden. Maar natuurlijk bleef het onderzoek zelf daarmee nog open: natuurlijk zou het weer ter hand worden genomen zodra er een nieuwe aanwijzing opdook. Ten onrechte wakte de mededeling in Oude Pekela de indruk dat de zaak naar de doofpot was verwezen.

Mr. Blok heeft deze verkeerde indruk gisteravond niet kunnen wegnemen. Zijn aankondiging dat het onderzoek bij iedere nieuwe aanwijzing wordt hervat, werd als een door de publieke opinie afgedwongen nieuw standpunt ervaren. Dat is betreurenswaardig, omdat dat het vertrouwen in politie en Justitie allerminst versterkt.

„De grootste clown zit bij justitie”

Van onze verslaggever
WIM PHYLIPSEN VK 23

OUDE PEKELA — Het is al ver na middernacht als de ouders in een zijzaaltje van het Pekelder wijkgebouw De Snikke vrijdag alsnog hun verhaal van frustratie en onmacht kwijt kunnen. Sommige van de vijftig, zestig ouderparen zijn naar huis gegaan. De meesten zijn echter gebleven om het leger verslaggevers duidelijk te maken dat de informatieve bijeenkomst met politie en justitie over de ontucht-affaire waarbij hun kinderen betrokken raakten, wat hun betreft zeer onbevredigend is verlopen.

„Het wantrouwen over de justitiële aanpak is alleen maar groter geworden. We voelen ons nog steeds aan het lijntje gehouden. Justitie heeft het onderzoek nooit serieus genomen. Er is nog een groot aantal gegevens en verklaringen waarmee ze nooit iets hebben gedaan”, zegt Jacob de Vries, die als woordvoerder tot nu toe het meest in beeld is geweest.

Tastbaar resultaat van de informatieve avond lijkt in ieder geval wel dat de ouders elkaar nog meer vasthouden dan voorheen om een gezamenlijk front tegenover justitie te vormen en hun eis voor een grondiger onderzoek kracht bij te zetten. De verpersoonlijking van een in hun ogen falend Openbaar Ministerie is en blijft de Groningse hoofdofficier van justitie, mr A. Blok. Of, zoals in een gezamenlijk persbericht denigrerend wordt gesteld: „De grootste clown zit bij justitie.” De regionale rechercheurs („de jongens uit de streek”) treft wat de ouders betreft geen blaam. Die willen wel, maar krijgen niet voldoende ruimte.

Publiciteitsstunt

De door de omstandigheden gegroeide renheid resulteerde donderdagavond al in een gezamenlijk opgestelde lijst met 28 vragen waarop Blok tijdens de (besloten) informatieve bijeenkomst eerst maar eens antwoord moest geven. Waarom bijvoorbeeld is het tv-programma „Opsporing verzocht” nooit ingeschakeld? Waarom wordt nu pas de mogelijkheid van een forse beloning voor de gouden tip overwogen? De ouders trekken verontwaardigd vergelijkingen

met de zaak-Heijn, waarbij een veelvoud aan rechercheurs werd ingezet.

De aanhouding van twee mannelijke verdachten op 12 januari, die al na het verlopen van de eerste termijn van in- verzekeringsstelling wegens gebrek aan bewijs moesten worden vrijgelaten, wordt door de ouders slechts gezien als een publiciteitsstunt. Hiermee zou het Openbaar Ministerie hun slechts de wind uit de zeilen hebben willen nemen, toen het hele dorp tegen de veronderstelde nalatigheid van justitie in opstand dreigde te komen.

Blok ontkent dat („Het is onjuist dat deze mensen van de ene op de andere dag zijn aangehouden”) maar de ouders wekken de indruk niets meer van hem als waarheid te willen aannemen. Hetzelfde geldt inmiddels ook in zekere zin voor burgemeester mr A. Smidt, die volgens de ouders te veel en te lang op de lijn-Blok heeft gezeten.

Of, zoals ze in hun vragenlijst stellen: „Is het de burgemeester bekend dat vele ouders geen vertrouwen in hem hebben naar aanleiding van de rol die hij in deze zaak speelde. Wat gaat hij hiernaan doen?” De ouders overwegen zelfs de Nationale Ombudsman in te schakelen om hem een oordeel over het nu negen

van de door de kinderen genoemde lokaties waar ontucht en seksueel misbruik met hen zou zijn gepleegd. Ook het nazorgprogramma moet zo snel mogelijk effectief worden. Die hulpverlening komt er nu ook, waarbij onder anderen drie gespecialiseerde psychiaters zullen worden ingeschakeld.

„We hopen dat Korthals Altes met zijn komst een opening in de vastgelopen verhoudingen kan forceren. Met dit onderzoeksteam kunnen we zo niet verder. Veel ouders zitten nog steeds met veel gegevens thuis gefrustreerd te wachten tot de politie die eens komt ophalen. Alles bij elkaar is het een amateuristisch pakje. Volgens ons moet het mogelijk zijn met een grondig onderzoek alsnog daders boven water te krijgen”, zegt De Vries.

Veel vertrouwen in echte belangstelling vanuit Den Haag voor hun problemen hebben de ouders ook al niet. „Er zijn allerlei verhalen over de productie van kinderporno in Nederland, maar elke keer blijkt ook weer hoe politiek gevoelig dat ligt.”

Mr Blok wijst de verwijten van de ouders van de hand. Volgens hem is alles gedaan wat recherche-technisch en juridisch mogelijk was. Burgemeester Smidt laat de verzamelde schare journalisten weten dat er tijdens de informatieve bijeenkomst inderdaad „stevig is gediscussieerd” met de ouders. De ouders hebben volgens hem toegezegd te zullen meewerken aan de vorming van een groep die hen vertegenwoordigt. Die moet met justitie, politie en gemeente regelmatig overleggen en de resultaten aan de andere ouders doorgeven.

Blok geeft toe tijdens de discussie in lang niet alle gevallen erin te zijn geslaagd de harde kritiek van de ouders te weerstaan. Om het onderzoek niet te frustreren, konden de ouders volgens Blok niet eerder dan nu pas worden geïnformeerd over het verloop ervan. Als er nieuwe informatie binnenkomt zal volgens Blok het onderzoeksteam desnoods weer op volle sterkte — seventien rechercheurs — aan de slag gaan.

Maar het probleem is volgens hem dat informatie eigenlijk ontbreekt. Het gaat om oudere kinderen die mogelijk de affaire betrokken zijn geraakt door een meer rationele benadering. Daarom verband houdende met hun pos. hun mond hebben gehouden.

meanden tijdens justitiële onderzoek te laten vallen.

De ouders hadden ook een lijstje met eisen meegebracht. Zo moet er een landelijk coördinatieteam komen ter voorkoming, bestrijding en opsporing van kinderporno. Minister Korthals Altes van Justitie, die 4 februari zelf naar Oude Pekela komt om zich op de hoogte te stellen, zou een onderzoek moeten beginnen naar het functioneren van politie en justitie in de zaak-Oude Pekela. De ouders willen een vaste lokatie — die er nu dan ook komt — waar ze met hun verhalen terecht kunnen.

„Een vertrouwenspersoon moet er komen. Een soort politionele verbindingsman en dus niet iemand die ons bij de politie aanhoort, terwijl hij de parkerbonnen erbij doet. Bij zo'n vertrouwenspersoon zouden we de informatie kwijt moeten kunnen die de politie kennelijk tot nu toe nooit heeft bereikt”, aldus een boom vader.

Lokaties

Om wat voor informatie het dan precies gaat, wordt niet helemaal duidelijk. Ze zou onder meer betrekking kunnen hebben op het opnieuw en veel intensiever — zeggen de ouders — onderzoeken

Voorlopig geen medewerking meer aan politieonderzoek

Ouders Oude Pekela zeggen vertrouwen in burgemeester op

Van een onzer verslaggevers

NV/h N 26-1 98

OUDE PEKELA — De ouders die betrokken zijn bij de kindersex-affaire in Oude Pekela hebben hun medewerking aan het politie-onderzoek gestaakt. Ze willen eerst het gesprek afwachten met minister F. Korthals Altes van Justitie die volgende week naar Oude Pekela komt. Vorige week zeiden de ouders dat zij nieuwe gegevens konden verstrekken. Ze hebben echter geen vertrouwen meer in het onderzoek. Ook burgemeester A.E.J. Smidt heeft het vertrouwen van de ouders verloren. Zij verwijten hem gebrek aan steun en willen niet dat Smidt bij het gesprek met de minister is.

De gemeenteraad van Oude Pekela sprak zich gisteravond voor het eerst uit over de affaire die al acht maanden duurt. De raad eist van de minister dat het onderzoek volledig wordt voortgezet. PvdA-fractievoorzitter A. Lammerma las namens alle fracties (PvdA, CPN, CDA en VVD) een verklaring voor waarin de ouders steun werd betuigd. De raadsleden keerden zich tegen Justitie. „Uitspraken van die zijde hebben erg veel schade aangericht aan de gemeenschap van Oude Pekela,” aldus de verklaring.

De gemeenteraad doorbrak gisteren het stilzwijgen waarom door Justitie was gevraagd. „Nu politie en Justitie zelf openheid van zaken hebben gegeven, menen wij ook het recht te hebben in de openbaarheid te treden,” aldus Lammerma.

Voor de ouders kwam de openlijke steunbetuiging van de plaatselijke politici te laat. Zij verwijten het gemeentebestuur dat zij tot dusver geen stellingname heeft ingenomen. Daarom willen de ouders niet dat burgemeester Smidt volgende week donderdag

aanwezig is bij het gesprek tussen de ouders, de minister en de procureur-generaal van het Gerechtshof in Leeuwarden mr. Adens. Smidt wil niet reageren op deze volgens hem emotionele uitlatingen. „Justitie onderzoekt en de gemeente staat daarbuiten. Bij het gesprek wil ik niet eens aanwezig zijn.”

Bijna honderd ouders hebben gisteravond zeven vertegenwoordigers aangewezen voor het gesprek met de minister.

‘Kinderen gebruikt voor porno die pedofilie van perverse aard toont’

Door onze correspondent

OUDE PEKELA, 22 jan. — Bij het onderzoek naar ontucht met kinderen in Oude Pekela heeft de politie 98 kinderen in de leeftijd van 4 tot 11 jaar gehoord. Van 62 kinderen zijn de verklaringen voor verder onderzoek gebruikt omdat die belangrijke gegevens opleverden.

Dit blijkt uit het onderzoek van politie en justitie waarover gisteravond de ouders in Oude Pekela zijn geïnformeerd. Achtenveertig kinderen vertellen duidelijk over seksuele handelingen die zij moesten ondergaan en/of moesten verrichten bij zichzelf of bij volwassenen. De overige 14 konden geen concrete handelingen aangeven.

Van de 62 kinderen vertellen 24 over felle lichten, lampen op palen en het elkaar op televisie zien. Daaruit zou volgens justitie kunnen worden afgeleid dat er sprake is geweest van het filmen of fotograferen van de kinderen. Twintig kinderen zeggen dat ze iets „vies” moesten drinken, of pilletjes of een prikje kregen. Tegen 18 kinderen is geweld gebruikt of met geweld bedreigd.

Er zijn 67 kinderen in het ziekenhuis medisch onderzocht, maar dat onderzoek heeft geen relevante gegevens opgeleverd. De kinderen hebben een groot aantal plaatsen genoemd waar de ontucht gepleegd zou kunnen zijn. Er zijn 103 lokaties in zeven ver-

schillende gemeenten onderzocht. Daarnaast zijn nog enkele tientallen panden genoemd, waarvan de lokatie niet kon worden vastgesteld.

De kinderen beschreven 44 verschillende personenauto's waarin zij zijn vervoerd en 34 verschillende bestelauto's. Daarnaast beschreven ouders een groot aantal voertuigen. In totaal zijn 173 auto's op kentekens nagetrokken. In 11 straten van Oude Pekela is, zonder resultaat, een buurtonderzoek gehouden.

Op 15 juni vorig jaar werd de kinderpsychiater prof. dr. G. Mik bij het onderzoek ingeschakeld. Mik onderzocht ruim veertig kinderen. Van de 4- tot 6-jarigen bestond de ene helft uit meisjes en de andere helft uit jongens. De groep oudere kinderen, 9- tot 10-jarigen, wordt vrijwel geheel door jongens gevormd. Mik rapporteert op 6 september. Hij zegt, zonder absolute zekerheid te kunnen geven, ervan overtuigd te zijn dat 30 tot 35 kinderen bij de ontuchtzaak zijn betrokken. Hij acht de opgave van lokaties, routes en persoonsbeschrijvingen consistent en overtuigend.

Foto's

Na overleg met Mik is een fotoconfrontatie voor 29 kinderen georganiseerd. In totaal werden 31 foto's, waaronder een aantal neutrale, voorgelegd. Bepaalde

personen werden daarbij verscheidene keren aangewezen. Op basis van de resultaten van de fotoconfrontatie en de lokatiebeschrijvingen construeerde de politie een mogelijke dadergroep. Mogelijke verdachten werden geobserveerd, terwijl met toestemming van de rechter-commissaris hun telefoon werd afgeluisterd. Doel hiervan was na te gaan of er relaties zijn tussen de verdachten en de porno-handel. Dat onderzoek levert niets op. Er zijn zeven verdachten gehoord, waarvan twee na aanhouding, waarvan twee na aanhouding, buiten de regio.

Bij het onderzoek zijn in de beginfase 17 rechercheurs betrokken geweest, later werd dat aantal teruggebracht tot vier. Tijdens het onderzoek is gezocht naar mogelijke overeenkomsten met ontuchtaffaires elders in het land. Daarnaast is onderzoek in gesteld in Duitsland, onder andere in verband met daar in beslag genomen kinderporno. Op de door de politie bekeken videobanden komen geen kinderen uit Oude Pekela voor.

De handelingen die kinderen hebben moeten verrichten, komen niet overeen met wat doorgaans in kinderpornofilms wordt getoond. Volgens prof. Mik betreft het hier een tot nu toe onbekende vorm van kinderporno, bestemd voor een kleine groep mensen die belangstelling heeft voor pedofiele contacten van perverse aard.

Nieuwsblad van het Noorden • zaterdag 23 januari 1988

Van onze parlementaire redacteur Harm Harkema
DEN HAAG — CDA-Kamerlid Van den Burg acht het niet nodig dat er een landelijk coördinatieteam komt ter voorkoming en verspreiding van kinderporno, zoals de ouders in Oude Pekela donderdag hebben gevraagd. Van den Burg is enigszins verbaasd dat de ouders om zo'n team hebben gevraagd, omdat de aandacht van justitie en politie voor kinderporno, sinds juli vorig jaar al is verscherpt.

Zo is de Centrale Recherche-informatiedienst sinds die tijd landelijk verzamelpunt van gegevens over kinderporno. Plaatselijke korpsen kunnen putten uit de informatie van de CRI. Een landelijk coördinatiecentrum is dus

CDA-Kamerlid:**Landelijk coördinatieteam kinderporno niet nodig**

niet nodig, aldus Van den Burg. Van den Burg vindt het nog wat te voorbarig om aan te dringen op een ministerieel onderzoek naar de handelwijze van politie en justitie in het seks-schandaal in Oude Pekela. Van den Burg wil eerst afwachten wat de minister de Kamer en de ouders in Oude Pekela te melden heeft.

PvdA-Kamerlid Aad Kosto wil voor 4 februari - wanneer de minister naar Oude Pekela komt - een gesprek met minister Korthals Altes over de kwestie. Pas daarna moeten we zien wat er voor ons te doen valt, aldus Kosto. „De minister heeft impliciet al een ministerieel onderzoek aangekondigd, door in in februari

naar Oude Pekela te gaan. En reken maar dat hij met procureur-generaal mr. Addens van het Gerechtshof in Leeuwarden al met deze zaak heeft overlegd,” aldus Kosto.

Kosto vindt overigens dat het onderzoek met „grote kracht en klem” moet worden doorgezet. „De verleiding bestaat om het onderzoek stop te zetten. Ten eerste heeft Nederland net een beetje de Amerikaanse beschuldiging weerlegd dat Nederland sterk betrokken zou zijn bij de productie van kinderporno, ten tweede zijn justitie en politie overbelast. Maar wat er in Oude Pekela is gebeurd is dermate weezinwendend, dat het onderzoek moet doorgaan,” aldus Kosto.

Paranoia, verscheurdheid, achterdocht en woede, samengeballt in een klein dorp in de Veenkolonie. Verontwaardiging over termen als 'massahysterie'. Diepe teleurstelling over de plannen het onderzoek naar de daders van het seksuele kindermisbruik te stoppen. Konflikten met vrienden en familie. De Pekelder bevolking is getraumatiseerd en verscheurd tot op het bot. Een reportage.

HOLOGIGE WONINGEN IN OUDE PEKELA 'DIT IS GEWOON DOOFPOTBELEID'

Het legertje journalisten dat de laatste weken in Oude Pekela vertoefde sprak van een 'explosieve sfeer' in dit geteisterde dorp. Vooral de berichten na de vrijlating van de twee verdachten in de kinderporno-affaire stemden tot verontwaardiging. Justitie vreesde represailles van de plaatselijke bevolking tegen mogelijke verdachten en burgemeester mr. A. E. J. Smidt maande zijn plaatsgenoten tot rust om zo een volksgericht te voorkomen.

Niettemin berichtte het Nieuwsblad van het Noorden op 14 januari dat 'de politie op het nippertje heeft kunnen voorkomen dat B. in zijn woning werd gemolesteerd'. Hoe zit dat, zijn ze nou helemaal gek geworden in Oude Pekela?

Oude Pekela heeft in den lande het imago van een wat achtergebleven Oostgroningse veenkolonie. Aan de bereikbaarheid van het dorp te oordelen is dat ook zo. Wanneer ik zaterdag vanuit het aanpalende Winschoten de bus wil nemen, blijkt dat ik anderhalf uur moet wachten. Dan maar met de taxi, die me bij een café aan de rand van het dorp afzet. Nou ja, dorp: een vieze, bruinrode vaart, met aan weerszijden een paar huizen. Later op de dag zal blijken dat het met de omvang toch wel meevalt: Oude Pekela telt zo'n achttien duizend inwoners.

Het café is gesloten en wanneer ik iemand vraag waar het hotel staat, blijkt dat al lang te zijn opgeheven. Daar sta je dan. De lange, kronkelende weg langs de vaart is verlaten. Geen als klowns verklede kinderklokkers, geen demonstrerende menigten en geen lynchpartijen. In het dorp, tot dusver vooral bekend van Fré Meis en de strokartonfabriek, lijkt de rust te zijn weergekeerd na het schandaal van de kinderporno. Maar onderhuids broeit het in Oude Pekela.

***

'Kinderporno? Dat gebeurt hier niet, denk je,' zei kleuterleidster Tina Detmers in juni 1987 tegen het Nieuwsblad van het Noorden. 'Ma plotseling zit je er midden in. Het kwam zo uit de lucht vallen.' De eerste berichten over kinderen van drie tot vijf jaar die zijn meegelokt

voor 'sekspelletjes' zijn te lezen in mei. Het gaat dan om tien kinderen. Al spoedig echter wordt door de media gesproken van vijftig kinderen die diverse malen op verschillende plaatsen seksueel zijn misbruikt. Al snel wordt gedacht aan een 'kommerciële pornobende'. In het land heerst vooral ongeloof en de kommotie wordt door enkele hooggeleerden bestempeld als 'massahysterie'.

Het onderzoek van de politie verloopt, op zijn zachtst gezegd, moeizaam. In juli zit het onderzoek op een dood spoor. Ondertussen komen er steeds meer ouders bij huisarts en vertrouwensarts F. Jonker met kinderen die al maanden niet meer kunnen slapen, behalve tussen de ouders in. Kinderen die plotseling en zonder aanleiding beginnen te huilen en over een merkwaardig vocabulaire blijken te beschikken. De kinderen durven weinig te vertellen omdat de daders hebben bedreigd de ouders te vermoorden.

Over de vorderingen van het onderzoek worden de ouders in het ongewisse gelaten. De gegevens van de jeugdpsychiater dr. G. Mik, die tweederde van het aantal kinderen onderzocht, vormen voor het Openbaar Ministerie aanleiding om het onderzoek voort te zetten. Maar wanneer in januari de twee aanvankelijke verdachten door de politie weer op vrije voeten worden gesteld, kondigt de hoofdofficier van justitie mr. J. A. Blok aan het onderzoek te willen stoppen. Dat is de druppel die voor de ouders de emmer doet overlopen. 'In het belang van het onderzoek' zijn ze al die maanden onkundig gehouden van de vorderingen en nu blijken er helemaal geen vorderingen te zijn. Of, zoals Jaap de Vries, een van de betrokken ouders, zegt: 'De politie heeft alleen boodschap aan strafrechtelijke feiten; die zijn er volgens haar niet, dus heeft ze er geen boodschap aan.'

Oude Pekela is 'woedend'. Een anonieme groep 'verontruste ouders' schrijft een brief, als een soort motie van wantrouwen tegen het Openbaar Ministerie. Voor alle duidelijkheid wordt in detail de zaak nog eens uit de doeken gedaan: 'Kinderen zijn geschopt, met riemen geslagen, langdurig met het hoofd onder water gehouden, bewerkt met

stokjes, komkommers en bananen, op het hoofd en in de mond geplaatst, gedwongen poep te eten, mannen af te zuigen, gemeenschap te hebben met vrouwen, gedwongen tot onderling seksueel contact, veelal onder invloed van verdovende middelen in de vorm van prikjes, tabletjes en bewerkte lekkertijzen.' De ouders eisen 'openlijke erkenning dat het om een ernstige zaak gaat en exkuis voor het onderschatten van de zaak en voor uitspraken als „massahysterie”.' Er moet een voorlichtingsavond komen, een onmiddellijke versterking van het rechteam, en een hulpverleningsplan.

Vorige week kregen de ouders genoegdoening, zij het nogal onbevredigend. Het Openbaar Ministerie gaf opening van zaken. Dat wil zeggen: de feiten werden op tafel gelegd; op de lijst van 28 vragen van de ouders bleef men de antwoorden schuldig. In ieder geval zegde het OM toe dat het onderzoek door zou gaan.

***

Het leven van Marijke en Jaap de Vries, ouders van een van de slachtoffertjes is - voorzichtig gezegd - nogal uit balans. De afgelopen maanden waren maanden van emoties, onzekerheden, onderlinge wrijvingen. De woede en het verdriet over het seksuele misbruik van hun vierjarig dochtertje staat in schril contrast met het ongeloof in het land en de ronduit onbevredigende gang van zaken rond het onderzoek. Talloze malen hebben Marijke en Jaap binnen- en buitenlandse verslaggevers te woord gestaan, maar pas sinds afgelopen week hebben ze het gevoel serieus te worden genomen.

In het Openbaar Ministerie hebben ze geen vertrouwen meer, die heeft de zaak in 'de doofpot' willen stoppen. Jaap de Vries: 'Nederland heeft een slecht imago in het buitenland op het gebied van kinderporno. Justitie heeft zo'n houding van als er niets wordt bewezen, hoeven we ons ook niet te verantwoorden. Het is niet zo dat Justitie geen beleid heeft, dat maak je mij niet wijs, de leiding van het onderzoek is heus niet gek, dit is gewoon hun beleid: een doofpotbeleid.'

'Als deze zaak niet wordt opgelost, gaan we er zelf wat aan doen.'

Dit kan zo niet blijven, we moeten uit deze impasse zien te komen, uit de sfeer van onveiligheid, angst en wantrouwen in het dorp. We hebben er geen vrede mee, dat kunnen en willen we niet. De nieuwe feiten liggen ongebruikt in de la van het onderzoeksteam. Zo geef je carte blanche aan deze praktijken. Dat is niet te tolereren, deze ellende wensen we niemand toe!

***

De dode, holle ogen van de Pekelder woningen bieden een troosteloze aanblik. Het aantal leegstaande huizen is aanzienlijk. Zo'n honderdvijftig mensen hebben het afgelopen jaar hun biezen voorgoed gepakt. De geestelijke gesteldheid van verschillende ouders van misbruikte kinderen is dermate slecht, dat psychiaters hen maar hebben aangeraden te verhuizen.

Op straat heerst de achterdocht volop. Het doen en laten van onbekenden wordt nauwlettend gevolgd. Nummerborden van langzaam rijdende of anderszins verdachte auto's worden genoteerd. Kinderen worden angstvallig in de gaten gehouden. Er gaan oncontroleerbare geruchten over verdachte plaatsgenoten. De buurman op de hoek wordt gemeden als de pest omdat hij zware, zwarte wenkbrauwen heeft, of flaporen, of een kaal hoofd. 'Onze kinderen signaleren nog altijd daders in het dorp', zei een vrouw vorige week. Sommige ouders zouden het liefst het recht alsnog in eigen hand nemen. Voor hen is het onbegrijpelijk en onverteerbaar dat de politie geen aanknopingspunten heeft, terwijl zoveel kinderen dezelfde plaatsen aanwijken en dezelfde daders. Dit is het Oude Pekela na de kinderporno: paranoia, verscheurdheid, achterdocht, woede.

***

Bekend vanwege zijn niet aflatende ijver om de omvang en de implicaties van de Pekelder porno-affaire voor het voetlicht te brengen, is de huisarts en vertrouwensarts F. Jonker. Volgens Jonker zijn de uitspraken over massapsychose - bij ouders en dus bij hemzelf - als 'zwaar krenkend' ervaren. Ook hij laakt het onderzoek van Justitie, dat

'sterk amateuristische trekken vertoonde en dus gedoemd was te mislukken. Om zijn gezicht te redden moest Justitie de zaak wel in de doofpot stoppen.'

Volgens Jonker is de samenleving van Oude Pekela volledig ontwricht. 'Relaties gaan kapot, in het huwelijk, met familie en met kennissen.'

Jonker zegt dat veel huwelijken onder zware spanning staan omdat mannen en vrouwen het idee dat hun kind is misbruikt en dat niemand dat gelooft, maar moeilijk kunnen aanvaarden en verwerken. 'Vrouwen zijn geneigd zich emotioneel op te stellen en vragen te blijven stellen aan de kinderen, terwijl de mannen veelal de woede opkroppen, agressief zijn. Vaak willen de mannen er niet over praten, terwijl hun vrouwen daar een enorme behoefte aan hebben.' Daarnaast zijn er nog de konflikten met vrienden en familie die het eenvoudig weigeren te geloven. Oude Pekela is getraumatiseerd en verscheurd tot op het bot.

Jonker beweert dat alles er op wijst - en hij wordt in zijn vermoeden gesteund door psychiater Mik - dat er een professionele pornobende aan het werk is geweest in Oude Pekela. 'Waarom zou je anders meer dan negentig kinderen misbruiken? Anders neem je toch niet zulke risico's? Er is gebruik gemaakt van zoveel auto's, de kinderen hebben zoveel panden aangewezen waar ze zijn geweest, dat kan onmogelijk het werk van één persoon zijn geweest. De wijze waarop alles is gebeurd duidt op een hoger IQ dan dat van het gehele opsporingsapparaat.'

PIETER KLEIN

(Door Ed van Tellingen)

AMSTERDAM - Wordt kinderpornografisch materiaal in Nederland vervaardigd? Na de affaire in Oude Pekela is dat voor veel mensen geen vraag meer. De aangrijpende bevindingen van kinderpsychiater Mik geven voedsel aan die overtuiging. En roepen buitenlandse politici niet al jaren dat Nederland een belangrijke rol speelt bij de productie en verspreiding van kinderporno? Justitie is 'alert', maar blijft - ook na Oude Pekela - van mening dat Nederland niet of nauwelijks nog de rol van kinderporno-producent speelt. En bovendien: wat verstaat justitie in Nederland onder kinderporno?

Die vraag roept veel misverstanden op, juist ook in het buitenland. Voor de Verenigde Staten en het Verenigd Koninkrijk ligt de scheidslijn duidelijk: al het bloot onder de zestien jaar is in de Angelsaksische landen verboden. Naturalistenfoto's van kinderen onder de zestien jaar evenals pedofiele uitgaven worden sinds een aantal jaren niet meer toegestaan.

Het beleid van het openbaar ministerie in Nederland is terughoudend. „Nederland moet”, zegt hoogleraar kinderrecht Doek „niet in de sfeer vallen van 'bloot slaat dood'. Het openbaar ministerie hoeft nog niet de zedenmeester uit te hangen.”

Dat beaamt officier van justitie De Wit uit Amsterdam. „Evidente porno van kinderen tussen vier en tien

Wat is kinderporno en wat niet? ZD
29-1-88

Justitie wil geen zedenmeester zijn

jaar wordt zelden aangetroffen in Nederland”, meent hij stellig. Volgens de officier „zijn er geen aanwijzingen dat in Nederland nog kinderporno wordt geproduceerd.” Hij constateert dat Nederland in het verleden een bepaalde rol heeft gespeeld bij de distributie en doorvoer van kinderpornomateriaal, maar dat is nu nauwelijks meer het geval.

Regelmatige controles van de politie bevestigen die stelling. Maar juist die verschillende opvattingen over kinderporno bevorderen volgens de landelijk coördinator kinderporno Brand dat Amerikaanse en Britse politici Nederland regelmatig blijven afschilderen als een land dat een rol speelt bij de productie en verspreiding van kinderporno.

Die beschuldigingen hebben ook betrekking op materiaal dat in Ne-

derland niet tot kinderporno wordt gerekend. In dat opzicht zitten Nederland en de Angelsaksische landen niet op dezelfde golflengte.

Wat Nederland wel onder kinderporno verstaat: de landelijk coördinator (werkzaam bij de Centraal Recherche Informatiedienst) wijst op artikel 240b van het Wetboek van Strafrecht waarin seksuele handelingen tussen kinderen onderling (jonger dan zestien jaar) of tussen kinderen en ouderen strafbaar worden gesteld.

Een artikel dat, voorzover het op kinderporno betrekking heeft, in 1984 werd aangescherpt. Vanaf die tijd controleert de politie in de grote steden regelmatig de seksshops op de verkoop van kinderpornomateriaal. Een paar jaar geleden haalde de politie van Amsterdam nog de bezem door de shops: grote partijen

kinderporno werden in beslag genomen.

De kinderporno is na die tijd uit de rekken van de seksshops verdwenen. De verkopers werden voorzichtig. Niet alleen omdat de verkoop slechts een paar procent van de totale verkoop zou beslaan, maar ook omdat het aangescherpte wetsartikel justitie de mogelijkheid geeft de verspreiders van kinderporno maximaal vier maanden gevangenisstraf op te leggen. Producenten van kinderporno kunnen zes jaar cel krijgen.

Toch blijft ook in het aangescherpte wetsartikel rek zitten. Justitie vervolgt nu alles wat onder artikel 240b valt, maar behoren daartoe ook blote kinderfoto's en pedofiele uitgaven? Een aantal seksshops verkoopt dat (vaak verouderd) materi-

aal nog. De pedofielenvereniging Martijn verkoopt haar tijdschrift 'OK' (waarin veel blote jongens staan) in een aantal boekhandels.

De Hoge Raad kreeg opdracht om uit te zoeken wat nu wel of niet valt onder het bewuste wetsartikel. De uitslag van dat onderzoek, dat nog wel enige maanden zal vergen, noemt het het CDA-kamerlid V. van den Burg „zeer belangrijk”.

Van den Burg is een kamerlid dat zich veelvuldig bezighoudt met de problemen rond kinderporno. Na zijn reis vorig jaar naar Amerika, waarop collega-politici hem duidelijk maakten dat in Nederland nog steeds kinderporno wordt verspreid en gemaakt, legde hij een vast contact tussen de Amerikaanse ambassade en de CDA-fractie.

Van den Burg blijft waakzaam: recente ontuchtaffaires in Haarlem (april 1987) en Oude Pekela tonen volgens hem aan dat de productie van kinderporno niet moet worden uitgesloten. Werd ook in het Unicef-gebouw in Brussel vorig jaar geen ontucht gepleegd en kinderporno geproduceerd?

Bestaat er verband tussen al die affaires?

Van den Burg stipt aan dat, net als in Oude Pekela, de sporen snel werden uitgewist door de plegers van ontucht. De CDA'er: „Wij hebben twee lessen getrokken uit Haarlem. Een snel buurtonderzoek is nodig. Daaraan heeft het in Oude Pekela ontbroken. Een tweede les: het openbaar ministerie moet dit soort affaires direct ernstig nemen.”

BATAAFSE SATYRS IN HET VEEN DE TERUGKEER VAN HET GESMOORDE KIND

Bijna tweehonderd ouders en kinderen uit Oude Pekela vormden vorig jaar vlak voor koninginndag de eerste Nederlanders voor wie het leven dat jaar onechter was dan film of toneel. Vorige week leek de televisie opnieuw de rol van de werkelijkheid over te nemen. Na het nieuws uit de veenkolonie dat er geen laatste nieuws was, kwam binnen een uur de nachtfilm *The Window* op de buis, waarin ouders noch politie de kleine jokkebrok Tommy vertrouwen als hij bezig is te bewijzen dat de burens moordenaars zijn. Daags daarop liet in *Dood in Venetië* een machteloze professor zijn blikken gaan over het onbereikbare knaapje Tazzio. Kunst en supersofoe pedoporno. *O Mensch gib Acht!*

In Oude Pekela bracht rond Pasen vorig jaar een onbekende clown tot ver over de grenzen de verbeelding aan de macht. Het was een heel andere dan waarover in de jaren zestig werd gedroomd, vol vrije seks en zo. De vreemde Paashaas bleek twee maanden later de oorsprong te zijn van geruchten langs de Côte d'Azur over bataafse satyrs in het veen. Tot nu toe zijn kinderen, ouders noch deskundigen in staat gebleken zijn en onzinnig over het zonderlinge voorval uit elkaar te halen. De eindresultaten van het opsporingsonderzoek dat medio juni begon, in augustus werd verlengd en in oktober volgens onderzoeker en kinderkenner professor Mik vanwege nieuwe feiten moest worden voortgezet, hebben, zo bleek vorige week, niets opgeleverd dat begin juni na vier voorlichtingsavonden en het nodige recherchewerk niet al bekend was. Toch is Mik er door zijn wijze van optreden in geslaagd een Salomonsoordeel te presenteren. Hij gaf justitie gelijk dat wettelijk overtuigend bewijsmateriaal ontbreekt, hij gaf de ouders en kinderen het authentieke gevoel terug dat ze geen halve dorpsgekken zijn en bood het publiek gelegenheid zich te herstellen van haar gemengde gevoelens en haar onvermogen het weinige bekende te rijmen met het vele onbekende.

Vaders' tuinpad

Geen rokende pistolen, geen vi-

deocassettes, geen andoeningen of blijvend letsel, geen nieuwe fabeltjes. Alleen signalen, ontboezemingen, herinneringen en gedragsveranderingen. En de martelende onzekerheid: wat is er werkelijk gebeurd, waar gaat het eigenlijk over, wie is hier gek? Echt en net echt kunnen nog even niet zonder elkaar. Waar zo weinig buiten kijf staat, valt vrijwel niets volledig uit te sluiten. Wel staat vast dat het gebeurde beslist niet over de prettigste pedofilie gaat, evenmin als over de andere uitersten van kinderporno: prostitutie en kinderverdwijning. Voor het overige heeft men allemaal het nakijken.

Toch lijkt het langs het tuinpad van de vaders nog lang niet vertrouwd.

Mevrouw Jonker, die samen met haar man 75 procent van de betrokken groep schoolkinderen in haar praktijk heeft, zei onomwonden: „Alleen een arrestatie kan opluchting geven, maar de ouders zijn niet gemotiveerd om naar de politie te gaan. Het lijkt erop dat justitie de kleine, kennelijk machtige groep van daders beschermt. Dat zou je mafiapraktijken kunnen noemen.”

De behoefte om alle ergernis te verhalen op instanties van buitensaf, vanouds al niet ongewoon in de Veenkoloniën, en de verleiding om het eigen territorium af te bakenen en eigen rechter te spelen, zijn de afgelopen maanden gegroeid. Oude Pekela is nog in de ban van de voetzoeker. Kenmerken van een goedheer hangjuzer zijn dat iedereen er telkens op moet terugkomen, alles nog met alles kan samenhangen, niemand schynbaar onverenigbare aspecten makkelijk uit elkaar kan blijven houden, er verschillende soms onbekende ontwikkelingen aan zijn voorafgegaan en de zaak zelden een eensluidende afloop kent. Het dreigt in extreme omstandigheden de voortzetting van het sociale leven op zijn letterlijkst te ruïneren door op de omgeving het stempel van een bouwvallig en tegelijk onvoltooid geheel te drukken. In de zaak-Oude Pekela is niet uit te maken welke manieren om het met kinderen te houden buiten beschouwing kunnen blijven: pedofilie, incest, kinderporno of seksuele kindermishandeling. Nu bestaat het risico dat ze tegen de ontwikkelingen van de laatste jaren in over één kam

worden geschoren.

Sinds 1971 is in Nederland stapvoets een verschuiving aan de gang die gaandeweg nieuw licht op pedofilie werpt maar tegelijk incest en kinderporno meer in het nauw drijft.

In 1981 onderzocht Theo Sandfort of niet de pedofilie maar de pedofobie en het hele complex van harde oordelen, kouwe drukte, inbeeldingen, verhoren, requisitoiren, straffen en dwangtherapieën voor de groten en speltherapieën voor de kleintjes de brandstof vormen voor genes, trauma's en konfliktien. De commissie-Melai kreeg van de regering opdracht een mogelijke wetswijziging voor te bereiden met het oog op 'strafvrijstelling voor de vrijwillige seksuele contacten met minderjarigen boven 12 jaar'.

Terwijl tienerseks steeds minder beladen raakte, kwam in 1984 onder druk van Amerikaanse beschuldigingen tegen pedoparadijs Nederland, druk ook van feministisch ondersteunde klachten over kindermishandeling en van CDA-normen over het verantwoordelijke gezin, een nieuwe, verbeterde strijd op gang tegen kinderporno en incest. Het jaar daarop vond op verdenking van incest een geruchtmakende politie-inval plaats in een Rotterdamse woongroep. COC en NVSH protesteerden dat 'ontvoering en verhoor van kinderen door politie' blijkbaar aanvaardbaar is zodra het gaat om andere samenlevingsvormen dan het traditionele gezin.

Van de wantrouwige verdenkingen bleef later geen spaan heel. Korthals Altes haalde met een initiatief-wetsvoorstel in het kabinet op het nippertje bakzeil omdat het CDA, de VVD-fractie en de minister zelf op het kritieke moment om elektorale redenen hun steun othielden.

Wel werd in 1986 een nieuw strafrechtartikel 240-bis van kracht tegen het in bezit hebben van kinderporno en riep de minister een werkgroep kinderpornobestrijding in het leven. Die heeft al vastgesteld dat naar schatting één procent van de totale pornohandel uit kinderporno bestaat, zonder dat die overigens in ons land vervaardigd wordt. Afgelopen jaar zijn meteen na het Olala in Pekela nieuwe richtlijnen van de procureurs-generaal in werking getreden, die onder andere in-

houden dat bij iemand die thuis kinderporno in privébezit heeft voortaan in de regel onmiddellijk huiszoeking zal worden gedaan. De Amsterdamse persofficier De Wit zei desgevraagd: 'Op de vraag of iets moet worden aangemerkt als kinderporno, heeft geen gebruik te worden gemaakt van wettelijke bewijsmiddelen. Het is een feitelijk oordeel, waartoe een rechter gewoon kan komen op grond van zijn eigen inzicht.'

Massatrance

Het rumoer in Oude Pekela ontstond midden in een periode waarin de pedofiele integriteit, als gevolg van het aanwakkeren van de haat-griezel-verhouding met incest en kinderporno, steeds vaker in twijfel werd getrokken. Soms kwam het dicht in de buurt van dorpsbegoocheling zoals toen ex-EO-directeur Dorenbos op het Pekelder marktplein een nationale kruistocht tegen kinderpornosadisme afkondigde, of toen op voorlichtingsavonden hatelijke geruchten over handlangers, psychische schade en wraakoefeningen de ronde deden. De mensen zoeken vertwijfeld naar kaders om op verhaal te komen.

Flitsen van massatrance op talloze plaatsen in het hele land - het is een nieuw taboe om ze als 'massahysterie' te bestempelen - werden gevolgd door regelmatig op de voorpagina's doorgalmende donderslagen over al dan niet vermeende ontucht met minderjarigen van onder de twaalf jaar. In enkele maanden werden in zeker 21 plaatsen mensen aangegeven, opgespoord, gearresteerd en soms verbannen. Meer dan eens bleken spektakelpers en affaire-tv er de hand in te hebben. Zo veel aanhoudingen zijn vernicht en zoveel schade is er in verhoudingen aangericht dat de kettengeruchte doet denken aan de gedragsveranderingen die na 1774 een tijd lang zijn gevolgd op de verschijning van Goethes *Het lijden van de jonge Werther*.

Verklaringen voor de snelle schedelvernauwingen bij genres als porno en incest moeten van heel verschillende kanten komen. De strijd tegen seksueel geweld vertoont van de weeromstuit wel eens trekken van anti-seksueel geweld. Het zal niet de eerste keer blijken dat extreme bezorgdheid en totale

onzekerheid uitmondten in ziek wantrouwen en gezochte kortzichtigheid binnen een opschietende generatie die er prat op gaat haar emoties niet te hoeven verdringen. Dan is er de videocassette die in combinatie met de nu ingang vindende videocamera de vervaardiging van eigen pornogrenes onder handbereik brengt. De pedagoge Lea Daberg heeft in haar subtiel studie *Grootbrengen door kleinhouden* laten zien hoe vanaf de achttiende eeuw het kind geleidelijk op een voetstuk is geplaatst om het zo lang mogelijk te beschermen tegen de wereld van volwassenen en tegen confrontaties met dood, verderf en seks. Aanrakingen en uitbeeldingen konden van lieverlee alleen binnen het veilige gezin plaatsvinden en dan nog onder bijzondere omstandigheden. Wat pa voor ma vrees en ma voor zichzelf, vrees pappie en mamme voor het kroost het meest. Het probleem van het gesmoorde kind, wat de sociale onzekerheid in onverhoede omstandigheden op de spits zal drijven.

Oude Pekela zal nog wel even op stelten staan, maar waarom zouden de schade en schande niet van voorbijgaande aard zijn? Men durft zijn kinderen nog niet goed alleen voorbij het tuinhok te sturen. De angst richt zich op de straat, het schoolplein, het marktplein, alles buiten het eigen territorium. Dit derde historische jeugdschandaal in de Groningse geschiedenis (1731 het Faandrama in het Westerkwartier, 1923 het Mérode-drama uit Uithuizermeeden op het Hogeland) had een slechter uitgangspunt kunnen hebben. Kent u *The Supremes* nog? Het overkwam Wijlen Floe Ballard van het achtergrondkoortje dat ze na een gewelddadige verkrachting in de jaren zestig in haar thuisstad Detroit een tijdlang 's avonds haar eigen huis op haar eentje niet meer in durfde.

MATTIAS DUYVES

Recherche Informatiedienst:

N^V/h N 28-1-88

'Kinderporno-boekjes en -films vaak al jaren oud'

VEENDAM - De politie in ons land heeft vorig jaar weinig kinderporno in beslag genomen. Een woordvoerder van de centrale recherche informatiedienst (CRI) in Den Haag zegt dat maar zes gevallen bekend zijn van het inbeslag nemen van kinderporno waarbij officieel proces verbaal werd opgemaakt. Dat gebeurde in de grote steden.

Bij de CRI worden alle inbeslagname van kinderporno gerapporteerd. Men weet echter niet hoeveel pornoboekjes en -films de politie in totaal heeft onderschept. Dat is echter vaker gebeurd dan zes keer. „Het komt regelmatig voor dat iemand die van ontucht wordt verdacht vrijwillig afstand doet van dergelijke lectuur. Dat kunnen wij dan niet in beslag nemen omdat het in bezit hebben van porno niet strafbaar is. De politie kan pas optreden als het spul voor de verkoop is bestemd.”

Optreden tegen met name kinderporno doet de politie sinds 1980 toen de wetgeving werd veranderd en kinderporno werd verboden. Strenge controles hebben er volgens politiewoordvoerders toe geleid dat kinderporno vrijwel geheel uit de sexshops verdween. Sinds enige tijd duiken echter regelmatig weer zogenaamde Lolita-boekjes en videofilms op. Volgens de Amsterdamse politie gaat het daarbij waarschijnlijk om oud materiaal. „We hebben de indruk dat het om oude partijen gaat die destijds zijn weggemoffeld.”

Uit onderzoeken blijkt dat voor kinderporno in zeer kleine kring belangstelling bestaat. „De boekjes rouleren in een circuit van gelijkgestemden in de pedofiele wereld,” heet het binnen politiekringen. Uit eerdere onderzoeken zou zijn gebleken dat de omzet van kinderporno nog geen 2 procent bedroeg van de totale omzet in sexshops. In tegenstelling tot wat de minister heeft gezegd, wordt het bestaan van kinderporno door de politie dan ook beslist niet ontkend. „Natuurlijk bestaat kinderporno. En iemand die het echt wil kan een boekje kopen.” De politie heeft geen hoge dunk van de kwaliteit van de kinderporno. „Het gaat om oude en meestal amateur-

istische foto's. Dat materiaal wordt steeds opnieuw gereproduceerd en in een nieuw jasje gestoken. We komen zogenaamd nieuwe videofilms tegen die we vroeger al als 8 mm-film hebben gezien.”

Waar kinderporno wordt geproduceerd en wie het op de markt brengt, is voor de politie nog steeds een raadsel. In Nederland is kinderporno bekend dat waarschijnlijk is geproduceerd in Denemarken en Duitsland. Ook vanuit de Filipijnen en Zuid-Amerika is ooit kinderporno op de Nederlandse markt gebracht. „Daar zaten ook perverse dingen bij.” Over een mogelijke productie in eigen land tast de politie voor zover bekend volledig in het duister. Het komt voor dat privé-foto's worden gebruikt, maar men heeft geen idee wanneer dat materiaal in het commerciële circuit terecht komt.

De affaire in Oude Pekela heeft van de zedenpolitie in ons land alle aandacht. Als het waar zou zijn dat de betrokken kinderen zijn misbruikt voor commerciële doeleinden, staan de specialisten van de politie voor een compleet nieuw gegeven. „De zaak is dan misschien wel wereldwijd uniek.” Aan voorspellingen over de afloop van het onderzoek waagt de politie in de grote steden zich niet. De afdelingen jeugd- en zedenpolitie van verschillende grote politiekorpsen doen er deze week het zwijgen toe en verwijzen zelfs algemene vragen door naar Justitie. Zo wil de Amsterdamse politie niets zeggen over de aanwezigheid van kinderporno en het onderscheppen daarvan in de hoofdstad. „Wij hebben daar geen behoefte aan. Er wordt direct een koppeling gemaakt met de zaak in Oude Pekela. Dat willen wij niet omdat je die zaken niet kunt vergelijken.”

Commentaar

N^V/h N 26

Emotionele opwelling

Dat de kindersex-affaire in Oude Pekela het vertrouwen van de verontruste ouders in politie en Justitie ernstig heeft geschokt, is geen nieuws. Dat zij nu ook het vertrouwen hebben verloren in de gemeenteraad en in burgemeester A.E.J. Smidt wel. Het hoog oplopen van de emoties moge daarvoor een verklaring zijn, logisch is het niet en verstandig is het evenmin. Justitie blijkt de gemeenteraad de afgelopen maanden vertrouwelijk op de hoogte te hebben gehouden. Dat is terecht. Tenslotte is de raad de officiële vertegenwoordiging van de bevolking. Informatie, die ter wille van het onderzoek (nog) niet in de openbaarheid mocht komen maar waarop de bevolking toch recht had, kon aan deze vertegenwoordiging — voorlopig vertrouwelijk — worden verstrekt.

Die raad heeft zich nu in het openbaar uitgesproken. Daarmee is, als afgesproken, gewacht tot de geheimhouding werd opgeheven. En de raad deed vervolgens wat mocht worden verwacht: namens alle fracties (het is tenslotte geen politieke zaak) is de ouders steun

betuigd, het optreden van Justitie veroordeeld en de eis geformuleerd dat het onderzoek volledig wordt voortgezet. Dat was duidelijk geen nieuw standpunt.

Ook burgemeester Smidt had geen volledige vrijheid zich in het openbaar uit te spreken. Maar hij zal, gesteund door de raad, ongetwijfeld de nodige druk op Justitie hebben uitgeoefend. Uit geen van zijn uitspraken of handelingen blijkt, dat hij de ernst van de zaak heeft onderschat. Integendeel. Hem noch de raad kan worden verweten dat het justitiële onderzoek tot nu toe geen resultaten opleverde.

Daarom is het opzeggen van het vertrouwen in de raad en de burgemeester niet meer dan een emotionele opwelling, die men beter snel kan vergeten. De aanwezigheid van de burgemeester bij het gesprek tussen minister Korthals Altes (Justitie) en de ouders kan zeer zinvol zijn. Men moet niet de waarde van de bestuurlijke ervaring van burgemeester Smidt onderschatten in een ongetwijfeld moeilijk gesprek met een gehaide politicus als de minister van Justitie.

Vonhoff noemt

kritiek onterecht

CDA: Justitie heeft steken laten vallen in O. Pekela

Van onze Statenverslaggever
GRONINGEN/DEN HAAG — Het CDA vindt dat politie en justitie te veel steken hebben laten vallen in het onderzoek naar de ontuchtzaak met kinderen in Oude Pekela. De christendemocraten willen van minister Korthals Altes (Justitie) meer gegevens over het onderzoek dat twee weken geleden is stopgezet. De CDA-fractie vindt het belangrijk dat de minister zelf naar Oude Pekela gaat om het geschonden vertrouwen te herstellen. CDA-Tweede Kamerlid Van der Burg: „De aanwezigheid van de bewindsman is een waarborg voor de ouders, dat als zij met nieuwe feiten komen, die ook serieus en grondig worden uitgezocht en dat het onderzoek naar behoren verloopt.”

De Groninger Commissaris der Koningin H. Vonhoff vindt de kritiek op het functioneren van justitie en burgemeester B. Smidt van Oude Pekela in de vermeende kindersex affaire onterecht. „Ik ben er zeer van overtuigd dat justitie en het burgerlijk bestuur hun uiterste best doen tot een verantwoorde vorm van waarheidsbevinding te komen,” aldus Vonhoff gisteren op de wekelijkse persconferentie van het college van Gedeputeerde Staten.

Dat ook burgemeester Smidt onderwerp van kritiek van ouders is geworden, hij is onder meer niet welkom bij het gesprek met minister Korthals Altes, verklaart Vonhoff vanuit de hoog opgelopen emoties bij de ouders. „Maar alles wat vanuit emoties te begrijpen is, is daarom nog niet feitelijk waar. De burgemeester verdient allerminst deze bejegening.”

Hij is het er evenmin mee eens dat justitie de zaak te laat serieus heeft ingeschat, de politie onvoldoende middelen en mankracht ter beschikking heeft gesteld en geen deskundigen op het gebied van seksuele kindermishandeling heeft ingezet. „Ik vind dat justitie deze zaak op een verantwoorde wijze heeft aangepakt.”

Procureur-generaal over

affaire Oude Pekela

'Vertrouwen in goed gesprek met ouders'

Van onze justitievorslaggever Jan van Dijk

LEEUWARDEN - De hoogste justitie-autoriteit in het Noorden, procureur-generaal mr. H. Addens, heeft goede hoop dat volgende week de lucht geklaard kan worden tussen de ouders van seksueel misbruikte kinderen in Oude Pekela en politie en justitie. Dan spreekt een delegatie van de ouders met minister Korthals Altes (Justitie). Mr. Addens is ook bij dat gesprek op 4 februari aanwezig. „Op voorhand wil ik daar niets over zeggen, maar ik heb het volste vertrouwen dat het een goed gesprek zal zijn.”

De procureur-generaal is het oneens met de kritiek die de ouders op politie en justitie hebben geuit. „Mij zijn geen feiten of omstandigheden bekend die mij aanleiding geven om te zeggen dat het onderzoek zoals dat dusverre is gevoerd, geen goed onderzoek zou zijn geweest. Er is voldoende deskundigheid bij kinderporno en rijkspolitie. Ik vind dat zij het heel goed hebben gedaan.”

Mr. Addens zegt ook dat het onderzoek „in geen dele is gestopt.” „Komen er meer en nieuwe gegevens, dan heeft de politie mensen beschikbaar en worden die gegevens onderzocht.” In dat geval zullen de ouders justitie niet moeten boycotten. „Als mensen gegevens hebben, en ze geven die niet aan de politie dan zijn we aan het eind van de reis, kort en goed.”

N^V/h N 28-1-88

Van een onzer verslaggevers
OUDE PEKELA - Minister Korthals Altes van Justitie heeft, in overleg met zijn afdeling voorlichting, zichzelf een spreekverbod opgelegd over kinderporno in Nederland en de kindersex-affaire in Oude Pekela. De minister wil tot 4 februari, wanneer hij

In Oude Pekela Spreekverbod minister op sexaffaire

Oude Pekela bezoekt, geen interviews afgeven over kinderporno. Volgens Justitie-voorlichtster Toos Faber kan de mi-

nister dat niet doen zolang hij niet in Oude Pekela is geweest. Dat hij zich de afgelopen week wel over de kindersex-affaire in Oude Pekela heeft uitgelaten tegenover de Tweede Kamer is volgens de voorlichtster een heel andere kwestie. „Dat gebeurde namelijk in een besloten vergadering,” aldus Faber.

DE EMOTIES ROND DE KINDERLOKKERS IN OUDE PEKELA

JEUGDPSYCHIATER GERRIT MIK: 'IK BEN RAZEND'

De tijd 29

Soms kan hij zelf ook niet geloven dat 45 kinderen uit Oude Pekela het echt allemaal verteld hebben, 'dan ga ik even terug naar mijn geluidsbandjes.' En blijkt het dus toch waar. Onthutst ontleedde jeugdpsychiater Gerrit Mik de massa-ontucht in een Gronings dorp. Na 35 jaar ervaring in de psychiatrie kon hij toch nog schrikken. Een interview over doordachte onmenselijkheid en over de emoties van de jeugdpsychiater: 'Mijn leven heeft op dit moment grote zin'.

TONY VAN DER MEULEN

Kennelijk is er een grens aan de mate waarin de werkelijkheid te volgen is. Sinds de couranten vorige zomer de kinderlokkende clowns en de massa-ontucht te Oude Pekela hadden opgeborgen onder het etiket *Massahysterie*, sloeg ik de nog wat nasudderende berichtgeving over. Want het verhaal van een carnavaleske bende, die de halve kunderschare van een Groninger dorp meelokt, zonder dat iemand iets merkt, was van meet af aan al te gek om waar te zijn. De schok (plus de ergernis of schaamte dat je het niet serieus hebt genomen) is dan ook niet gering als iemand die je al een jaar of vijftien kent en die zeer wel bij zijn hoofd is, meldt dat het onthutsende verhaal van Oude Pekela de wrange werke-

lijkheid is. Redelijk ontgaan zat ik vorige week vrijdag boven het bekwame *Volkskrant*-interview met de Groninger jeugdpsychiater prof. dr. Gerrit Mik, die door justitie was ingehuurd om bij de betrokken kinderen uit Oude Pekela fantasie en werkelijkheid van elkaar te scheiden. Zo sloeg ook zijn aanvankelijke ongelooft om in pure verbijstering. Hij is er zeker van dat in ieder geval de 45 kinderen die hij zelf gezien heeft, misbruikt zijn door een groep van zes tot acht mannen en vrouwen. Ze zijn gefilmd, waarbij het hele scala is afgewerkt, van vrij onschuldige spelletjes tot 'wezenlijke seksuele aanranding in de richting van anale verkrachting'. Is de psychiater gek geworden?, informeert de *Volkskrant* naar waarheid. Nee, zegt een get emotioneerde Mik, 'ik twijfel niet aan de waarheidsgetrouwheid van de verhalen van de kinderen, absoluut niet. Hun verhalen zijn authentiek'.

Hij voegt daar haast vertederend aan toe: 'Ik heb vaak tegen de kinderen gezegd: wat heb jij rottingen meegemaakt, zeg. Je zult wel denken: hoe mannen en vrouwen met elkaar vrijen, zal dat altijd zo rot gaan? Gelukkig is dat niet zo. Het kan veel aardiger, dit is niet normaal hoor'.

Ik denk aan m'n eigen kinderen, neem de woede van de psychiater over, bel hem op in het Groninger Haren en hoor de rustige stem die ik in 1972 voor het eerst aan de telefoon had. Destijds spraken we af omdat hij als lid van de Groninger Staten voor D'66 tot gedeputeerde was gekozen. Hij vertelde toen onder meer over zijn motivatie om na de oorlog medicijnen te gaan studeren: 'Dat komt, dacht ik, door de diepe ellende van de onderduiktijd. Het door elkaar geschud worden, elke dag de dreiging op je af zien komen, dat kleurt je hele leven.' Ook hadden we het over zijn intense sympa-

thie voor en betrokkenheid bij jongeren. Als regionaal bestuurder wilde hij baat hebben bij de dingen die hij jarenlang had gehoord op zijn open spreekuur, waar jongeren (als ze wilden anoniem) tegen hem aan konden praten.

Vijf jaar later kwam er een tweede interview: het was 1977 en Gerrit Mik hield zich bezig met de behandeling van jongeren die in de trein bij De Punt gegijzeld hadden gezeten. Beide aspecten kwamen in hun onderlinge verband weer aan de orde (de oorlog en zijn inzet voor jongeren) naar aanleiding van wat hij toen de ingrijpendste gebeurtenis vond in zijn leven als jeugdpsychiater: jonge mensen die gegijzeld worden en het, in een enkel geval, ook niet overleven.

Overtreffende trap

Tien jaar later is er toch nog een overtreffende trap aan Miks ervaringswereld toegevoegd: de kinderen van Oude Pekela. Als ik zondagmorgen door een druilerige regen naar hem toe rij langs plaatsen die nog steeds klinken naar recente menselijke wredeheden (Beilen, Bovensmilde. De Punt) heb ik eigenlijk maar één vraag: hoe kan iemand als Mik op zijn vijftenzestigste en na een psychiatrische praktijk van ruim dertig jaar door de gebeurtenissen in een Groninger dorp toch nog zo vol emotie schieten?

Prof. dr. Gerrit Mik heeft zelf een periode voor D'66 in de Tweede Kamer gezeten en daarom vraag ik om te beginnen wat hij vond van het cleane commentaar op 'Oude Pekela' van de voorzitter van de vaste kamercommissie voor justitie, Aad Kosto, vrijdagavond in *Brandpunt*.

Mik: 'Ik moet zeggen: in zo'n baan kun je niet anders. Ik ben zelf voorzitter geweest van de bijzondere kamercommissie voor het jeugdbeleid. En als iets me mijn hele leven heeft bezig gehouden en geëmotioneerd dan is dat wel de positie van jongeren. Maar als ik dan als voorzitter commentaar moest geven, dan moest ik dat ook doen namens commissieleden uit CPN en GPV en dan komt er een mening uit die een extract is van al dat denken. In zo'n extract zit per definitie geen emotie, maar die heb ik nu wel degelijk.'

— Zelfs na alles wat u in dertig jaar aan menselijke verwarring hebt meegemaakt?

'Ja, toch, want dit in Oude Pekela is zo

anders. Mensen die het deden met kippen of het met de geit wel lekker vonden, allerlei treurige dingen met incest: dat heb ik voldeende meegemaakt. Ik ben begonnen als sociaal-psychiater in Zuidoost-Drenthe, ik heb er de jeugdpsychiatrische dienst opgericht. Ik heb zelfs een brief gekregen waar alleen op stond: Aan Mik, psychopaat, Emmen. Het is en blijft een eeuwige schande dat die brief overkwam. Alles meegemaakt, maar niet dit. Er was ook daar weleens een verkrachting, een persoon die in seksuele nood verkeerde had iemand tegen haar wil gebruikt. Geweld is altijd slecht, misbruik van macht is altijd slecht, allemaal fout, maar het werd gedaan door één aanwijsbare persoon. En dan zie je dit in Oude Pekela: naamlozen vergripen zich aan onschuldige kinderen. Kinderen die gelokt zijn, kinderen die gebracht zijn in een carnavaleske speelsituatie die overging in erotiek. De manier waarop kinderen van vier, zes jaar bedreigd zijn: als ze iets zouden vertellen zouden hun papa en mama te grazen worden genomen. Hoe is het bij god mogelijk? En wat er gebeurde nadat ze waren meegenomen: rituele seksuele spelletjes, sadistische scènes, gooien met messen, die achteraf, vertelden kinderen, niet echt bleken, maar die er op de video die gemaakt werd, wel echt uitzien. Anale verkrachtingen.

Mijn eerste reactie was ook: fantasie. Want ik was ingehuurd om de fantasie eruit te halen. Dat heb ik als getrouw calvinistisch ongevoede iongen gedaan, waarbij

ik mij zelf snel moest corrigeren. Een klein kind vertelde over een carnaval met spelletjes, waar ook een leeuw bij was. Ha, dacht ik, fantasie. Maar later hoorde ik van een ouder kind dat heel verstandig is: er was een meneer met een leeuwepak aan, want bij de poten zat een rits en ik zag zijn voeten. Dat soort verrassingen, waardoor het hele beeld veranderde, kreeg ik in het begin. Daar kwam bij: de doordachte onmenselijkheid. Hoe neem je ze mee, hoe lever je ze weer af, hoe lok je ze: allemaal heel doordacht. De manier waarop de kinderen bedreigd zijn plus dat wat is gebeurd: ik wist na dertig jaar ervaring niet dat dit kan gebeuren. Bij god, ik wist het niet, dat mensen zulke prikkels nodig hebben om aan hun gerak te komen. Het hele leerboek psychoanalyse hoofdstuk perversiteiten is aan bod gekomen. Niet alleen wat je in de meeste pornofilms ziet: het grove neuken, wat ik noem de stoommachineseks, nee, echt alle variëteiten, tot en met het slachten van dieren.

Weet u, meneer, zei een kind tegen me, ze sloegen bij een levende kip de kop eraf en die liep, wapperend met de vleugels, nog een heel eind door. Hoe kan dat nou, meneer? Dat kind was nog nooit op een boerderij geweest en had echt nooit eerder het slachten van een kip gezien. Die dode kip moesten de kinderen slaan. Ook daar moet dus een doelgroep voor zijn.'

Beheersen

— Had u niet de tranen in de ogen als deze kinderen dit vertelden?

'Ik weet, na zoveel jaar, op het moment zelf mijn gevoel te beheersen, maar de emotie die u noemt heb ik wel zeker. Kijk, ik hoorde steeds nieuwe dingen, er was steeds weer iets gek bij. Ben ik nou gek, denk je dan. Het kan niet dat kinderen me dit verteld hebben. Dan ga ik even terug naar mijn bandjes. Ik heb twintig uur band opgenomen met verhalen van kinderen, en ze geanalyseerd. Het oplossen van weerstanden, de opluchting nadat ze het verteld hebben: alles staat erop. Samen met Coby, mijn vrouw, heb ik er naar zitten luisteren: we hadden dan allebei de tranen in de ogen. Bij de kinderen heb ik me zeer beheerst, maar wat gebeurd is, is zo wreed, dat ontroert me zeker, dat kan toch niet anders. Op die avond vorige week in die zaal in Oude Pekela heb ik applaus gekregen. Ik beroem mij daar niet op, ik hoef in het vak geen carrière meer te maken. Maar ik hou me er met hart

en ziel mee bezig en voel me zeer betrokken.'

— Hoort bij uw taak (fantasie en werkelijkheid scheiden) niet een wetenschappelijke afstandelijkheid?

'Het hele project heb ik wetenschappelijk zeer verantwoord gedaan, maar als je in dit soort situaties met kinderen wilt praten, heb je daar gevoel bij nodig. In die zaal spraken de officier van justitie en de chef van de politie om uit te leggen hoe het onderzoek ervoor staat, de feiten. Maar ik wilde niet voor de ouders staan, maar bij hen. Ik heb de laatste maanden met hen meegeleefd, ik weet dat ze zich terecht zorgen maken over hun kinderen. Sommige ouders waren geheel over de rooie, alles wat gezegd werd was niet even verstandig. Maar er zijn ouders die drie kinderen hebben die zijn meegeweest, zoals dat nu in Oude Pekela heet. Hoe zouden die normaal moeten reageren?

Ik stond voor die zaal en ik dacht: ik moet één lijn trekken met de ouders maar ik moet er ook voor proberen te zorgen dat hun woede niet zo hoog oploopt dat ze zichzelf en hun kinderen in moeilijkheden brengen doordat ze de rest van het onderzoek onmogelijk maken. Eerlijk zijn, zei ik tegen mijzelf, en ik zei in het Gronings: 'Gain gezoes en gain flauwekul'. Dat kwam over, ik had deel aan hun persoonlijke emotie. Aan het slot heb ik gezegd: ik wil nog iets zeggen als burger en niet als gedragswetenschapper. En dat is dit. Elke morgen ga ik naar het zwembad en dan zie ik een oranje-rood busje waarin gehandicapte kinderen naar ons zwembad worden gebracht. Wat fijn, denk ik dan, dat dit zo geregeld is. En onmiddell-

lijk daarna krijg ik een aanval van blinde woede als ik eraan denk dat jullie kinderen, met diezelfde blonde kopjes, in zo'n zelfde oranje-rood busje zijn meegenomen. Misschien klinkt het wat demagogisch, maar ik meen het. En de mensen begrepen het.'

Geldzucht

— Toch wilde justitie met het onderzoek ophouden.

'Dat is een communicatiestoornis geweest. Of eerlijker gezegd: ik denk dat het niet handig is als justitie vertelt dat het gerichte onderzoek wordt stopgezet. Daarmee bedoelen ze het onderzoek tegen twee mannen die in januari zijn opgepakt en weer zijn vrijgelaten; met de rest van het onderzoek gaan ze gewoon door. Maar je mag toch niet

verwachten dat mensen in Oude Pekela en weet ik welke andere plaats precies weten wat een gericht onderzoek is?'

— Hoe reageerde u zelf als u van kinderen hoorde wat ze hadden moeten meemaken?

'Volstrekte razernij, plus twijfel: wat is er mis in deze maatschappij dat mensen zo iets collectief doen en dat hier ook een commerciële markt voor is. Wat is hier maatschappelijk aan de hand? Een zeer criminele geldzucht speelt daarbij een rol, maar om die video-opnamen te maken hebben die criminelen toch ook mensen nodig die seksueel zo verknijpt zijn dat ze dit allemaal met kinderen willen doen. Mensen dus met zo ontstellend weinig geweten. Ik zeg niet: de maatschappij is verdorven. Want seksuele uitpattingen zijn er altijd geweest. Maar in deze, subtiel gevarieerde vorm, wat dus kennelijk vercocht kan worden, doet het me soms denken aan het einde van het Romeinse Rijk.'

— Is dit in uw visie exemplarisch voor een breder maatschappelijk verschijnsel, of is het alleen een uitwas?

'Ja, dat is de wezenlijke vraag waar ik ook niet het precieze antwoord op weet. Ik wil de media nergens de schuld van geven, maar als je alle agressie op tv ziet, dan zou het wel eens zo kunnen zijn dat de overstap naar steeds extremere dingen voor sommige mensen kleiner wordt. En is er een steeds grotere prikkel nodig. Wat er in Oude Pekela seksueel gebeurd is, is een voorbeeld van volstrekte verontmenselijking vanuit een machtspositie. Een volstrekte depersonificatie. Seks zonder dat het een onderdeel is van ook maar enige relatie, misschien juist seks vanuit angst voor een relatie. Ik fanta-

seer nu uit het blote hoofd: misschien is er een verband met de vergaande mate van individualisering. Ik lijk Brinkman wel met z'n zorgzame samenleving. Heeft het iets te maken met het afvlakken van solidariteit, je verantwoordelijk voor elkaar voelen? Soms vrees ik dat wat we hier meemaken het begin van een ontwikkeling is. Er is nu al een markt voor, kennelijk. En dan vraag ik me af: in wat voor soort maatschappij is zo iets nodig?'

— Bent u, toen uw rapport bekend werd, nog opgebeld door oud-collega's van het Binnenhof met de vraag: zeg Mik, geloof je nu zelf nu echt?

'Ja, politici die ik ken uit de tijd dat ik in de Kamer zat hebben me gebeld om mijn verhaal te horen. En dan vertel ik wat ik heb meegemaakt.'

— En u hebt geen gram twijfel meer of het waar is?

'Nee. Een groepje kinderen, dat is meegeweest, vertelt: hij zat daar in het busje, en zij zat in de achterbak. Nee, niet waar, roept een jongen, ik zat in de achterbak. Zulke dingen bedenken kinderen niet. Een moeder heeft me verteld van haar kind dat weer eens niet kon slapen. Jong, denk je weer aan de kinderlokkers, vroeg ze. Elke dag, mama, zei hij. Wat was het vreselijkste met de kinderlokkers, vroeg ze toen. En de jongen, een heel intelligente jongen, zei: wat bedoel je mama: het ergste, het vieste of het zwaarste?'

VERVOLG DE TIJD

Loyaliteitsconflict

— Ik kan me voorstellen dat u zich toch af en toe in de arm knijpt: droom ik, of maak ik dit echt allemaal mee?

"Ja, klopt. De jongere kinderen vergeten de bedreigingen snel en zijn na een tijdje toch wel gaan praten. De oudere kinderen, vanaf een jaar of zeven acht, zijn voor een deel gedrogeerd geweest, hebben een prikje of een drankje gehad. Het is een bekend feit dat dergelijke drugs lang in het lichaam blijven. Je ziet de herinneringen nu langzaam terugkomen. Dus er komen nog steeds nieuwe gegevens en als ik die hoor hoef ik me niet meer in mijn arm te knijpen.

Maar die oudere kinderen zitten ook met een stuk gezichtsverlies: dat je als grote jongen, want dat ben je toch, zo stom bent geweest om mee te gaan. Ze voelen zich schuldig omdat er dingen gebeurd zijn waarvan ze daarvoor zelf geen weet hadden, en hun ouders ook niet. Misschien hebben ze het ook nog wel even interessant gevonden: dat schuldgevoel wordt steeds dieper. Ze komen ook allemaal terecht in een loyaliteitsconflict met hun ouders. Ze hebben een deel van hun wereld verzwegen, ze zijn geïsoleerd geraakt van hun ouders terwille van hun ouders. Omdat ze van hun ouders houden, moesten ze hen bedriegen, want ze wilden het hun ouders niet aandoen dit te vertellen."

— En waarom gebeurde dit nu in een dorp als Oude Pekela?

"Misschien is het wel zo dat de doelgroep

meer opgewonden raakt van leuke kinderen met leuke gezichtjes — want het zijn stuk voor stuk hele leuke kinderen — uit een doorsnee dorp, dan van meer door de wol geverfde kinderen in stedelijke gebieden".

— Na de trein- en schoolgijzelingen werd gezegd: kinderen kunnen psychisch meer aan dan grote mensen vaak denken. Geldt dat hier ook?

"De mensen die de gijzeling uitvoerden waren heel vriendelijk tegen de kinderen in Bovensmilde, maar ook tegen de jonge mensen in de trein bij De Punt, met wie ik te maken heb gehad. Het was allemaal vreselijk genoeg, maar in zo'n situatie kunnen kinderen veel aan. Dat geldt ook voor de kinderen in Oude Pekela. Talloze kinderen hebben geen last. Een jochie van drie is ook mee geweest: hij heeft zich rot gelachen en heeft er geen idee van wat er aan de hand was. Dat komt wel goed. Belangrijk is dat de ouders er open over praten. En in elk gesprek heb ik ook de draad van de therapie opgenomen, want dat kan ik toch niet laten."

— Hoe ging dat?

"Met een groep kinderen rond een tafeltje, samen met een rechercheur, die een natuurtaent heeft om met kinderen om te gaan. Ik heb trouwens grote waardering voor alle politiemensen met wie ik heb gewerkt. Ik begon een spelsituatie, zoals ik die met mijn vrouw had uitgewerkt: door duidelijke absurditeiten te noemen kwam de realiteit naar voren. Je vader ging naar school, zei ik. Nee wij, riepen ze, en zo steeds verder. Maar als je op die manier bij punten kwamen waar ze emotionele problemen mee hadden, dan vroegen ze: mogen we nu buitenspielen? Of: gaat u maar verder met uw verhaaltje. Want dan waren we bij iets gekomen wat ze te angstig of te vies vonden. De kinderen gaan naar kantoor, zei ik. Ha, niet waar, riepen ze, dat is m'n vader. En zo was de spanning er weer af.

Ik heb met jongens gepraat die een enorme weerzin hadden om het te vertellen en zich achteraf heel op gelucht voelden dat ze het aan mij verteld hadden. Ik heb kinderen bij me gehad die volstrekt kapot waren. Toen ze het allemaal onder woorden hadden kunnen brengen, zei een moeder: nu heb ik mijn eigen kind weer terug gekregen. Sommige kinderen waren, nadat ze het allemaal verteld hadden, thuis niet meer vreselijk lastig en waren ook weer lief tegen hun vader en moeder. Dit soort dingen zijn voor mij het beste bewijs. Als ik die bandjes afluister, hoef ik ook niet meer in mijn arm te knijpen".

— Als de daders gepakt worden, zou u

dan met hen in contact willen komen?

"Als ze gepakt worden, en dat hoop ik ontzettend, dan zal ik ze waarschijnlijk nooit zien. De verknijpte zielen hoef ik ook niet te zien. Maar de criminelen die het doen uit winstbejag, die zou ik graag willen vertellen wat ze hebben aangericht.

De laatste maanden hebben Coby en ik er heel veel over gepraat. We leven ontzettend met de ouders mee. Soms kunnen we beiden niet slapen, dan blijven we op en praten er steeds maar weer over. Ik slaap af en toe slecht en droom erover. We worden er zeer in meegesleurd zonder ooit de realiteit uit het oog te verliezen. Ik blijf het allemaal ook wetenschappelijk benaderen, maar als ik een kind zie, dan komt die woede weer. Ik heb dat als ik foto's zie van onze kinderen toen ze jong waren. Maar de woede slaat vooral weer dwars door me heen als ik dat busje bij het zwembad zie, waarover ik u vertelde. In zo'n zelfde busje zaten de kinderen van Oude Pekela, en wat dat voor hen betekende zou ik die kerels graag willen vertellen.

Ik zei net dat ik van Oude Pekela droom en dat doe ik ook, maar vaker droom ik van de oorlog. Als een jochie me vertelt dat hij vooral zo bang was toen hij alleen met een meneer en een mevrouw in een kamertje moest en dat hij dacht dat hij er nooit meer levend uit zou komen, dan is dat voor mij: onderduiken. Dat kamertje van dat jochie is gijzeling en gijzeling is voor mij de oorlog. Ik zie dan weer mijn eigen schuilplaats. Dat is ook een deel van mijn woede. Huiszoekingen en de angst dat ze je vinden: dat zijn gijzelingen.

Toen die trein bij De Punt gegijzeld was, heb ik me van de jonge mensen die er in zaten door familieleden en de huisarts de levensgeschiedenissen laten vertellen. Terwijl ze er nog in zaten, waren het vrienden van me geworden, ik wist alles van ze. Na afloop, toen ik bij de trein kwam was er eerst de schok van het zien van de doden. Maar daarna was het feit dat ik zoveel van de anderen wist het belangrijkste stuk van de behandeling.

Ze waren er in die trein vanuit gegaan dat geen sterveling meer aan hen dacht. Een volstrekt isolement. En dan komt er een dokter en die weet alles, die man heeft de hele tijd aan ons gedacht. Dat was een enorme beleving. Met een paar heb ik later nog nagepraat, de meesten hoefden helemaal niet te worden nabehandeld. Psychiatrie is een moeilijk vak: het gaat om emoties, om relaties en dat moet je zo doen dat je de ratio niet vergeet."

— Krijgt u meer vrede met uw eigen onderduikellende als u nu jonge mensen op deze manier kunt helpen?

"Ja, dat zou heel best kunnen. Het leven heeft op dit moment een grote zin. Er is het enorme perspectief dat je die kinderen kunt helpen. Maar eigenlijk is alles wat ik u naar aanleiding van Oude Pekela heb verteld een pleidooi voor het verantwoordelijk zijn voor de zwakken in de samenleving. De kinderen, maar ook de mensen met minder mogelijkheden.

Vanuit een machtspositie mensen schade toebrengen is altijd fout".

ELMER MARGAFA, TFC

‘Ik wist na dertig jaar ervaring niet dat dit kan gebeuren. Bij god, ik wist het niet, dat mensen zulke prikkels nodig hebben om aan hun *gerak* te komen.’

‘Ik fantaseer nu uit het blote hoofd: misschien is er een verband met de vergaande mate van individualisering. Heeft het iets te maken met het afvlakken van solidariteit?’

dr. G. Mik: **'Ik leef niet in een waanidee'**

NRC 30

Mijn methode is niks bijzonders. Gewoon je gezond verstand gebruiken,' relativeert kinderpsychiater dr. G. Mik de manier waarop hij fantasie en werkelijkheid wist te scheiden bij de kinderen die in Oude Pekela bij de ontuchtzaak betrokken waren. Gezond verstand in combinatie met een jarenlange ervaring als psycho-analyticus. Voor de handliggende basisvoorwaarden, maar niet voldoende voor wetenschappelijk gefundeerde conclusies. Toegepaste methodes moeten op z'n minst zijn getoetst op betrouwbaarheid: meten ze wat ze verondersteld worden te meten. Is de methode Mik getoetst? Mik, licht verontwaardigd, antwoordt fel: 'De methode Mik is niet getoetst. Wat wel getoetst is, is mijn diagnostiek van kinderen. Ik heb bij het medisch opvoedkundig bureau destijds duizenden kinderen onderzocht. Daar kwam later ook nog een psycholoog aan te pas. Ik heb nooit enig verschil van mening met hen over mijn diagnose gehad. Het klinkt bekakt, maar het is wel zo. De methode is niet getoetst, maar Mik zelf wel. Ik heb een jarenlange scholing in het interpreteren van gesprekken en gevoelens van kinderen en volwassenen. Daarnaast een theoretische scholing in de ontwikkeling van kinderen in analytische zin. Ik bekijk de mens of het mensje zoals die voor mij komt zo integraal mogelijk.' Die aanpak werkt volgens Mik ook in bijzondere situaties zoals in Oude Pekela, en staat garant voor wetenschappelijke kwaliteit: 'Al kan ik natuurlijk ook fouten maken hoor. Ik leef niet in een waanidee. Veel kinderen zijn weet ik hoeveel keer onderzocht. Op school, meerdere keren door ouders, artsen, politie en hulpverleners. Dan is er de problematiek van de eigen seksuele fantasien die kinderen ook op jonge leeftijd al kunnen hebben. Ik weet dat dat omstrede is, maar ik ga er vanuit dat ze die hebben. Uit Amerikaans onderzoek blijkt dat als je maar lang genoeg doorvraagt kinderen de meest stoere verhalen vertellen. Plus het gegeven dat kinderen elkaar vaak in sterke verhalen proberen te overtreffen. Dat hele complex noem ik ruis, en in mijn hele onderzoek ben ik daar op gespist ge-

weest. Als ik maar een vermoeden van ruis had, heb ik die verklaring er uit gegooid.' Soms moest een aanvankelijk terzijde gelegde verklaring later toch als waar beschouwd worden: 'Een kind vertelde bijvoorbeeld dat een meisje naakt aan een paal was vastgebonden en dat de kinderlokkers met meesen naar haar hadden gegooid. Dat geloofde ik niet, tot er een jongetje komt die zegt: het is wel waar want ze hebben dat meisje nog geraakt ook. Ik zeg ongelovig: nou, ze bloedde zeker wel. Nee, antwoord het jongetje, dat kon ook niet want het mes flubberde. Dan weet ik: ze hebben natuurlijk een rubber mes gebruikt voor die videofilm die ze maakten. Dus ook onzinnige dingen bleken nog wel eens waar te zijn.'

Mik onderzocht twee groepen kinderen. Vijftien in de leeftijd van 4 tot 6 jaar, waarmee in twee groepjes van zes en een van drie groeps gesprekken werden gehouden. Bij die gesprekken was ook een onderzoeker aanwezig. Met zes kinderen in de leeftijd van 7 tot 9 werden individuele gesprekken gevoerd. De groep jonge kinderen werd gevormd door evenveel jongens als meisjes. De oudere kinderen waren allemaal jongens.

Vooraf heeft Mik collega's geraadpleegd, maar die konden hem niet verder helpen: 'Er is geen ervaring met dit soort situaties. Die kleine kinderen beleven de wereld met een mengeling van concreet-logisch denken en fantasie. Ik moest dat zoveel mogelijk zien om te buigen naar het concreet-logische niveau. Kinderen spreken altijd de waarheid, daarom bou ik ook van ze. Maar hun waarheid is de onze niet altijd. Hoe kom ik daar achter. Een poppekastspel? Daar kom ik niet veel verder mee. Een plaspop zoals ze die bij incestonderzoek gebruiken? Daar heb ik geen verstand van en wat moet ik er mee als zo'n kind het plasertje aanwijst. Dan weet ik nog niet waar het van komt, of er incest is gepleegd of dat het toevallig een pornofilm heeft gezien. Toen zei mijn vrouw, praktisch ingesteld als ze is, job je moet in de eerste

PHOTO CHRIS DE JONCK

plaats zorgen dat je een ontspannen situatie hebt. Dus je moet een spel met de kinderen doen. En waarom probeer je nou niet als je de waarheid wilt hebben, de onwaarheid te accentueren? En zo is het gekomen. Ik heb toen een verhaaltje verzonnen wat een beetje aanhing tegen wat ze hadden meegemaakt en dat heb ik ze verteld.' In die verhaaltjes zaten absurditeiten: 'Daar reageerden die kinderen meteen op. Die absurditeiten, zoals bijvoorbeeld: en toen ging moeder naar binnen want de bakstenen moesten nog gebakken worden, zorgden meteen voor een ontspannen sfeer. De kinderen moesten er vreemd om lachen. Als het verhaaltje te dicht kwam bij wat ze hadden meegemaakt, merkte je dat meteen. Dan wilden ze stoppen en buiten gaan spelen, of werden angstig. Ik heb feiten die ze eerder verteld hadden opzettelijk verdraaid.

Als ze daar op reageerden wist ik dat ze waarheid hadden gesproken.' Of alleen maar reproduceerden wat ze eerder hadden verteld? Mik: 'Uitgesloten. Daarvoor waren de angstgevoelens die boven kwamen te oprecht.'

In het oktobernummer van het blad Psychologie poneert de psychologe Kohnstamm een interessante stelling. Psychiaters of psychologen die bij kinderen waarheid en onwaarheid uit elkaar moeten halen komen in een lastige dubbelrol. Ze zijn er op gericht therapeutisch te werk te gaan waarbij de waarheidsvraag altijd op de achtergrond blijft. Die is in therapeutische zin ook niet belangrijk. Het kind zit, of het nu de waarheid spreekt of maar wat verzint, in de problemen en die moeten verholpen worden. Dat kan alleen binnen een vertrouwensrelatie tussen kind en therapeut. Maar die vertrouwensrelatie ontstaat alleen wanneer het kind onvoorwaardelijk wordt geloofd. Een kind stelt zich niet open wanneer er wordt getwijfeld aan wat het verteld. Om dat rolconflict te vermijden, zouden twee deskundigen moeten worden ingeschakeld. Een die naar de waarheid zoekt, en een die therapeutisch werkt. Mik: 'Daar ben ik het helemaal mee eens, alleen in mijn geval geldt het niet, want ik had die dubbelrol niet. Ik had de rol van de politiekinderdokter. Zo werd ik ook door de onderzoeker geïntroduceerd. Die kinderen wisten waar ik op uit was. Die wisten precies waar het om ging.'

Met oudere kinderen heeft Mik alleen gepraat: 'Het was lastiger om bij hen informatie los te krijgen dan bij de kleintjes. De meesten geneerden zich kapot, en zaten vol angstgevoelens. Die waren ontstaan door bedreigingen van de kinderlokkers. Die hadden gezegd: als je iets vertelt gooien we een touw om de schoorsteen en dan klimmen we via de schoorsteen zo de slaapkamer van je ouders binnen en dan vermoorden we ze. Zo kwam dat er uit. Kijk en dat zegt mij meer dan een kapot maagdevlies, omdat ik hier een waarachtige emotie achter voel.'

Psychiaters reageren als media-automaten

NRC 7

Door A.J. Heerma van Voss

De ontmaskering van Jules Croiset als permanent acteur, schrijver van antisemitische dreigbrieven en bom-melder is een zo pijnlijke gebeurtenis, dat de grote terughoudendheid in de commentaren zeer begrijpelijk is. Vooral degenen die zich destijds sterk hebben gemaakt voor de opvoering van het Faasbinder-stuk verdienen daarbij een compliment voor de discrete wijze waarop zijn hun reactie tot nu toe binnenskamers hebben gehouden; tekenen van triomf of leedvermaak heb ik nog niet opgevangen. Ook de publieke opinie, die toch ook is opgelicht door Croiset, houdt zich opvallend rustig.

Helaas is er één beroepsgroep die zich nergens aan stoort en die zich al na de eerste berichten over Croisets gedaanteverwisseling door de media liet verleiden om zichzelf als deskundig-bij-uitstek te profileren: de psychiatrie.

Woensdagochtend hoorde ik prof. Herman Musaph commentaar leveren voor de Vara-radio, woensdagavond was hij in het Nos-journaal te zien, later op de avond liet prof. Bastiaans zijn licht via Veronica schijnen. Zij verschaften beiden inzicht in de psychologie van de dader, wezen op de dader-slachtoffer-problema-

schap, dat mij toch al te wijd verbreid is. Zij gedragen zich als een soort media-automaten, die bij elke druk op de knop het gewenste refrain over de jeugd en de oorlog produceren. In hun ijer om de psyches van passanten te annexeren in hun standaardverhaal gaan zij daarbij *rücksichtslos* voorbij aan de schade die is aangericht — zelfs als dat is gebeurd bij de mensen voor wie zij gewoontegetroou optomen.

'Erge dingen'

Ik doel hiermee niet op de geënceneerde ontvoering; die valt nog als uit de hand gelopen studentikoserie af te doen, al werd half Nederland er door gemobiliseerd in anti-antisemitische richting. Het gaat mij in de eerste plaats om die anonieme dreigbrieven die tot nu toe nogal onderbelicht worden.

Prof. Musaph rangschikt die onder de 'gelukkig geen erge dingen', maar heeft daarbij kennelijk geen ogenblik gedacht aan het lugubere, angstaanjagende karakter ervan — alsof de ontvangers eigenlijk altijd al wisten dat ze van Jules Croiset kwamen, en uit welke psychische nood zij dus geboren werden.

tijk en brachten Croisets handelingen in verband met de oorlogsomstandigheden; Musaph zei ook nog dat er gelukkig geen 'erge dingen' waren gebeurd, of woorden van die strekking. Het begrip voor de in het nauw gebrachte toneelspeler kon dus ten volle worden beleefd.

Nu zijn er twee mogelijkheden. Of de psychiaters Musaph en Bastiaans kennen Croiset beroepsmatig, en dan dienen zij zich van elk commentaar op 's mans ziel te onthouden; of zij kennen hem niet persoonlijk, en dan moeten zij hun mond houden tot ze meer van hem weten — waarna zij overigens nog steeds behoren te zwijgen, tot het moment dat de rechter in hun oordeel geïnteresseerd blijkt te zijn. Vóórdien zijn alleen algemene beschouwingen over de menselijke geest, of beschroomde herinneringen aan leugenverhalen waar zij zelf ooit geheel in geloofden, op hun plaats.

Door hun gretige goeroer op basis van krantekoppen versterken Musaph en Bastiaans het beeld van de psychiatrie als kletswet-

Zijn er mensen die al maandenlang hartkloppingen krijgen als de postbode komt; zijn er mensen verhuisd of ondergedoken? Ik weet het niet, maar de psychische deskundigen schijnen in dit geval zelfs de mogelijkheid te zijn vergeten: nu de dader geen fascist is maar een jood, is het jeugdtrauma het enige dat telt.

De psychiatrie staat, helaas, bij veel mensen te boek als de vleesgeworden Verzachtende Omstandigheid; het is de discipline die al bij voorbaat uitlegt dat plegers van misdrijven niet verantwoordelijk gesteld kunnen worden voor hun daden, gezien hun ellendig opgroeien. Psychologisch begrip en moreel-juridisch oordeel worden altijd tot dezelfde troebele cocktail gemixed, waaraan de buitenstaander schouderophalend voorbijgaat. Door hun recente optreden hebben de hoogleraren Musaph en Bastiaans dat beeld alleen maar versterkt.

De auteur is eindredacteur van het Maandblad Geestelijke Volksgezondheid.

De verschillende vragen van Oude Pekela

Marien Abrahamse

NKC 30

Meegeweest. Zo wordt in Oude Pekela bondig de geruchtmakende ontuchtzaak met peuters en kleuters omschreven. Tientallen kinderen zijn door een professioneel georganiseerde groep kinderlokkers meegenomen en seksueel misbruikt. Dat stond voor veel ouders al vast, maar sinds vorige week donderdag is ook het wetenschappelijk bewijs daarvoor geleverd. In hun eigen dialect vertelde de Groningse kinderpsychiater dr. G. Mik ruim honderdertig ouders het resultaat van zijn onderzoek: de verklaringen van de meegenomen kinderen zijn niet verzonden of gebaseerd op fantasie. De kinderen hebben vorig jaar de onthutsende waarheid verteld. De ouders reageren op de bekendmaking met een opgelucht applaus: eindelijk erkenning.

Mik sloot zijn onderzoek vorig jaar september af, en rapporteerde toen schriftelijk aan justitie. In dat dertien pagina's tellende rapport (dat niet openbaar is) formuleert Mik zijn conclusies veel minder stellig dan tegenover de ouders vorige week. Mik: 'In dat rapport ben ik voorzichtiger. Dat klopt, maar in Oude Pekela moet je niet met flauwekul aankomen. Ik ben God niet en ik kan ook fouten maken, maar ik ben er heilig van overtuigd dat die zaken zijn gebeurd. Die overtuiging draag ik uit, en dan moet je niet met halfzachte praat of wetenschappelijke slagen om de arm aan komen. In mijn rapport ben ik voorzichtiger, maar je moet nu in Oude Pekela niet met een genuanceerd verhaal bij die ouders aan komen. Ik heb het aan de ouders zo simpel mogelijk proberen uit te leggen.' De sociale werkelijkheid is daarmee, ook voor de bewoners van Oude Pekela, niet teruggebracht tot makkelijk hanteerbare proporties. In de hier volgende reconstructie is geprobeerd in kaart te brengen wat er is gebeurd na de eerste aangifte. Naast al bekende feiten wordt daarbij gebruik gemaakt van tot nu toe niet gepubliceerde gegevens.

Kinderen hebben een andere belevingswereld dan volwassenen. 'Hun waarheid is de onze vaak niet,' zoals Mik zegt. De waarheid is voor volwassenen onderling minstens even vaak verschillend.

Zaterdag 9 mei 1987. Morgen is het moederdag. Op het postbureau van de Rijkspolitie aan de Raadhuislaan in Oude Pekela ontvangt de dienstdoende wachcommandant twee echtparen. Ze doen aangifte van ontucht die met hun twee zoontjes, vier en vijf jaar, is gepleegd.

Het begon eerder die week in de spreekkamer van huisarts Jonker, die een van de kinderen onderzoekt naar aanleiding van klachten 'die niet duidelijk op grond van lichamelijk lijden verklaard konden worden.' De arts opert de mogelijkheid van mishandeling. Na langdurig aandringen van de moeder komt het kind met een verhaal dat wijst op ontucht. De klachten zijn na het weekend niet verdwenen en op 12 mei wordt een nader lichamelijk onderzoek in het Academisch Ziekenhuis in Groningen uitgevoerd. Er worden kleine beschadigingen in de anuswand geconstateerd. Intussen is de afdeling kinder- en jeugdpsychiatrie van het ziekenhuis om advies over de opvang van de kinderen gevraagd. Die 12de mei verklaren nog drie kleuters bij de ontucht betrokken te zijn.

Woensdag 13 mei. De Rijkspolitie rapporteert aan het openbaar ministerie in Groningen dat zich in Oude Pekela 'een omvangrijke ontuchtzaak met kleine kinderen heeft afgespeeld'. Diezelfde dag overlegt de politie met het College van B&W over de ontstane situatie. De hoofden van alle basis scholen worden gewaarschuwd met het verzoek 'extra alert' te zijn, en men besluit de volgende dag een voorlichtingsavond te organiseren. Een beperkte groep ouders van 3 tot 6 jarige kinderen wordt per stenciel door de burgemeester uitgenodigd voor een voorlichtingsavond. Belangrijkste spreker: prof. dr. C. Rümke, jeugd- en kinderpsychiater verbonden aan het Academisch Ziekenhuis in Groningen. Rümke gaat in op de mogelijke psychische gevolgen van de ontucht voor de kinderen. Hij refereert daarbij aan de ervaringen die zijn opgedaan met kleuters die betrokken waren bij de gijzeling van een school in Bovensmilde. De bijeenkomst wordt bezocht door ruim tweehonderd ouders. Het aantal bij de zaak betrokken kinderen is die 14de mei gestegen tot tien. De Rijkspolitie heeft eerder die dag het openbaar ministerie laten weten dat de zaak vermoedelijk niet zo omvangrijk was als 'gisteren werd aangenomen'.

Vrijdag 15 mei. Het aantal aangiften is opgelopen tot 27.

Zaterdag 16 mei. Huisarts Jonker en de politie vinden een uitgebreid lichamelijk onderzoek van de 27 kinderen nodig. Het onderzoek vindt zondag 17 mei plaats in het St. Lucas ziekenhuis in Winschoten en wordt uitgevoerd door twee kinderartsen en twee gynaecologen. Er wordt gezocht naar sporen die duiden op vaginaal en anaal seksueel contact. Ook wordt gezocht naar besmetting met seksueel overdraagbare aandoeningen. Er wordt niets gevonden.

Dinsdag 19 mei. Alle ouders van kinderen in de leeftijd van 3 tot 6 jaar in Oude Pekela ontvangen nu een stenciel over de zaak. Er komen 25 nieuwe aangiften, waarmee het totaal op 52 komt. Op grond van de verklaringen concludeert de politie dat de kinderen zijn meegelokt door mensen in clownspakken, onder het mom van snoep en feest. Mogelijk zijn van de ontucht video opnamen gemaakt omdat de kinderen spreken over lampen en tv's waarop ze zichzelf en andere kinderen hebben gezien.

Twee dagen later, 21 mei, wordt besloten ook de nieuw aangemelde 25 kinderen in het Lucas ziekenhuis te laten onderzoeken. Dat gebeurt op zondag 24 mei. Onder ouders in Oude Pekela ontstaat twijfel over de inzet van justitie bij het onderzoek. In de regionale kranten relativeert persofficier van justitie mr. M. H. Severin de zaak. Mr. J. A. Blok, hoofdofficier van justitie in Groningen, daarover: 'Wij deden die uitspraak in de hoop de onrust onder de bevolking te kunnen verminderen. Er begonnen ook in andere plaatsen verhalen over ontuchtzaken de ronde te doen. Wij wilden olie op de golven doen, maar dat heeft averechts gewerkt.'

Het aantal aangiften loopt in de periode van 26 mei tot 5 juni op tot 70.

5 juni, vrijdag voor Pinksteren. verstuurt de Rijkspolitie een persbericht naar de regionale kranten waarin de ontucht met 70 kinderen als vaststaand feit wordt gemeld. Blok: 'De leiding van het onderzoek, en daarmee ook de berichtgeving naar de pers, waren toen al in handen van justitie. Maar de politie kan desondanks zelfstandig persberichten uitgeven als men dat nodig vindt. Waarom dat bericht is uitgegaan is niet meer te achterhalen.' Tijdens het Pinksterweekend doet het NOS-journaal uitgebreid verslag over de ontuchtzaak en de daarop volgende week is Oude Pekela wereldnieuws.

Dinsdag 9 juni. Voor de ouders wordt een spoedbijeenkomst belegd waarbij gerapporteerd wordt over de voortgang van het onderzoek. Het aantal aangif-

ten blijft ook die week stijgen en zal uiteindelijk oplopen tot 98. Van de ouders ontbreekt, ondanks het enorme aantal tips waaronder enkele van paragnosten, elk spoor.

Vrijwel alle schoolgaande kinderen die bij de zaak betrokken zijn, zitten op de Paddestoel of Berend Botje. Tussen die twee scholen staat de Christelijk Nationale School met een klas van 35 kleuters. Voor geen van deze kleuters wordt aangifte gedaan.

Er zijn in Oude Pekela drie huisartsen. Op een enkele uitzonderingen na behoren alle bij de zaak betrokken kinderen tot de praktijk van huisarts Jonker en zijn vrouw. Volgens Jonker moeten ook kinderen uit de praktijk van zijn collega's zijn meegeweest. De ouders van die kinderen willen dat volgens Jonker voor zichzelf niet toegeven en zitten nog in de fase van ontkenning.

Het artsenechtpaar Jonker heeft drie vertrouwelijke rapporten over de ontuchtzaak opgesteld. Deze zijn in ons bezit. Uit die rapporten blijkt dat de bekentenissen van de kinderen via gesprekken op school met de leerkrachten beginnen. Dat gebeurt onder andere via kringgesprekken waarin de ontucht door de leerkrachten aan de orde wordt gesteld. Jonker (Rapport 1, pag. 5): 'Kinderen blijken na confrontatie het soms toe te geven meegegaan te zijn, soms pas na veel doorvragen' en 'confronteren met uitspraken van andere kinderen. Enkele blijven ondanks harde aanwijzingen ontkennen. Vaak komen de verhalen over wat er precies is gebeurd er in etappes uit. Soms na weken komen er nog heel nieuwe elementen bij. Vooral de uitdagingen op de televisie, en de onrust bij de scholen met journalisten, hebben veel kinderen opnieuw doen praten.'

Op 15 juni wordt de jeugdpsychiater dr. G. Mik door justitie ingeschakeld. Volgens mr. Blok was er geen reden om eerder de hulp van een deskundige in te roepen 'omdat wij de verklaringen serieus namen. Op basis daarvan wisten wij dat het lokaal gebeurd moest zijn. Juist omdat er zoveel kinderen bij betrokken waren, dachten wij: die zaak is snel opgelost. Daar hebben we ons lelijk in vergist. Als zo'n zaak zich, wat God verhoede, nog eens zou voordoen is het wellicht verstandiger meteen een deskundige in te schakelen.' De opdracht van Mik is om de fantasie en werkelijkheid in de verklaringen van de kinderen uit elkaar te halen. Justitie kiest voor Mik op advies van de procureur-generaal in Leeuwarden, mr. H. Addens. Mik heeft vooral ervaring met pubers en niet met kleine kinderen. Sinds 1981 oefent hij geen praktijk meer uit omdat hij toen lid van de tweede kamer voor D66 werd.

Blok: 'Mik heeft de opdracht geaccepteerd omdat hij moende die aan te kunnen. Als ik mijn auto voor reparatie naar een garage breng en men heeft daar alleen ervaring met fietsen, moet die monteur dat zelf tegen mij zeggen. Wij hebben geen reden om aan Miks deskundigheid te twijfelen.' Terwijl Mik aan zijn onderzoek begint, blijft het onrustig in Oude Pekela. De media berichten dat de politie een clownspak heeft gevonden. Later blijkt het te gaan om een zak oude kleren die bij het grof vuil is gezet door een vrouw die aan een verlate voorjaars-schoonmaak was begonnen.

De kleuteronderwijzeressen informeren vervolgens de ouders met het advies de politie in te schakelen. Een onbekend aantal ouders 'verhoort' de kinderen eerst zelf. Daarover zegt Jonker (Rapport 1, pag. 7): 'Helaas is dit soms zeer stressvol gebeurd: uren werden kinderen doorgezaagd als betrof het hier verhoren. Aan de hand van gegevens werd de auto gepakt en werden verdachte lo-

katies bezocht.' De aandacht voor kinderen die 'meegeweest' zijn, roept jaloezie op bij andere kinderen. Jonker (Rapport 1, pag. 7): 'Een jongetje vertelt heel spijtig dat hij niet meemocht en zijn zusje wel. Hij is er nog sneu van.' Uit andere verklaringen blijkt dat soms kinderen worden buitengesloten. Ze mogen bijvoorbeeld pas van vriendjes op verjaardagsfeestjes komen als ze ook naar de politie zijn geweest om aangifte te doen.

De gevolgen van de opwinding blijven niet beperkt tot direct betrokkenen. Jonker (Rapport 1, pag. 12): 'Wij zijn met diverse mensen (bedoeld wordt patienten/M. A.) geconfronteerd geweest, bij wie een verleden met incest of ontucht weer naar boven kwam.'

Op 30 juli wordt in Veendam een kinderlokker in clownspak gesignaleerd. De politie rukt op volle sterkte uit en treft op de aangewezen plek een jongen in cowboypak aan. In Winschoten zoekt een man langzaam rijdend naar een adres in een hem onbekende woonwijk. Hij wordt aangezien voor kinderlokker en door woedende bewoners uit de auto gehaald.

Op 6 september brengt Mik verslag uit aan justitie. Hij heeft dan 21 kinderen onderzocht en beschouwt de meeste verklaringen als 'authentiek'. Hij schat dat er 30 tot 35 kinderen bij de zaak betrokken zijn, maar sluit niet uit dat het er meer zijn omdat hij niet met alle kinderen heeft gesproken. Jonker zegt dat zeker 90 kinderen betrokken zijn geweest, en verdenkt nog eens 125 kinderen (Rapport 3, bijlage 3).

Justitie neemt de verklaringen van de 21 door Mik onderzochte kinderen als uitgangspunt voor het verdere onderzoek en construeert een hypothetische dadergroep. In combinatie met door de kinderen aangewezen lokaties en de resultaten van een fotoconfrontatie komt justitie tot zeven verdachten. Deze worden geobserveerd, terwijl ook telefoons worden afgeluisterd. Vijf van hen worden buiten aanhouding verhoord.

Rood Sinterklaas worden veel kinderen in Oude Pekela onrustiger dan normaal zou zijn. Ze komen met nieuwe verklaringen. Sommige ouders herinneren zich dat hun kinderen de afgelopen zomer nogal fanatiek in de tuin aan het graven zijn geweest. De kinderen verklaren dat als volgt: de kinderlokkers hadden hen opdracht gegeven hun belevenissen op te schrijven en die vervolgens te begraven zodat niemand meer achter de waarheid zou kunnen komen. (Rapport Jonker 3, pag. 6 en 7) Nieuwe aanwijzingen worden niet of nauwelijks doorgegeven aan de politie: de ouders hebben geen enkel vertrouwen meer in justitie. Ze willen opening van zaken.

Zondag 10 januari. In sommige wijken wordt huis aan huis een brief verspreid door verontruste ouders (ongeveer 25) waarin het opsporingsbeleid van justitie wordt gehekeld. In de brief wordt gedetailleerd beschreven wat de kinderen hebben meegemaakt. Er zijn ouders die zich van deze actie distantiëren.

Dinsdag 12 januari. De politie arresteert een vader en een zoon uit het naburige Vriescheloo, maar laat hen twee dagen later weer vrij. Ze kunnen aantonen niet bij de zaak betrokken te zijn geweest. Oude Pekela beschouwt de aanhouding als een publiciteitsstunt. Blok: 'Die arrestatie was al heel lang gepland. Wij hebben lang nagedacht omdat we die mensen niet wilden brandmerken. Dat zou gebeuren als ze na arrestatie onschuldig bleken te zijn. In de loop van januari bleek dat hun namen al op grote schaal onder de ouders circuleerden. Daardoor verviel dat argument. We hadden die twee liever buiten aanhouding gehoord, maar daar wilden ze niet aan meewerken.'

Donderdag 21 januari. Justitie, politie en Mik informeren ruim 130 ouders over de resultaten van het onderzoek. Mik zegt met grote stelligheid dat de verhalen van de kinderen waar zijn. Te-

VERVOLG NRC 30

genover de ouders is hij aanzienlijk stelliger dan in zijn schriftelijke rapportage aan justitie. Blok: "Dat is ons ook opgevallen. Daarin komt wetenschappelijke twijfel naar voren. Hij wijst op mogelijke ruis die de conclusie zou kunnen beïnvloeden. Maar het kan best zijn dat hij na zes september nog meer kinderen heeft gesproken, waardoor zijn twijfel verder is afgenomen. Mik gelooft dat de verklaringen authentiek zijn."

Uit de rapportage van justitie blijkt dat er 98 kinderen in de leeftijd 4 tot 11 jaar zijn gehoord. 48 daarvan spreken duidelijk over seksuele handelingen die ze moesten ondergaan of uitvoeren. 24 kinderen vertellen over lampen en video-opnamen, 20 zeggen vies drinken, een pilletje of een prik te hebben gehad, 18 kinderen zeggen bedreigd te zijn geweest. Er zijn 103 panden in 7 verschillende gemeenten onderzocht. De kinderen beschreven 44 personenauto's waarmee ze zijn vervoerd. (13 oranje, 9 rood, 5 blauw). Daarnaast nog eens 17 personenauto's van diverse kleuren, 1 camper (blauw) en 17 bestelauto's van diverse kleuren. Er zijn 173 auto's op kenteken nagetrokken. In 11 straten van Oude Pekela is een buurtonderzoek gehouden. Ontuchtzaken elders in Nederland zijn geanalyseerd op mogelijke overeenkomst. In België en Duitsland wordt in beslag genomen kinderporno bestudeerd. Justitie vindt geen enkel spoor naar de daders.

Na afloop van de bijeenkomst verklaren woordvoerders van de ouders dat het onderzoek van justitie onvoldoende is geweest. Ze eisen een nieuw onderzoeksteam dat onder leiding van minister Korthals Altes de zaak moet heropenen. Verder eisen ze een gesprek met de minister. Dat zal 4 februari plaats vinden.

Intussen rest een lastig probleem. De kinderen wijzen panden en verdachten aan. Mik is er van overtuigd dat de kinderen daarover de waarheid spreken. Ondanks initieus onderzoek van de politie wordt in de panden geen spoor van een spoor gevonden. De verdachten kunnen aantonen niet bij de zaak betrokken te zijn. Zowel Mik als Blok hebben voor die tegenstrijdigheid geen verklaring, behalve dan de erkenning dat men na acht maanden onderzoek op twee fronten geen stap verder is. In Oude Pekela en daarbuiten blijven de meningen verdeeld over twee kampen: de gelovigen en de niet gelovigen, die elk overtuigd zijn van hun eigen waarheid.

Het Volk - DNG

26/1/88

Proces pedofilie Eén der kinderen is krankzinnig geworden van de ellende

Lesbet van Doorne

BRUSSEL — Zestien beschuldigden in een dossier van pedofilie, bekend als het CRIES-dossier, verschijnen deze dagen voor de correctionele rechtbank in Brussel. Vier van hen zitten nog in de gevangenis, de anderen, w.o. Unicef-directeur Jozef V. (63), werden na een korte voorhechtenis vrijgelaten. Philippe C. (47), een leraar en verantwoordelijke voor CRIES (Centre de Recherches et d'Information sur l'Enfance et la

Sexualité), houdt vol dat hij niet wist dat er binnen CRIES pedofiele handelingen gebeurden. "Jedereen weet dat ik de eerbied voor het kind centraal stel," zo zegde hij.

Hoe centraal die eerbied was, bleek uit de verklaringen van een kind die voorzitter Voorspoels voorlas, over de afschuwelijke perversiteiten waartoe het kind verplicht werd, met hevige slagen als het niet aan de vreemde wensen van volwassene wilde voldoen. "Het kind is, zoals u wel zult weten, krankzinnig geworden," zo besloot de rechter.

Behalve Philippe C. en Jozef V. zitten volgende personen in de beschuldigenbank: Christian J. (62), uit Schaarbeek; Michel F. (46), uit Tienen en Michel D. (30), uit Sint-Joost-ten-Node.

Net als Philippe C. zijn zij nog altijd aangehouden. Verder nog: Marc V. (29), uit Dilbeek; Rosine D. (51) en haar echtgenoot Roger V. (43), een postbode uit Antwerpen; Bernard V. (28), een leraar uit Tienen; Michel M. (42), een arts uit Kraainem; Francine D. (39), uit Sint-Jans-Overijse; Dominique P. (40), een arts uit Chaudfontaine; Olivier R. (32), een leraar uit Elsene; Pierre D. (50) een technisch ingenieur, uit Sint-Lambrechts-Woluwe; Jacques D. (47) uit Erquelines, en Viviane H. (42), uit Ukkel. De vrouwen die in dit bizarre groepje zitten zijn moeders, die hun kinderen aan het CRIES-circuit afstonden in ruil voor forse betaling.

Philippe C. zegt dat CRIES een trefcentrum was om pedofielen te helpen. Hij gaf Michel F. opdracht foto's te maken maar ontkent dat hij om pornografische foto's vroeg. "Ik zorgde ervoor dat de foto's in een zwembad, aan zee of een andere openbare plaats konden gemaakt worden," zegt hij.

Schaamteloos

In het CRIES-ledenblad „L'Espoir" werden de foto's gepubliceerd en het blad werd o.a. ook in Parijs verspreid. De voorzitter weet te vertellen dat de Fransen zelfs naar Brussel kwamen omdat zij via CRIES gemakkelijker aan jonge kinderen konden geraken... Tijdens bijeenkomsten in het CRIES in Elsene konden pedofielen kinderen ontmoeten en er hun fantasieën uitleven. Philippe C. zegt dat hij dat niet wist. „Zou alles juist zijn waarvan men mij hier beschuldigt, dan was ik onder de grond gekropen van schaamte," zegde hij tijdens het onderzoek.

In 1978 reisde Philippe C. naar Sri Lanka en tijdens een vergadering in Amsterdam vijf jaar later, vertelde hij dat het gemakkelijk was om in Sri Lanka jonge kinderen te ronselen omdat de politie daar zo nauw niet keek. Ter zitting ontkent Philippe dat zijn reis in 1978 iets met CRIES te maken had. Hij zou ook niets te maken hebben met een bordeel dat in Jette gepland was, waar pedofielen kinderen tussen 8 en 12 jaar konden „krijgen".

Christian J., vriend van Philippe C., zocht zijn toevlucht bij CRIES om inzicht te krijgen in zijn pedofiele geaardheid. Bij hem thuis werden geschriften van zijn hand ontdekt, waaruit blijkt dat hij vooral aangehouden was tot fysisch en mentaal gehandicapte kinderen. De geschriften getuigen bovendien van zijn sado-masochistische aard en zijn perverse aantrekkingskracht tot kinderen.

Vandaag worden andere beschuldigden gehoord. Volgende zittingen zijn gepland voor 8, 9 en 10 februari.

HET VOLK 25/1/88 Criesdossier voor rechter

BRUSSEL — Vandaag begint voor de correctionele rechtbank in Brussel het proces tegen 16 beklaagden in het Criesdossier, een dossier over pedofilie dat begin maart 1987 de krantenkoppen haalde.

Eind februari waren 9 personen aangehouden in België en 4 in Nederland omdat zij betrokken waren in een handeltje met (erg) jonge kinderen, die voor seksuele spelletjes aan geïnteresseerde volwassenen werden toegespeeld. Er volgden nog arrestaties en uiteindelijk werden eind december 1987 zestien personen naar de correctionele rechtbank verwezen.

De voorgeschiedenis begint met de aanhouding in 1986 van een man, D., die pedofiel blijkt te zijn. Bij huiszoeking vindt de politie een briefwisseling met o.a. Cries en een persoon, die in

februari 1987 bij de eerste arrestaties van het Criesdossier hoort. Cries, een sociale dienst in Elsene, die zegt pedofielen te begeleiden in hun moeilijkheden, blijkt eerder als draaischijf te fungeren waar volwassenen aan kinderen geraken voor hun apart vermaak.

Op 25 en 26 februari 1987 gebeuren de eerste reeks aanhoudingen in de zaak, die als het Cries-schandaal bekend zal geraken. Onder hen een klusjesman die bij Unicef werkte. Enkele maanden later, 18 juni 1987 wordt Jozef V. aangehouden, directeur van Unicef-België. Andere arrestanten zijn: een arts, een leraar, ouders die hun kinderen aan het Criescircuit „verkochten", een technisch ingenieur, een technisch leraar.

Een professor van de UCL pleegde zelfmoord in zijn cel. Negen zittingsdagen, zouden vastgelegd zijn. L.V.D.

JUSTITIE DE MORGEN 26 CRIES-affaire voor de rechtbank

(Eigen berichtgeving)

BRUSSEL. Voor de 54ste correctionele kamer in Brussel, met als voorzitter Sieglinde Voorspoels, werd gisteren onder zware belangstelling van pers en publiek een bijzonder delicaat proces ingeleid tegen 14 personen. Ze worden beschuldigd in een uitermate taboe geladen en emotioneel schokkende zaak van pedofilie, waarin de vereniging CRIES (Centre de Recherches et d'Information sur l'Enfance et la Sexualité) en verscheidene van haar leden centraal staan.

Het dossier, zeven vuistdikke fascicles, deed al tijdens het onderzoek flink wat stof opwaaien. De beklaagden moeten zich verontwoorden voor aansporing tot ontucht, aanranding van de zedelijkheid van kinderen tussen 8 en 12 jaar met gebruikmaking van geweld en bedreigingen, het produceren en verkopen van pornografisch foto- en dia-materiaal en/of medeplichtigheid aan die feiten.

Een kort overzicht van wat voorafging. De hele zaak kwam op 24 februari '87 in de pers nadat het Brussels parket onder leiding

van onderzoeksrechter Veronique Paulus de Châtelet 16 huiszoeken deed bij personen die op een of andere manier betrokken waren bij CRIES. De dag daarop werd huiszoeking verricht in de zetel van Unicef, het kinderfonds van de Verenigde Naties, in Brussel waar Michel F., een CRIES-medewerker, als klusjesman werkte en zich o.m. bezig hield met het op computer opslaan van het abonneebestand van CRIES. In het aousterrein van Unicef werd een collectie foto's en diapositieven van jonge kinderen gevonden die als 'pornografisch' worden omschreven. Die foto's van kinderen tussen 12 en 16 jaar zouden voor handel en verkoop in België, Nederland en Frankrijk hebben gediend.

Er worden 9 aanhoudingen in België verricht en 4 in Nederland op verdenking van betrokkenheid bij handel in jonge kinderen voor pedofiele doeleinden. Onder de arrestanten bevindt zich een koppel dat zijn kind zou 'verhuurd' hebben. Een van de gearresteerden pleegde naderhand zelfmoord in zijn cel.

De CRIES-affaire, zoals de zaak

al snel bekendraakte, zorgt voor heel wat vraagtekens. Kernvraag lijkt of de organisatie en de meesten van haar leden te goeder trouw misbruikt werden door enkele individuen, al of niet pedofiele leden van CRIES, die er een mogelijkheid in zagen om in contact te komen met kinderen, of werd CRIES werkelijk als deklant gecreëerd om een winstgevend internationaal circuit voor de handel in kinderporno en kinderprostitutie uit te bouwen? De organisatie CRIES, opgericht in '79 onder impuls van Philippe C., had als doel de problematiek van de pedofilie op wetenschappelijk verantwoorde manier te bestuderen en tegelijk pedofielen samen te brengen om via vergaderingen aan zelfhulp te doen, naar model van AA-groepen. CRIES gaf ook een tijdschrift uit, l'Espoir. Al die activiteiten waren volkomen legaal.

Tot er n.a.v. het tijdschrift een klacht komt omdat CRIES aan een aantal verenigingen een prospectus heeft rondgestuurd van boeken en fotomateriaal waarover de vereniging beschikt in het kader van haar activiteiten. Daarop komt nog een klacht

waarin gewag wordt gemaakt van een omvangrijk internationaal kinderprostitutienet en gaat de zaak aan het rollen. Gisteren werden vier beklaagden ondervraagd door voorzitter Voorspoels die af en toe duidelijk naar afschuw voor bepaalde vastgestelde en bewezen feiten niet wegstak, o.m. toen ze de verklaring voorlas van een elfjarig, herhaaldelijk misbruikt jongetje, dat tengevolge van de feiten in de psychiatrie belandde.

Philippe C. werd ter zitting als eerste ondervraagd. Hij zou aan Michel F. opdracht gegeven hebben om foto's te maken. C. betwist het pornografisch karakter van de foto's die op openbare plaatsen, aan zee, in zwembaden of tijdens de vakantie werden gemaakt. Op de vraag of hij als bemiddelaar tussen personen met pedofiele neigingen is opgetreden, antwoordt C. dat hij koördinator binnen het centrum was maar in geen geval kan verantwoordelijk worden gesteld voor personen die buiten CRIES tot pedofiele daden overgingen en ook rechtstreeks contact hadden met kinderen. Ook loochent C. dat hij ooit opdracht zou hebben

gegeven om bezwaard materiaal te doen verdwijnen en zegt hij geen enkele rol te hebben gespeeld in het omstreks maart 1985 voor leden van het CRIES organiseren van sektoerisme naar de Filipijnen of Sri Lanka. Betichtingen als zou hij voorstander zijn geweest om een soort bordeel in Jette op te zetten met daaraan verbonden een geheim prostitutienet met kinderen van 8 tot 12 jaar, noemde hij "pure leugens en verzinsels". Na C. werd de 63-jarige Christian J. gehoord die verklaarde naar CRIES te zijn gekomen om inzicht en begrip te verwerven in zijn pedofiele geaardheid, waarvoor hij een eerdere veroordeling oplep. J. wordt beschuldigd van het misbruiken van drie kinderen. Hij werd door de voorzitter gekonfronteerd met een eigenhandig geschreven tekst waaruit zijn volgens de rechter "perverse voorkeuren" voor sado-masochisme, bestialiteiten en pedofiele neigingen in erg erg geformuleerde zinnen werden neergepend. Volgens J. zette hij die "fantasmen" enkel voor zichzelf op papier.

Michel D. erkende wel pedofiel te zijn en seksuele contacten gehad te hebben met kinderen tussen 10 en 12 jaar. Van organisatie van een prostitutienet is echter geen sprake zegt hij. Olivier R. staat terecht voor de productie van kinderpornofoto's en de verkoop ervan. De man ontkent dat het om porno gaat en verwijst naar een tentoonstelling die hij aan de ULB organiseerde met kunstfoto's waarop inderdaad naakte kinderen voorkomen. Hij werd gearresteerd op klacht van een fotograaf die bij het ontwikkelen van een aantal films ten onrechte zou gedacht hebben dat pornografische dia's door R. werden gemaakt. Michel F. tenslotte was de enige die volledige bekentnissen aflegde op alle punten. Hij is pedofiel, werd daarvoor al veroordeeld en noemt zichzelf "een gevaar voor kinderen". Bij CRIES had hij gehoopt op hulp, maar het draaide eerder tegengesteld uit zodat hij zich in zijn pedofiele neigingen gesimuleerd voelde en steeds meer tot 'daden' overging. De debatten worden vandaag verdergezet. (JL)

CRIES-affaire

DE MORGEN 27/11/87

Verdachte pedofielen bekennen steeds meer feiten

(Eigen berichtgeving)

BRUSSEL - Voorzitter Voorspoels van de 54ste korrektionele kamer in Brussel aarzeld gisteren niet om in de zaak van de pedofilie en kindermishandeling - de CRIES-affaire - verschillende verdachten brutaal te konfronteren met de soms pijnlijk gedetailleerde verklaringen van de jonge slachtoffers.

DE tweede zitting gisteren in het CRIES-proces waarbij 18 personen zich moesten verantwoorden voor seksueel misbruik van soms erg jonge kinderen, of de medewerking daaraan, werd voor een belangrijk deel besteed aan de ondervraging van Jozef V., voormalig directeur van Unicef in Brussel. Unicef kwam in deze affaire in opspraak omdat een van de hoofdverdachten Michel F., die over de hele wereld bekend is als de man die al bekende personen aflegde, bij de organisatie was tewerkgesteld en in de kelder van het gebouw niet alleen pornografische foto- en dia's bezat, maar ook verschillende kinderen aanrandde. Unicef-directeur V. wordt niet zelf van pedofilie beschuldigd maar werd aangehouden en een paar maanden in voorhech-

ten Vorst geplaatst op verdenking dat hij de activiteiten van pedofielen in het gebouw zou hebben toegestaan. V. nam tijdens zijn ondervraging zeer uitdrukkelijk en krachtig afstand van de feiten en van pedofilie in het algemeen. "Wat er precies allemaal gebeurd is heb ik trouwens zelf via de pers en hier op de zittingen vernomen", aldus een geschokt reagerende V.

Voorzitter Voorspoels konfronterde hem met klachten van zijn Unicef-personeel over Michel F., die hij de hand boven het hoofd zou hebben gehouden en zelfs bepaalde faciliteiten toegestaan, die zijn pedofiele activiteiten vergemakkelijkten.

Michel F. kwam bij Unicef werken als vrijwilliger in 1983 en later kreeg hij een contract als

klusjesman. V. wist in oktober '86 dat F. vroeger veroordeeld werd voor pedofilie, maar hield hem toch in dienst om menselijke redenen "om zijn reïntegratie in de maatschappij te bevorderen". Bovendien kwam hij bij z'n werk niet in contact met kinderen", aldus V.

F. begon echter misbruik te maken van het feit dat hij veraf woonde in Tienen en bleef steeds frequentier in de kelder van Unicef overnachten. Op 17 juni 1986 kwam het tot een huiszoeking in de kelders van de Unicef waarbij heel wat bezwarend materiaal waaronder een hele reeks pornofoto's in beslag genomen. Na de huiszoeking zorgde directeur V. ervoor dat alle resterende documenten uit de kelders werden verwijderd. Met de hulp van

de concilijre werden al deze documenten naar Sterrebeek overgebracht en daar in een container gedeponeerd. V. zei dat die documenten zeker geen pornografisch karakter hadden maar hij ze toch liever niet in het gebouw van Unicef liet.

V. werd ook ondervraagd over het feit dat in de koffer van zijn wagen een doos met pornofoto's door F. gemaakt, werd gevonden. F. had V. begin vorig jaar bekend dat hij "terug in de afgrond aan het glijden was". F. vertelde ook van de dia's V. gebood hem toen die weg te werpen, naderhand bleek dat F. ze in de auto van V. verborg. Na zijn aanhouding werd F. door Unicef opgezegd. Uit de verklaringen van Jozef V. blijkt volgens Voorspoels toch minstens erg verregaande nalatigheid in zijn houding t.a.v. F.

De rest van de lange zitting werden verschillende andere verdachten ondervraagd over hun pedofiele activiteiten. O.a. twee ex-scoutsleiders werden gehoord, die allebei bepaalde daden met minderjarigen toegaven tijdens

vakantiekampen, maar die nu allebei in therapie zijn omwille van hun geaardheid.

Ook werd Pierre D. (60), technisch ingenieur, ondervraagd, die nog steeds in voorhechtenis zit. Hij werd vroeger al veroordeeld voor pedofilie en erkende ook nu bepaalde feiten, maar verzette zich ten stelligste tegen de verklaring van een van zijn slachtoffertjes als zou hij uitermate agressief en brutaal kinderen tot sex gedwongen hebben.

Verder werd een ex-militair geneesheer gehoord, Michel M. (42), die een pedofiele relatie onderhield met het zoonje van zijn vriendin. In al de verklaringen van de hogergenoemden kwam als konstante terug dat ze bij CRIES steun zochten om hun problemen de baas te raken, maar de organisatie was al dermate verziekt dat ze eerder tot actieve pedofiele relaties aangezet werden.

Als laatste verdachten kwamen een moeder en een koppel aan het woord die beschuldigd worden hun kinderen aan Michel F. tegen betaling te hebben ver-

huurd. Mevr. D. zei dat ze wel wist dat F. pedofiel was, maar niet beseft wat dat betekende. "Ik dacht dat dat alleen een mentale afwijking was". Zij liet verder contact van haar twee kinderen met F. toe omdat hij hen o.a. nieuwe kleren kocht, waarvoor ze zelf het geld niet had.

Roger V. en Rosine D. zouden om en bij de 30.000 fr. getrengen hebben voor het laten gebruiken van hun zoonje door F. Uit het onderzoek bleek dat niet alleen F. het 12-jarig kind misbruikte, maar dat er pedofielen uit Frankrijk en Nederland speciaal voor het kind overkwamen. Het 10-jarig dochtertje van het zelfde gezin zou door F. verkracht zijn. Veel siting over de feiten konden de ouders niet geven, alleen "ons zoonje klaagde nooit over F.". Het gezin en de kinderen werden in een sociaal verslag omschreven als balancerend op de rand van de debilititeit. De vader zou het zoonje zwaar hebben mishandeld.

Vandaag worden de internationale vertakkingen van de zaak besproken. (JL)

UNICEF-directeur wist nergens van

CRIES-proces

Liesbet van Doorne

BRUSSEL — Gisteren heeft de correctionele rechtbank tijdens de tweede zittingsdag in het CRIES-proces haast de hele voormiddag gewijd aan de ondervraging van Jozef V. (63), directeur van UNICEF-België. In de kelder van het UNICEF-gebouw kon Michel F. zijn pedofiele aard botvieren. Het personeel had zich herhaaldelijk bij V. beklagd, maar die kon over zijn beschermeling geen kwaad woord horen. „Ik wist niet wat hij daar deed. Ik heb zelf een dochter en die heeft een zoonje. Ik vind het afschuwelijk dat er volwassenen zijn die zich aan een kind vergrijpen. De maatschappij moet tegen pedofielen beschermd worden”, zo viel Jozef V. uit.

„Weet u wat mijn ergste straf is, mevrouw de voorzitter? Niet het feit dat ik in de gevangenis gezeten heb, maar wel dat men er mij nu van beschuldigt pedofiele handelingen gedekt te hebben.

De schoonste jaren van mijn

leven, de laatste jaren van mijn beroepsleven, die heb ik aan de kinderen gewijd.”

Voorzitter Sieglinde Voorspoel, laat hem rustig uitspreken en herhaalt dan dat zij het heel vreemd vindt dat V., ondanks herhaaldelijk aandringen van

het UNICEF-personeel, nooit maatregelen trof tegen Michel F., die hij zelf had aangeworven als klusjesman. In de kelder mocht Michel een fotolaboratorium installeren en V. liet ook toe dat hij nadien een computer binnenbracht en daar hele dagen zat op te spelen. Michel F. sliep ook in die kelder, bracht er ook de weekends door.

Het personeel van UNICEF was niet erg opgezet met zijn aanwezigheid, vooral niet toen een pornofoto van een jongetje gevonden werd. V. werd erover ingelicht, maar hij antwoordde enkel: ik houd hem in het oog. V. wist van bij de aanwerving dat Michel een pedofiel was, die zelfs al gevangenisstraf achter de rug had wegens pedofilie.

Toch kwam het niet in zijn hoofd op dat Michel F. hervallen was. De voorzitter kan dat niet begrijpen. „Uw personeel kloeg

over het feit dat Michel in de kelder foto's maakte van kinderen. Iedereen heeft herhaaldelijk kleine kinderen in het gebouw gezien, alleen u niet. U weet nergens van. Ik neem aan, u zat op de tweede verdieping, maar toch!”, V. houdt vol dat hij nergens van wist.

In zijn verklaringen heeft Michel F. gezegd dat V. zeer goed wist dat hij in de kelder pornofoto's maakte. Op zeker ogenblik had Michel aan een klant van UNICEF, die met zijn zoonje in het gebouw kwam, gevraagd of hij van het jongetje foto's mocht maken. „Hij gelijkt helemaal op de Kleine prins”, zo zegde hij tegen de vader. Die weigerde en beklagde zich erover bij V.

V. geeft dit toe. „Maar daar kon toch geen kwaad achter schuilen”, zo verdedigt hij zich. „Hij had het aan de vader zelf gevraagd!” Michel F. spreekt anders. „V. heeft mij nadien gewaarschuwd, dat ik toch moest oppassen. Hij vroeg mij of ik nog pornofoto's in mijn bezit had en ik zei ja. Hij stelde voor dat ik ze in de koffer van zijn auto zou verstopten. Misschien gaat die man (de boze klant-vader) wel naar de politie en straks vindt die uw foto's, zo heeft hij me nog gezegd. Ik heb de foto's dan in zijn auto verstopt en hij heeft ze mij enkele dagen later teruggegeven.”

V. wordt nerveus en vliegt boos uit. „Het gaat over foto's uit de tijd toen hij een eerste keer heeft vastgezet”, zegt hij. „Ik heb hem toen gezegd: doe die toch weg, dat is te gevaarlijk.” Michel F. knikt dan ootkund.

V.: „Wat pedofilie betreft ken ik geen nuances. Het is sterker dan mezelf, ik aanvaard dat niet.” Hij geeft toe dat als Michel F. eind februari 1987 was aangehouden, hij (V.) allerlei

foto's en revues uit de kelder heeft gehaald en ze samen met zijn onderdirecteur naar een stort in Sterrebeek heeft gebracht. „Dat waren pornofoto's en erotische revues”, zegt de voorzitter. „U wist dus dat die in de kelder lagen? Voordien hield u vol nergens van te weten?” — Daar antwoordt V. niet op. „Ik wilde niet dat die in de vuilnisbak voor het UNICEF-gebouw konden gevonden worden”, zegt hij enkel.

Een volgende beklagde is een leraar (28), die wenend toegeeft pedofiel te zijn. „Men kiest dit niet, men is het”, zo snikt hij. „Maar men kiest wel zijn slachtoffer”, antwoordt de voorzitter. De man is scoutsleider geweest en tijdens een nachtspel heeft hij zich aan twee kinderen vergrepen. „Als ik nadien beseft welke nefaste invloed dit op die kinderen kon hebben, ben ik onmiddellijk uit de scouting gestapt. Als het moet zal ik ook uit het onderwijs verdwijnen”, snikt hij.

Daarop is hij naar CRIES gegaan, in de hoop dat men hem daar zou helpen. „Integendeel...” en de rest gaat in tranen verloren. Met een beweging van het hoofd bevestigt hij de woorden van de voorzitter, dat hij nu een psychotherapeutische behandeling volgt.

De correctionele rechtbank van Brussel wordt voorgezeten door Sieglinde Voorspoels.

Photo News

28/11/86 DE MORGEN

ALGEMEEN

'Filmproducers' misbruikten kinderen

(Belga en eigen berichtgeving)

BRUSSEL - Voor de korrectionele rechtbank van Brussel eindigde gisteren het eerste deel van het proces in de zaak van de kindermishandeling, waarbij de pedofielenvereniging CRIES in opspraak kwam en verschillende van haar leden en medewerkers terecht staan. Gisteren werd de filmproducer Paul D. (41) ondervraagd. Een tweede verdachte Jean-Claude W. (40), die zich ook producer noemt, zit momenteel in de gevangenis van Montpellier opgesloten voor zedenfeiten in Frankrijk gepleegd. De twee mannen traden min of meer samen op.

RECHTBANKVOORZIT-TER Voorspoels wees erop dat beiden al een stevig strafregister voor zedenfeiten hebben. W. kwam met CRIES in contact in '86 en zette naar het Belgische voorbeeld een gelijkaardige organisatie op in Frankrijk. Volgens procureur

Talon wierven D. en W. jongeren aan om op te treden in films. Onder het voorwendsel hen een opleiding te geven en van hen 'vrije' mensen te maken organiseerden ze daadwerkelijke esbatten. D. heeft zich bij die gelegenheden vergrepen aan jongens die ouder waren dan 15

of 16 jaar. Voor W. zijn de beschuldigingen nog zwaarder omdat hij de ouders van sommige jonge 'acteurs' dood betalen voor een verzekeringspremie. W. zou ook aan een bepaalde jongen zwijgeld betaald hebben met een vervalste cheque. W. heeft zich ook voor arts uit-

gegeven. Tijdens de zitting werd nog Philippe C., stichter van CRIES verder verhoord. Hij zei vooral schokkende zaken tijdens het proces te hebben vernomen. "Het vervalt mij met afschuw te zien dat mensen in wie ik dacht te mogen geloven, dit niet verdienen", zei hij. "Indien de wetgeving en de rechtbanken veroordelen dan is het in de overtuiging dat kinderen in gevaar zijn en u heeft juist mensen aangeworven die werden veroordeeld", reageerde de voorzitter van de rechtbank.

De volgende zitting heeft dinsdag plaats en zal gewijd zijn aan het verhoor van getuigen die verschijnen op verzoek van de vroegere directeur van de Uni-

ceef Jozef V. In het gisteren verschenen verslag over het verhoor van V. zijn twee onnavolgende zaken geslopen die voor een korrekter begrip van deze delicate zaak precisering vereisen. De huiszoeking in de kelder van het Unicefgebouw in Brussel had plaats in februari '87 en niet in '86, zoals verkeerd gemeld. De doos met dia's en foto's die gedurende twee dagen door F. in de koffer van de wagen van V. werden verborgen, werden daar niet in de loop van het onderzoek ontdekt, zoals zou kunnen geconcludeerd worden uit de krant van gisteren. Het verhaal steunt uitsluitend op een verklaring van F. (JL)

RECHTBANK

CRIES-proces

Acteerlessen zonder taboe

HET VOLK 20

Liesbet van Doorne

BRUSSEL — „Hiermee is de ondervraging van de beklaagden afgesloten. In dit dossier kan ik nog dagenlang verklaringen voorlezen, maar ik geloof dat het nu welletjes is geweest." Mevrouw Voorspoels, voorzitter van de correctionele rechtbank, heeft de erg delicate ondervragingen in het CRIES-dossier sereen gehouden. Volgende week worden getuigen gehoord o.a. personeelsleden van Unicef, van wie de verklaringen zullen getoetst worden aan die van hun directeur Jozef V.

Gisteren gaf mevrouw Talon voor het openbaar ministerie eerst een uiteenzetting over de verklaringen van Jean-Claude W. (39), directeur van CRIES-België, die op dit ogenblik voor andere feiten in Montpellier in de gevangenis zit. Mevrouw Talon zegde dat W. samen met Claude D. (38) — gisteren op de beklagenbank — één film en verschillende videocassettes maakte waarin kinderen onder de 16 jaar de hoofdacteurs waren.

Een cassette kostte 7.000 fr. aan de makers en werd voor 150.000 fr. doorverkocht - duurtijd: 20 minuten. Claude D. ontkennt dat de ene film een erotisch karakter had. Mevrouw Talon herinnert er aan dat zowel W. als D. in de gevangenis hebben gezeten en bij hun vrijlating haast onmiddellijk in de pedofilie herfallen zijn. Zij lokten kinderen aan door hen te beloven dat ze in een film mochten optreden.

De kinderen, die bij hen kwamen „acteren", moesten betalen. „Dat zijn vooral kosten voor de verzekering," had W. aan de ouders gezegd. Het geld stopte hij echter in eigen zak.

Tijdens de acteerlessen werd aan de kinderen geen enkel taboe, geen enkele belemmering meer mochten toelaten. Alle kleren uit dus en alle aanrakingen werden aangemoedigd. Kinderen zullen later verklaren dat zij gegeneerd waren, maar W. maakte hen dan belachelijk, zodat zij toch maar alles deden wat hij vroeg. D. ontkennt het pornografisch ka-

rakter van de „lessen". „Het bewijs is mijn film. Wie die film ziet, moet toegeven dat de kinderen echte acteurs zijn," beweert hij. De film is uit de handel genomen, na een p.v. van de Brusselse politie.

Kolonel

In zijn verklaringen heeft Jean-Claude W. het over een gepensioneerd legerkolonel V., die in Sri Lanka woont. Hij zou er regelmatig logies verlenen aan pedofielen, die vanuit ons land naar Sri Lanka reizen. W. spreekt ook over een Nederlandse senator B., die als contactpersoon tussen pedofielen in België en Nederland zou opgetreden zijn. D. ontkennt dat allemaal, zegt dat de senator alleen over pedofilie geschreven heeft; dat de gepensioneerde kolonel een homofiel is, die zelfs een hekel heeft aan pedofielen, ook al zou hij er inderdaad af en toe bij hem laten logeren. De kolonel heeft zeker nooit reizen georganiseerd van pedofielen naar Sri Lanka.

De voorzitter stelde tenslotte een paar indringende vragen aan Philippe C., verantwoordelijke voor CRIES, die ontkennde dat hij van al die pedofiele activiteiten op de hoogte is geweest. C. had namelijk Marcel B., een Fransman, uitgezocht om hem bij CRIES op te volgen. „U

bezoekt B. regelmatig in Frankrijk. U ging bij hem thuis. U moet toch gezien hebben dat hij computerspelletjes had, waar hij de kinderen uit de buurt liet mee spelen. Spelletjes waarbij bvb. een jongen door volwasse-

Openbaar aanklager mevr. Talon ging gisteren in de verklaringen van Jean-Claude W., directeur van CRIES-België die in Montpellier in de gevangenis zit.

men in seksuele technieken wordt ingewijd. Marcel B. noemde zijn huis „Le Club des Platanes", in de toiletten had hij spiegels geïnstalleerd en de kinderen die bij hem aan huis kwamen, verklaarden nadien dat hij met elk van hen „geprobeerd" heeft. Hij legde dan fiches aan over elk van die kinderen, welke hun speciale attractiepunten waren. U moet dat geweten hebben en toch kiest u die man als uw opvoeder?" - Philippe C. antwoordde niet.

„Ziek en alleen"

Als de voorzitter het beklagenverhoor wou afsluiten, vroeg hij het woord. „Ik zou nog graag iets willen zeggen," zo begon hij. „Er zijn hier vreselij-

ke dingen gezegd, die mij even erg raken als u. Er zijn in dit dossier onaanvaardbare zaken gebeurd, maar dat is niet mijn schuld. Ik was ziek en ik was alleen. Ik heb mensen vertrouwd, die dit vertrouwen nadien onwaardig zijn gebleken.

Ik denk aan Michel F., aan Christian J. hier naast mij, aan Michel D. U moet me begrijpen, het was CRIES opgeven ofwel het aan hen overlaten. Ik had geen keuze. Via ons ledenblad L'Espoir wisten zij welke principes ik huldigde. Zij hebben mijn vertrouwen beschaamd."

De voorzitter: „Mijnheer C., het is gemakkelijk om dit nu allemaal te zeggen. U was op de hoogte van heel veel. U heeft de

foto's gezien die in dit dossier zitten. U ging zelf met kleine kinderen naar Nederland, bij Jan W. en in het dossier kunnen wij lezen wat er bij die Jan W. allemaal gebeurde."

Philippe C.: „Ik ging alleen met twee kleine kinderen op vakantie..." - maar hij besefte wel, dat woorden geen zin meer hebben, als hij de voorzitter veelbetekend zag knikken.

Volgende week dinsdag worden personeelsleden van Unicef ondervraagd. Meester Eric Vergaunen zal daarna het woord krijgen. Hij is burgerlijke partij voor Unicef tegen Michel F. Op de beklagenbank zuchten Philippe C. en Michel D. hoorbaar als zij vernemen dat Unicef zich niet burgerlijke partij stelt tegen CRIES.

Philips keurt sollicitanten op Aids-virus

Van onze verslaggeefsters

VK 27

DEN HAAG/EINDHOVEN — Philips Nederland keurt sollicitanten af als bij hun aanstellingskeuring blijkt dat ze zijn besmet met het Aids-virus (seropositief). Om vast te stellen of sollicitanten seropositief zijn, wordt hun sinds oktober vorig jaar in alle gevallen schriftelijk gevraagd of hun bloed ooit getest is op antistoffen tegen het virus en wat het resultaat was.

De sollicitant die aangeeft dat een vroegere test seropositief uitviel, zal worden gevraagd een nieuwe test te laten doen door de medische dienst van Philips. Is de uitslag opnieuw positief, dan volgt afwijzing van de sollicitant. Iemand die seropositief is, is niet ziek maar loopt kans het later te worden. Bij alle vestigingen van Philips in Nederland samen worden per jaar vijf- tot zeventienduizend nieuwe personeelsleden aangesteld.

Philips is niet zelf naar buiten gekomen met de nieuwe regels. De Belangenvereniging Mensen met Aids BMA, die de zaak ontdekte, heeft alle fracties van de Tweede Kamer op de hoogte gesteld. Voor PPR-kamerlid Ria Beckers was dat aanleiding dinsdag schriftelijke vragen te stellen aan minister de Koning (Sociale Zaken) en staatssecretaris Dees (Volksgezondheid). Beckers vreest dat, als het aanstellingsbeleid bij Philips algemeen gebruik wordt, een grote groep mensen wordt uitgesloten van betaalde arbeid hoewel ze niet arbeidsongeschikt zijn.

Philips zegt het nieuwe beleid te heb-

ben ingevoerd naar aanleiding van discussie binnen de eigen medische dienst. Bedrijfsartsen wilden weten of en op welke wijze bij keuringen van personeel gelet moet worden op Aids. Naar aanleiding daarvan is besloten de sollicitatieformulieren uit te breiden met de vragen naar mogelijke Aids-besmetting.

Het Philips-beleid is in strijd met adviezen van de artsenorganisatie KNMG. Die organisatie, waarbij vrijwel alle artsen in Nederland zijn aangesloten, vindt dat heel terughoudend moet worden ongesproken met het testen op Aids of het gebruiken van de Aids-test om economische redenen. De KNMG zegt dit, omdat de test niet altijd betrouwbaar is en een positieve uitslag kan leiden tot ernstige economische en psychische gevolgen voor de betrokkene.

In november 1986 werd in het KNMG-blad Medisch Contact alle bedrijfsartsen nog het advies meegegeven sollicitanten niet te testen op Aids-besmetting.

Zie verder pagina 7, kolom 7

Aids-test Philips

Vervolg van pagina 1 VK 27

Volgens de artsen die het artikel schreven, mag besmetting op zich geen reden tot afkeuring zijn omdat geen sprake is van ziekte. Een seropositief kan in een later stadium de (dodelijke) ziekte ontwikkelen maar dat geldt slechts voor een deel van de groep.

Een woordvoerder van Philips Nederland zegt dat het concern wel op de hoogte is van het afwijzende KNMG-standpunt maar niettemin eigen beleid wil voeren. „Het KNMG-standpunt staat, begrijp ik, ter discussie. Voor ons speelt mee dat de aanstellingskeuring meteen keuring is voor de toegang tot de ziekteverzekering van Philips en het bedrijfspensioenfonds. Bij keuringen kijken we naar ernstige ziekten en Aids is zo'n ernstige ziekte." Volgens de woordvoerder zijn de gevolgen van de maatregel niet groot. „Het gaat slechts om een tot twee gevallen per jaar waarin dit een rol speelt."

Circulaire

Het nieuwe beleid bij Philips is vastgelegd in een circulaire van het hoofd van de Bedrijfsgezondheidsdienst van Philips Nederland, H. Scheijde. De circulaire is in oktober vorig jaar toegezonden aan de personeelsdiensten, bedrijfsartsen en bedrijfsverpleegkundigen van Philips en geeft aan hoe deze diensten moeten reageren op allerlei vragen die met de ziekte Aids te maken hebben.

Zo wordt bijvoorbeeld in de circulaire benadrukt dat werknemers die Aids hebben of seropositief zijn, geen gevaar vormen voor hun omgeving.

Meer werkgevers testen sollicitant op Aids-virus

Van onze verslaggeefsters

VK 28

AMSTERDAM/DEN HAAG/BRUSSEL — Philips Nederland is niet het enige bedrijf dat sollicitanten keurt op eventuele Aids-besmetting of sollicitanten de vraag voorlegt of ze ooit zijn onderzocht op Aids. Sinds augustus vorig jaar worden sollicitanten naar een functie bij de Europese Gemeenschap ook getest op Aids. Banken en verzekeringsmaatschappijen in Nederland vragen sollicitanten of ze ooit zijn onderzocht op het Aids-virus.

Dit blijkt uit de stroom reacties die loskomt op het nieuws dat Philips sinds oktober vorig jaar sollicitanten bij voorbaat weigert aan te nemen wanneer blijkt dat ze seropositief zijn (dat wil zeggen besmet met het Aids-virus, maar niet ziek).

Mensen die solliciteren naar een baan bij de EG worden sinds augustus vorig jaar getest op Aids. In juni hebben de keuringsartsen van de EG besloten het onderzoek naar Aids toe te voegen aan de bestaande onderzoeken die in het kader van een medische keuring worden gedaan.

Blijkt een sollicitant seropositief te zijn, dan is dat geen reden hem of haar voor de functie te weigeren, zegt een woordvoerder van de EG in Brussel. Maar als iemand die de kans loopt ziek te worden een functie krijgt bij de EG, kan hij of zij de eerste vijf jaar geen aanspraak maken op een invaliditeitsuitkering. Pas na die vijf jaar kan de werknemer rechten gaan opbouwen als de ziekte zich niet heeft gemanifesteerd, aldus de woordvoerder.

Die regel geldt overigens niet alleen voor seropositieve EG-werknemers, maar ook voor degenen die een verhoogd risico lopen op een andere kwaal, zegt de woordvoerder. Sollicitanten die weigeren zich aan een onderzoek te onderwerpen, komen niet in aanmerking voor een baan bij de EG, want in dat geval kan geen keuringsrapport worden opgemaakt. Wel kunnen sollicitanten tegen de keuringsuitslag in beroep gaan bij een college van medisch specialisten.

Bij banken en verzekeringsmaatschappijen in Nederland wordt een standaardformulier gebruikt bij sollicitaties waarop de invuller de vraag moet beantwoorden of hij of zij ooit is getest op besmetting met het Aids-virus. Het is onduidelijk welke consequenties de werkgevers verbinden aan de beantwoording.

Een woordvoerder van de verzekeringsmaatschappij Aegon, die stelt dat praktisch alle collega-maatschappijen en banken deze formulieren hanteren, stelt dat Aegon de vraag wel laat invul-

len, maar niet bij voorbaat seropositieve sollicitanten afwijst. „De vraag wordt gesteld omdat werknemers meteen in aanmerking komen voor verzekeringen bij het bedrijf en bij het afsluiten van verzekeringen de vraag moet worden beantwoord. Wij zeggen niet dat seropositieven bij ons automatisch worden uitgesloten van een baan."

Voorzitter G. Gispén van de Nederlandse Vereniging voor Arbeids- en Bedrijfsgezondheidskundigen zei woensdag dat de vereniging zich zal beraden over de discussie die is ontstaan naar aanleiding van de nieuwe keuringsprocedure voor sollicitanten bij Philips. Volgens Gispén hebben de bedrijfsartsen bij Philips de vrijheid sollicitanten te vragen naar eventuele Aids-besmetting.

Hij wijst daarbij op een bepaling in de Ziektewet waarin staat dat een ziekte-wetuitkering geweerd mag worden wanneer de werknemer binnen een half jaar na aanvang van het dienstverband arbeidsongeschikt wordt en hij of zij dit redelijkerwijs had kunnen vermoeden gezien de gezondheidstoestand vóór aanvang van het dienstverband.

Die regel gaat alleen op voor werknemers die vóór aanvang van het dienstverband niet verzekerd waren vanwege de ziektewet. Werknemers die aansluitend van de ene baas naar een andere vertrekken zijn doorlopend verzekerd en hebben niet te maken met die bepaling.

Het hoofd van de Bedrijfsgezondheidsdienst van Philips Nederland, H. Scheijde, zei woensdag dat voor Philips het hoge financiële risico de voornaamste reden is om seropositieve sollicitanten uit te sluiten van een baan bij een van de vestigingen van het concern.

Zie verder pagina 7, kolom 6

Aids-test sollicitanten

Vervolg van pagina 1 VK 28

„Tien tot twintig procent van de seropositieven krijgt de ziekte snel en 50 procent op langere termijn. Dat is een hoog risico. Werknemers komen bij ons in de ziektekostenverzekering en het bedrijfspensioenfonds. Als een werknemer de ziekte ontwikkelt en je berekent de schade dan kom je uit op bedragen die vergelijkbaar zijn met de grens die levensverzekeringsmaatschappijen hanteren", aldus Scheijde.

De plotselinge discussie naar aanleiding van zijn beleid bij Philips heeft Scheijde verrast en kan volgens hem aanleiding zijn het beleid in de toekomst te herzien. „Wij laten ons leiden door de maatschappelijke ontwikkelingen en de lopende discussie. Die kan principieel ethisch zijn en over twee aspecten gaan: hoe ga je met om de nieuwe ziekte en met de gevolgen. De discussie kan ook gaan over de vraag of keuringen bij aanstellingen überhaupt wenselijk zijn." Het PPR-kamerlid Ria Beckers heeft woensdag in de Tweede Kamer vragen gesteld over de Aids-keuring bij de EG. Ze meent dat sollicitanten die

seropositief zijn het risico lopen te worden afgewezen, ook al wordt dat formeel niet als motief gegeven. Beckers wil dat de staatssecretarissen Van der Linden van Europese Zaken en Dees van Volksgezondheid maatregelen nemen tegen deze „indirecte discriminatie".

Louise Groenman, Tweede-Kamerlid voor D66, wil dat de vaste kamercommissies voor Sociale Zaken, Justitie en Volksgezondheid snel met het kabinet gaan praten over de rechten van werknemers en sollicitanten als deze worden verplicht mee te werken aan een onderzoek naar Aids.

Ze vindt dat dat overleg vooraf moet gaan aan het al afgesproken debat over de Aids-test die levensverzekeraars eisen en de maatregelen die staatssecretaris Dees wil nemen op het gebied van de volksgezondheid.

Volgens Groenman is de arbeidsrechtelijke kant van de Aids-test zo'n belangrijk en verstrekkend onderwerp, dat het niet in de zijlijn van andere aspecten van Aids aan de orde mag komen. Het overleg van de Kamer over gezondheidszorg en levensverzekeringsmaatschappijen met betrekking tot Aids is gepland voor begin maart.

Philips schort omstreden Aids-beleid op

Van onze verslaggever **VK 29**

EINDHOVEN — Philips Nederland heeft donderdag besloten het omstreden Aids-beleid op te schorten. Sollicitanten die seropositief zijn (dat wil zeggen besmet met het Aids-virus, maar niet ziek) worden niet meer bij voorbaat afgewezen als werknemer.

Alle sollicitanten krijgen nog wel de vraag voorgelegd of ze ooit zijn getest op Aids en zo ja, wat het resultaat was. Seropositieve sollicitanten raken zo wel bekend bij de medische dienst van Philips. Volgens de woordvoerder van het bedrijf zal dat gegeven nu „gebruikt worden behandeld. Het besmet zijn is op zichzelf geen reden meer tot afwijzing, zegt hij.

Philips Nederland heeft het besluit genomen naar aanleiding van heftige reacties op het beleid seropositieve sollicitanten te weren als werknemer. Philips hanteerde dat beleid sinds oktober vorig jaar, maar het werd pas deze week bekend toen de Belangenvereniging Mensen met Aids er lucht van kreeg en

kamerfracties informeerde. Voor de PPR-fractie was het aanleiding kamer-vragen te stellen.

In reactie daarop heeft onder meer de Nederlandse regering afwijzende reacties laten horen. Staatssecretaris Dees van Volksgezondheid noemde het „verontrustend en bedenkelijk“ dat Philips gezonde werknemers weert wanneer ze zijn besmet met het Aids-virus. Hij zei verder dat het in strijd is met het regeringsbeleid, dat uitgaat van een zeer terughoudend gebruik van de Aids-test en de resultaten daarvan. Ook de arts-organisatie KNMG liet weten dat het Philipsbeleid in strijd is met haar standpunt.

Philips is geschrokken van de overwegend negatieve reacties. Het bedrijf wil nu overleg voeren met de KNMG en de Vereniging Arbeids- en Bedrijfsgeen-kundigen over de kwestie. Zo lang die discussie loopt, worden seropositieve sollicitanten niet meer bij voorbaat afgekeurd. Het bedrijf laat het van die discussie afhangen of in de toekomst het omstreden beleid wordt voortgezet of niet.

In een verklaring zei Philips donderdag dat het bedrijf zich niet aangesproken voelt door commentaren die spreken van discriminatie van seropositieven.

Zie verder pagina 3, kolom 1

Aids-beleid Philips

Vervolg van pagina 1 **VK 29**

„Philips heeft Aids-besmetting niet anders willen benaderen dan andere ernstige ziekten.“ Volgens een woordvoerder is het bedrijf verrast door de commotie die is ontstaan. „Blijkbaar heeft men behoefte aan verdere discussie en daar willen we dan nu graag aan meedoen“, aldus de woordvoerder.

Hij houdt staande dat een werkgever het recht heeft bij aanstellingskeuringen sollicitanten te weren die niet ziek zijn, maar statistisch gezien grote kans lopen het te worden, zoals bij Aids-besmetting het geval is. „Voor indiensttreding is besmetting niet van belang, maar wel voor de eigen ziektekostenverzekering en het bedrijfspensioenfonds. Seropositieven zijn niet ziek, maar de kans dat ze ziek worden is groot. Wij horen schattingen van 15 tot 40 procent. Dat is een groot risico. Onze keuringen zijn altijd gericht geweest op het inschatten van dergelijke risico's“.

Bij Nederlandse vestigingen van Philips worden per jaar vijf- tot zeventienduizend nieuwe werknemers aangenomen. Philips hanteert wat Aids betreft hetzelfde aanname- en keuringsbeleid als enkele andere werkgevers. De Europese Gemeenschap en enkele Nederlandse banken en verzekeringsmaatschappijen hanteren eveneens sollicitatie- en keuringsformulieren waarin nadrukkelijk wordt geïnformeerd naar eventuele besmetting.

Dat hoeft niet te leiden tot afwijzing, maar er kan wel sprake zijn van beperkende voorwaarden bij indiensttreding. Zo leidt bij de EG besmetting tot een

beperking van het recht op invaliditeitsuitkering.

Die gedragslijn bij de EG werd pas deze week bekend naar aanleiding van het nieuws over Philips. Voor de PPR-fractie in de Tweede Kamer was dat opnieuw aanleiding tot het stellen van vragen aan de Nederlandse regering. EG-parlementarier H. d'Ancona is het niet eens met het aannamebeleid bij de EG en wil de Europese Commissie, het dagelijks bestuur van de EG, hierover vragen stellen.

Secretaris mr P. de Vlam van de Vereniging van Bedrijfspensioenfondsden zei donderdag dat fondsen die zijn aangesloten bij de vereniging seropositieve sollicitanten niet weigeren op te nemen. „We nemen verzekeren op met hun hele medische geschiedenis, ook als ze seropositief zijn. In onze sector worden gezonden en zieken niet verschillend behandeld“, aldus De Vlam.

Het NIPO heeft donderdag naar aanleiding van het Philipsbeleid in opdracht van de VPRO radio een opinieonderzoek gehouden onder 266 voor het personeelsbeleid verantwoordelijke functionarissen bij middelgrote tot grote ondernemingen. Van hen zegt 30 procent nog geen mening te hebben over het beleid. Van degenen die wel een mening hebben, keurt bijna de helft (48 procent) het af.

Toch acht 63 procent van de ondervraagden de kans tamelijk groot tot zeer groot dat het niet-aannemen van seropositieve sollicitanten de komende jaren in Nederland algemeen gebruik zal worden. Een minderheid (23 procent) vindt nu al dat dergelijke sollicitanten niet in aanmerking mogen komen voor een baan.

Philips overtrad mogelijk wet met regeling tegen Aids

Van onze medewerker **VK 30**

AMSTERDAM — De storm van verzet tegen het beleid van Philips seropositieve sollicitanten te weren, is gaan liggen nu Philips de uitvoering van dit beleid voorlopig heeft opgeschort. Maar daarmee is het probleem zeker nog niet uit de wereld.

In deze affaire is opgevallen dat minister De Koning van Sociale Zaken en Werkgelegenheid en staatssecretaris Dees van Volksgezondheid zich zo onaangenaam verrast toonden. Maar al vanaf het begin van de Aids-discussie was volstrekt duidelijk dat onderzoek naar besmetting met het Aids-virus gegevens kan opleveren met een kapitale waarde.

Dat de ministers zich daarvan bewust moeten zijn geweest, kan geconcludeerd worden uit het feit dat het kabi-

net nog maar kortgeleden toestemming heeft gegeven voor een Aids-test bij het afsluiten van een levensverzekering. Voor werkgevers die een eigen risico dragen voor de Ziektewet en een pensioenfonds in eigen beheer houden, ligt het belang van een Aids-test natuurlijk precies gelijk. Dus de verrassing van de meest betrokken ministers deed niet geloofwaardig aan. Het had er meer van weg dat zij een gebrek aan beleidsvorming in het kabinet wilden maskeren.

Tevens viel op hoe andere grote werkgevers, waaronder de EG, probeerden de indruk te wekken dat besmetting met het Aids-virus voor hen op zichzelf geen aanleiding vormt voor afwijzing van een sollicitant. Ik heb wel eens een beter verhaal gehoord. Totdat het tegendeel blijkt lijkt het raadzaam ervan uit te gaan dat het bij deze werkgevers niet anders ligt dan tot voor kort bij Philips.

Overigens vallen niet alleen de direc-

tie van Philips, maar ook de centrale ondernemingsraad verwijten te maken over het gewraakte selectiebeleid. De regeling wordt sinds oktober 1987 toegepast. Krachtens artikel 27 lid 1 sub f van de Wet op de Ondernemingsraden dient de ondernemingsraad met een dergelijke regeling in te stemmen. Zonder instemming van de ondernemingsraad kan de regeling niet rechtsgeldig tot stand komen noch ten uitvoer worden gebracht — tenzij de cao daartoe de mogelijkheid biedt.

Uit de verklaringen van Philips blijkt niets van een dergelijke instemming van de ondernemingsraad of de vakorganisaties. Zijn deze werknemersorganisaties misschien geheel gepasseerd, of hebben ze zitten te slapen?

Als dat het geval is, komt de opschortingsbeslissing van Philips wel in een ander daglicht te staan, want dan is dat besluit wellicht niet vrijwillig genomen, maar onder druk van mogelijke rechtsmaatregelen.

Een Philips-woordvoerder was donderdag voor de televisie niet erg duidelijk. Hij zei dat het nieuwe criterium over Aids-besmetting geen verandering van het aanstellingsbeleid inhield, maar juist een concrete invulling daarvan. Een dergelijke subtiliteit lijkt duidelijk toegesneden op de zojuist genoemde bevoegdheid van de ondernemingsraad om een veto uit te spreken over een nieuw aanstellingscriterium.

Ondertussen is het probleem van de selectiecriteria voor sollicitanten zeker nog niet opgelost. Uit een enquête onder de leden van de Nederlandse Vereniging voor Personeelsbeleid bleek dat de meerderheid verwacht dat besmetting met het Aids-virus in de toekomst wel degelijk een rol zal gaan spelen bij sollicitatieprocedures. Ten minste, als er geen beperkende maatregelen komen in de cao's of in de wet.

Een dergelijke wetgeving is aan ons rechtsstelsel niet vreemd. Het bevat verschillende, deels strafrechtelijk ge-

Dees: kans op verplichte aidstest **NRC**

Door onze redacteur **DEN HAAG/LONDEN**, 28 jan. — Staatssecretaris Dees (volksgezondheid) acht het denkbaar dat in de toekomst een verplichte aidstest gerechtvaardigd zal zijn. Hij baseert die gedachte op de voorspelling van de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) dat het aantal gevallen van aids in de wereld de komende drie jaar zal toenemen van ongeveer 150.000 tot één miljoen. „Als voorbeeld van een verplichte aidstest noemde Dees gisteren op de wereld-aidsconferentie in Londen die voor zwangere vrouwen, ook al is het aantal met aids besmette baby's nog heel klein.

Aidstest bij hoge levensverzekering

(Van onze Haagse redactie)

DEN HAAG — Mensen die een levensverzekering willen afsluiten voor een bedrag van boven de tweehonderdduizend gulden zullen een Aids-test moeten ondergaan. De circa zeventig levensverzekeringsmaatschappijen in ons land willen die maatregel binnen drie maanden invoeren. Het bestuur van de Nederlandse Vereniging van Levensverzekeringsmaatschappijen vergadert vandaag over een advies met deze strekking aan de aangesloten verzekeraars. Het kabinet gaat akkoord met het voorstel.

sanctioneerde, discriminatieverboden. Ook legt de Wet Arbeid Gehandicapte Werknemers aan werkgevers in beginsel de verplichting op een bepaald percentage gehandicapte werknemers in dienst te hebben. Bij deze bepalingen zou zeker ook een verbod passen om besmetting met het Aids-virus als criterium te hanteren bij een sollicitatie.

Maar waarschijnlijk verdient het de voorkeur de selectie in breder verband te beschouwen, omdat nieuwe medische technieken morgen weer een ander selectiecriteria kunnen aanreiken. In dat bredere verband is de vraag aan de orde of voornamelijk geld en techniek de vormgeving van onze samenleving bepalen, of wellicht normen die ook nog een beetje herinneren aan de gelijke verdeling van arbeid en ontplooiingskansen?

De wetgever heeft zich wel eens met onbenulliger zaken beziggehouden.

DIENAND CHRISTE

Scholieren 'tolerant' over aids

p8r26

Bijna een kwart van de Amsterdamse scholieren vindt dat homoseksualiteit niet langer mag worden toegestaan. Ruim 41 procent vindt dat de regering om de verspreiding van aids tegen te gaan, zich zou moeten uitspreken tegen homoseksualiteit. Dat staat in het rapport 'Aids op school' dat Richard Gieling en André Heuser, vijfdejaars-studenten gezondheidszorg, hebben uitgebracht. Ze ondervroegen vorig jaar ruim zeventig leerlingen van Amsterdamse lbo-, mavo-, havo- en vwo-scholen. Die kregen bijna zeventig vragen voorgelegd, zowel om hun kennis over aids te toetsen, als hun mening erover te vragen.

Amsterdamse scholieren blijken redelijk op de hoogte te zijn van de ziekte aids. De meeste leerlingen weten wat aids is (een dodelijke virusziekte), hoe de ziekte veroorzaakt wordt (door bloed-bloed-contact en door bloed-sperma-contact), welke groepen een verhoogd risico lopen (homoseksuele mannen en prostituees die niet veilig vrijen, drugsgebruikers die met elkaar naalden spuiten) en dat het gebruik van een condoom de verspreiding van aids remt.

Dat rwangere vrouwen de ziekte aan ongeboren kinderen kunnen doorgeven, was minder bekend. Niet iedereen weet ook dat je de ziekte niet kunt krijgen door handen schudden (2 procent denkt van wel), van het toilet (17 procent denkt van wel), door het gezamenlijk gebruik van een glas (19 procent), met niezen (5 procent), via kussen (9 procent), door tranen (3 procent) en door een aids-patient te bezoeken (5 procent).

Tolerant

Gieling en Heuser wilden er ook achter komen hoe scholieren denken over aids en over aids-patienten. Dat schijnt mee te vallen. Volgens Gieling en Heuser zijn de leerlingen in het voortgezet onderwijs in het algemeen "vrij tolerant" als het om aids gaat. Dat neemt niet weg dat 17 procent vindt dat aids-patienten

niet in openbare gebouwen als scholen, banken, postkantoren zouden mogen werken. Van de ondervraagden zou 22 procent een vriend of vriendin met aids liever niet meer tegen komen; 13 procent van hen wil mensen met aids niet eens leren kennen en de helft zou niet samen in een klas willen zitten met een leerling die aids heeft. Het is maar wat je 'vrij tolerant' noemt.

Mag een aids-patient les geven op school? Nee, zegt 18 procent. Eten in een restaurant? Negen procent zou het verbieden. Als arts of verpleger in een ziekenhuis werken? 59 procent is tegen. Mag een aids-patient met iemand naar bed gaan? Driekwart van de leerlingen zou dat niet goedkeuren. In de angst voor aids krijgen vooroordelen die leerlingen hebben ten aanzien van homoseksualiteit alle kans om te groeien. Het zijn vaker jongens dan meisjes, en vaker uit het lbo en mavo dan uit havo en vwo die hard roepen om een verbod op homoseksualiteit. Op de vraag 'Ben je bang om aids

te krijgen?' reageert ongeveer een derde met ja, 44 procent is niet zo bang en de rest zegt helemaal niet bang te zijn. Leerlingen die zeggen bijna niets van aids af te weten, zijn nauwelijks bang. Oudere leerlingen die al seksuele ervaring hebben, zijn banger dan jongere, onervaren leerlingen. Ongeveer de helft zegt dat ze door hun angst voor aids minder snel met iemand naar bed durven gaan. Meer dan driekwart zal dan een condoom gebruiken. Ongeveer eenderde van de leerlingen zegt moeite te hebben met het kopen van condooms, meisjes meer dan jongens.

Voorlichting

Acht op de tien leerlingen vinden dat er op school voorgelicht moet worden over aids. In werkelijkheid zijn er nauwelijks scholen waar dat gebeurt. Vrijwel alles wat scholieren over aids weten, hebben ze van de tv en uit de krant. De onderzoekers vinden dat aids-voorlichting een onderdeel van seksuele vorming is en dat dat op alle scholen zou moeten plaats vinden. André Heuser: "En dan niet één uurtje onder biologie over bloemetjes en bijtjes. Seksuele vorming heeft niet alleen een technische kant maar ook, en vooral, een gevoelsmatige. Met aids-voorlichting moet je er vroeg bij zijn. In ons onderzoek zijn we leerlingen tegengekomen die al vrijen op hun twaalfde of dertiende." JOS VAN HEST

„Discriminatie Aids-patiënt moet voorkomen worden”

Van onze correspondent

WIO JOUSTRA VK 2g

LONDEN — Bij de bestrijding van Aids moeten de mensenrechten en de menselijke waardigheid worden beschermd. Discriminatie tegen en stigmatisering van dragers van het virus ondermijnen de volksgesondheid en moeten worden voorkomen. De internationale gemeenschap moet dringend actie ondernemen tegen verdere verspreiding van de ziekte. Aids is een „wereldwijd probleem dat een ernstige bedreiging voor de mensheid vormt”.

Dat is de kern van de Verklaring van Londen ter Bestrijding van Aids, die donderdag in Londen is aangenomen door 148 van de 166 lidstaten van de Wereld Gezondheidsorganisatie (WHO). Met de verklaring is een driedaags congres afgesloten dat werd gehouden onder auspiciën van de WHO en de Britse regering.

De directeur van het speciale WHO-programma voor Aids, dr. J. Mann, noemde het feit dat de internationale

gemeenschap „nee zegt tegen discriminatie, stigmatisering en marginalisering” van Aids-lijdende het belangrijkste. Mann zei verder dat verplichte keuringen (zoals Philips had geïntroduceerd) „slechts een beperkte rol” spelen bij de bestrijding van Aids.

De WHO heeft 1988 uitgeroepen tot het Jaar van de Communicatie over Aids en stelt dit jaar 125 miljoen gulden (tachtig miljoen meer dan vorig jaar) beschikbaar voor haar wereldwijde Aids-bestrijdingsprogramma.

Volgens de Verklaring van Londen moet de strijd tegen Aids op basis van de wereldwijde Aids-strategie van de WHO ter hand worden genomen op nationaal niveau om te voorkomen dat de ziekte uitgroeit tot een wereldepidemie. „Wij zijn ervan overtuigd dat door het stimuleren van verantwoord gedrag en door internationale samenwerking wij de verspreiding van het Aids-virus kunnen en zullen vertragen”, aldus de slotparagraaf van de verklaring.

In de verklaring wordt erkend dat bij gebrek aan een vaccin of geneesmiddel voor Aids „voorlichting en educatie” de belangrijkste componenten vormen van de nationale programma's „omdat verspreiding van het virus kan worden voorkomen door geïnformeerd en verantwoord gedrag”.

De directeur-generaal van de WHO, dr. H. Mahler, noemde dit punt op een persconferentie cruciaal omdat de medische stand „nu eindelijk erkent dat informatie wel degelijk een verschil kan maken in het gezondheidsbeleid”.

De politiek draagt voor deze voorlichtings- en educatieve campagnes de hoogste verantwoordelijkheid. Verder worden in de verklaring groepen genoemd die nauw bij de bestrijding van Aids moeten worden betrokken, zoals maatschappelijk werkers, de medische stand, reizigers, de media, het onderwijs, het

jeugdwerk, kerkelijke autoriteiten, potentiële bloeddonors en dragers van het virus.

De nationale programma's moeten zoveel mogelijk gericht zijn op het grote publiek en moeten rekening houden met sociale en culturele patronen, verschillende levensstijlen en menselijke en geestelijke waarden.

Dat dit laatste geen overbodig aspect is bleek uit de tientallen toespraken op het congres. China en Bulgarije bijvoorbeeld denken nog in termen van „alle kwaad komt uit het buitenland”, terwijl Denemarken zelfs op lagere scholen al begint met voorlichtingscampagnes voor veilige seksuele omgang. Het Vaticaan vindt het condoom „immoreel”, terwijl de Australische Aboriginals het woord verwarren met de naam van een vruchtboom.

In het stijve Zwitserland is het woord condoom vervangen door „heet rubber” om het een wat moderner aanzien te geven. Het kan in bars besteld worden op de manier van „een biertje met”.

In Oeganda wordt aan voorlichting vanaf de kansel gedaan om een zo groot mogelijk deel van de bevolking te bereiken en in Kenys doen prostituees aan samenzang om de gevaren van Aids te erkennen.

De beide supermachten kwamen in Londen met verhalen waaruit maar weer eens de kloof tussen oost en west blijkt: de Russische minister van Volksgezondheid, E. Tsjazov, beloofde een minder harde opstelling tegenover homoseksualiteit, terwijl de hoogste medische adviseur van de Amerikaanse regering, dr. E. Koop, de onvermijdelijkheid van Aids onder heteroseksuelen als thema koos.

De pogingen van de internationale gemeenschap te komen tot samenwerking en coördinatie werden onmiddellijk veroordeeld door de „Britse Waakbondorganisatie voor Aids”, een belangenvereniging van mensen met deze ziekte. Woordvoerder Peter Tatchell verklaarde dat de twee belangrijkste kwesties op de topconferentie in de doofpot zijn gestopt: de schending in diverse landen van de burgerrechten en vrijheden van mensen die aan Aids lijden of dragers van het virus zijn, en de spoedeisende noodzaak voor de rijke landen om meer financiële steun te geven voor de bestrijding van Aids in de Derde Wereld.

ADVIES VAN HARTE TOEGEJUICHT Beierse regering voelt voor internering Aids-patiënten

Van onze correspondent
JOS KLAASSEN

BONN — De Beierse regering heeft met ingang van het nieuwe jaar een Aids-adviseur: de Zweedse arts Michael Koch. Deze Koch praat helemaal naar de zin van de CSU-regering en zo is zijn advies in München met instemming begroet om prostituees en drugsverslaafden die met Aids besmet zijn „te interneren”.

Koch, die in medische kringen omstreken is vanwege zijn extreme opvattingen over de bestrijding van Aids, hield zijn pleidooi voor internering in het weekblad Quick. Hoe de Beierse regering daarbij te werk moet gaan, is niet Kochs zorg. „Ik ben geen politiemann en evenmin de chef van de afdeling volksgezondheid,” excuseerde hij zich in Quick. Voor zijn adviezen betaalt de Beierse staatssecretaris van Binnenlandse Zaken Peter Gauweiler Koch overigens honderdduizend mark per jaar.

De Beierse minister van Sociale Zaken Karl Hillermeier was er als de kippen bij om Kochs advies toe te juichen. „We kunnen niet werkeloos toezien bij het onverantwoordelijke gedrag van sommige met Aids besmette desperado's”.

De Beieren zijn overigens niet de enige die mensen willen opsluiten die met het Aids-virus besmet zijn. Ook in Frankfurt wordt al geruime tijd nagedacht over de internering van Aids-patienten. Op 18 december van het vorig

jaar heeft het gemeentebestuur van Frankfurt het stedelijk ziekenhuis verplicht om „ruimtelijke en personele voorbereidingen te treffen” voor een gesloten afdeling voor Aids-patienten.

Terwijl in Frankfurt het ziekenhuis-personeel overweegt om het gemeentelijke dienstbevel naast zich neer te leggen, is in München de politieke oppositie in opstand gekomen tegen regerings-adviseur Koch. De Groenen noemen Koch in hun protest „een politieke desperado, die op het gebied van de gezondheidspolitiek volstrekt incompetent is”. Ook de SPD wijst de internering van Aids-patienten af.

Ook de Aids-expert van de Westduitse justitie Bruns levert kritiek op Koch. Volgens Bruns is Koch „kennelijk niet op de hoogte van de rechtsituatie” in de Bondsrepubliek. „Zijn voorstellen zouden erop neer komen dat Aids-patienten levenslang in een concentratiekamp terecht zouden komen,” aldus Bruns. Maar zo'n ingreep in het privéleven van mensen staat het Duitse recht niet toe, oordeelde de jurist.

Brunns vindt dat heroïne-hoertjes en drugsverslaafden beter geholpen kunnen worden met methadon en met materiele hulp. „Dan lost het probleem zich vanzelf wel op,” vindt hij. Ook de regering in Bonn is overigens tegen „discriminatie en afzondering” van mensen die met het Aids-virus zijn besmet. De regering is voor meer voorlichting, maar „afzondering in zogenaamde Aids-ziekenhuizen is zinloos”.

Trouw MAANDAG 18 JANUARI 1988

Kind mag zelf naar rechter

Kamer voor meer invloed kinderen in omgangsregeling

Van onze parlementaire redactie DEN HAAG - De Tweede Kamer vindt in grote meerderheid dat een kind van gescheiden ouders dat verandering wil brengen in de omgangsregeling, zelf naar de rechter moet kunnen stappen.

VVD, PvdA, D66 en PSP zullen deze wens, die vooralsnog op sterk verzet stuit van de regering, morgen in de Tweede Kamer op tafel leggen in het debat over het omgangsrecht.

Het debat kan voor het eerst meer duidelijkheid verschaffen over de vraag welke kant de regering op wil met de rechtspositie van minderjarigen. Tot voor kort was de trend de rechten van kinderen geleidelijk uit te breiden, maar het afgelopen jaar kondigden minister Korthals Altes en staatssecretaris Korte-Van Hemel van Justitie onverwacht aan, dat zij minderjarigen nog slechts bij aantoonbare noodzaak nieuwe rechten willen toekennen. Ze lieten doorschemeren, dat zij het ouderlijk gezag niet teveel meer willen aan tasten.

Met dit beleid gaan zij lijnrecht in tegen de opvattingen van een Kamermeerderheid en een groot aantal organisaties, die zich bewegen op het terrein van familie- en jeugdrechtsspraak.

Tijdens de voorbereiding van het debat over het omgangsrecht hebben onder meer de Raad voor het

Jeugdbeleid, de Nederlandse Gezinsraad, het Jeugdwerkzinnenwerk, de FOM en de Nederlandse Vereniging voor rechtspraak gepleit voor een eigen rechtsingang voor kinderen boven de twaalf jaar.

Ouders sterker

In de Kamer hebben PvdA, VVD, D66 en PSP zich hiervoor van begin af aan sterk gemaakt. Het belangrijkste bezwaar tegen het wetsvoorstel is, dat de ouders in omgangskwesties veel sterker staan dan het kind. Zij kunnen zich gemakkelijk aan de

omgang onttrekken, het kind kan dat veel moeilijker.

Als ouders onderling een regeling treffen, heeft het kind zelfs geen mogelijkheid zijn eigen wensen kenbaar te maken (Als de rechter een regeling vaststelt, is hij verplicht kinderen van boven de 12 jaar te horen).

Werklast

Ondanks de druk hebben de bewindslieden zich tot nu toe afwijzend opgesteld. Hun voornaamste argumenten zijn, dat inschakeling

van de rechter door het kind meer kwaad dan goed doet in toch al broze verhoudingen een ongewenste inmenging in het 'gezinsleven' tot gevolg heeft en de werklast van de toch al zwaar belaste kinderrechtshouders verder verzwakt. Zij menen, dat de belangen van het kind voldoende zijn beschermd in de gronden waarop de rechter de omgang aan de niet-verzorgende ouder kan ontzeggen.

Een principiële verschil met de Raad voor het Jeugdbeleid is dat Korthals Altes en Korte-Van Hemel de belan-

gen van het kind tegenover de rechten van de ouders plaatsen. De raad vindt, dat gelijke behandeling van jeugdigen en volwassenen uitgangspunt behoort te zijn.

Gelijkwaardig

Volgens de raad moeten kinderen als volwaardige burgers worden beschouwd en dienen zij derhalve over gelijkwaardige rechten te beschikken.

De raad constateert, dat op dit moment de rechtspositie van minderjarigen tegenover het ouderlijk gezag nog 'ver beneden de maat' is.

'Kinderadvocaat nodig'

Kinderen moeten na de scheiding van hun ouders zelf naar de rechter kunnen stappen als ze het niet eens zijn met de omgangsregeling. Houdt de regering dit voorstel vandaag weer tegen, dan blijft zij de rechten van de mens schenden.

Carla van Wamelen, docente familie- en jeugdrecht bij de Erasmus-universiteit in Rotterdam, vindt het vreemd dat kinderen boven de twaalf nu wel aan de rechter mogen vertellen bij wie zij na de scheiding van hun ouders willen wonen. Maar na deze ene keer hebben zij geen 'hoorrecht' meer. Als zij iets willen veranderen, kunnen ze niet naar de rechter stappen. Dat moet een volwassene voor hen doen. Volgens Carla van Wamelen is deze regeling in strijd met het Europese verdrag voor de rechten van de mens. In artikel zes staat dat iedereen toegang tot de rechter moet hebben (dus ook kinderen). En arti-

kel acht gaat over het recht op een gezinsleven. Dat betekent dus dat kinderen een van hun ouders na de scheiding niet uit het oog mogen verliezen.

Van Wamelen zou het toejuichen als een advocaat de staat zou aanklagen wegens schending van deze rechten. „Maar zolang kinderen niet zelf een advocaat kunnen krijgen, zal dat nog lang duren.“ Dat kinderen van gescheiden ouders recht hebben op een advocaat, vindt ook de afdeling jeugd- en familierecht van de Nederlandse Vereniging voor rechtspraak. Bij deze organisatie zijn 130 kinder- en familierechters aangesloten. In een advies benadrukken zij dat kinderen zelf naar hen toe moeten kunnen komen. Hun belangen zijn tenslotte doorslaggevend bij de omgangsregeling.

Ingewikkeld

Thea Bogers van de Utrechtse Kinderrechtswinkel is het daarmee

eens. Bij echtscheidingszaken zijn drie partijen betrokken: de ouders, die ieder een advocaat kunnen nemen, en de kinderen. Nu wordt vaak nog buiten de kinderen om beslist. Een eigen advocaat zou hun belangen in de gaten moeten houden.

„Er zijn mensen die vinden dat je kinderen niet met ingewikkelde rechtszaken moet vermoeien. Daar zouden ze nog te jong voor zijn. Volgens ons moet je juist wel vertellen hoe het er aan toegaat op de rechtbank. Er is niks engs aan. Als kinderen dat weten, voelen ze zich vaak minder onzeker.“

De meerderheid van de Tweede Kamer heeft dezelfde mening. Maar minister Korthals Altes (Justitie) en het CDA, de grootste regeringspartij, zijn er tegen dat de wet wordt veranderd. De minister is bijvoorbeeld bang dat de kinderrechtshouders het te druk krijgen. Bovendien zou de nieuwe regeling wel eens geld

kunnen kosten. Kinderen kunnen tenslotte niet zelf een advocaat betalen. Dat moet de overheid dan voor hen doen.

Carla van Wamelen vindt dit een slecht argument: „Daar zet je de mensenrechten toch niet voor overboord! Ik verwacht niet dat kinderen de rechters massaal gaan belien of schrijven. Maar degenen die dat willen moeten wel de mogelijkheid krijgen. Tenslotte komen zij op voor een goede band met hun ouders, ook al wonen die niet meer bij elkaar.“

Vandaag vergadert de Tweede Kamer verder over dit onderwerp.

DWARSLIGGER 4

UN23

Jaarlijks 36.000 minderjarigen betrokken bij echtscheidingen

Mogen kinderen zelf naar de rechter?

(Van de redactie Dwarligger) UTRECHT - Kinderen van 12 jaar en ouder moeten zelf naar de rechter kunnen stappen als ze het niet eens zijn met de omgangsregeling die hun gescheiden ouders hebben getroffen. Dat vindt het grootste deel van de Tweede Kamer. Het idee komt van de Raad voor het Jeugdbeleid.

Jaarlijks zijn ruim 36.000 minderjarige kinderen be-

trokken bij echtscheidingen. Een op de drie heeft geen of bijna geen contact meer met de ouder bij wie hij of zij niet woont, meestal de vader.

Het voorstel van de Raad voor het Jeugdbeleid staat in een uitgebreid advies aan de regering over wat kinderen beneden de achttien jaar (minderjarigen, iedereen daarboven is meerderjarig) mogen en niet mogen, hun rechtspositie. „Het is niet goed dat iemand tot zijn

achtliende geen enkel recht heeft en daarna alle rechten“, vertelde algemeen secretaris Meeuwese.

Eén van de plannen is de zogenaamde 'kleine meerderjarigheid'. Meeuwese: „Wij vinden dat in bepaalde gevallen kinderen van twaalf jaar en ouder naar de rechter moeten kunnen stappen. Het gaat voor ons natuurlijk om heel bijzondere gevallen. Soms kan het tijdens een echtscheiding

voor een kind heel nuttig zijn als iemand die niets met de zaak te maken heeft de zaak eens bekijkt. Het gaat om het belang van de kinderen. Zij hebben het recht na de scheiding één van de ouders te zien, maar even goed het recht die ouder juist niet te willen zien.“

Advocaat Schadd denkt dat het niet veel zal voorkomen dat een kind naar de rechter stapte. „Ik doe vrij veel echtscheidingsprocedures en ik heb het haast nooit

meegemaakt dat kinderen iets anders willen dan wat de ouders hebben afgesproken. Ik vind wel dat een kind zijn mening moet kunnen laten horen. Het kind is bij de echtscheiding betrokken en moet dus ook recht hebben iets te zeggen.“

Als kinderen de rechter inschakelen kan dat natuurlijk een extra belasting van de kinderrechtshouders betekenen, maar volgens Schadd nooit veel.

Kind kan naar rechter met probleem omgangsregeling

Van onze verslaggever ^{VK 21}
DEN HAAG — Kinderen krijgen de mogelijkheid om zich tot de rechter te wenden als zij problemen hebben met de omgangsregeling met de ouder, niet voogd. Een forse meerderheid van de Tweede Kamer steunt een amendement van die strekking van PvdA-Kamerlid Haas-Berger. Staatssecretaris Korte-Van Hemel liet woensdag weten dat zij ondanks haar bezwaren de wil van de Kamer zal volgen.

Woensdag bleek ook het CDA voorstander van een vorm van rechtsingang voor kinderen in verband met de omgangsregeling na scheiding. CDA-woordvoerder Soutendijk vond het amendement Haas-Berger te ruim omdat daarin geen leeftijd wordt genoemd. Soutendijk vindt dat alleen kinderen vanaf twaalf jaar hun probleem aan de rechter moeten kunnen voorleggen.

Soutendijk vroeg de staatssecretaris alsnog met een nota van wijziging aan de wens van de Kamer te voldoen. Daarbij verwees zij naar een brokje parlementaire geschiedenis. Zeven jaar geleden nam de Kamer een motie aan die mede was ondertekend door het toenmalige CDA-Kamerlid Korte-Van Hemel waarin werd aangedrongen op een zelfstandige rechtsingang voor kinderen. CDA-minister De Ruiter verwerkte die motie toen in het wetsvoorstel. Later werd het wetsvoorstel ingetrokken.

De staatssecretaris bleef echter bij haar standpunt dat ouders en kinderen niet gediend zijn bij de mogelijkheid dat het kind naar de rechter kan stappen. Problemen met de omgangsregeling zouden door tussenkomst van de rechter kunnen escaleren, meent zij met minister Korthals Altes.

Volgens Korte-Van Hemel is het wetsontwerp waarin de omgang na scheiding wordt geregeld niet meer dan een codificatie van de in de laatste jaren gegroeide praktijk. In die praktijk zou van een behoefte aan een eigen rechtsingang voor het kind niets zijn geble-

ken. „Ook kinderrechters hebben er nooit om gevraagd”, aldus de staatssecretaris.

Verzwaarings van de werklast van kinderrechters en de financiële gevolgen daarvan zijn volgens Korte-Van Hemel voor de regering niet doorslaggevend geweest voor het afwijzen van het recht voor het kind zich tot de rechter te wenden.

In het amendement Haas-Berger krijgt de kinderrechter ambtshalve de mogelijkheid om in te grijpen. Hij kan dit doen zodra hij een signaal krijgt dat een kind problemen heeft met de omgangsregeling. Een briefje of een telefoontje naar de kinderrechter kan voldoende zijn.

Kamer: klachtrecht kinderen bij regeling bezoek na scheiding

Door onze parlementaire redacteur ^{NRC}

DEN HAAG, 20 jan. — De fracties van PvdA en VVD in de Tweede Kamer blijven belang hechten aan een eigen „toegang” tot de rechter voor kinderen van gescheiden ouders over een omgangsregeling. Dat bleek gisteravond bij de bespreking van een wetsvoorstel tot regeling van de omgang in verband met scheiding.

Mevrouw Haas (PvdA) voerde als grootste bezwaar tegen het wetsvoorstel aan dat het kind op geen enkele wijze de mogelijkheid heeft om, als er een omgangsregeling is vastgesteld, tegen die regeling iets te ondernemen. Evenmin kan het kind zelfstandig actie ondernemen als hij juist wel een omgangsregeling wil, maar zijn ouders geen nieuwe confrontatie met elkaar wensen. Mevrouw Haas beseft dat het moeilijk zou zijn om in dit wetsvoorstel een zelfstandig recht van de minderjarige om als procespartij zonder wettelijke vertegenwoordiger op te treden te introduceren; wel meende zij dat de rechter ambtshalve een beslissing moet kunnen nemen over een omgangsregeling of een wijziging daarvan als hem is gebleken dat de jongere daarop prijs stelt.

„Het kind kan”, aldus mevrouw Rempt (VVD), „weleens een afwijkende opvatting koesteren over een goede regeling en kan nergens terecht om zijn gelijk te krijgen”. Zij vond de door de regering aangevoerde argumenten tegen een oplossing, met name wat betreft de werkdruk van de rechter, niet overtuigend. Verder

vroeg mevrouw Rempt of men er bij kinderen van ouder dan twaalf jaar wel voldoende op is gespiest dat de diepere oorzaak van ernstige bezwaren tegen de omgang weleens (seksueel) geweld zou kunnen zijn. En hoe worden deze signalen van nog jongere kinderen opgevangen?

Schutte (GPV) vreesde dat een kind extra vatbaar voor manipulatie wordt als het de bevoegdheid krijgt zelf naar de rechter te stappen. Mevrouw Soutendijk (CDA) was in het algemeen verheugd over het wetsvoorstel, dat volgens haar duidelijkheid en zorgvuldigheid combineert. Ook zij vroeg intussen aandacht voor gevallen van incest, mishandeling en vergelijkbare omstandigheden. Zij merkte op dat de raden voor de kindbescherming zich in deze gevallen zeer formalistisch plagen op te stellen en simpelweg naar bewijs plagen te vragen, waardoor geen recht wordt gedaan aan de ernst van dit vraagstuk en evenmin aan het belang van het kind of aan dat van de ouders. Ook het Lankhorst (PPR) vroeg aandacht voor het incestvraagstuk.

De behandeling van het wetsvoorstel wordt vandaag voortgezet.

Korte geeft verzet op: kind mag naar rechter

(Van onze Haagse redactie) ^{Tub 21}
DEN HAAG (GPD) — Kinderen die de omgangsregeling met een van hun gescheiden ouders veranderd willen hebben, kunnen in de toekomst zelfstandig naar de rechter stappen. De overgrote meerderheid van de Kamer vindt dat minderjarigen deze mogelijkheid moeten krijgen. Staatssecretaris Korte (justitie) zal zich, ondanks haar bezwaren, niet tegen deze wetswijziging verzetten.

Nu de meerderheid vindt dat de rechter moet uitmaken of het verzoek van een kind serieus genoeg is om in behandeling te worden genomen, zal er geen leeftijdsgrens in de wet worden opgenomen. Het CDA wilde alleen kinderen boven de twaalf jaar dit recht geven, maar zag gisteren bij de voortzetting van het debat over het omgangsrecht af van een eigen wijzigingsvoorstel.

Klachtrecht voor kinderen komt er

Door onze parlementaire redacteur ^{NRC}

DEN HAAG, 21 jan. — Staatssecretaris Korte-Van Hemel (justitie) legt zich neer bij een wens van de Kamermeerderheid dat kinderen naar de rechter kunnen stappen als zij ontevreden zijn over de omgangsregeling die hun ouders na echtscheiding hebben getroffen.

In de Tweede Kamer kwam gisteren vast te staan dat een amendement van mevrouw Haas (PvdA) zal worden aangenomen, waardoor de rechter ambtshalve een beslissing kan nemen over een omgangsregeling of een wijziging daarvan als hem is gebleken dat een kind hierop prijs stelt. Mevrouw Rempt (VVD) vond dit recht voor kinderen „meer dan nodig” en was bereid het PvdA-amendement te steunen, waarbij zij erop wees dat de vroegere minister van justitie De Ruiter in 1981 reeds een identieke regeling had voorgesteld. Steun voor het

amendement kwam ook van het lid Kohnstamm (D66).

Bij de voortzetting van het debat bestreed mevrouw Soutendijk (CDA) het amendement-Haas, aangezien dit betrekking heeft op alle minderjarigen. De gedachte dat minderjarigen zelf naar de rechter kunnen noemde zij op zichzelf niet verwerpelijk, mits er een bepaalde leeftijdsgrens zou zijn. Zij nodigde de staatssecretaris uit een eigen rechtsmogelijkheid voor kinderen van 12 jaar en ouder te introduceren. De staatssecretaris ging op deze suggestie niet in.

Staatssecretaris Korte-Van Hemel verklaarde niet te voelen voor de mogelijkheid dat een kind zich eigener beweging tot de rechter wendt in verband met een omgangsregeling. Het kind zou dan tegenover de ouders komen te staan en ook zou het moeilijk zijn tegen de wil van de ouders de regeling te wijzigen. Volgens de

staatssecretaris zou een juridische benadering in gevallen als deze moeten worden vermeden; zij wilde deze zaken niet „juridificeren”. Daar tegenover wees mevrouw Haas erop dat wetgeving wordt gemaakt voor de regeling van conflicten en voor het vastleggen van regels tussen belanghebbende partijen, ook in het familierecht.

De staatssecretaris bleef zich sterk verzetten tegen het amendement maar verklaarde ten slotte de wens van een Kamermeerderheid te zullen respecteren. Nog niet duidelijk is of dit recht voor kinderen in het wetsvoorstel zal worden gecombineerd met een eigen hoger-beroepsrecht. De Kamer zal op een nader te bepalen tijdstip stemmen, evenals over een afzonderlijk wetsvoorstel tot herziening van het scheidingsprocesrecht in het algemeen, waarover gisteren en vandaag ook werd gedebatteerd.

Mensenrechtenbeleid moet ook op jeugd worden toegesneden

UN 25

Op 1 januari jl. heeft Nederland er 744.621 nieuwe meerderjarigen bij gekregen. Sindsdien zijn jongeren op hun 18e meerderjarig in plaats van op hun 21e.

door
koen antonissen

sociaal pedagoog en medewerker
jongeren adviescentrum utrecht (jac)

De Raad voor het Jeugdbeleid, een adviesorgaan van de regering, is blij met het verlagen van de meerderjarigheidsgrens. Benadrukt wordt dat deze wetswijziging geen eindpunt mag zijn in de discussie over de rechtspositie van jeugdigen. Ter

ondersteuning van deze opvatting heeft de Raad in januari een advies uitgebracht aan de regering, onder de titel: 'Jeugd met recht, een perspectief voor de rechtspositie van minderjarigen'.

Rechtsgelijkheid

Uitgangspunt van het advies vormen gelijke behandeling (ofwel rechtsgelijkheid) van jeugdigen en volwassenen alsmede groei naar zelfstandigheid. Mensenrechten gelden in principe voor alle mensen, voor meerderjarige en minderjarige burgers. Minderjarig is iemand in relatie tot anderen: ouders, medeburgers (de samenleving) en de overheid. De Raad signaleert dat de inhoud van minderjarigheid geen absoluut karakter heeft. Er zijn in de huidige wetgeving en rechtspraak allerlei uitzonderingen en verbijzonderingen. Ook de grens tussen minder- en meerderjarig is niet absoluut. De Raad geeft hiervan

voorbeelden binnen het straf-, het staats- het arbeids- en het vreemdelingenrecht.

Binnen het civielrecht worden wat betreft minderjarigheid twee aspecten onderscheiden: het staan onder ouderlijk gezag (met een aantal bevoegdheden en verplichtingen) en handelingsonbekwaamheid. Wat betreft het laatste kunnen minderjarigen gewoon aan het rechtsverkeer deelnemen (boodschappen doen en dergelijke) op grond van een uitzonderingsbepaling; zij die handelen met het oordeel des onderschids en met toestemming van de wettelijk tegenwoordiger kunnen wel rechtshandelingen verrichten.

De Raad voor het Jeugdbeleid besteedt in zijn advies aandacht aan de drie belangrijke wetsontwerpen waarin de verlaging van de meerderjarigheidsgrens van 21 naar 18 jaar is vastgelegd. De meeste wijzigingen betreffen artikelen waarin een aanpassing moet plaatsvinden ten gevolge van de leeftijdsverlaging. Daar-

naast vervalt het jeugdstrafrecht vanaf 18 jaar en wordt voortgezette hulpverlening op vrijwillige basis vastgelegd voor minderjarigen ten aanzien van wie een jeugdbeschermingsmaatregel geldt.

De Raad heeft 'tandenknarsend' geaccepteerd dat bij de meerderjarigheidsviering de onderhoudsplicht van ouders voor kinderen tot 21 jaar is gehandhaafd. Deze voortgezette financiële afhankelijkheid van kinderen van hun ouders is niet op inhoudelijke gronden te gebaseerd, maar op de financiële gevolgen voor de overheid. De Raad laat zien hoe de financiële positie van minder- en meerderjarigen is gekoppeld aan de onderhoudsplicht van ouders. Dat

is het geval binnen het Burgerlijk Wetboek (BW) (op basis van behoefte), binnen de Wet Studiefinanciering (WSF) en binnen de Algemene Bijstandswet (ABW en RWW).

De geleidelijke rechtsverrijking staat al jaren ter discussie. De Raad voor het Jeugdbeleid vraagt zich af waar het recht en de wetgeving van dienst kunnen zijn om een optimale persoonlijke ontwikkeling van jeugdigen te bevorderen. Wanneer zij op een aantal terreinen verantwoordelijkheid hebben verworven, komt maatschappelijke volwassenheid voor hen in beeld. Dat gebeurt op verschillende manieren en gebieden. Jeugdigen worden zelfstandig in de sfeer van consumptie, vrije-

tijdsbesteding en relatievorming. Door afsluiting van de scholingsperiode, door het krijgen van het eerste kind en door een plaats binnen het systeem van arbeid, inkomensvorming en huisvesting.

De Raad noemt de verlaging van de meerderjarigheidsgrens een 'mijlpaal met schaduwzijden' in de geschiedenis van de rechtspositie van jeugdigen.

Door handhaving van de onderhoudsplicht van ouders voor hun kinderen ontstaat een diffuus jeugdinkomensbeleid. Voor onder-18-jarigen ligt het primaat bij de ouders, waarbij de kindbijslag het belangrijkste bestanddeel van het jeugdinko-

Advies: Geef jeugd geleidelijk meer rechten

Van onze politieke redactie

DEN HAAG — Kinderen moeten bij de geboorte reserve-ouders (peetouders) toegewezen krijgen en over een eigen ombudsman beschikken. Tevens dienen zij hun belangen zelf bij de rechter kenbaar te kunnen maken en te worden gehoord als het gaat om zaken als echtscheiding en adoptie.

Dat staat in een advies dat de Raad voor het Jeugdbeleid gisteren aan de regering heeft aangeboden. De raad wijst erop dat jeugdigen ook plichten hebben en dat hun rechten geleidelijk moeten worden verkregen.

LEEFTIJDGRENZEN

Bij het omschrijven van die rechten gaat de raad ervan uit dat diverse leeftijds grenzen moeten worden gebruikt. In het ouderlijk huis geldt volgens het advies die grens niet. Bij de dokter, op school en in de winkel valt geen minimumleeftijd vast te stellen. Hier moet het motto 'oordeel des onderschids' de doorslag geven, meent de raad.

Hij beklemtoont dat de overheid behoefte heeft aan vaste leeftijden in de regelgeving. Dat gebeurt in de praktijk al in 170 gevallen en de raad geeft er zelf nog elf aan.

VETORECHT

Zo moet een kind op 12-jarige leeftijd veto-recht krijgen bij naamwijzigingen en bij omgang na echtscheiding, maar ook voor opname in psychiatrische inrichtingen. Die leeftijd is tevens maatstaf voor patiëntenrecht en een eigen paspoort. Op 16-jarige leeftijd kan een kind aansprakelijk worden gesteld voor een onrechtmatige daad.

De Raad voor het Jeugdbeleid heeft het besluit van de regering om de meerderjarigheid van 21 jaar naar 18 jaar te verlagen, maar de onderhoudsplicht van ouders te handhaven, 'knarsetandend' aanvaard.

KORT GEDING

Voor de rechtbank in Breda dient maandag een kort geding waarin de 20-jarige M. Lucassen uit Etten-Leur zijn ouders wil verplichten in zijn levensonderhoud te voorzien.

Volgens de raadsman van de jongen, mr. H. Kronenburg uit Breda, is het de eerste keer na de verlaging van de meerderjarigheidsgrens dat iemand van die leeftijd zijn ouders voor het gerecht daagt. Doordat de ouders weigeren het lesgeld voor hun zoon te betalen, hangt Lucassen verwijdering van school boven het hoofd.

menbeleid vormt. Voor 18-21-jarigen bestaat een mengvorm in de verantwoordelijkheden, terwijl voor 21-jarigen (en ouder) het jeugdinkomensbeleid overgegaan is in het 'volwassen'-inkomensbeleid. De Raad maakt hierbij de kanttekening dat het onlogisch en inconsequent is om voor het volwassen minimumloon een andere ingangleeftijd te kiezen (bij 23 jaar) dan die waarop de onderhoudsplicht van de ouders eindigt (bij 21 jaar). Daarnaast laat de Raad zien hoe de regelgeving van de WSF, de verlaging van de huursubsidie en de afgrenzing van de jeugdhulpverlening voor jongeren van 18 jaar en ouder consequenties hebben voor (nieuwe) meerderjarigen.

Voorstellen

De Raad spreekt zich uit voor gelijke rechten voor minderjarigen. Beperking van rechten op grond van leeftijd is alleen toegestaan, als die gericht is op opvoeding van de jeugdigen. Op basis hiervan doet de Raad de volgende voorstellen:

1. De ouderlijke macht dient door de ouders redelijk en billijk te worden uitgeoefend. Ook kinderen moeten redelijk en billijk zijn tegenover hun ouders. Dat moet in de wet worden vastgelegd.

2. Naast de eigen ouders zouden ook andere volwassenen als 'peetouders' bij de opvoeding betrokken kunnen worden. Bij de burgerlijke stand kan vastgelegd worden wie peetouders zijn.

3. In conflictsituaties zou er voor jeugdigen een ombudsfunctie met raad en daad beschikbaar moeten zijn.

4. Minderjarigen moeten de mogelijkheid hebben zelf hun

rechten bij de rechter aanhangig te maken.

5. Iedere jeugdige, van welke leeftijd ook, moet de kans krijgen zijn/haar mening te geven over zaken als echtscheiding en adoptie.

6. In de wet zou een kleine meerderjarigheid moeten worden opgenomen. Het gaat hierbij om toekenning van een aantal meerderjarigheidsrechten gericht op een beperkte zelfstandigheid. Dat is een vorm van 'handlichting' die door de rechter op verzoek van een jongere kan worden toegewezen. Hierbij hoort een versterking in het procesrecht met hoorrecht en rechtshulp.

7. In de juridische relatie tussen ouder en kinderen horen geen wettelijke leeftijden thuis.

8. In de juridische relatie van jeugdigen met derden (bijvoorbeeld school, dokter, winkel) moeten wettelijke leeftijden als minimumgrenzen gezien worden, waar men van af kan wijken.

9. In de juridische relatie van jeugdigen met de overheid moeten naar ontwikkelingsfasen vaste leeftijds grenzen komen volgens een trappenstelsel van leeftijden: 4-8-12-16-18 jaar. De overheid heeft behoefte aan vaste leeftijden. Maar die moeten niet méér vastgelegd worden in de wet dan strikt nodig is.

Stemrecht

De Raad sluit het advies af met een discussievoorstel dat iedere burger van welke leeftijd ook stemrecht behoort te hebben. Het stemrecht wordt aanvankelijk uitgeoefend door de ouders en — binnen de groei naar zelfstandigheid — geleidelijk door de jongeren zelf.

Verdachte al in december uit functie ontheven Kinderrechter pleegde ontucht met jongens

door Frans Schrader

ARNHEM, zaterdag

De vice-president van de Arnhemse rechtbank en tevens kinderrechter mr. Th. van der V. (43) hangt een strafvervolgung boven het hoofd in verband met het plegen van ontuchtige handelingen met twee jongens.

Hoofddofficier van justitie in Arnhem mr. J. Peijnenburg heeft dat gisteren tegenover onze krant bevestigd.

Mr. Van der V., die in Nijmegen woont, heeft inmiddels een volledige bekentenis afgelegd in beide zaken en is op 9 december uit zijn functie ontheven. Hij heeft per 31 december van het afgelopen jaar zijn ontslag ingediend en is op dit moment overspannen thuis in Nijmegen.

De kinderrechter bekende de ontucht te hebben gepleegd met een 17- en een 19-jarige jongen uit zijn arrondissement. Hoofddofficier mr. Peijnenburg zei gisteren: „Naar aanleiding van een klacht die werd ingediend uit de kennissenkring van de 19-jarige jongen is deze zaak aan het rollen gebracht.

Het openbaar ministerie en de rijksrecherche zijn daarop een uitgebreid onderzoek begonnen, waarna de verdachte snel tot een bekentenis overging. Kort na die bekentenis vertelde hij ook ontuchtige handelingen te hebben gepleegd met een 17-jarige jongen. Deze jongen was overigens voor justitie geen onbekende”.

Beide zaken speelden zich af in november van het vorig jaar. Mr. Van der V. geniet vooral grote bekendheid in kringen van het kinderschermingsmilieu, waar de eerste klacht tegen hem ook vandaan kwam.

De kinderrechter kreeg enkele jaren geleden landelijke bekendheid door zijn plan om jeugdige delinquenten als alternatieve straf een reis naar Spanje in het vooruitzicht te stellen. Die trip werd in 1985 georganiseerd door de stichting Op Stap, daartoe aangezet door mr. Van der V. De rechter zei destijds dat die trip een prima gelegenheid was voor de vanden „om zich te bekeren”. Het uitstapje onttaarde echter in één grote malaise omdat tal van delinquenten een reeks van vernielingen en andere strafbare feiten begingen.

Een jaar later werd één van de knapen die de voetreis naar het Spaanse bedevaartoord Santiago de la Compostella had meegemaakt in Arn-

hem vermoord. Het ging om de 17-jarige Marc Witsenboer. De dader van die moord, de toen 27-jarige M.S. bekende de jongen te hebben geëxecuteerd. Hij was door de Arnhemse kinderrechter mevrouw Dik destijds als pleegouder benoemd. De ouders van Marcs vriendin zeiden na de moord in onze krant dat er volgens hen sprake was van een „crime passionnel omdat S. zijn pupil dreigde kwijt te raken aan hun dochter”.

Volgende week moet de Hoge Raad beslissen in welk arrondissement een strafvervolgung wordt ingesteld tegen de vice-president en kinderrechter. De man heeft zich inmiddels onder medische begeleiding laten stellen. Mr. Peijnenburg zei gisteren: „Het is een hoogst trieste zaak, temeer omdat de verdachte een geweldige inzet toonde voor het jeugdwerk. We zijn verbijsterd...”

Kinderrechter bekent ontucht met twee jongens

Door onze correspondent NRC

ARNHEM, 15 jan. — De 43-jarige kinderrechter mr. Th.v.d.V., tevens vice-president van de Arnhemse rechtbank, heeft bekend in november van het vorig jaar twee maal ontucht te hebben gepleegd met een 17-jarige en een 19-jarige jongen.

De rechter heeft inmiddels per 31 december vorig jaar zijn ontslag ingediend. Verwacht wordt dat de Hoge Raad een dezer dagen een hoofddofficier van justitie uit een ander arrondissement dan Arnhem zal aanwijzen die moet beslissen over eventuele strafvervolgung van de kinderrechter.

Pag. 7: Klacht bij hoofddofficier

vrijdag 15 januari 1988

Ontslag vice-president Kinderrechter geeft ontucht met jongens toe

Door onze correspondent

NRC

ARNHEM, 15 jan. — De 43-jarige kinderrechter Th. v.d. V. uit Nijmegen heeft bekend ontucht te hebben gepleegd met twee jongens (17 en 19 jaar). De rechter heeft volgens justitie „ontoelaatbare seksuele handelingen” toegegeven. De kinderrechter, tevens vice-president van de Arnhemse rechtbank, heeft inmiddels ontslag genomen.

Begin december diende de be-geleider van de 19-jarige jongen een klacht in bij de hoofddofficier van justitie in Arnhem tegen de kinderrechter wegens handtastelijkheden. Aanvankelijk dacht justitie te doen te hebben met laster, maar nadat de kinderrechter de ontucht toegaf, werd de rijksrecherche ingeschakeld. Tijdens het ingestelde onderzoek meldde de rechter dat er ook onoirbare seksuele contacten met een 17-jarige jongen waren geweest.

Er is nog geen beslissing genomen over eventuele strafrechtelijke vervolgung van de kinderrechter. Die beslissing moet, na tussenkomst van de Hoge Raad, worden genomen door de hoofddofficier van justitie in een ander arrondissement dan Arnhem. Verwacht wordt dat de Hoge Raad een dezer dagen een andere hoofddofficier zal aanwijzen.

De Nijmegenaar genoot een zeer goede reputatie als kinderrechter. Daarnaast was hij actief als bestuurslid van verschillende instellingen in de jeugdhulpverlening, waaronder de Stichting Halt (bestrijding jeugd vandalisme) en de Stichting Op Stap (begeleiding van jongeren die met het strafrecht in aanraking zijn geweest). Van de 17-jarige jongen had hij als kinderrechter een strafzaak in behandeling. Met de 19-jarige jongen had hij via zijn bestuurlijke werk in de jeugdhulpverlening ontmoet. De on-

tucht met de beide jongens zou in november van het vorig jaar hebben plaatsgehad.

Hoofddofficier van justitie mr. J.H.A.M. Pijnenburg wil niet ingaan op de uitkomsten van het onderzoek van de rijksrecherche. „Het gaat niet om de ernstigste gevallen van ontucht. Er is geen geweld gebruikt, maar er zijn wel seksuele contacten geweest”, aldus Pijnenburg. Na het gesprek met Pijnenburg op 9 december legde de kinderrechter zijn werk meer.

De fungerend president van de Arnhemse rechtbank, mr. P.R. Smits, zegt dat er „een abrupte breuk” is gekomen in „een glanzende rechtelijke carrière”. „Totdat dit bekend was, waren er louter loftuitingen, niet alleen van collega's, maar ook uit de jeugdhulpverlening, waar hij als bestuurder heel goede dingen verrichtte. In juni van het vorig jaar is hij nog benoemd tot vice-president. Hij is gelukkig getrouwd, heeft vijf kinderen. Het zag er allemaal heel rooskleurig uit”, aldus mr. Smits.

Volgens Smits heeft de kinderrechter „geleefd als een kaars in de wind”. „Zulke kaarsen branden snel. Door zijn tomeloze inzet en zijn grote betrokkenheid nam hij veel te veel booi op de vork. Hij liep al enige tijd tegen de stress aan. Ik denk dat op een gegeven moment de stoppen zijn doorgeslagen”, aldus Smits.

'Kinderrechter was overspannen'

door BART MIDDELBURG

ARNHEM - "Een kaars die in de wind staat, zo zou ik hem willen omschrijven: die brandt fel, maar is ook gauw opgebrand," zegt president van de rechtbank in het arrondissement Arnhem mr P. Smits over zijn begin december op non-actief gestelde vice-president mr Th. van der V. De 43-jarige Van der V. heeft, zo maakte hoofdofficier van justitie in Arnhem mr J. Peijnenburg gisteren bekend, in november vorig jaar in zijn functie als kinderrechter ontucht gepleegd met twee jongens van 17 en 19 jaar. "Het was voor ons echt een donderslag bij heldere hemel," zegt rechtbankpresident mr Smits. "Iedereen kent hem als een zeer bewogen man, een uitstekende rechter, en er waren ook helemaal geen rode lichten geweest." De zaak kwam aan het licht doordat de 19-jarige jongen via-justitie inlichtte; hij diende overigens geen formele klacht in tegen Van der V. "Begin december was dat," aldus mr Smits. "Samen met hoofdofficier Peijnenburg ben ik toen meteen gaan praten met Van der V. Aanvankelijk dachten we dat het allemaal laster was, maar hij gaf het onmiddellijk toe. Hij biechtte toen uit eigen bewe-

ging op dat hij ook met een 17-jarige jongen ontucht had gehad. Daar waren we toen nog niet van op de hoogte, maar hij besefte zelf natuurlijk ook wel dat dit de doodklap voor zijn carrière zou zijn. Hij was enorm aangeslagen. Dit had nooit mogen gebeuren," zei hij. Vice-president Van der V. werd onmiddellijk op non-actief gesteld, en diende per 31 december zelf zijn ontslag in, dat overigens nog bij koninklijk besluit moet worden goedgekeurd. Van der V. (getrouwd, en vader van vijf kinderen) was niet alleen kinderrechter, maar vervulde in zijn vrije tijd ook talloze bestuursfuncties in verenigingen en stichtingen op het gebied van de kindbescherming en de reclasering. Zo is hij voorzitter van de stichting Op Stap, die in 1985 landelijke bekendheid verwierf met de organisatie van een voettocht naar Portugal voor jeugdige delinquenten; een aantal deelnemers nam halverwege de tocht de benen. Van der V. was via zijn werk en zijn bestuurlijke nevenfuncties met beide jongens in contact gekomen. Hoofdofficier mr Peijnenburg: "De 19-jarige jongen die de zaak aan het rollen heeft gebracht, kende hij uit het hulpverleningscircuit waarin hij zich be-

Melding ontucht was 'donderslag bij heldere hemel'

woog, die 17-jarige kende hij via een strafzaak; die had door hem berecht moeten worden." Zowel rechtbankpresident Smits als hoofdofficier Peijnenburg is er van overtuigd dat het hier om twee incidenten gaat, en dat Van der V. in een toestand van overspannenheid moet hebben gehandeld. Mr Smits: "In juni vorig jaar was hij tot vice-president benoemd, nadat hij zeg maar een normale carrière als rechter had gemaakt. Zoals hij de laatste tijd leefde móest het echter wel een keer fout gaan, op welke manier dan ook. Hij eiste, met al die nevenfuncties, veel te veel van zichzelf, maakte steeds een gespannen indruk, en is eind vorig jaar ook een tijdje ziek geweest." Mr Peijnenburg: "Ik sluit niet uit dat zijn psychische en fysieke weerstand was aangetast door overmatige arbeid en inzet, want die man was inderdaad dag en nacht met z'n werk en z'n nevenfuncties bezig." Zou het enig verschil hebben ge-

maakt als Van der V. geen seksueel contact had gehad met jeugdige delinquenten (die zich ten opzichte van hem immers in een afhankelijke positie bevinden), maar met jongens van 19 en 17 zonder strafblad? "Een wereld van verschil," zegt rechtbankpresident Smits. Hoofdofficier Peijnenburg formuleert het zo: "Als je dan die neiging hebt met schandknepen te donderjagen, ga dan naar een of ander Centraal Station, of ga voor mijn part naar Duitsland. Je kan dan nog gaan twisten over de vraag of dat moreel wel verantwoord is, maar je bent dan ten minste niet in je positie als kinderrechter. Dat was hij in deze gevallen wel." Of Van der V. strafrechtelijk zal worden vervolgd staat nog niet vast. Als de rechter wel wordt berecht, dan zal dat in elk geval niet in het arrondissement Arnhem zijn. De raadkamer van de Hoge Raad beslist volgende week welk arrondissement de zaak wel moet gaan behandelen. Mr Smits: "Het wetboek van Strafvordering schrijft voor dat gerechtelijke ambtenaren niet in hun eigen arrondissement kunnen worden vervolgd, en de Hoge Raad fungeert dan als een soort wisselwacht. Als de Hoge Raad bij voorbeeld Haarlem aanwijst, dan

moet de hoofdofficier van justitie in Haarlem straks beslissen of hij tot vervolging overgaat of niet." Volgens hoofdofficier Peijnenburg is Arnhem kan Van der V. niet worden vervolgd wegens ontucht met minderjarigen. "Het gaat namelijk om jongens van 17 en 19 jaar, en de wet spreekt van minderjarigen onder de 16 jaar." In de processen-verbaal over deze zaak suggereert de rijksrecherche Van der V. te vervolgen op grond van artikel 365 van het wetboek van Strafrecht, dat als volgt luidt: "De ambtenaar die door misbruik van gezag iemand dwingt iets te doen, niet te doen of te dulden, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste twee jaren." Of er daadwerkelijk sprake is geweest van misbruik van gezag en van dwang, is echter nog maar de vraag. Mr Peijnenburg: "Noch uit de verklaringen van Van der V. is name-lijk gebieken dat er fysieke of psychische dwang is uitgeoefend. Het is niet zo dat Van der V. heeft gezegd: trek je broek nou maar uit, dan geef ik je een milde straf. Integendeel: beide jongens hebben er zelf min of meer aan meegewerkt, en met 17 en 19 jaar ben je natuurlijk geen klein kind meer."

AD 230188

PAGINA 47

Dubbelfunctie kinderrechter ter discussie

door KAREL BAGIJN

ROTTERDAM - In vakkringen staat de rol van de kinderrechter ter discussie. Hij of zij is een eenzame figuur die niet alleen bij de strafpleging, maar - nog belangrijker - bij de uitvoering van de maatregelen centraal staat en daarmee een gevaarlijke dubbelfunctie heeft.

Daarbij gebeuren dan ook ongelukken. Vorige week nam in Arnhem kinderrechter Th. van der V. (tevens vice-president van de Arnhemse rechtbank) ontslag vanwege ontucht met twee jongens waarmee hij in zijn werk had te maken. Een soortgelijke affaire speelde enkele jaren geleden in Den Haag waar kinderrechter Th. de R. in dezelfde problemen kwam.

Niettemin wil niemand in deze afgebakende sector van de rechtspleging naar andere verhoudingen en bevoegdheden, ondanks gevallen van intieme contacten met de onder toezicht staande pupillen.

"Ja, dit is een maatschappelijk verschijnsel dat overal kan voorkomen. Ook een rechter kan bij dit soort affaires worden betrokken, want dat weten we wel: een rechter is ook maar een mens," zegt J. Schellenberg, staffunctionaris van de Raad voor de Kinderbescherming in Rotterdam.

ten niet af. Hij vindt het geen goede zaak als een sekere formalisering of verstrakking in het familie- en kinderrecht er nu toe zou leiden dat bijvoorbeeld kinderrechtvaardigen zich meer en meer zouden terugtrekken uit openbare functies.

Griffiths: "Ik vind dat persoonlijk niet wenselijk. Als je als kinderrechter goed wilt functioneren, zul je toch in allerlei besturen van kindbeschermingsorganisaties moeten zitten. Daar is niets verdachts aan. Je zult toch niet gespeend moeten zijn van kennis van wat zich in de samenleving afspeelt."

Staffunctionaris Schellenberg van de Rotterdamse Raad voor de Kinderbescherming zegt dat de kwetsbare positie van de kinderrechter binnen het kindbeschermingswerk niet zo'n discussiepunt is, maar bij juristen wel. Schellenberg: "Een voor ons strafrechtstelsel unieke zaak is dat de kinderrechter niet alleen recht spreekt, maar ook toezicht op de uitvoering van de uitspraak. Er treedt dus een vermenging op van de rechterlijk en de uitvoerende macht. En dat is tegen ons principe van de scheiding der machten."

OOK ELDERS

De uit de Verenigde Staten afkomstige Groningse rechts-socioloog prof. J. Griffiths verduidelijkt dat wat: "Dit soort problemen kunnen zich overal voordoen waar mensen in een min of meer afhankelijke situatie van een ander zijn en waarin weinig of geen controle van anderen is. Kijk naar het onderwijs en de verhouding leer- raar-leerling of naar de psychiatrie naar de psychiater en zijn patiënt. Er zijn de afgelopen jaren wat zaken voor de rechter geweest waarbij de psychiater werd verdacht van ontucht met een patiënt. Als er bij die behandelingen en gesprekken bijvoorbeeld een secretaresse aanwezig was geweest, zou er waarschijnlijk niets zijn gebeurd. Die sociale controle ontbrak echter."

Griffiths tekent er wel nadrukkelijk bij aan dat het in de gevallen van Arnhem en Den Haag om incidenten gaat. De Groningse hoogleraar: "Wel kan je in het algemeen stellen dat naarmate een rechtstelsel minder formeel functioneert, er natuurlijk meer ruimte voor misbruik ontstaat."

IN HET OPENBAAR

"Bij een strafzaak voor de meervoudige kamer gebeurt alles in het openbaar. Bij de weliswaar geheime, beraadslagingen over het vonnis zijn meerdere rechters aanwezig. Er is daar heel wat onderzoek naar gedaan, maar de marges van het strafvoetingsbeleid - de vrijheid tussen de minimum en maximum straf voor een bepaald delict te kunnen kiezen - zijn maar klein."

Prof. Griffiths wijst erop dat het met die gebondenheid in het familie-recht in het algemeen en het kinderrecht in het bijzonder heel anders ligt. Prof. Griffiths: "Van een kinderrechter weet eigenlijk niemand wat hij doet. Elke zaak wordt als een volstrekt apart geval bekeken. Een pupil kan hierheen of daarheen. De kinderrechter heeft een grote handlingsvrijheid bij het opleggen van bepaalde maatregelen."

Griffiths is bang dat die handlingsvrijheid tot minder gewenste toestanden kan leiden omdat een rechter toch gemakkelijker zijn sympathieën en antipathieën, ook onbewust, kan laten meespelen.

Griffiths: "Kijk naar echtscheidingszaken en de omgangsregelingen voor kinderen. Daar wordt ook op een vaak individuele manier in voorzien. Ik heb daarom altijd gepleit voor een basisregeling die automatisch van toepassing is. Niet omdat een rechter nu opzettelijk zijn macht zal misbruiken, maar omdat een regeloos systeem wel eerder ongewenste situaties kan doen ontstaan."

ACTIEF MAN

De Arnhemse kinderrechter was een uiterst actief man, vooral bekend door een vakantieproject 'Op stap' voor jeugdige delinquenten. Griffiths wijst dergelijke nevenactivitei-

Schellenberg erkent dat daaruit wel vervelende toestanden kunnen voortkomen zoals die nu in Arnhem en enkele jaren geleden in Den Haag. Schellenberg: "De kinderrechter behoudt het contact met de pupillen. Daarover is in de loop der jaren wel vaker het pleidooi gehoord dat dat eigenlijk niet zou moeten. Gezinsvoogdij-instellingen zouden die toezichthoudende en uitvoerende taak ook op zich kunnen nemen."

GEEN VERBAND

Schellenberg ziet overigens niet meteen een oorzakelijk verband tussen wat er in Arnhem en Den Haag is voorgevallen en het feit dat kinderrechters na de uitspraak nog een informeel contact met de kinderen behouden.

Schellenberg: "Relaties tussen minderjarigen en volwassenen kunnen zich natuurlijk overal voordoen, dus ook tussen minderjarigen en kinderrechters." Schellenberg benadrukt dat de bezwaren tegen het functioneren van de kinderrechter veel meer van juridische dan van menselijke aard zijn. Schellenberg: "Dat zou wel eens een leuk onderwerp voor een juridische student kunnen zijn: de scheiding der macht in het kinderrecht. Maar afgezien daarvan: dat toezicht op de uitvoering van de straf, en eventueel de maatregelen, door de kinderrechter heeft voor de pupillen toch ook voordelen. Het kind kan namelijk ook zelf naar de kinderrechter stappen als het de behoefte voelt om over iets te praten. Dat kan bijvoorbeeld zijn als het kind zich in een bepaalde inrichting niet goed voelt of als het slecht met de gezinsvoogd overweg kan."

Prof. mr. J.E. Doek, hoogleraar jeugdrecht en jeugdbeschermingsrecht aan de Vrije Universiteit Amsterdam en oud-kinderrechter, onderkent de problemen die prof. Griffiths en Schellenberg aandragen.

"De positie van de kinderrechter kan inderdaad een eenzame zijn. Het gaat er daarbij ook om dat de kinderrechter als enige binnen ons rechtstelsel een direct en persoonlijk contact heeft met de cliëntèle: de ouders en de kinderen."

DE KERN

"En die vermenging van rollen, dat klopt. Het is juist de kern van het werk van de kinderrechter dat hij bij een ondertoezichtstelling van een kind de figuur op de achtergrond blijft, waartoe ook het kind zich kan wenden als het bijvoorbeeld niet gelukkig is met een verlosregeling in de weekends of met het huis waar het zit."

Ondanks die mogelijke vermenging van rollen, zo meent prof. Doek, zal de kinderrechter zijn grenzen scherp in de gaten moeten houden. "Ook private contacten zullen functionele contacten moeten blijven. Wat hier nu in Arnhem speelt, is een overschrijding van de grenzen die een bepaalde functie stelt."

'Wat me het meest steekt, is dat de rollen worden omgedraaid, niet de jongens, maar B. is zielig'

VN 30

Er kwamen in de zaak rond de Arnhemse kinderrechtster tot dusver twee gevallen van 'ontucht' in de openbaarheid. Maar minstens zes jongens zouden hun verhaal kunnen doen. Het dossier van de afgetreden rechter ligt nu bij de Groningse officier van justitie. Maar hoe veel begrip zal de rechtsgang in de weg staan? De belangen binnen de kindbescherming lijken soms wel erg verstrengd.

Rudie Kagie

Toen Yvonne Keuls tweeënhalft jaar geleden *Annie Berber* - haar documentaire roman over de pedofiele Haagse kinderrechtster mr. Theo R. - publiceerde, haastte Andreas B., directeur van de katholieke voogdijvereniging Jeugd en Gezin, zich om het als eerste per ingezonden brief in de *Haagsche Courant* voor de aangeklaagde magistraat op te nemen. Hier was sprake van een hetze, oordeelde de functionaris. De kinderrechtster in kwestie was een harde werker, die zich volledig inzet; dit had hij niet verdiend. Het pleidooi mocht niet baten: mr. R. bekende de seksuele betrekkingen met pupillen, hij kreeg eervol ontslag en de strafzaak werd geseponeerd. Andreas B., die het voor hem opnam, is het afgelopen jaar niet op kantoor verschenen. Hij is in een ontslagprocedure verwickeld, nadat drie klachten wegens ontucht met aan hem toevertrouwde minderjarigen werden ingediend. De zaak is inmiddels geseponeerd.

De Nijmeegse kinderrechtster mr. Thomas van der V. had thuis alle boeken van Yvonne Keuls naast elkaar op een plankje staan; alleen *Annie Berber* ontbrak. Dat boek noemde hij een gemene aanval op de rechterlijke macht, dat was allemaal sensatie waarmee veel geld verdiend moest worden. Van der V. staat sinds het nieuwe jaar niet meer op de justitiële loonlijst. Hij heeft bekend dat hij met twee minderjarige pupillen seksuele betrekkingen onderhield.

Yvonne Keuls meent dat haar 'gelijk opnieuw is aangetoond': haar laatste roman signaleerde 'slechts het topje van de ijsberg'. Na de publicatie werd ze overstelpt met nieuwe berichten over seksueel misbruik van minderjarigen door professionele kindbeschermers. In niet één geval leidde een aanklacht tot strafvervolging; alle zaken werden geseponeerd. Daar kan ze kwaad over worden. 'Men houdt elkaar de hand boven het hoofd, en aanzien van het justitiële apparaat mag niet beschadigd worden,' verzucht de schrijfster. Het groot alarm dat - achteraf ten onrechte - werd geslagen toen bij de tai-chi-sekte of de Rotter-

damse woongroep kwalijke praktijken met kinderen werden vermoed, contrasteert nogal met de milde bejegening door opsporingsapparaat en rechterlijke macht als de verdachte in de 'jeugdweijnszorg' zijn brood verdient. De verlokkingen zijn blijkbaar inherent aan het vak.

Al in 1966 wees de pedagoog M.J.A. van Spanje in het *Maandblad Geestelijke Volksgezondheid* op de 'disposities tot homoseksueel gedrag binnen het opvoedingssysteem, de leerling, of gest. v. als gevolg van de psychische oververmoedheid door het constante opvoedingsproces en de affectieve uitdaging door pupillen, die nimmer geheel te voldoen zijn', vond volgens Van Spanje regelmatig 'afglijding naar het driftmatige plaats' waarbij 'de pupil als bevredigingsmiddel' dienst doet. De Utrechtse psycholoog Theo Sandfort, die komend najaar hoopt te promoveren op een onderzoek

naar blijvende gevolgen van seksuele ervaringen op jonge leeftijd, wijst erop dat kindbeschermingscontacten 'vaak erotisch geladen' zijn. Sandfort bundelde zijn interviews met groepsopvoeders over dit onderwerp onder de titel *Om het fijne gevoel*; een boek waarvan de inhoud sceptici die menen dat het probleem buiten proporties wordt opgeblazen tot andere gedachten zal brengen. Groepsleider Lex (28) vertelt bijvoorbeeld dat in het opvangtehuis waar hij werkt 'het met een jongen een paar keer uitliep op seksueel contact'. De erotische spelletjes leveren 'absoluut geen problemen op, want dat doet iedereen', maar 'dat ik

echt seks heb gehad met kinderen van mijn werk ga ik natuurlijk niet aan de grote klok hangen. Ik denk niet dat het direct ontslag zou inhouden, maar ik denk wel dat ik bij wijze van spreken tot verantwoording zou worden geroepen.' De algemene opinie is 'dat zo iets moet kunnen' en omdat Sandfort het daar wel mee eens is vindt hij de *koude drukte* om de ontuchtige kinderrechtster uit Nijmegen overtrokken. 'De scheiding tussen seks van volwassenen en kinderen wordt op het ogenblik mede onder invloed van dit soort zaken aangescherpt,' stelt hij vast. 'Sinds feministische theorieën op-

gang maakten deugt een relatie per definitie niet als er sprake is van machtsverschillen - laat staan dat er binnen zo'n relatie dan ook nog sprake zou zijn van seks.' Sandfort benadert het liever positief, hoewel uit zijn onderzoek onder driehonderd jongeren blijkt dat onvrijwillige seks beneden de zestien op latere leeftijd tot ernstige klachten kan leiden. 'Dat is de negatieve kant. Wat de positieve kanten precies zijn moet ik nog uitzoeken,' zegt de psycholoog.

Zijn mening wordt niet gedeeld door Frank Andriessen, die onbezoldigd hulpverlener van de *Vereniging tegen Seksuele Kindermishandeling* is. Op zondagochtenden leidt hij in Den Bosch een praatgroep die de inmiddels volwassen geworden - mannelijke - slachtoffers van hun jeugdtrauma's moet afhelpen. In het verleden daarvan verschaft Andriessen thuis onderdak aan klanten zonder vaste woon- of verblijfplaats. Zo staat nu tijdelijk Peter op zijn adres ingeschreven, die zowel jeugdrechtster mr. R., voogdij-directeur B. als een maatschappelijk werker van WVC beschuldigt van ongewenste intimiteiten. De drie strafklachten bleven zonder gevolg. 'Het is om moedeloos van te worden,' zegt de hulpverlener, 'het gaat allemaal de doofpot in.' Dan geeft hij het woord aan Rob (22), die zich op 18 december 1986 door Yvonne Keuls naar een Haags politiebureau liet vergezellen om daar te melden hoe intensief de relatie was die hij tussen zijn veertiende en eenentwintigste jaar onderhield met de directeur van Jeugd en Gezin. Hij was bang dat hij als hij alleen zou gaan toch niet zou worden geloofd. Volgens Rob was er minstens vijftien keer sprake van 'heavy contact', waartoe matrassen in de kantoorkeider werden bewaard, 'maar we deden het ook wel eens op stoelkussens, die dan op de grond werden gelegd'. Nadat de klacht was ingediend zat de verdachte directeur in januari vorig jaar een week in voorar-

rest. Daarna hoorde Rob er niets meer over. Hij heeft het idee dat de zaak op de lange baan is geschoven. In een brief vroeg hij de Nationale Ombudsman om aandacht voor de kwestie; misschien kan die ertoe bijdragen dat er een duidelijk antwoord komt op de vraag wat er nu gaat gebeuren. Dat kan namens het bestuur van de Haagse stichting Jeugd en Gezin mevrouw Fontijn ook wel zeggen. 'Wat ons betreft is de zaak vrijwel afgehandeld,' laat ze weten. 'We zijn bezig met een ontslagprocedure. Het is niet de bedoeling dat meneer B. terugkomt als directeur, want het feit dat die aanklacht is ingediend maakt zijn positie onhoudbaar. Of de beschuldigingen wel of niet waar zijn kunnen we niet beoordelen. Dat weten we niet, het is het

VERVOLG

VN 30

woord van de één tegenover het woord van de ander. Tegen de kennelgeving van verdere vervolging heeft B. een bezwaarschrift ingediend. In hoger beroep is hij door het hof in het gelijk gesteld. Dat heeft de officier van justitie ertoe gebracht de zaak te seponeren. 'Als ik Rob telefonisch op de hoogte breng van het antwoord van mevrouw Fontijn, reageert hij verbaasd: 'Noch ik, noch mijn advocaat hebben bericht gekregen dat de zaak geseponeerd is. Ik ben ook helemaal niet gehoord toen het hoger beroep diende.'

Wat Yvonne Keuls het meest frappeert in de affaire is de manier waarop de psycholoog van een Haags kindziekenhuis het verhaal van Rob afdeed. Toen zijn cliënt vertelde over de genegenheid die de directeur voor hem koesterde - en dat hij daar problemen mee had, lichtte de psycholoog daar onmiddellijk de directeur over in. De schrijfstijl herkent in die gang van zaken de 'zoveelste illustratie van de geslotenheid van dit machtsblok'. Ironisch genoeg werd door vrienden van de verdachte de tussenkomst van Frans, een maatschappelijk werker uit de Scheveningse strafgevangenis, ingeroepen om tegengas te bieden aan de beschuldigingen aan het adres van de directeur. 'Ik ken die man al ruim twintig jaar; hij is zelfs als getuige bij mijn huwelijk opgetreden,' zegt Frans, die inmiddels meedraait in het gespreksgroepje van de Vereniging tegen Seksuele Kinder mishandeling. Op grond van eigen ervaringen kon Frans het verhaal van Rob moeilijk ontcrachten. Integendeel. Ook hijzelf

werd ooit geconfronteerd met de zwakke kant van directeur B., toen nog maatschappelijk werker. 'Ik weet dus precies hoe het gaat: die warme hand op de schouder zakt af, maar je bent afhankelijk van zo'n man en je laat het gebeuren. Pas later realiseer je je dat wat er gebeurde te ver ging.' Hij deed geen aangifte bij de politie, maar toen B. in opspraak raakte kwamen de oude herinneringen weer allemaal boven. 'Wat mij het meest steekt,' zegt hij, 'is dat de rollen worden omgedraaid. Niet de jongens die de handelingen van B. moesten ondergaan zijn het slachtoffer, maar het is B. die zielig wordt gevonden.'

Kinderrechter Thomas van der V. uit Nijmegen werkte soms wel achttien uur per dag. In zijn vrije tijd vervulde hij allerlei bestuursfuncties in verenigingen en stichtingen op het gebied van kindbescherming en reclassering. Altijd was hij voor de goede zaak in touw. Hij eiste veel van zichzelf - té veel wellicht, zeggen voormalige collega's bij de rechterlijke macht. Dat verklaart mogelijk zijn mistap: de ontucht met een zeventienjarige en een negentienjarige pupil waren 'incidenten', de psychische gevolgen van een onbeteugelde werkdrijf. Volgens de Arnhemse hoofdofficier van justitie mr. J. Peijnenburg is er van psychische of fysieke dwang geen sprake geweest. Sterker nog: 'Beide jongens hebben er min of meer zelf aan meegewerkt. Met 17 en 19 jaar ben je natuurlijk geen klein kind meer,' zei hij in *Het Parool*. De hoofdofficier had in zijn loopbaan wel van ernstiger gevallen van ontucht gehoord, zei hij. De Hoge Raad heeft de zaak inmiddels verwezen naar de rechtbank in Groningen, die moet beslissen over vervolging. Een hoge straf ligt niet in de lijn van de verwachting, want de kinderrechtster is zijn baan kwijt en zijn fabelachtige reputatie is geknakt. In de brievenrubriek van dagblad *De Gelderlander* werd de afgelopen week dan ook hoofdzakelijk mededelevens met zijn onfortuinlijke lot betoond. Pater Piet wakte op 'het geknakte riet niet te breken'. Hij schreef dat hij 'betrokkene nooit zou laten vallen, wat er ook gebeurd moge zijn, omdat ik hem als christen-mens nabij wil blijven.' Er was een mevrouw die nog eens betreurde dat 'een man met een uitmuntende staat van dienst, die zich helemaal inzet wat zijn werk betreft, zijn leven lang moet boeten omdat hij zich inliet met twee criminelen.'

Wat is er precies gebeurd? Op een huurkamertje in de Nijmeegse nieuwbouwwijk zitten Thijs (19), Richard (18) en Michiel (20) die om een gesprek vroegen omdat zij hun 'verhaal kwijt wilden'. Ze zien al aankomen dat de commotie rond kinderrechtster Van der V. verstomt zonder dat er iets gebeurt. Alleen als er publici-

teit aan wordt gegeven kan dat worden voorkomen. Twee gevallen kwamen tot dusver in de openbaarheid, maar zij zeggen dat minstens ses jongens hun verhaal zouden kunnen doen. Een negentienjarige jongen deed aangifte, althans: dat deed namens hem zijn maatschappelijk werker van de reclassering. De kinderrechtster bekende onmiddellijk en biechtte uit eigen beweging zijn betrekkingen met een zeventienjarige pupil op. Volgens hoofdofficier Peijnenburg heeft de rijksrecherche het onderzoek inmiddels afgesloten. Meer dan de twee 'incidenten' zouden zich niet hebben voorgedaan. Thijs, Richard en Michiel beweren anders. Als we praten, maandagavond 25 januari, hebben zij nog geen aanklacht tegen Van der V. ingediend. 'We wonen in huizen die door de kinderrechtster zelf zijn opgezet en waar hij intensief bemoeienis mee had. Als het onderzoek van de rijksrecherche werkelijk iets voorstelt, worden we vanzelf wel verhoord,' veronderstelt Richard. Inmiddels heeft hij zijn mening herzien: afgelopen dinsdagmiddag besloot hij alsnog een aanklacht tegen de kinderrechtster in te dienen.

De kwestie heeft verwarrende kanten, want Thomas - zoals de kinderrechtster zich door pupillen liet noemen - was een soort oervader voor 'zijn' jongens. Van de ruim 320 aan hem toevertrouwde pupillen waren er zo'n twintig à dertig tot wat hij noemde *buddies* of *maatjes* uitverkoren. Zijn corpulente voorkomen, altijd goed in het pak, pijp in de rechter-

hand, straalde gezelligheid uit. Hij was het prototype van een bourgondier: Heel wat jongens konden op zijn kosten naar Taisé in Frankrijk, waar met een woon- en werkgemeenschap het verlichte katholicisme in praktijk wordt gebracht. Voor andere jongens betaalde hij de studie; daar had hij *fondsen* voor, zei hij. Zijn vrouw kon als telg van een bekende, Nederlandse zakenfamilie altijd wel geld organiseren, als het moest. Thijs was aan gokken verslaafd. Hij zat zonder geld en toen hij bij Thomas langsging drukte die hem een paar honderdjes in de hand. Alles zonder kwitanties of zoiets. Dat ging informeel.

'Anderhalf jaar geleden waren Thomas en Helen twaalf en een half jaar getrouwd. Ik ging naar de receptie en daar zoende Thomas me voor het eerst vol op de mond. Gewoon in het openbaar en er was niemand die dat raar vond. Dat moest kunnen,' zegt Thijs. Zelf vond hij zoiets op dat moment ook allerminst vreemd. 'Thomas heeft een zeer lichamelijke manier om met mensen om te gaan. Hij liet me een nieuwe kant van mezelf zien: jezelf geven, emoties tonen, je uiten.

Daar sprak hij voortdurend over. Hij ging ook met zijn hand in mijn bloes, onder m'n T-shirt. Mensen moesten van dat taboe op elkaar aanraken bevrijd worden.'

Thijs woonde in een opvanghuis aan de Groesbeekseweg, eigendom van de door de kinderrechtster geïntimeerde stichting *Michiel*. Zo was hij met Thomas bevriend geraakt, maar toen hij het contact al te lichamelijke vond worden hield hij de kinderrechtster op een afstand.

Dat Richard een hechtere *buddy* van de rechtster werd, verklaart hij uit de omstandigheid dat hij op dat moment met zo veel problemen rondliep. Aan het drie jaar min of meer gedwongen seksueel contact met een groepsleider had hij trauma's overgehouden en daar kon hij niet Thomas zo goed over praten. Lachend had Thomas hem wel eens verteld dat hij met het gesprekstheema geen moeite had; er waren wel eens jongens geweest die hij, hier, in zijn werkkamer had afgetrokken - gewoon, omdat die jongens 'hadden aangegeven' dat ze daar behoefte aan hadden. 'Op dat moment had er natuurlijk al een lampje bij me moeten gaan branden,' zegt Richard. 'Thomas nodigde me uit bij hem thuis te komen. Daar vroeg hij me wat ik van hem wilde: wilde ik vrienden met hem zijn of gewoon alleen maar wat informatie? Het kon alletwee. Dat was een slimme vraag, natuurlijk, want wie zou geen vriend willen hebben die kinderrechtster is? Toen brak hij als het ware door me heen. Ik was erg eenzaam op dat moment. Ik had geen vrienden. Thomas keek me indringend aan. Toen ineens vroeg hij me: "Jij hebt je altijd voor anderen ingezet, maar is er wel iemand die jou waardeert?" Omdat ik vaak niet gewaardeerd was, begon ik te huilen. Hij ging naast me zitten en sloeg een arm om me heen. Tot diep in de nacht hebben we zitten praten. Toen ik wegging, gaf hij me een tongzoen. Ik schrok daar erg van, maar Thomas streek door mijn haar en zei: "Door al die nare ervaringen ben je bang om aangeraakt te worden, hè?" De volgende avond laat belde hij me op. Hij vroeg me of ik zin had om met hem naar café De Spil te gaan. Ik stond op springen, ik begon te huilen en zei dat hij me pijn deed door zo met me om te gaan; voor mij was er een grens overschreden. Thomas antwoordde dat we tot op de bodem moesten. Ik moest mezelf accepteren, wilde ik relaties aan kunnen gaan en mijn seksualiteit kunnen hanteren. Hij wilde me daarbij helpen. Op een gegeven moment zouden we samen afrekenen met mijn verleden. De naaktfoto's die de groepsleider van me gemaakt had, verhalen die ik in die tijd had geschreven - we zouden het allemaal verbranden in de

open haard op de werkkamer van Thomas. Die open haard ging trouwens altijd aan, elke keer als je daar op bezoek ging, al was het drie uur 's middags. Dat hoorde bij het sfeertje dat hij creëerde. Toen we die rotssool verbrand hadden, sloten we het eeuwige verbond, zoals hij dat noemde. We dronken samen wijn uit een beker. We zouden dingen delen met elkaar. Hij kleepte me uit, we moesten tot op de bodem, zoals hij zei, maar hij heeft die avond verder niets gedaan. Langzaam bouwde hij het op. We zagen elkaar elke dag, meestal 's avonds laat. Het ging slecht met me, ik was thuis weer weggelopen. Mijn moeder wilde weten wat er met me aan de hand was, sinds ik Thomas kende liep ik de hele dag te huilen. Ik kon er niet meer tegen en ik liep weg. Ik heb in verschillende tehuizen gewoond van de stichting die Thomas had opgezet. Hij kwam me overal opzoeken en zei almaar dat we emoties moesten delen. Zo noemde hij dat, maar het betekende... iets anders dan dat als we elkaar zagen hij... en zijn hand in mijn broek stopte. Op die manier vond ik er niets meer aan, maar het gekke was: hij wist het só te brengen dat je ging denken dat het normaal was wat we deden. Hij had het ook nooit over seks, volgens hem ging het om therapie.'

De kinderrechtster hielp zijn jonge vriend ook bij het realiseren van zijn beroepskeuze. Wilde hij inrichtingswerker worden? Thomas nam hem mee op zijn tochten langs jeugdgevangenis, congressen en vergaderingen. Zo leerde hij ook Lodie kennen, een zeventienjarige pupil die op jonge leeftijd pedosadistische seks had moeten ondergaan, aan de heroïne was geraakt en in tuchtschool De Hunnenberg een straf uitzat. De kinderrechtster riep Lodie uit tot zijn *buddy* en zorgde dat de jongen werd overgeplaatst naar een afkickboerderij. Het liep mis: Lodie pikte een auto en ging ervandoor. 'Thomas liet die jongen en mij met elkaar praten over onze ervaringen. Hij zei niets, zat er alleen maar bij. Dat gebeurde in de cel in De Hunnenberg,' vertelt Richard. Ongevraagd biechtte de kinderrechtster later, toen hij door de rijksrecherche werd verhoord, op dat er tussen hem en Lodie seksuele contacten hadden plaatsgevonden. Lodie had toen al bedreigd ruchtbaarheid aan de zaak te geven. Met een vriendje was er een plan beraamd om Van der V. 'erin te luizen': tijdens een boswandeling, als de kinderrechtster en zijn pupil hun emoties weer eens deelden, zouden er heimelijk foto's gemaakt worden.

Chantage was de bedoeling, maar, voor zover bekend werd dat plan nooit uitgevoerd. De zaak zou nooit in de openbaarheid zijn gekomen als niet door de reclasserings-maatschappelijk werker van Mohammed (19) aangifte was gedaan. Rond Sinterklaas vorig jaar was de rechtster hem in het opvanghuis aan de Groesbeekseweg komen opzoeken. In de daaropvolgende dagen was er een paar keer contact. Al op 9 december werd de kinderrechtster - tevens vice-president bij de Arnhemse rechtbank - bij de hoofdofficier en de president ontboden. In de diverse tehuizen van de stichting Michiel in Nijmegen heeft de coördinator op het belang gewezen de rijen gesloten te houden. 'Jullie waren bevriend met Thomas, in nood leert men zijn vrienden kennen,' hield hij Thijs en Richard voor. Zij begrepen de hint. De 'vulle was' kon beter niet buiten worden gehangen; dat was voor alle partijen beter.

'Thomas was de man die steungroepen

om zich heen verzamelde,' zegt Thijs. 'Wie in een tehuis van zijn stichting woonde hoefde zich geen zorgen te maken. Elk tehuis had een steungroep van mensen uit het bedrijfsleven, onderwijs, werkszwerk en het bedrijfsleven. Op die manier kwam je makkelijker aan een baan of een opleiding; die steungroepen waren heel belangrijk. Nu hij in de problemen zit, is er meteen weer een soort nieuwe steungroep opgestaan: zijn vrienden, onder wie de commissaris van politie en burgemeester Ien Dales, zullen hem niet laten vallen.'

'Dat was ook waarom we aanvankelijk tegen elkaar zeiden dat het geen zin had om aangifte te doen. Je bent de zwakke partij, er is toch niemand die je gelooft. Al die kranteberichten waarin staat wat een geweldige kinderrechtster dit was moedigen ook niet bepaald aan om naar de politie te stappen,' vult Richard aan.

De Arnhemse hoofdofficier van justitie mr. J. Peijnenburg wijst nog eens op het 'dramatische' van de situatie. Maar het recht zal zijn loop vinden, belooft hij: 'De zaak is niet voor niets aan de rechtbank in Groningen overgedragen. Dat garandeert onafhankelijke rechtspraak.' De alom geprezen kinderrechtster was bij nader inzien toch minder geschikt voor die functie. Peijnenburg: 'In het kinderrecht wordt zowel rechtgesproken als hulp verleend. Bij personen bij wie de hulp en jurisdictie te zeer met elkaar verweven raken kan dat problemen geven.' En voor alle duidelijkheid: kinderrechtsters worden aangewezen uit de leden van de rechtbank. Een psychologische test maakt geen deel uit van de sollicitatieprocedure.

Op verzoek van de betrokkenen zijn de namen van de minderjarigen in dit stuk veranderd.

Tekeningen: Peter Vos

Bij twee-in-één-cel dreigt duurzame beschadiging

NRC 26 Door L. Witvliet

Aan de kritiek op het voornemen om twee gedetineerden in een cel te plaatsen heeft tot nu toe aan één argument ontbroken, dat van wezenlijke betekenis is: het effect dat zo'n maatregel, ook op langere termijn, kan hebben op het gedrag van de gestraften. Ongewijfeld heeft in sommige gevallen gevangenisstraf tot gevolg dat mensen geen strafbare feiten meer zullen plegen. Maar in veel meer gevallen ondervinden gedetineerden zo zeer de nadelige effecten van straf, dat dat tot nieuw crimineel gedrag leidt. Simpel gezegd: de gevangenis beschadigt mensen, vaak duurzaam. Iedereen die daar direct mee te maken heeft, weet dat.

Het afnemen van de verantwoordelijkheid van de gedetineerde in de strafsituatie is een belangrijke factor. Bij twee in een cel zal het handhaven van de orde in de inrichting nog meer de na-

maanden. De reclassering heeft zich de afgelopen jaren in de dienstverlening juist sterk gemaakt voor deze groep. Het zijn juist de kort gestraften die voor het eerst in de gevangenis komen. Als juist deze groep de extra effecten ondergaat die 'twee in een cel' tot gevolg heeft, is het vrijwel zeker dat die groep in de toekomst een probleem zal opleveren.

Een ander alternatief doet zich voor aan het eind van de detentie. Nog maar enkele maanden geleden wezen de bewindslieden van justitie de gedachte aan een zogenaamde dagdetentie af. Het voorstel was om aan het eind van een strafperiode de gedetineerde 's avonds naar huis te laten gaan en overdag terug te laten komen naar de gevangenis. Dit zou het grote voordeel hebben van een goede voorbereiding van de terugkeer van de gestrafte in de samen-

lezing. Gevolg is dat gedetineerden sterker op zichzelf worden teruggeworpen, dat de eigen verantwoordelijkheid nog verder wordt beperkt en dat spanning en agressie zullen toenemen. En dat heeft weer tot gevolg dat zij bij terugkeer in de samenleving nog moeilijker in staat zullen zijn om zich sociaal te gedragen.

Een van de opdrachten van het gevangeniswezen is juist dat soort effecten te voorkomen. Wat nu gebeurt staat averechts op die opdracht, waarvoor overigens de bewindslieden van justitie zelf verantwoordelijk zijn. Het lijkt erop dat zij alleen reageren op de vraag om harder op te treden en dat de kwaliteit van de opgelegde sancties niet ter zake doet. Waarom wordt er niet gezocht naar alternatieven die recht doen aan de kwaliteit van de straf?

Dagdetentie

De maatregel van twee in een cel is bedoeld voor mensen die kort gestraft worden: een tot zes

ving. Uiteraard heeft dit ook gevolgen voor de capaciteit van de gevangenis en de werkdruk van de bewaarders. Het voorstel werd afgewezen omdat het niet zou stroken met het Nederlands detentiestelsel. Doet de nu voorgestelde maatregel van twee op een cel dat wel?

Ook zou nog eens beter gekken kunnen worden naar het selectiesysteem van de voorlopige hechtenis. De reclassering heeft de ervaring dat wanneer er systematisch wordt gezocht naar alternatieven voor voorlopige hechtenis, de raadkamer de hechtenis vaak schorst. Een teken dat het bij de toewijzing van de voorlopige hechtenis ook anders kan. Een aanwijzing hiervoor is ook dat het veel voorkomt dat de rechter iemand veroordeelt conform voorarrest. De vraag is of als de voorlopige hechtenis korter had geduurd, de rechter niet dezelfde straf had uitgesproken.

De auteur is directeur van de Nederlandse Federatie van Reclasseringsinstellingen.

Twoe in een cel serieus plan

Boze ambtenarenbonden staken overleg met justitie

Van onze verslaggevers ^{VR 15}
DEN HAAG - Het ministerie van justitie gaat nu toch serieus onderzoeken of twee gedetineerden in één cel kunnen worden ondergebracht. Volgens topambtenaar H. Greven kan justitie er niet omheen nu CDA en VVD zich hier publiekelijk over uitspreken en de maatschappelijk druk over het cellentekort toeneemt.

Greven heeft dit gisteren volgens de ambtenarenbond CFO gezegd tijdens het overleg van de bijzondere commissie directoraat-generaal jeugd en delinquentenzorg van justitie met de ambtenarenbonden CFO en AbvaKabo.

Het ministerie wilde de uitspraken gisteravond ontkennen noch bevestigen. Ook op het bericht dat justitie inmiddels al twee directeuren van gevangenis heeft gevraagd om de mogelijkheden voor capaciteitsvergroting te bekijken, wilde de woordvoerder van justitie niet ingaan. Wel deelde hij mee dat minister Korthals Altes (justitie) begin volgende week een brief aan de Tweede Kamer zal sturen over deze kwestie.

Patstelling

De woordvoerder van de CFO zei dat de bonden het overleg met justitie hebben opgeschort, omdat er sprake is van een patstelling. Het idee van twee gedetineerden in één cel, waar VVD en CDA voorstander van zijn, is al eerder door de ambte-

narenbonden fel afgewezen. De beide bonden eisen dat Korthals Altes net als vorig jaar blijft weigeren om twee gedetineerden in één cel te plaatsen. De bonden willen zo snel mogelijk een spoedberaad met de minister over deze kwestie. Als de plannen om twee gevangenen in één cel te plaatsen doorgaan, zullen de bonden acties ondernemen. Tijdens een vergadering in Vught zullen zij vandaag de brief opstellen waarin zij Korthals Altes vragen om een spoedoverleg. Ook zullen de bonden praten over mogelijke acties.

De gedachte om twee gedetineerden in een cel onder te brengen, stuitte vorig jaar nog bij staatssecretaris Korte-Van Hemel (justitie) op 'principiële en praktische bezwaren'. Minister Korthals Altes wakte verbazing met zijn opmerking dat twee-in-één-cel een mogelijkheid is om de periode te overbruggen tot de cellencapaciteit op het geplande niveau staat. In 1990 moet het aantal cellen zijn uitgebreid tot 7.400. Later nam Korthals Altes die opmerking terug. Hij had het alleen maar gezegd omdat hij VVD-fractieleider Voorhoeve, die er eerder voor had

gepleit, niet wilde afvallen, zei hij. Op het idee kwamen slechts negatieve reacties van de betrokken instanties en van de reclassering en advocatuur. De adviesraad voor het gevangeniswezen noemde het plan 'hoogst ongewenst', de gevangenisdirecteuren vonden het een 'onzalig idee'. De adviesraad voor het gevangeniswezen waarschuwde vorig jaar vooral voor bedreigende situaties in de cellen, overbelasting voor de inrichting en grotere risico's voor zowel gedetineerden als bewakers. Volgens voorzitter P. Koehorst van

de vereniging van directieambtenaren van penitentiare en aanverwante inrichtingen zouden er zelfs grote problemen met de minister kunnen ontstaan als het plan doorgaat. „Als de minister een oorlog wil ontketenen met zijn ideeën over meer gedetineerden in één cel, dan krijgt hij die. Dan staat hij tegenover een breed front met een unieke samenstelling: gedetineerden, gevangenispersoneel en directeuren van inrichtingen.“ Op dit moment komt het alleen in (half)open inrichtingen voor, dat gedetineerden een cel delen.

Eerder fouilleren stuit op kritiek

Coornhertliga wijst plan Korthals Altes af - rechters gaan gang van zaken kritisch volgen

Van onze verslaggevers
DEN HAAG - De advocatuur en de Coornhertliga hebben sterk afwijzend gereageerd op het voorstel van minister Korthals Altes (justitie) om de politie meer bevoegdheden te geven om tot fouilleren over te gaan. Deken mr. P. Wackie Eysten van de orde van advocaten noemt het voorstel 'griezelig'.

De vereniging voor rechtspraak, waarin rechters en (hoofd-)officieren van justitie verenigd zijn, is minder afwijzend, maar zegt wel dat het nieuwe voorschrift door de rechterlijke macht 'kritisch zal worden gevolgd'.

Een meerderheid van de Tweede Kamer steunt het voorstel, maar wil dat alle fouilleringen voortaan worden geregistreerd, zodat achteraf controle kan plaatsvinden.

Volgens het voorstel mag de politie in de toekomst ook mensen fouilleren die nog niet zijn aangehouden. Tot nu toe mag de politie alleen fouilleren als er sprake is van een strafbaar feit en als de verdachte al is aangehouden.

Veiligheid

Een ambtelijke werkgroep vond dat een te sterke beperking en pleitte voor een zogenaamde veiligheidsfouillering. Korthals Altes heeft daarover advies gevraagd van het Centraal politieberaad, de Vereniging van Nederlandse gemeenten en het openbaar ministerie. Ook de Tweede Kamer drong eerder

Minister Korthals Altes

op een dergelijke uitbreiding aan. Korthals Altes heeft de wijziging opgenomen in de nieuwe politiewet, die momenteel bij de Tweede Kamer voor behandeling ligt. Hij wil dat de politie de bevoegdheid krijgt iemand te fouilleren, zodra zich daarvoor 'de onmiddellijke noodzaak' voordoet.

Wat onmiddellijke noodzaak is, wordt overgelaten aan het oordeel van de politie-agent.

Wel stelt de bewindsman dat fouilleren duidelijk in het belang moet zijn van de veiligheid van degene die fouilleert, de gefouilleerde of een derde, bijvoorbeeld een omstander.

Bovendien dienen er aanwijzingen te zijn dat de gefouilleerde iets gevaarlijks bij zich heeft. De vereniging voor strafrechtshervorming, de Coornhertliga, heeft

ernstige bezwaren tegen het voorstel, omdat de koppeling met 'verdacht-zijn' is verdwenen.

De deken van de Nederlandse orde van advocaten, Mr. Wackie Eysten, noemt het bedenkelijk dat de politie steeds meer bevoegdheden krijgt. „Dit ligt in de lijn van de lik-op-stukmethode, waarbij de politie betrapte winkeldieven ter plekke een transactie kan aanbieden, en het voorstel om verdachten langer in een politiecel te houden. De greep op verdachten wordt steeds sterker en hier is nota bene nog niet eens sprake van verdachten. Griezelig.“

Mr. Wackie Eysten vindt het voorstel daarnaast 'eenzijdig'. De advocatuur is niet om advies gevraagd. Dit is een politieke beslissing. Wij advocaten moeten blijven waarschuwen tegen deze heilloze, eenzijdige ontwikkelingen.

Hoge Raad

De vice-voorzitter van de vereniging voor rechtspraak, de Zwolse hoofdofficier van justitie mr. S. van Gend, noemt het voorstel een vrij logisch gevolg van een uitspraak van de Hoge Raad, dat politiemensen ter wille van hun eigen veiligheid verdachten mogen fouilleren.

Hij erkent evenwel dat dit voorstel verder gaat, namelijk dat de te fouilleren man of vrouw nog niet is aangehouden. Op de vraag wat onder 'onmiddellijke noodzaak' kan worden verstaan, zegt Van Gend: „Ik kan me voorstellen dat een agent iemand fouilleert die vanwege eerder vuurwapenge-

bruik een bekende van de politie is. In zo'n geval is er sprake van onmiddellijke noodzaak.“

Van Gend verwacht dat de rechterlijke macht kritisch zal volgen of de politie op de juiste manier gebruik van de nieuwe bevoegdheid maakt. Probleem is echter, dat wanneer de fouillering niets oplevert, de rechterlijke macht er hooguit mee in aanraking komt als de betrokkene een klacht indient. „Levert het fouilleren wel iets op, dan kan de rechter zich buigen over de vraag of het bewijs wel rechtmatig is verkregen. Sancties voor de betreffende agent levert dit in de praktijk evenwel amper op.“

DE BURGERS WORDEN STEEDS MEER EEN GEVAAR VOOR DE RECHTSSTAAT

DE OPMARS VAN HET NIEUWE RECHT

Nijmegen, juni 1984 (foto: Gerard Verschooten)

Minister Korthals Altes is niet meer van het televisiescherm af te slaan. Bijna dagelijks is er wel wat te doen over de gang van de Nederlandse rechtsstaat. Nieuwe instructies voor schieten en fouilleren, overvolle

gevangenissen, dichtge-slibde parketten, een agressieve drugsaanpak. Is Nederland toe aan een nieuw recht? Of jaagt Justitie op spoken uit de Amsterdamse binnenstad?

Geert Mak

In de warme zomermiddagen van het jaar 1986 lagen ze geregeld met hun buik over de waldekant. Twee mannen op de uitkijk, twee van hun maten wanhopig hengelend met een tak naar een kleedje dat op het grijs-groene water dreef, nog eens twee aanwijzingen roepend op de brug. De politie had weer eens ingegrepen bij het beruchte balletje-balletje spel in de Amsterdamse Damstraat. Niet door de zes mannen op te pakken - ze zouden binnen het uur weer terug zijn op hun stek - maar door eenvoudigweg hun attributen in de gracht te kiepen. Dat hield ze ongeveer net zo lang van de straat als een arrestatie, en het gaf geen administratieve rompslomp. En bovendien: zo'n zwaai en zo'n plons in de gracht was zowat het enige dat een ordelievende diender zich in al zijn frustratie nog kon permitteren.

Nu, nog geen anderhalf jaar later, is er een overkill aan maatregelen. 'Stond of ik schoot', zo tekende de Volkskrant vorige week de nieuwe schietinstructie. Het fouilleren van willekeurige voorbijgangers 'om veiligheidsredenen' wordt binnenkort toegestaan. De mogelijkheid van twee gevangenen in één cel, door minister Korthals Altes vorig jaar nog categorisch afgewezen, wordt nu onderzocht. Het anoniem dagvaarden is gelegaliseerd, demonstranten kunnen preventief worden opgepakt, politiecellen worden - in strijd met de wet - als huis van bewaring gebruikt - dus passen we de wet maar aan. De budgetten voor rechtshulp worden fors omlaag gedraaid, beroepmogelijkheden worden verminderd.

En dan te bedenken dat dit ver-moedelijk nog maar een begin is. In 1992 gaan de Europese grenzen definitief open en dat betekent dat er dan in grote lijnen één Europees rechtsgebied zal moeten zijn. De werkelijke beslissingen over het voortbestaan van het relatief milde Nederlandse strafklimaat worden in deze jaren genomen. Dat gebeurt echter voornamelijk binnenskamers, in onderhandelingen waarbij parlement en publieke opinie nog slechts over de uitkomst mogen nazuken.

Het zal bijvoorbeeld heel moeilijk worden om, als de grenskontroles zijn weggefallen, voor Nederland een uitzondering te maken wat betreft de draagplicht van een algemeen identiteitsbewijs. En de druk om in het drugsbeleid de harde Duitse lijn over te nemen zal naarmate 1992 nadert ook steeds groter worden. Het is dan ook niet onwaarschijnlijk dat op basis van deze nieuwe verdragen rond 1990 een reeks maatregelen door een verbluft parlement zal worden gehamerd, die het huidige rechtssysteem grondig van aanzien zullen veranderen.

Wat er in deze maanden gedaan en gezegd wordt, is zodoende niet meer te herleiden tot de justitiële turbotoel van één minister. En het gaat al lang niet meer om een paar losstaande maatregelen, geboren uit nood of onder dwang van een internationaal verdrag. Een heel nieuw recht is bezig te ontstaan, gedragen door een nieuwe maatschappelijke consensus over criminaliteit, wet en orde.

***

Nederland heeft decennia lang een relatief mild strafrechtelijk klimaat gekend. Een klimaat dat niet - zoals door sommigen wel wordt beweerd - voortspruit uit de tolerantie van de jaren zestig en zeventig, maar dat zijn oorsprong vindt in een eeuwenlange traditie, lopend van de zestiende-eeuwse rechtsgeleerde Dirk Folkertz Coornhert tot de dag van vandaag toe. Daarnaast heeft de Duitse bezetting sterk tot andere gedachten over straf en strafrecht bijgedragen, omdat in die tijd een groot aantal mensen in de cel belandde dat daar onder normale omstandigheden nooit terecht zou zijn gekomen. Velen van hen zouden later belangrijke posities innemen in de politieke en juridische wereld, maar hun ervaringen van toen zouden ze altijd bij zich blijven dragen.

Zo kon er in Nederland een internationaal gezien bijzondere benadering van het fenomeen criminaliteit ontstaan: het accent verschuift van de daad zelf naar de motieven van de dader, van straf naar behandeling en hulp, van schuld en boete naar maatschappelijke oorzaken. Die benadering was redelijk succesvol - het milde Nederlandse soft-drugsbeleid heeft er bijvoor-

beeld toe geleid dat er hier minder soft-drugs worden gebruikt dan in de meeste andere landen, ondanks de daar gevoerde heksenjacht.

Tot het midden van de jaren zeventig bestond over het justitiële beleid dan ook een grote mate van overeenstemming. 'In het algemeen wordt dit alles in en buiten de kring van justitie gezien als wijs beleid en minstens zo bevorderlijk voor een ordelijk en vreedzaam functionerende samenleving als het zwaaien met de knoet van bestraffing', zou J. Th. J. van den Berg nog in 1980 over deze lijn schrijven. In dat jaar ging de minister van Justitie zelfs nog zo ver dat hij voorstelde kleine vermogensmisdrijven helemaal niet meer te vervolgen. Van den Berg: 'Daarover bestaat nog geen consensus, maar het is tekennend voor het rechtsklimaat in Nederland dat een bekwaam en wijs geacht minister zo iets openlijk aan de orde kan stellen.'

Nederland is een zeer ordelijk en net land, waar men het liefst iedere zaterdag het mos tussen de tegels in de voortuin uitkrabt. Maar zolang de criminaliteit niet de pan uitvloog kon de strafrechtelijke wereld zijn gang gaan. Weliswaar had het toenmalige DS'70 zich al in het begin van de jaren zeventig meester gemaakt van het thema onveiligheid, law and order, maar het geroep van de jonge Drees klonk toen nog schril en eenzaam. Men was er wel trots op, die tolerantie, en men schudde het hoofd over andere landen waar de gevangenen stampvol zaten zonder dat de criminaliteit er ook maar een fractie minder van werd.

***

De grote omslag moet pas ergens rond het eind van de jaren zeventig hebben plaatsgevonden. In het hoofd van een winkelier. En van een bestolen student. En van een feministische kleuterleidster. En van nog een paar honderdduizend mensen, de een na de ander, als een steenlawine, want zo storten beelden meestal in elkaar.

Wat er in werkelijkheid gebeurde was dit.

In bepaalde delen van het land - bijvoorbeeld de Amsterdamse binnenstad - steeg de criminaliteit met sprongen. Tussen 1980 en 1984

steeg het aantal bij de politie bekend geworden misdrijven maar liefst met de helft. (Een betrouwbaarder peiling van de criminaliteit via slachtofferenquêtes komt overigens slechts op een stijging van tien procent in dezelfde periode.) Een belangrijk deel van die criminaliteit was bovendien geweldskriminaliteit. De paniek sloeg toe. Voor buurthuizen was geen geld meer, maar de cellenbouw kreeg de hoogste prioriteit.

Bovendien kwam er ook uit een nieuwe, onverwachte hoek de roep om maatschappelijke problemen maar liever via het strafrecht op te lossen. De onveiligheid op straat voor vrouwen zou bijvoorbeeld mede bestreden kunnen worden met meer en hogere straffen voor verkrachting en ook bij de bestrijding van rassendiscriminatie werd van nieuwe strafbepalingen het nodige verwacht. Het adagium: 'Bouw scholen en u kunt uw gevangenen sluiten' sloeg zo in enkele jaren tijd volkomen in haar tegendeel om.

Het zijn niet alleen de criminaliteitscijfers die deze snelle verandering hebben aangejaagd. Op een of andere manier was de mentaliteit er ook rijp voor. Tekenend is de benadering van een 'nieuw' probleem als incest. In het *Maandblad voor Geestelijke Volksgezondheid* werd onlangs de vergelijking getrokken met een soortgelijke discussie, een tiental jaren geleden, over kindermishandeling. Toen werd de toon nog helemaal gezet door de hulpverlening. (Onder andere is er toen een systeem van vertrouwensartsen opgezet.) Nu wordt vrijwel zonder aarzeling voor een justitiële benadering gekozen, met liefst flinke gevangenisstraffen voor de daders. Centraal in de openbare discussie staan begrippen als straf en schuld, terwijl de vraag naar het uiteindelijke effect van zo'n justitieel optreden voor slachtoffer, gezin en dader nog maar zelden wordt gesteld.

Ook de kamerdebatten zijn van toon veranderd. Zowel PvdA als VVD en CDA praten de laatste jaren niet meer in de klassieke, statische terminologie van 'orde' en 'rechtshandhaving', maar hebben zich een meer dynamische stijl aangemeten. Ze hebben het over 'criminaliteit bestrijden', over 'aanpak', over een 'bres schieten', over de 'wettelijke toerusting' en over de 'aanpak' van de

criminaliteit. Het criminaliteitsvraagstuk is gherdefinieerd van een kwestie van handhaving tot een beleidsprobleem. Er kan niet meer worden volstaan met reactie, nee, actie is nodig. Het gaat niet meer om rechtsgelijkheid en rechtszekerheid maar om 'krisismanagement'. Het gaat niet meer om wetten, maar om 'tools'.

***

De oorzaken van dit alles zijn gedeeltelijk te herleiden tot een reactie op het milde klimaat van vroeger. Gedeeltelijk. Want waar het justitiële apparaat in deze jaren mee te maken heeft, is veel meer dan dat alleen. Het gaat vandaag de dag in wezen om drie nieuwe, grotendeels van elkaar losstaande ontwikkelingen, die alledrie keuzen en beleid eisen: het drugsprobleem - waardoor het 'gewone' strafrechtelijk apparaat zo langzamerhand volkomen is verziekt -, de justitiële bureaucratie zelf - die zo verkokerd en verouderd is dat de normale rechtshandhaving zo nu en dan volkomen vastloopt - en het ontstaan van een nieuwe wijze van denken over de verhouding tussen burgers en staat.

In de eerste plaats is daar het drugsprobleem. Dat is zo langzamerhand een wereldwijd probleem. Overal zitten de gevangenen vol met dealers en verslaafden. Ook in Nederland zitten steeds meer drugs-handelaren gevangen, die steeds zwaardere straffen krijgen. Ons gevangeniswezen is absoluut niet ingesteld op zulke grote hoeveelheden langer gestraften. De verstoppingen die daardoor in het systeem zijn ontstaan hebben zich voortgeplant tot in de huizen van bewaring, en nu is dan het laagste echelon aan de beurt: de politiecél.

Eerstiger is nog dat ons relatief verfijnde systeem van strafoetening door deze situatie volkomen stukloopt. De jeugdige inbreker die na veel overleg tot een jaar jeugdgevangenis wordt veroordeeld, loopt grote kans zijn straf tijd uiteindelijk in een gewoon huis van bewaring uit te moeten zitten. Van alle fraaie resocialisatieplannen komt nauwelijks iets terecht. Alle rapporten van psychiaters en maatschappelijk werkers zijn in zo'n geval voor jan-

Vervolg op pagina 4

VERYULG GROENE 23

doede! geschreven. En zulke gevallen komen er steeds meer.

In dat licht is het niet onbegrijpelijk dat er nu weer stemmen opgaan om het drugsprobleem zoveel mogelijk buiten het justitiële systeem onder te brengen. Bijvoorbeeld via een verstrekkingenbeleid, of via de geestelijke gezondheidszorg, mogelijk zelfs via krankzinnigheidsverklaringen.

Daarnaast speelt ook de toenemende internationalisering van de criminaliteit een rol. De jongen van achttien uit Bos en Lommer die voor het eerst een brommer jat, verdient een totaal andere benadering dan het clubje Joegoslaven dat iedere zomer naar Amsterdam komt om daar onder de milde Hollandse zon damestasjes te kidnapen en zakken te legen. Het gevaar is echter levensgroot dat de harde aanpak die de ene categorie verdient ook overslaat naar de andere categorie.

'Soms moet je even heel intolérant zijn, juist om de tolerantie te redden', heeft burgemeester Van Thijn ooit gezegd. Dat leek toen een slogan, maar het was een wijs woord.

***

De tweede oorzaak van de problemen is de justitiële bureaucratie zelf. Het departement van Justitie stond al jaren bekend als het slechtst georganiseerde ministerie van Den Haag, en op de parketten en de rechtbanken was de situatie soms nog bijna negentiende-eeuws. Nu de problemen zich opstapelen, nu er geageerd moet worden in plaats van gereageerd, loopt de organisatie vast. Het belangrijkste probleem bij Justitie is niet dat er een hard of een mild beleid gevoerd wordt, maar dat er überhaupt nauwelijks een beleid te voeren valt, of dat nu links of rechts, hard of zacht is.

De organisatie is zo verkokerd dat de linkerhand nauwelijks weet wat de rechterhand doet. Een rechter-kommissaris kan de hele dag verdachten en advocaten horen, rapporten lezen en ten slotte beslissen wie wel en wie niet in voorlopige hechtenis moet - aan het eind van de middag zit er een wegzend-officier die met één pennestreek nog eens driekwart wegstuurt, op basis van een lijst die hij 's ochtends

al in zijn bezit had. Ook het spektakulaire wegzenden van sommige verdachten - onlangs nog vijf drugsdealers in Alkmaar - roept meer vragen op over het organisatievermogen van Justitie dan over de omvang van het cellentekort. 'Het kan er bij mij niet in dat een officier van Justitie die een verdachte om zeer grondige redenen in voorarrest wil houden er niet in zou slagen ergens een cel te vinden', zei de Utrechtse hoogleraar strafrecht Constantijn Kelk vorige week in Vrij Nederland. 'Als je achter de telefoon gaat zitten voor een concrete zaak moet dat lukken.' Zo gemakkelijk blijkt het echter niet te gaan binnen de organisatie van Justitie.

Het gevolg van dit alles is dat er, los van een drugsprobleem en een criminaliteitsprobleem, ook een handhavingsprobleem is ontstaan. Een autokraker loopt na een uur weer op straat om zijn activiteiten voort te zetten - al gebeurt zoiets alleen in Amsterdam en dan nog bij uitzondering, het hakt erin. Blijkbaar moet men hier en daar in Nederland dingen laten passeren die geen enkele samenleving kan laten passeren. Dat heeft niets met tolerantie of slapte te maken, maar alles met een niet adequaat functionerend justitieel apparaat. Dat een minister van Justitie zich daar hevige zorgen over maakt en daar met grote voortvarendheid iets aan probeert te doen is alleen maar toe te juichen. Het zijn alleen de wegen die hij daarvoor kiest, die steeds meer vraagtekens oproepen.

***

Er is nog een derde ontwikkeling het signaleren waard, en misschien is dat wel de belangrijkste. Ongeveer een jaar geleden lichte premier Lubbers in het plaatsje Noord-Scharwoude zijn hart over normvervaging, massaal gebruik van beroep- en bezwaarschriften, verminderde sociale controle en nog zo wat. Hij had bij deze symptomen van wat hij 'een breed maatschappelijk kwaad' en 'een gevaar' voor 'de democratie' en 'de rechtsstaat' noemde kennelijk de burgers op het oog, en niet de overheid. Daarmee zette hij de wereld op zijn kop - sinds wanneer zijn de burgers een gevaar voor de democratie? - maar hij zette daarmee wel een trend.

Er is vandaag sprake van een toenemend eerbetoon aan de zakenmoraal. Regeerders en bestuurders zien zichzelf graag als managers van de BV Nederland. Zaken die niet in hun kraam te pas komen, heten 'problemen' die 'opgelost' moeten worden. Een vraagstuk als criminaliteit past niet in deze denkkaders. Criminaliteit is immers wel een probleem, maar het zal nooit worden opgelost, het zal hooguit in meer of mindere mate in de hand kunnen worden gehouden.

Het is deze no-nonsense-stijl die leidt tot een ethiek waarin het doel de middelen heiligt, waarin het recht alleen nog maar een vorm van legitimatie is en de wet een handig beleidsinstrument. 'Het is een bedrijfsmatig denken waarin het geloof in de eigen kracht het zicht op de wereld vastlegt en het sjabloon van een simpele tegenstelling tussen sterken en zwakken gaat bepalen', schrijft de politiekoloog Paul Kuypers over dit fenomeen. 'Het spraakgebruik in het overheidsbedrijf verraadt zich op dit punt. Het spreekt niet meer over burgers maar over klanten of gebruikers. Die woordverhuizing is meer dan een terminologische kwestie. Zij is de uitdrukking van het feit dat de burgers niet langer de dragers zijn van het 'sociaal contract' waarop de staat berust. De staat is niet meer van hen. Het contract kan niet meer worden veranderd of opgezegd.'

Een deel van de hiervoor genoemde maatregelen moet dan ook vooral in dat licht worden gezien. In plaats van het tegengaan van het - onwettige - langdurige verblijf in politiecellen wordt dit euvel nu gelegaliseerd. Hetzelfde gebeurt met het 'zomaar' fouilleren van voorbijgangers. Voor de paar plaatsen waar zoiets nodig kan zijn - vliegtuigen, voetbalvelden - is zonder veel moeite een speciale regeling te bedenken. Nu wordt een maatregel genomen die geldt van de Amsterdamse wallen tot de Hoofdstraat te Gorredijk. Fouten in dagvaardingen, gemaakt door de overbelaste parketten, zullen in de toekomst niet meer tot nietigheid leiden. Ook hier, de wet wordt veranderd, niet de organisatie. De overheid staat centraal, de burger is onderdaan. Er is nieuw recht bezig te ontstaan, omdat er een nieuwe staat ontstaat.

'Elk modern rechtssysteem loopt

naar mijn mening twee gevaren, die beide leiden tot een definitief verlies aan legitimiteit', schreef de rechts-socioloog C. J. Schuyt enkele jaren geleden. 'Het eerste gevaar betreft de verhouding tussen het normatieve en het feitelijke, tussen het idee en de werkelijkheid van het recht. (...) Als de hersenspinsels van de juridische dogmatiek geen voeten meer in de aardse werkelijkheid hebben wordt het recht alleen nog maar interessant voor een kaste van professionele juristen. (...) Het tweede gevaar is de kans dat alleen de belangen en ervaringen van een bepaalde maatschappelijke groep, met name de groep met de meeste macht in de samenleving, de inhoud van de regels gaan bepalen.'

Ernstig verlies aan gezag is volgens Schuyt de prijs die betaald moet worden als die twee gevaren uit het oog worden verloren. Daarom keren die twee vormen van kritiek in de loop van de geschiedenis ook telkens weer terug, en op een bepaalde manier reageert het rechtssysteem daar ook op. Velen zien zo'n wending als een oplossing, zegt Schuyt, terwijl hij het hooguit ziet als een andere formulering van een probleem.

Het is duidelijk dat we op dit moment met zo'n koerswending te maken hebben. 'Onze oprattingen worden afgedaan als zwerverig, dromerig en utopisch', zegt wetenschapper Constantijn Kelk. 'Mensen die wat dieper nadenken over bepaalde problemen maar onhandig blijken te zijn in de bureaucratie worden als minderwaardig beschouwd. In de euforie van de nieuwe koers wordt weinig meer geluisterd, laat staan gekeken of onderzocht. Het gevolg is een beleid dat steeds meer op beelden is gebaseerd en steeds minder op de werkelijkheid.'

Twee mannen, rustig samen een kaartje leggend in een cel is een beeld. Snel oplopende spanningen, een junk die gek wordt van de ontwenningsverschijnselen, geweld, dat is de werkelijkheid. Honderd-twintig cellen erbij in de Amsterdamse Havenstraat, dan zou de ergste druk van de ketel zijn - dat was het beeld vorig jaar. Een zeldzaam problematische groep gedetineerden, onervaren bewaarders die zeer snel zeer overspannen werden, wantoestanden, twee zelfmoorden

en een oproer waar zelfs de ME aan te pas moest komen, en dat alles binnen een paar maanden tijd - dat is de realiteit. Fouillering 'om de georganiseerde criminaliteit beter te kunnen bestrijden' is een beeld. Junks, demonstranten, punkers, die zullen het voelen, want de georganiseerde criminaliteit houdt zich met heel andere zaken bezig, met gokken en een dope-lijntje. Dat is de werkelijkheid.

Kamerleden en ministers mogen graag in dit soort beelden spreken. Zo ontstaat een schijnwerkelijkheid, een negatieve romantiek, een zwart gekleurde Anton Pieckplaat van de Lange Nieuwe of de Bloedstraat op basis waarvan het criminaliteitsbeleid voor heel Nederland wordt bepaald.

'Simulaties van de werkelijkheid', noemt de Franse filosoof Baudrillard dit soort beelden, beelden die zo fascineren dat ze de realiteit volledig overschaduwen.

Bij weinig zaken zijn zulke 'simulaties' verleidelijker dan bij criminaliteit. Criminaliteit is immers de uitdrukking van alles wat we onveilig vinden, wat onverwacht is, wat anders is, waarvoor we bang zijn. Criminaliteit en strafrecht zijn zodoende vraagstukken geworden die al lang niet meer alleen over onveiligheid gaan, maar net zo sterk over onveiligheidsgevoelens. Of, anders gezegd, over het gebrek aan vertrouwen. Van de burgers in elkaar, en in de overheid die hen heeft losgelaten.

GEERT MAK

Het Capitool toonde aan: politiek snapt niets van criminaliteit

door Dick Bosscher

Natuurlijk! Het is allemaal de schuld van de pers! Die blaast weer alles op: criminaliteit, cellentekort, gevaarlijke criminelen die naar huis worden gestuurd.

CDA-Tweede-Kamerlid mevrouw Laning-Boersema begreep al niet waarom het journaal opeens aandacht besteedde aan haar twee jaar oude oproep om twee gedetineerden in één cel te duwen. En officier van justitie mr. Josephus Jitta toonde zich zondag in het NOS-programma Het Capitool al even verbaasd over de publiciteit die het wegsturen van vijf zware jongens in zijn arrondissement Alkmaar kreeg. Ze vielen allebei snel door de mand: mevrouw Laning blijkt geen alternatief te hebben voor 'twee-in-één-cel' en Josephus Jitta liet merken dat juist dank zij de publiciteit de Kamer wakker wordt geschud en de aandacht weer eens op het tekort aan cellen valt.

De tekort, daar wordt wat aan gedaan. Over twee jaar telt Nederland zo'n 7.400 cellen en dat zou voldoende zijn om in ieder geval het aantal onvissen ten uitvoer te leggen. Ook nu is er wat dat betreft niet zo'n groot probleem. Als het over het cellentekort gaat, betreft het vooral de criminelen die zijn gepakt en in afwachting van hun berechting in voorlopige hechtenis

mensen die 'weer' naar huis zijn gestuurd omdat er geen cellen zijn. Een soort 'bloed aan de paal'-sfeer waarin naar incidenten wordt gekeken. Van den Berg en de tweehonderd gedetineerden in Westlinge weten wat het is om een paar vierkante meter met een ander te delen. In Westlinge zitten de 'zelfmolders', die op afroep zijn verschenen om hun straf (van maximaal zes maanden) uit te zitten. Vier gedetineerden delen één woonkamer, twee badkamers, een toilet en twee slaapkamers met elk twee bedden. De directeur vindt het maar niets, dat verplichte samenwonen. Het gebrek aan privacy geeft zo nu en dan spanningen, zowel bij de bewaarders als bij de gedetineerden. Eén op de vijf gedetineerden blijkt het leven in Westlinge niet aan te kunnen en moet worden overgeplaatst naar een andere inrichting. Praktijkmensen als Van den Berg stellen de vraag waarom het strafrecht als enig zaligmakend middel wordt gehanteerd om de criminaliteit te lijf te gaan.

PvdA-Kamerlid Mein Roethof, voorzitter van de commissie kleine criminaliteit, bedoelde dat ook toen hij zei: 'Pas als iedereen van het besef doordrongen is dat de criminaliteit alleen teruggedrongen kan worden door er met de hele bevolking de schouders onder te zetten, hebben onze aanbevelingen zin. Aan een maatschappij waarin op elke hoek van de straat een politieagent staat,

moeten zitten. Als er voor deze boeven geen plek is, worden ze naar huis gestuurd, op het gevaar af dat ze vluchten, getuigen beïnvloeden of bewijsmateriaal achterover drukken.'

De criminaliteit is de laatste jaren niet gestegen, dus minister Korthals Altes zou best eens gelijk kunnen hebben als hij zegt dat de rechtsorde in 1990 zo'n beetje hersteld is. Tot die tijd moeten we dus maar afwachten, zegt de realist. Maar anderen roepen harder. Er borrelen ideeën op als het verlengen van het verblijf in politiecellen - die voor langere detenties volstrekt ongeschikt zijn - en het door deskundigen verworpen 'twee-in-één-cel'. De directeur van de half open inrichting Westlinge in Heerhugowaard, J. van den Berg, noemt het 'een soort volkswaarde, de roep om zware straffen, de fascistische reacties op criminaliteit'. 'Gevoed door de frustraties van rechterlijke macht, politie, openbaar ministerie, door de voortdurende berichten over

heeft niemand behoefte.'

Weer anderen, zoals de Amsterdamse rechter en PvdA-gemeenteraads-lid Cnoop Koopmans, zeggen dat er keuzen gemaakt moeten worden in wat de samenleving strafbaar wil stellen. Het gros van de criminaliteit hangt samen met gebruik van of handel in verdovende middelen, in vaktermen de drugs related crime. Geef de hard drugs vrij en de rechter kan zich weer met het echte werk bezig houden, zegt hij in navolging van diverse criminologen.

Critici als Josephus Jitta zeggen dat die aanpak ertoe leidt dat Nederland wordt overstroomd door verslaafde buitenlanders. Een nog onbewezen stelling. Bovendien zou zulk drugstoerisme nog niet tot meer criminaliteit hoeven te leiden. Maar de mooiste conclusie trok mevrouw Laning zondag in Het Capitool. Vrijlaten van drugs betekent dat het aantal ontvoeringen toeneemt, zei ze ferm. De criminoloog Jac. van Wieringh zei het al: de politiek snapt niets van criminaliteit.

D66: Opsporing verzocht werkt criminaliteit in de hand NRC

DEN HAAG, 20 jan. — Het tv-programma Opsporing verzocht, dat opsporing van misdadigers dient te bevorderen, heeft als negatieve effecten dat het de angst voor criminaliteit onder de burgers vergroot en bij sommigen het plagen van misdrijven in de hand werkt, hetzij doordat het daartoe prikkelt, hetzij doordat het aandacht vestigt op mogelijkheden tot het plagen daarvan.

Die opmerking plaatst Senator Glastra van Loon (D66) in het

voorlopig verslag over de begroting van justitie van de vaste commissie voor justitie in de Eerste Kamer. Glastra van Loon wil die negatieve effecten van het programma tegengaan door aan medewerking van politie en justitie aan de uitzending voorwaarden te stellen.

Zo kan bijvoorbeeld worden geëist dat beschrijving van de manier en methode van het plagen van misdrijven achterwege blijft, zo oppert Glastra van Loon. Hij wil weten wat minister Korthals Altes van justitie hiervan vindt.

In de zaak-Heijn stond een aflevering van het Avro-programma in het teken van de ontvoering van G.J. Heijn. Mede naar aanleiding van deze uitzending kwamen bij de politie ongeveer 10.000 tips binnen.

Tussen zelfhandhaving en emancipatie

FLIKKERS

BERT VAN STEENDEREN

homoseksuele jongens op school

Het feit dat deze jongens bij dit artikel zijn gefotografeerd, impliceert niet dat zij homoseksueel zijn.

1 Vernieuwing Tijdschrift voor Onderwijs en Opvoeding, Jaargang 47, nr 1, januari 1988

In 1968 stond driekwart van de Nederlandse bevolking afwijzend tegenover homoseksualiteit. In 1981 is dat percentage gedaald tot ruim twintig. Het is de verdienste van de homo-emancipatiebeweging dat de figuur van de 'zielige homofiel' heeft plaatsgemaakt voor de openlijke, zelfbewuste 'flikker'. Meer dan ooit is homoseksualiteit maatschappelijk zichtbaar, zonder dat overigens getornd is aan heteroseksualiteit als maatschappelijke norm. Men is tolerant, maar op afstand.

Wat betekenen die maatschappelijke veranderingen voor homoseksuele jongeren? In de onlangs verschenen studie 'Homo worden, homo zijn' probeert Bert van Steenderen deze vraag te beantwoorden aan de hand van interviews met homoseksuele jongens. Uit zijn en ook uit an-

der onderzoek' blijkt dat bij de meeste jongens het proces van zich als homoseksueel identificeren en de eerste pogingen daar vorm aan te geven, plaatsvinden op een leeftijd dat ze nog op school zitten.

De rol die de school speelt in dat proces is geen erg bemoedigende voor de jongens. Als homoseksualiteit al ter sprake komt, dan is het als maatschappelijk probleem, als afwijking, of als onderwerp van stereotyperende en stigmatiserende grappen. Terwijl de school bij het doorbreken van de vanzelfsprekendheid van heteroseksualiteit een belangrijke rol zou kunnen en moeten spelen.

titeit verwerven en vormgeven is een geleidelijk proces waarin fasen onderscheiden kunnen worden met daarbij behorende problemen, keuzemomenten en oplossingsstrategieën. Wat niet betekent dat elke homojongen (al) deze fasen noodzakelijkerwijs doorloopt.

Homoseksualiteit kan zich op verschillende manieren aandienen. In de vorm van seksuele contacten, die in het begin van de puberteit meestal nog niet als afwijkend worden ervaren. In de vorm van gevoelens van aantrekking tot, bewondering voor, geboeid zijn door seksegenoten. Deze emoties leiden bij veel jongens, nog voordat ze het begrip 'homoseksualiteit' hebben leren kennen, tot een gevoel van 'anders-zijn'. Hun leeftijdgenoten houden zich steeds meer bezig met de andere sekse, waardoor ze zich in toenemende mate realiseren dat hun eigen verlangens niet in het geijkte jongens-meisje patroon passen. Via media of doordat er in hun omgeving over gepraat wordt raken ze bekend met de maatschappelijk beladen termen 'homoseksualiteit/homoseksueel'. Geleidelijk leggen ze dan een verband tussen wat ze zelf beleven en dat sociale etiket. In mijn onderzoek gebeurt dat gemiddeld rond het dertiende jaar.

Het is opvallend dat jongeren nu vroeger het begrip homoseksualiteit met zichzelf in verband brengen dan tien jaar geleden. Het is aannemelijk dat dit een gevolg is van grotere maatschappelijke bekendheid met en zichtbaarheid van homoseksualiteit.

Als jongens de homoseksuele betekenis onderkennen van wat ze doen en voelen, reageren ze zeer verschillend. Sommige jongens noemen zichzelf dan direct homoseksueel, ze twijfelen niet meer over hun seksuele identiteit. De meeste jongens echter maken een periode door waarin ze ambivalent staan tegenover hun homoseksuele gevoelens. Enerzijds realiseren ze zich steeds meer hun verlangens naar jongens

en de maatschappelijke betekenis daarvan. Anderzijds proberen ze hun gevoelens te verdringen, te ontkennen en/of de homoseksuele betekenis ervan te neutraliseren door ze als 'tijdelijk', als 'typisch' voor hun puberteit te beschouwen. Kenmerkend voor deze periode is een cognitief zelfonderzoek. Hun ervaringen, gevoelens en fantasieën ten opzichte van beide seksen worden onderzocht en met elkaar vergeleken. In mijn onderzoek waren de jongens 1 tot 5 jaar daarmee bezig.

'Ik was er met mezelf mee bezig. Voel ik me nou wel of niet aangetrokken tot meisjes en dan denken: "Ik wou dat ik me tot meisjes aangetrokken voelde want dan ben ik geen homo". Ik was tweeslachtig, bij ieder meisje dat je aardig vond jezelf aanpraten dat je verliefd was, maar ik zag wel in dat ik daar dan mee bezig was. Het was zo'n sluimerend proces.'

De achtergrond van deze ambivalentie wordt gevormd door twee kanten van de

zelfde medaille. Aan de ene kant de angst voor verlies van het 'heteroseksuele perspectief', dat men in de loop van de opvoeding als vanzelfsprekend ideaal heeft leren koesteren. Aan de andere kant de negatieve stereotypen die hun omgeving hen over homoseksualiteit voorhoudt en het gemis aan concrete en positieve voorbeelden van mogelijke homoseksuele leefvormen. Maar vroeger of later maken ook deze jongens de keuze hun verlangens serieus te nemen. Een keuze die zich, gezien het dwingende karakter van de strikte scheiding in onze cultuur tussen homo- en heteroseksualiteit, slechts kan uitdrukken in het aannemen van een homoseksuele identiteit. Hierbij kan het in contact komen met andere homo's een rol spelen. In de meeste gevallen echter komt de zelfbenoeming tot stand in een sociaal isolement. In mijn onderzoek gebeurde dit rond het vijftiende jaar. Het is voor vrijwel alle jongens een sprong in het duister. Ze hebben voor zichzelf de zekerheid verworven dat ze homo zijn, zonder dat dat samengaat met enig duidelijk beeld van mogelijke homoseksuele leefvormen en subculturen.

Coming out

In het algemeen praten jongeren pas over hun homoseksuele gevoelens nadat ze zichzelf als homoseksueel geïdentificeerd hebben. Tussen de eerste vermoedens in homoseksuele richting en naar anderen uitkomen voor hun homoseksualiteit ('coming out') zat gemiddeld 3,5 jaar; tussen zelfbenoeming en 'coming out' verstreek gemiddeld ongeveer 1,5 jaar. Angst voor afwijzing is hiervoor de belangrijkste reden.

De voornaamste motieven voor de 'coming out' zijn de behoefte aan erkenning van

hun persoonlijke keuze en behoefte aan steun bij vormgeving en hun gevoelens. De reacties van anderen, met name van heteroseksuelen, zijn belangrijk om een meer positief zelfbeeld te ontwikkelen. De tolerantie of acceptatie van ouders, vriend(inn)en en klasgenoten kan dan het begin vormen van een individueel emancipatieproces waarin men steeds minder afhankelijk wordt van die tolerantie of acceptatie

In het verdere verloop van dit proces speelt de kennismaking met een of andere vorm van een homosubcultuur een cruciale rol. Deze biedt jongeren herkenning, emotionele steun, de ruimte en mogelijkheden met seksualiteit en relaties te experimenteren. Ze leren er om te gaan met discriminerende situaties. De meeste jongeren ontmoeten in de subcultuur voor het eerst homoseksuele leeftijdgenoten. Het contact met andere homoseksuelen maakt hen zelfbewuster en minder hang om vanwege hun homo-zijn afgewezen en buitengesloten te worden. Veel jongens gaan zich bedienen van het meer strijdbare begrip 'flikker'.

Het leren betekenis en vorm geven aan seksuele gevoelens vindt op school hoofdzakelijk plaats in omgang met leeftijdgenoten. Door de informatie die ze elkaar geven en de voorbeelden die ze voor elkaar zijn, leren ze omgaan met seksuele gevoelens, contacten en relaties. Zo vindt er tevens een onderlinge disciplinerende plaats, men dicteert elkaar regels en normen over aanvaardbaar en niet-aanvaardbaar gedrag voor jongens. Heteroseksualiteit en 'mannelijkheid', door adolescenten veelal beschouwd als synoniemen, staan daarbij centraal.

Voor jongens met homoseksuele gevoelens vormen leeftijdgenoten op school dan ook een overwegend negatieve referentie-

groep. Op school worden ze vrijwel uitsluitend geconfronteerd met negatieve stereotypen over homoseksualiteit en homoseksuelen. Het blijkt dat homoseksualiteit onder adolescenten allesbehalve doodgezwegen wordt. Het is het regelmatig terugkerend onderwerp van denigrerende opmerkingen, grapjes, anekdotes, scheldwoorden. De nog wankelende status van 'heteroseksuele jongen' kan op deze wijze onderling bevestigd worden. Daarbij worden twee hoedschappen overgebracht: homoseksualiteit als seksueel gedrag is moreel verwerpelijk (het is 'vies' en 'smerig') en een homoseksuele identiteit wordt gekoppeld aan vrouwelijk rolgedrag (homo's zijn 'verwijfd' en 'nichterig').

'Je had gewoon dat stereotypie dat veel mensen hebben, van die verwijde jongens met dat oorbelletje. Zo wordt dat op school ook gezegd en dat nam je dan voor waar aan. De leerlingen om je heen vonden het allemaal raar en smerig.'

Op deze wijze wordt voortdurend de maatschappelijke categorisering in homo-hetero bevestigd en gereproduceerd. Tevens wordt het voor jongens moeilijk hun homoseksuele gevoelens met iets anders te associëren dan met sociale afwijzing. Veel jongens beginnen uit angst daarvoor zich zorgen te maken hoe ze zich aan anderen presenteren. Men kan zichzelf gaan controleren op gedrag dat als 'vrouwelijk' en daarmee als 'homoseksueel' geduid zou kunnen worden. Of uit angst voor 'ontmaskering' kan men de toelichting nemen tot heteroseksueel gedrag. Maar ook al proberen ze zich aan te passen aan de normen die onder hun leeftijdgenoten heersen, de meeste jongens worden belemd in een onbekommerde sociale omgang met leeftijdgenoten. Ze worden al te zeer beziggehouden door de gedachte dat hun gedrag door anderen mogelijk als homoseksueel wordt geïnterpreteerd.

'Ik dacht dat anderen wel iets zouden kunnen vermoeden, bijvoorbeeld als ik een arm vriendschappelijk om een jongen heen sloeg dan kwam direct bij mij op: "Hé wacht, ik ga te ver". Terwijl die andere jongens het ook gewoon bij elkaar deden had ik gelijk het idee, dat valt aan mij te merken.'

'Dat bestaat ook nog'

Homoseksuele jongens (in spé) ondervinden in hun schoolsituatie weinig steun. Behalve als object van stigmatiserende opmerkingen komt homoseksualiteit in school vrijwel niet ter sprake. Als in seksuele voorlichting homoseksualiteit genoemd wordt is dat veelal in de trant van: 'dat bestaat ook nog en komt bij zoveel procent van de bevolking voor', of het wordt als 'maatschappelijk probleem' aan de orde gesteld. Gezien de reacties die opgeroepen worden voor veel jongens een weinig bemoedigende ervaring.

'Er is bij maatschappijleer wel eens over gepraat. Dat was heel vervelend. De mensen in

VERVOLG VERNIUWING

mijn klas vonden het vies en smerig. Ik had bij mezelf toen al vermoedens. Ik werd dan rood en verlegen, ik was bang dat ze het zouden merken.'

Leerkrachten zullen zich bij hun pogingen om homoseksualiteit aan de orde te stellen dan ook terdege rekenschap moeten geven van de negatieve reacties die daardoor uitgelokt kunnen worden.

Openlijk homoseksuele leerkrachten die voor (potentiele) homojongeren wellicht een bron van steun zouden kunnen betekenen waren afwezig op de scholen van de geïnterviewde jongens. De jongens die op school voor hun homoseksualiteit durven uitkomen blijven een eenling. Slechts een enkele jongen leert homoseksuele leerlingen kennen op zijn school.

De meeste jongens komen op school voor hun homo-zijn uit door selectief eerst diegenen in te lichten waarvan ze een positieve reactie verwachten. Hoewel deze bekentissen de wens zijn van de jongeren zelf, zijn ze tevens het produkt van sociale controle onder adolescenten. In die zin kan het uitkomen soms uitgelokt of zelfs afgedwongen worden. Naast of in plaats van verbale betekenissen kunnen ook via kleding en gedrag (bewust) signalen gegeven worden waaruit iemands homoseksualiteit afgeleid kan worden. De bestaande beeldvorming over het veronderstelde vrouwelijke rolgedrag van homo's kan dan ten eigen bate gebruikt worden om er anderen iets mee duidelijk te maken over jezelf. Maar zeker als

de jongens nog geen contact hebben met een homosubcultuur zijn ze heel huiverig om voor ieder zichtbare signaal te gebruiken. Ze willen zich dan juist als zo 'normaal' mogelijke jongens presenteren, zich daarmee verzetend tegen het negatieve beeld van hun leeftijdgenoten over 'verwijfde' homo's.

Het is opvallend dat de jongens relatief weinig negatieve reacties van leeftijdgenoten rapporteren die direct naar hen gericht zijn. Tegelijkertijd plaatsen zij hierbij echter kanttekeningen. De getoonde tolerantie is in hun ogen niet meer dan een norm, die als façade dienst doet waarachter vooroordelen en afkeer nog welig tieren.

'Op school wordt er als eerste reactie positief gereageerd. Maar ik weet dat er grapjes over gemaakt worden, gegiebel meestal over nichterig gedrag. Niet waar ik bij ben, dat durven ze niet. Ze proberen het onderwerp te ontwijken.'

De veranderde maatschappelijke houding laat zijn sporen na in de manieren waartop er nu op school gereageerd wordt op homoseksuele leerlingen. Al te openlijke uitingen van discriminatie zijn vervangen door enkele 'typen' van reacties. Ofwel men gaat homojongens zoveel mogelijk uit de weg, ofwel het onderwerp homoseksualiteit wordt angstvallig vermeden. Of homojongens worden daarentegen voortdurend in het hokje 'homo' geplaatst en als zodanig (meer of minder) welwillend benaderd, deze op het eerste gezicht 'positieve' reacties

accentueren de scheidslijn homo-hetero des te sterker.

'Toen mijn vrienden wisten dat ik homo was, was het allemaal zo van: "Ha daar hebben we een homo, wat leuk". Maar dat vond ik juist niet leuk.'

Deze reacties worden door de betrokken jongens vervelender gevonden naarmate hun homoseksualiteit voor hen zelf steeds vanzelfsprekender wordt.

'Ik ben een homo maar daar denk ik niet eens meer bij na. Ik ben meer voor anderen een homo dan voor mezelf.'

Veel reacties van leeftijdgenoten kenmerken zich door een normaliserende ondertoon. Dat wil zeggen dat anderen grenzen aangeven waarbinnen homoseksualiteit getolereerd wordt, bijvoorbeeld door op te merken dat de betrokken jongens of homo's in het algemeen, zich niet 'opvallend' (voor hetero's gelijk aan 'nichterig') behoren te gedragen. Deze reacties sluiten in het begin van de 'coming out' vaak aan bij de eigen wens van homojongens om zich zo 'gewoon' mogelijk te gedragen. Ook in de veelgehoorde reactie 'wat maakt het uit?' kan zo'n ondertoon doorklinken. Vaak wordt hiermee de impliciete boodschap overgedragen dat homoseksualiteit getolereerd wordt mits men zich houdt aan de regels en normen die in het algemeen voor heteroseksuele relaties gelden. Homoseksuele jongens zijn zich soms maar al te goed bewust van deze boodschap.

'Ik ben soms bang dat ze schrikken van de dingen die ze niet kennen. Je moet er altijd zo genuanceerd over praten. Bijvoorbeeld als ik zou vertellen dat homo's in een park rotzooien, dat vertel ik liever niet.'

De 'coming out' van homoseksuele jongens heeft in eerste instantie de betekenis van een 'vraag' om acceptatie. Onder invloed van het contact met een homosubcultuur verandert bij veel jongens hun 'coming out' geleidelijk van karakter. Ze gaan steeds meer zelf bepalen hoe en wanneer ze zich willen manifesteren. Er wordt getornd aan de door anderen gedefinieerde grenzen die de speelruimte bepalen waarbinnen men homo 'mag' zijn. Op school komt dit tot uitdrukking bijvoorbeeld in het houden van een spreekbeurt over homoseksualiteit, op een schoolfeest openlijk met een jongen flirten of dansen, het dragen van buttons en het gebruik van 'nichterigheid' als stijlmiddel om op bepaalde momenten heteroseksuele leeftijdgenoten en hun ideeën over homo's op de hak te nemen. Het is een strategie waarin 'zelfhandhaving' en 'emancipatie' samen komen.

'Als ter sprake komt hoe homo's zijn, dan ga ik wel eens nichterig doen om me een beetje uit te sloven, zo van: "Pas maar op hoor, zo ben ik ook". Meer een soort spel dat ik met ze speel.'

Voor de meeste jongens geldt echter dat ze zich pas van deze strategieën durven te bedienen als ze hun middelbare-schoolperiode al achter de rug hebben.

'Gewoon hetzelfde'

Het voorgaande maakt duidelijk dat de rol van de school in de ontwikkeling die homojongens doormaken een weinig bemoedigende is. Gezien het gegeven dat adolescenten op steeds jongere leeftijd aan de mogelijkheid van homoseksualiteit gaan denken en ervan uitgaande dat minimaal zo'n 5 à 10% van de schoolpopulatie bestaat uit jongeren met homoseksuele gevoelens, hebben scholen in dezen een verantwoordelijkheid.¹ Voor een aantal gemeenten is dit reden om homo-onderwijsbeleid te formuleren.² Scholen zouden zichzelf een aantal vragen moeten stellen. In hoeverre en hoe wordt er in lessen aandacht besteed aan homoseksualiteit: wordt het doodgezwegen en daarmee impliciet als abnormaal gedefinieerd; komt het enkel ter sprake als 'maatschappelijk probleem', of als een op zichzelf positieve seksuele keuzemogelijkheid en worden daarbij ook normen ten aanzien van sekse-rollen kritisch onder de loep genomen?³ Hoe wordt er op school gereageerd op openlijk homoseksuele leraren? Wordt er stelling genomen tegen uitingen van homodiscriminatie?

Er wordt vaak gewezen op de mogelijke identificatiefunctie van homoseksuele leerkrachten voor homojongeren. Het is echter maar de vraag of homojongeren zich met volwassen homoseksuelen (willen) identificeren.⁴ Zo blijkt uit mijn onderzoek dat vanwege het leeftijdsverschil volwassen homo's voor jongens slechts in beperkte mate zo'n functie vervullen. Primair zoeken ze identificatiefiguren onder homoseksuele leeftijdgenoten. Dat neemt niet weg dat openlijk homoseksuele leraren minimaal aan (potentiele) homojongeren de sociale 'levensvatbaarheid' van een homoseksuele leefstijl kunnen tonen en hen daardoor tevens de mogelijkheid bieden om hun vaak vertekende ideeën over homoseksuelen te toetsen aan concrete personen. Voor homojongeren die op school voor hun homoseksualiteit uitkomen zouden ze tevens een bron van informatie en steun kunnen zijn. Het blijkt dat slechts weinig jongeren met leerkrachten over hun homo-zijn durven willen praten. De enkeling die dat wel heeft gedaan meldt daarover weinig positiefs: de leraren weten niet goed hoe te reageren en nemen vaak hun toevlucht tot dooddoeners als 'iedereen is toch eigenlijk een beetje homoseksueel'. Als leerkrachten homoseksuele jongeren tot steun willen zijn dan is het zaak al te gemakkelijke 'geruststellingen' in de trant van 'het is toch gewoon hetzelfde' te vermijden. Deze zogenaamde neutrale houding negeert de actuele belevingswereld van homojongeren waarin ze er voortdurend met de neus op gedrukt worden dat het wel uitmaakt of je homo of hetero bent. Het is die belevingswereld die uitgangspunt van gesprek zal moeten vormen.

Dit veronderstelt dat leerkrachten een positieve houding hebben tegenover homo-

seksualiteit, zich enigszins bewust zijn van eigen seksuele normen en waarden en over enige kennis en informatie beschikken met betrekking tot homoseksualiteit. Wat dit laatste betreft is het van belang dat jongeren op school ook op een meer terloopse wijze geconfronteerd worden met informatie over homoseksualiteit. Zo zouden er in bibliotheek/documentatieboek, boeken, folders, tijdschriften aanwezig moeten zijn; er zouden affiches opgehangen kunnen worden over activiteiten van de dichtstbijzijnde coc-afdeling. Het blijkt immers dat voorafgaande aan homoseksuele zelfidentificatie veelal een 'passieve' vorm van informatieverwerving overheerst bij jongeren. Informatie over homoseksualiteit bereikt hen slechts doordat ze er in hun dagelijks leven toevallig mee geconfronteerd worden.

De school is een omgeving waar voortdurend seksuele betekenissen en identiteiten 'geproduceerd' worden, zowel door wat gezegd als door wat verzwegen wordt. Homoseksualiteit wordt als negatieve identiteit gepresenteerd tegenover heteroseksualiteit als vanzelfsprekende norm. Het doorbreken van deze vanzelfsprekendheid en homoseksualiteit als legitieme optie naar voren brengen is een eerste en noodzakelijke stap naar een meer homo-vriendelijke school. Het relativiseren van de bestaande seksuele categorieën waardoor jongeren, en zij niet alleen, een diversiteit aan seksuele en relationele mogelijkheden zouden kunnen realiseren zonder zich op voorhand te moeten vastbijten in het keurslijf van het homo-hetero onderscheid zou een volgende stap moeten zijn.

1. Steenderen, B. van. *Homo worden homo zijn. Een onderzoek naar de vormgeving van een homoseksuele identiteit bij jongens*. Utrecht (Publikatiereeks Homostudies) 1987. Verspreiding: Homologic Distributie, Voetboogstraat 7505, 1012 XX Amsterdam.

Er zijn veertien jongens geïnterviewd in de leeftijd van 17 tot 20 jaar. Als onderzoeksmethode is gebruik gemaakt van gestructureerde diepte-interviews. Het onderzoek was kwalitatief en exploratief. Dat wil zeggen dat het niet ging om het toetsen van hypothesen, maar om het verkrijgen van inzicht in de ontwikkelingen in de leef- en belevingswereld van homoseksuele jongens en de factoren die daarop van invloed zijn.

2. Sanders, G. *Het gewone en het bijzondere van de homoseksuele lersituatie*. Deventer: 1977.

Deenen, A. *Homoseksuele identiteit in ontwikkeling*. doctoraalstudie Nijmegen 1986 (ongepubliceerd).

3. Zie ook Robben, Ans. Het doorbreken van de heteronorm is een zaak van iedereen, in: *Vernieuwing* 37, 46, nr. 1 (jan. 1987), p. 16-20.

4. Zie Naerssen, L. van. *Homoseksualiteit, gewaardheid, identiteit of rol*, in: *Homojaarboek* 3, Amsterdam 1985. Zie ook Van Steenderen (zie noot 1) p. 9-22.

5. Zie Deenen (noot 2).

6. Zie Veer, G. van der. *Wie helpt de homoseksuele leerlingen?*, in: *Jeugd en Samenleving* 11, 12, 831-844.

7. Zo heeft de gemeente Amsterdam een homo-onderwijsbeleid getformeerd waaraan de voorkeur voor openlijk homoseksuele leerkrachten de speerpunt vormt.

8. Zie Bracken, D. & J. de Bree & D. de Veer. *Zes wenen alles af*, een oriëntatieboek over seksuele vorming voor het voortgezet onderwijs, Amsterdam 1984.

9. Dankmeyer, P. De homocraat op school, in: *Homologie*, 6, p. 18-20.

Voorlichting over seks nog steeds gebrekkig

UTRECHT — Docenten, leerlingbegeleiders en leerlingen uit het voortgezet onderwijs in de stad Utrecht kunnen op zaterdag 6 februari kennismaken met het onderwijsproject 'Samen Leven', over relaties en seksualiteit. Bij dit project staan het voorkomen van seksueel geweld, homo-emancipatie, roldeurbreking en seksuele vorming voorop.

Doel van het project 'Samen Leven' is om leerlingen in staat te stellen de aangegeven, spannende en veelvormige kanten van seksualiteit te leren kennen.

Er blijken nog heel wat scholen te zijn die weinig of geen aandacht aan seksuele vorming schenken. En als ze dat wel doen gebeurt het vaak via gastsprekers. Volgens de organisaties die zich in Utrecht bezighouden met seksuele voorlichting en vor-

ming is het onderwijs nog sterk rolbevestigend. Homoseksualiteit krijgt nauwelijks aandacht.

Voor het Utrechtse voortgezet onderwijs is daarom een lespakket gemaakt waarin dit soort onderwerpen aan de orde worden gesteld. Bovendien komen er cursussen voor leerkrachten en een theaterstuk over relaties en seksualiteit.

Tijdens de openingsdag op 6 februari kunnen belangstellenden meedoen aan themagroepen rond de projectonderwerpen. Er is dan ook een speciale werkgroep voor leerlingen. Die is vooral bedoeld voor leerlingen die op school actief zijn in bijvoorbeeld schoolkrantredacties of leerlingenraden. Wie belangstelling heeft kan zich vandaag of morgen nog aanmelden bij GVO-Utrecht, Wittevrouwensingel 74 in Utrecht.

Foto Erwin Olaf

UN 26
(Overnagler)

Growing Up Without Shame

Social Nudity: Its Effect on Children

Auteurs: Dennis Craig Smith en
Dr William Sparks

Toen David vijf jaar oud was en zijn ouders van elkaar scheidden kreeg zijn vader de voogdij over hem toegewezen en wel omdat het praktiserend nudist-zijn van zijn moeder een immorele invloed op haar zoon zou hebben. In het belang van zijn eigen welzijn werd hij van de moeder weggehaald. David woonde in die tijd in een nudistcamp, een nudistenkamp, zoals de Amerikanen naturistenterreinen nog altijd noemen, in de buurt van San Diego. Als gevolg van de rechterlijke uitspraak verhuisde hij naar zijn vader die als arts bij de marine werkte. Zijn vader was zelf ook nudist geweest, tot aan de echtscheiding, maar hij had deze praktijk verloochend voordat hun echtscheidingszaak voorkwam. De rechter was onder de indruk van de bekering van de vader en besliste vervolgens in zijn voordeel.

Zomaar een fragment uit een van de vele interviews, die in Growing Up Without Shame zijn weergegeven. Echter niet toevallig gekozen. Met dit boek hebben de schrijvers namelijk de aanval willen openen tegen de vele vooroordelen die er in de (Amerikaanse) samenleving over naturisme bestaan en die de achtergrond vormen voor evenzovele negatieve reacties op het naturisme, zoals bijvoorbeeld in bovenstaande gerechtelijke uitspraak. Met name de veronderstelde ontwrichtende gevolgen van de confrontatie met het "sociale naakt" op de ontwikkeling van de onbesmette kinderziel baart de Amerikanen vaak grote zorgen. En hij wordt in die bezorgdheid gesterkt door de theorieën van beroemde pedagogen en kinderpsychiaters, zoals dr. Spock. Deze studie van Craig Smith en Sparks gaat over de effecten die het opgroeien in een naturistisch milieu heeft op het welzijn van kinderen en op hun verdere ontwikkeling tot volwassenen. De schrijvers hebben daartoe 66 interviews gehouden met mensen die als naturistenkind zijn opgegroeid. De pretenties die zij met deze studie hebben gehad zijn bepaald niet gering. "In de loop van deze studie", zo kondigen zij aan het begin aan, "zullen we de volgende problemen behandelen: incest, het Oedipus-komplex, kastratie-angst, ouderlijke verleiding, vreselijke schuldgevoelens en frustraties, overstimulatie, seksuele geboesdaerdheid, mislukking op school, penisnijdt, seksuele promiscuïteit in de adolescentie, seksuele afwijkingen..." en nog zo wat ellende, welke allemaal het gevolg heet te zijn van een te overvloedig zien van naakt in de vroege kinderjaren. Door middel van deze wetenschappelijke studie hopen de schrijvers deze misvattingen weg te nemen.

Growing Up Without Shame
by Dennis Craig Smith with Dr. William Sparks
ELYSIUM Growth Press
Los Angeles, USA, 1986
222 pag., geïll.
bibliografie
softcover ISBN nr. 1-55569-001-0 \$ 16.95
hardcover ISBN nr. 1-55569-000-2 \$ 21.95
import in Nederland: Academic Authors, Amsterdam

ook verkrijgbaar bij B. Bloothoek Zan & Leven; zie schermen

FOTO: ED LANGE

Helaas, deze prijzenswaardige doelstelling wordt met dit boek echt niet waargemaakt en dat is jammer. Dat wil niet zeggen dat "Growing up..." geen interessante lectuur zou zijn, verre van dat. Het bevat boeiende beschrijvingen van ontwikkelingen in het Amerikaanse naturisme, de maatschappelijke reacties daarop en de conflicten die dit oproept, de interviews zijn geheel illustratief en geven een goed beeld van de manier waarop men in naturistische gezinnen met elkaar omgaat en de vele foto's laten goed zien dat naakt niet meteen pornografie hoeft te betekenen. Maar het is geen wetenschappelijke weergave van de vele gebruikelijke, vaak sterk emotioneel geladen bezwaren tegen het naturisme. Er is namelijk iets vreemds aan de hand met dit boek.

Het wordt met veel bombarie aangekondigd als een wetenschappelijke studie, terwijl de resultaten van het eigenlijke onderzoek zijn weggemoffeld in een 18 pagina's tellende Appendix aan het eind van het boek. Waarom dat? zo heb ik me afgevraagd. En ik denk dat er drie antwoorden zijn. Het eerste is dat het boek een bewerkte, aangevulde en met Sparks' onderzoeksresultaten uitgebreide heruitgave is van het in 1981 door Craig Smith geschreven boek "The naked child". Het tweede is dat een echte wetenschappelijke studie waarschijnlijk als te droog zal zijn gezien om een breed lezerspubliek te kunnen aanspreken. Daar kan ik me in inleven.

Ik vermoed echter dat het derde antwoord nog wel eens belangrijker kan zijn en dat is dat de resultaten van de studie in hun praktische uitwerking ongunstige effecten zouden kunnen hebben. Voor de oppervlakkige lezer kunnen die namelijk een bevestiging betekenen van het meest essentiële argument tegen naturisme, namelijk het argument dat naturisme aanleiding geeft tot ongewenste seksuele activiteiten van kinderen. Eén van de uitkomsten van de studie is bijvoorbeeld dat ruim 38% van de on-

FOTO: LEIF HEILBERG

dervraagde naturistenkinderen (nu inmiddels volwassenen) in hun kindertijd seksuele spelletjes heeft gespeeld met broertjes of zusjes, terwijl dat bij niet-naturisten maar bij 4% zo is. En 15% heeft zelfs ooit seksueel contact met een familielid gehad. De auteurs vergoelijken dit — voor het grootste deel overigens terecht — met het argument dat dergelijke ervaringen door niet-naturisten in onderzoek veel vaker verzwegen worden dan door naturisten omdat de laatsten een veel opener en eerlijker houding ten aanzien van seksualiteit hebben ontwikkeld. Dat moge in grote lijnen wel juist zijn, maar zo zal het brede publiek dat zeker niet willen interpreteren. Dat laat de kleine lettertjes voor wat ze zijn en gaat met een dergelijk onderzoeksresultaat op de loop. Ook wanneer ze vervolgens lezen dat juist die 15% geen spijt heeft van hun jeugdervaringen, daar ook niet onder lijdt en nog steeds actief naturist is.

Het probleem is dat de discussie over seksueel misbruik van kinderen in de USA dermate oververhit is dat zij helemaal geen nuances meer toelaat en dat kan zeer in het nadeel van het naturisme uitwerken. Dat doet het ook in de praktijk. En niet alleen in de USA, maar sinds kort ook bij ons, getuige bijvoorbeeld de volstrekt buiten proportie opgeblazen affaire van het kinderporno-schandaal in Oude Pekela, waar bij nader inzien weinig of misschien wel helemaal niets aan de hand bleek te zijn. (Deze studie van Craig Smith en Sparks bevat overigens een beschrijving van een vrijwel vergelijkbaar geval in de USA.) Ook bij ons begint er een soort irrationele overgevoelighed te groeien voor alles wat misschien wel eens iets te maken zou kunnen hebben met seksueel contact met kinderen. In dit verband met name is deze studie toch interessante leerstof, al was het maar als een voorbeeld van de onnavolgbare dwaalwegen van de massahysterie.

Evert Ketting

vers, die omdoordachte reacties oproepen en die juist niet aan het verantwoordelijkheidsbesef van mensen bijdragen. Het voorkomt incest niet, het maakt het eerder erger, omdat dit soort reacties dit misdrijf verder terugdrücken in een hermetisch gesloten bastion van pathologische gezinsverhoudingen. Vandaar mijn reserves t.a.v. uit de hand lopende paniekreacties.

Het naturisme blijkt in de praktijk bijzonder kwetsbaar voor incest-heksejachten. Het bekende spreekwoord "waar rook is moet vuur zijn" is hier in het bijzonder van toepassing: "waar bloot is (van volwassenen en kinderen samen) moet incest zijn", zo wordt al snel gekonkludeerd. Om die reden is het een taak voor naturisten om vooral het hoofd koel te houden en zich niet te gauw te laten meeslepen in door combinaties van angst en sensaatierecht aangewoongelde processen van massahysterie. Er is ook geen enkele reden om dat te doen, want incest en naturisme vormen zo ongeveer elkaars tegendeel. Het een vindt plaats in de verborgen geslotenheid van de afgegrensde slaapkamer en het ander in voor iedereen zichtbare openheid. Zo lang dat duidelijk is en blijft is er ook geen reden om in paniek te raken en je onmiddellijk schuldig te voelen als je eens lekker met je kind knuffelt. Want dat laatste is nu precies de enge kant van een extreme overgevoelighed voor incest. We moeten er in de relatie met onze kinderen niet spastisch van worden. (Evert Ketting)

Opgroeien in het naturisme

Geachte redactie,
Hierbij wil ik mijn verontusting uitspreken over het artikel van Evert Ketting in Naturisme 87/3. Mijnheer Ketting vergoelijkt daarin incest en meent dat Oude Pekela een opgeblazen affaire is en besluit met de onnavolgbare dwaalwegen van de massahysterie. Daarbij schrijft hij ook nog eens een keer, dat dit soort berichten zo schadelijk voor het image van het naturisme is. Dit heeft mij geschokt, juist nu er meer bekend

wordt over de gevolgen van incest, in welke vorm dat ook, o.a. dat kinderen gestoord worden in hun emotionele ontwikkeling. Alleen met speciale psychotherapie hebben kinderen en volwassenen een mogelijkheid om te helen. Mijn verzoek aan u: wilt u geen artikelen plaatsen waarvan kinderen de dupe zijn/worden en die de daders van incest een eksklusus geven voor hun misdadige neigingen. Graag willen wij en onze kinderen veilig zijn. Als u deze brief eventueel wilt plaatsen in Naturisme, dan zal ik het zeer op prijs stellen, dat u mijn naam en adres niet bekendmaakt.

L.K.

Reactie

Wanneer, zoals uit bovenstaande reaktie blijkt, mijn opmerkingen over het verband tussen naturisme en incest worden opgevat als een poging om incest te vergoelijken, dan ben ik mijn doel mijnenver voorbijgeschoten. Incest is een schandelijk misdrijf, waaraan nauwelijks iets goed te praten valt; het is een van de meest flagrante vormen van machtsmisbruik. Laat dat vooral duidelijk zijn en laat daar vooral niet aan getornd worden.

Wat ik heb willen betogen is niet dat incest niet zo erg zou zijn, maar wel dat noch het voorkomen van dit misdrijf, noch het naturisme ook maar enigszins gebaat zijn bij een irrationele en oververhitte reaktie op vage vermoedens van incest.

En dat laatste is iets wat we de laatste jaren, vooral in de USA steeds vaker zien gebeuren.

Incest is een extreme vorm van onverantwoordelijk gedrag, die slechts te voorkomen is door mensen verantwoordelijkheidszin bij te brengen. Het organiseren van heksejachten is daartoe geen goed middel, integendeel. Angst en paniek zijn slechte raadge-

Natur. 8me
87/4 (dec.)

Hulpverleners en incestslachtoffers door Jos Frenken en Bram van Stolk 207 blz., Van Loghem Slaterus 1987, f 39,- ISBN 90 368 00 455

A. van Dantzig **NRC**

VRAAGTEKENS BIJ OUDERLIEFDE

Op dit moment zijn duizenden, misschien wel tienduizenden kinderen in Nederland weerloos blootgesteld aan seksuele benadering door volwassenen, die jaren heeft geduurd of zal gaan duren. Het betreft vooral meisjes, maar toch ook een paar honderd jongens. De meisjes zijn van alle leeftijden, van baby tot aan de volwassenheid, en zeker vanaf de kleuterleeftijd met de top van de curve tussen tien en veertien jaar. In een kwart van de gevallen worden zij door meer dan één man (of jongen, of jonge man, vaak zijn het broers) misbruikt. De meisjes komen uit alle lagen van de bevolking, wat betekent bij u en mij uit de straat.

Tot voor kort wist niemand dit; dat het bekend geworden is, is een van de vele verworvenheden van de vrouwenemancipatie. Slachtoffers — ik houd niet van het woord, maar weet geen beter — van incest hebben zich verenigd in 'De Vereniging tegen seksuele kindermishandeling binnen het gezin', en het is voor een belangrijk deel aan hun activiteiten te danken, dat incest tot een erkend probleem geworden is.

Een van de aspecten van die erkenning was, dat de Tweede Kamer aandacht aan incest heeft gegeven. Dit heeft ertoe geleid dat Frenken en Van Stolk de opdracht kregen te onderzoeken, welke belemmeringen er bestaan in de hulpverlening aan incestslachtoffers. Het resultaat is een belangrijk document, waarin geen melodramatisch woord voorkomt, en dat toch de ellende van de hele situatie, incest én hulpverlening, dwingend voor ogen voert. Ook de ellende van de hulpverlening.

Over incest was al veel bekend; wat Frenken en Van Stolk vooral toevoegen, is dat meisjes/vrouwen met actuele of gewezen incest die hulp zoeken, bijna allemaal jarenlang incest hebben moeten verdragen. Voor de vele meisjes/vrouwen met meer incidentele incestueuze contacten zijn die ervaringen blijkbaar zelden aanleiding tot hulpzoeken.

Dit boek geeft een beeld van wat de maatschappij, via de hulpverlening aan het probleem doet. 'De' hulpverlening is hier ruim opgevat. Zij omvat de huisarts, het maatschappelijk werk, de Riagg, de vrijgevestigde psychiater en de vereniging. De professionele hulpverleners komen er niet best af. Vaak wordt incest niet ontdekt, wanneer de aanmeldingsklacht niet uitdrukkelijk de incest is. Wanneer het wél ter sprake komt, weet de hulpverlener er maar al te vaak niets mee aan te vangen. Hij zwijgt, gaat op een ander onderwerp over, verklaart de incest verleden tijd en doet niet wat in de eerste plaats nodig is: de vrouw door begrip en aanmoediging laten praten over haar ervaringen. De auteurs leggen de nadruk op de 'zwijgcultuur' in de incest.

ZWIJGEN

Binnen het incestgezin wordt er over gezwegen — al is het veelal bekend aan de moeder, en soms ook aan andere kinderen. Er wordt ook naar buiten toe over gezwegen, en nu blijkt uit dit onderzoek dat het zwijgen zich voortzet in het contact met de hulpverlening. Wanneer dat gebeurt kan het zijn dat de vrouw ontmoedigd afhaakt, het kan zijn dat zij

een tweede, een derde, een vierde poging moet ondernemen om tenslotte iemand te vinden die haar geeft wat haar toekomt. Het aantal uitvalslers op die weg is zeer groot, het vereist een groot doorzettingsvermogen van de vrouw om tenslotte een adequate hulpverlener te vinden.

De auteurs signaleren bij de hulpverleners onkunde. Men weet niet genoeg over incest en wat te doen aan de gevolgen. De hulpverleners verwijzen regelmatig naar gebreken in hun opleiding, maar toonden, aldus de auteurs "een matige tot geringe belangstelling voor de hen geboden mogelijkheden hun kennis te verrijken". Een verdere belemmering wordt gevonden in de emotionele zwaarte van de problematiek. Een gevoel van machteloosheid wordt het vaakst genoemd. Dit soort emotionele problemen is inderdaad onvermijdelijk, maar zouden geen belemmering mogen zijn; hun hantering zou tot de professionele uitrusting van iedere hulpverlener moeten behoren. Een andere belemmering is: "het beperkte arsenaal aan begeleidingsmethodieken voor met name de sociaal zwakkeren", dat wil zeggen, "al degenen voor wie intensieve psychotherapie niet het passende hulpverleningsantwoord is." Dat is een structureel probleem van de hulpverlening en geldt niet alleen voor incest en heeft m.i. vooral te maken met de onderwaardering voor problemen van geestelijke gezondheid, vergeleken met die van lichamelijke aard.

Er is gewoon veel te weinig geld voor een werkelijk adequate hulpverlening. Een excuus is dat niet. Het kan met de beschikbare middelen zeker beter dan het nu gaat. Frenken en Van Stolk geven enkele zinvolle aanbevelingen. Maar het laatste woord over hulpverlening kan dit niet zijn. Aanbevelingen die slechts het probleem bestrijden nádat het misdrijf heeft plaatsgevonden, zijn noodzakelijk, maar gaan niet ver genoeg. Wil men ooit een werkelijke oplossing van het incestprobleem bereiken, dan moet men zich bezinnen op de maatschappelijke structuren, die mogelijk maken dat het ontstaat, en vooral, dat het zo lang onzichtbaar is gebleven. Het kon onzichtbaar blijven omdat aan het gezin, aan de ouders, de verantwoording voor de opvoeding is toevertrouwd. Dit lijkt vanzelfsprekend, is zelfs heel lang gezien als onderdeel van de goddelijke orde, maar is in wezen een maatschappelijke keus. Het is de gemeenschap die zijn verantwoordelijkheid tegenover het

kind als staatsburger uitoefent door de ouders aan te wijzen als de belangbehartigers van het kind. Daarmee is ook gezegd dat de gemeenschap de ouders daar in principe toe in staat acht. Pas bij gebleken ongeschiktheid van de ouders grijpt de gemeenschap in. En nu blijkt dat deze maatschappelijke opstelling in duizenden gevallen leidt tot ongeweten marteling van kinderen. Alleen daarom al zou incest moeten leiden tot herbezinning op de maatschappelijke positie van kinderen. Kinderen zijn niet automatisch veilig bij hun ouders.

GEEN LEVEN

Er zijn nog andere redenen. Geweld tegen en mishandeling van kinderen is er een van. Ook dat komt veel vaker voor dan men vermoedt en er moeten eerst ongelukken gebeuren voor er iets aan gedaan kan worden, want de voordeuren blijven dicht als de ouders dat willen. Uit onderzoeken van incestgezinners blijkt steeds weer dat de ouders in dergelijke gezinnen ongelukkige, karakterologisch deficiente mensen zijn, zelf vaak incest- en geweldsslachtoffers, voor wie de incestueuze en/of geweldsdadige relatie met het kind een manier is om zich een compensatie aan macht en liefde te verwerven, die ze buitens- en binnenshuis in de volwassen wereld schromelijk te kort komen. Het lijkt me duidelijk dat dergelijke ouders, óók wanneer ze niet tot incest of lijfelijk geweld overgaan, zelf geen leven hebben, en het hun kinderen niet kunnen geven. Waar ik nu over spreek zijn grote maatschappelijke processen, die men niet even kan invoeren. Maar men zou een begin kunnen maken. Schoolartsen zouden verplicht kunnen worden, na daar eerst voor opgeleid te zijn, actief te zoeken naar incest en geweld, en daarover ook meldingsplichtig moeten zijn. Ouders zouden verplicht kunnen worden om een daaruit voortvloeiend gezinsonderzoek toe te staan. Voor wie dat een ridicul voorstel vindt: dit gebeurt al bij adoptiekinderen. Hun ouders worden zorgvuldig getoetst en vooral, zover mogelijk, begeleid. Wie nu meteen aan de nadelen van zo'n voorstel denkt, plaatse die naast de nadelen van incest. Wanneer Amnesty International zou berichten dat in Nederland tienduizenden gevangenen dagelijks en jarenlang gemarteld worden, zou ons land zonder meer naast Chili, Zuid-Afrika en de Sovjet-Unie geplaatst worden. En dit is precies wat er gebeurt.

dinsdag 26 januari 1988

Kinderen moeten worden opgevoed

NRC 26 Door Th.H. Joekes

Zwermen opgeschoten jongens die van grote afstand met stenen gooien naar de soldaten. Soms met Molotov-cocktails. Zij hollen weg zodra een groepje soldaten op hen afkomt. De soldaten schieten met traangas en soms met scherp. Een van de treffendste beelden, die in allerlei varianten, de televisie ons de laatste weken heeft gebracht. Treffend vooral omdat het tegelijk tragisch en een beetje lachwekkend is. Die jongens hadden vandaag op school moeten zitten om examens te doen, zegt een bezoeker verontwaardigd. De autoriteiten zien geen kans dit kinderverzet anders dan met geweldig geweld in toom te houden.

Openlijke geweldpleging door groepen kinderen: heb ik niet goed opgelet, of is het werkelijk een betrekkelijk nieuw verschijnsel? De beroerten van 1968 in Parijs, Amsterdam en elders werden niet door kinderen op straat gebracht, maar door studenten en hun leeftijdgenoten. Bovendien bestond het 'geweld', zeker in Amsterdam, overwegend uit lijdelijk verzet.

Ook Koreaanse studenten zijn in leeftijd kennelijk studenten in de Nederlandse, niet de Engelse betekenis van het woord. Naar andere televisiebeelden te oordelen zijn ook de zesentwintig Engelse jongelui, die nu in België zitten te wachten op hun berechting wegens hun mogelijke aandeel in de slachtpartij op de voetbaltribune, de schoolbanken ruim ontwassen. Het zou kunnen zijn, maar ik weet dat niet zeker, dat de gemiddelde leeftijd in het Nederlandse voetbalsupportersbendeleven iets lager ligt. Is de indruk overigens juist, dat dit tijdverdrijf in Nederland enigszins aan het tanen is? Dat zou dan de bevestiging zijn van een (gerust)stelling, die ik al twintig jaar huldig, namelijk dat vrijwel elke vorm van maatschappelijke onzin aan mode onderhevig is.

Het zwarte verzet in Zuid-Afrika kan natuurlijk niet als maatschappelijke onzin gekwalificeerd worden. Maar in de beelden van rellen in dat land zijn de laatste tijd toch ook veel meer jonge jongens te zien dan vroeger? De gevangenneming van honderden kinderen, wegens geweldpleging, is daar toch ook een nieuw verschijnsel. Wat ook de politieke en sociale achtergronden mogen zijn, niemand maakt mij wijs dat de moesten van zulke kinderen met instemming van hun ouders de straat opgaan om politiek geweld te plegen.

Kindergeweld: een nieuw verschijnsel? Zowel de opzet als het resultaat van de kinderkruijstocht van 1212 — net zo goed een politieke operatie als de onafhankelijkheidsbeweging van de Palestijnen — was niettemin een heel andere. Aan de kinderen zou worden geschonken, zo voorspelde men, wat de kruisridders in hun voorgaande vier expedities was onthouden: succes. Het pakte anders uit. Een deel van de kinderen kon onderweg naar huis worden gestuurd, in hun eigen belang. De overigen vergingen op zee of werden als slaafjes buitgemaakt.

Terug naar massaal geweld van schoolkinderen nu. Ook dichter bij huis. Toevallig werden dezer dagen in Engeland gegevens bekend gemaakt over geweldpleging door leerlingen op middelbare scholen tegen docenten. De statistieken waren bedenkelijk, de individuele verhalen gruwelijk. Een nuchter pratende leraar die voorspelde, dat het niet meer lang zou duren voor de eerste leerkracht

op school zou worden vermoord. Een vrij jonge lerares, die uitvoerig beschreef hoe een jongen van veertien haar in de klas een bloedneus had geslagen, en vervolgens een paar tanden door haar lip. Nomaals: grepen uit een veelomvattender onderzoek.

Uit het voorgaande mag niet gelezen worden dat geweldpleging door schoolkinderen erger of minder erg zou zijn dan door studenten of ouderen. Maar wel in deze omvang nieuw.

Een oorzakelijk verband leggen met de economische of politieke omstandigheden lijkt mij te gemakkelijk. In beelden uit Beiroet ziet men geen stenengooiende jongetjes op straat. Ruim een halve eeuw geleden was in de westerlijke wereld — Nederland, Engeland, Amerika — de armoede veel bitterder dan nu. Maar geweldpleging, politiek of anderszins, door schoolkinderen?

Andere tijden, andere zeden. Er is in die halve eeuw maatschappelijk veel ten goede veranderd, maar niet alles. Kinderen worden over het algemeen niet meer zo klein gehouden als toen en dat geeft ze meer kansen. Maar in vele gevallen blijken zij belemmerd niet meer gehouden te worden en daardoor vaak ook niet meer te houden te zijn. Misschien zit daar vaak een reactie in van ouders, zelf erg streng opgevoed, die in de opvoeding van hun kinderen naar het andere uiterste doorslaan. Zo ja, dan is dat een met de jaren afnemend excuus: de generatie van 1968 heeft nu zelf al schoolgaande kinderen.

Ik heb nooit de stelling onderschreven, dat het gezin de boeksteen is van de samenleving. Maar ik geloof wel dat kinderen moeten worden opgevoed. Bij voorkeur door hun eigen ouders, anders door andere volwassenen. Dat tieners niet uitsluitend elkaar kunnen opvoeden heeft William Golding gruwelijk beschreven in *The Lord of the Flies*. Dat kleine kinderen mensen om zich heen moeten hebben om mensen te worden toont de geschiedenis van Kaspar Hauser. De mens is een sociaal wezen. Ik vond dat vroeger moeilijk te geloven. Ik ervaar het nu elke dag.

Helaas is het hebben van ouders geen garantie voor kinderen om ook inderdaad opgevoed te worden. Zou het zo kunnen zijn, nu bijna niets meer vanzelfsprekend is, geldgebrek zelden meer een reden om leuke maar ongewenste dingen te verbieden, liefde in brede kring gedevalueerd tot alleen maar aardig zijn en de uitoefening van gezag in discredit gebracht door het misbruik van macht in twee derde van de wereld — dat het stelsel van geboden, verboden en vooral vrijheden waaruit iedere opvoeding bestaat, het verstand en de krachten van meer opvoeders dan vroeger te boven gaat?

Maar, luidt vaak de tegenwerping, de kinderen leren dat wangedrag niet van ons, zij zien het dag aan dag op de televisie. Maar als er één ding is, dat veel ouders niet in staat zijn hun kinderen in voldoende mate te ontzeggen, dan is het de televisie.

Alle indrukken van buiten kunnen begeleiding vereisen. Opvoeden is, denk ik, in een paar generaties een stuk moeilijker geworden. Maar het gaat niet aan, de verantwoordelijkheid voor opvoeding bij de maatschappij te leggen, of bij 'de' politiek of bij 'de' televisie. De verantwoordelijkheid ligt bij de opvoeders. Trouwens, de kinderen zijn er zelf ook bij.

HOOGLERAAR ONDERZOEKT SEKSUEEL GEWELD TEGEN KINDEREN IN VS: „Helpt van de vrouwen als kind misbruikt”

VK 18
Van onze verslaggeefster
AMSTERDAM — „Op grond van de nieuwste studies moet ik concluderen dat zo'n 54 procent, misschien zelfs 62 procent van de vrouwen in de Verenigde Staten als kind seksueel misbruikt is.” Prof. D. Finkelhor onderzoekt aan de Universiteit van New Hampshire geweld in het gezin. Zaterdag sprak hij op de Vrije Universiteit in Amsterdam tijdens een internationaal symposium over nieuw onderzoek naar kindermishandeling.

Finkelhor durft niet te zeggen of die percentages ook gelden voor Nederland, want dergelijk onderzoek ontbreekt hier nog. Wel waarschuwt hij dat hulpverleners weinig betrouwbare cijfers over seksueel misbruik van kinderen geven. „Zij rapporteren dat in driekwart van de gevallen de vader of de stiefvader de dader was, dat er in de meeste gevallen sprake was van geslachtsgemeenschap, dat het misbruik jarenlang doorging, en dat het kind ernstige schade heeft opgelopen.

„Dat is ook logisch, want zij krijgen met deze gevallen het meest te maken”, zegt Finkelhor. „Maar wanneer willekeurig gekozen volwassen vrouwen naar hun jeugdervaringen wordt gevraagd, ontstaat een heel ander beeld. Ruwweg de helft rapporteert seksueel misbruik; in 7 tot 10 procent van de gevallen was de vader of stiefvader de dader. De meeste overige daders waren bekenden van het kind: ooms, broers, buren, vrienden van de ouders.

„In 42 tot 75 procent van de gevallen kwam het misbruik één keer voor. Van gemeenschap is volgens deze onderzoeken sprake in hoogstens 29 procent van de gevallen. Maar als het seksueel geweld in het gezin plaatsvond, er geweld werd gebruikt of het misbruik zich behaalde, is de psychische schade groot”, zegt Finkelhor.

Verzonnen

Vrouwen met een dergelijk verleden hebben in vergelijking met andere vrouwen tweemaal meer kans op depressies, neurotische symptomen en drugs- of alcoholmisbruik. „Toch is de situatie niet zo somber als wel wordt voorgesteld”, zegt Finkelhor. „In 40 procent van de gevallen komt het slachtoffer er geheel overheen.”

In de Verenigde Staten blijkt 8 procent van de gerapporteerde gevallen van seksueel misbruik verzonnen. In 2 procent door de kinderen zelf, in 6 procent door volwassenen die een andere volwassene in moeilijkheden willen brengen. „Dat komt in Nederland ook nog wel”, voorspelt Finkelhor.

Uit onderzoeken is niet gebleken dat seksueel misbruik afneemt als de kinderen er op school tegen worden gewaarschuwd; misschien omdat de klassieke kinderlokker in slechts weinig gevallen de dader is. In de Verenigde Staten stijgt het aantal gerapporteerde gevallen zelfs in staten waar deze lessen worden gegeven. Volgens Finkelhor kan dit ook komen doordat kinderen na de lessen meer geneigd zijn gevallen te melden.

Hij denkt dat seksueel misbruik op zich niet toeneemt; in vergelijking met vorige eeuwen neemt het mogelijk zelfs af.

Het symposium ging over alle soorten kindermishandeling. Dr. D. Jones, kinderpsychiater in het Park Kinderziekenhuis van de Oxford Universiteit in Groot-Brittannië, zei dat geestelijke mishandeling een essentieel onderdeel is van alle soorten kindermishandeling. Het probleem is alleen dat geestelijke mishandeling zo moeilijk is vast te stellen, te onderzoeken en te beschrijven. Ook is het moeilijk te bewijzen tegenover de kinderrechter.

„Volwassenen die als kind mishandeld waren, zeggen vaak dat de lichamelijke pijn nog wel te dragen was, maar dat de pestertijen, de bedreigingen, het achtergesteld worden, het genegeerd worden, de kleinerende behandeling, de scheldpartijen, het gevoel helemaal alleen te staan, het ergste waren”, aldus Jones.

De kinderarts D. Rosenberg, verbonden aan de universiteit van Colorado in de Verenigde Staten, toont de aanwezige artsen hoe ze „normaal” uitzien de verwondingen kunnen herkennen als tekenen van mishandeling. Zij toont een indrukwekkende serie dia's met gruwelijk mishandelde kinderen en vertelt over de smoesjes die ouders ophangen over de oorzaak van de verwondingen.

Ziek maken

Een minder bekende vorm van kindermishandeling is het bewust ziek maken van het kind door de moeder. Ze geeft het kind bijvoorbeeld middelen die uitslag veroorzaken, of een snelle hartslag, of braakneigingen. Vervolgens gaat ze artsen en ziekenhuizen af met de vraag haar kind te helpen. Ongeveer 10

procent van de kinderen overlijdt, aldus Rosenberg, in een kwart van de gevallen omdat de artsen medicijnen geven of opereren voor kwalen die het kind niet heeft, en in driekwart van de gevallen door een combinatie van verkeerd medisch ingrijpen en stiekeme toediening van middelen door de moeder, ook terwijl het kind al in het ziekenhuis ligt. Waarom moeders dit gedrag vertonen, is niet bekend.

Prof. M. Lesnik Oberstein van de Vrije Universiteit in Amsterdam heeft begin vorig jaar het eerste bekende geval in Nederland van dit „Munchhausen syndrome by proxy” gerapporteerd in het Nederlands Tijdschrift voor Geneeskunde.

Neurotisch gedrag

Hij presenteerde tijdens het symposium de resultaten van een recent, uitgebreid onderzoek naar de meest voorkomende oorzaken van psychische schade die kinderen in het gezin kunnen oplopen. Belangrijkste factoren blijken vijandig of neurotisch gedrag van de moeder en een gezinssituatie waarin verbaal en fysiek geweld een gewone zaak zijn.

Lesnik Oberstein verrichtte in samenwerking met een team psychologen, een kinderarts en een methodoloog onderzoek onder 201 gezinnen. Bij 83 van die gezinnen was sprake van kindermishandeling, de overige vormden een controlegroep.

Tot zijn verrassing bleek uit het onderzoek dat moeders die hun kinderen mishandelen niet meer alcohol gebruiken dan anderen, niet slechter opgeleid zijn (wel minder intelligent) en wel degelijk sociale contacten onderhouden.

Bericht over seksueel geweld opgeblazen VK 23

„Helpt van de vrouwen als kind misbruikt”, aldus de kop boven een verslag van een symposium over kindermishandeling, 18 januari in de Volkskrant. De uitspraak was afgeleid uit een overzicht van recent onderzoek dat David Finkelhor, een Amerikaanse onderzoeker op het gebied van geweld in het gezin, presenteerde. In de weergave van zijn betoog is onvoldoende tot uitdrukking gekomen, dat het begrip „misbruikt” in de betreffende onderzoeken (van Diana Russell en Elizabeth Wyatt, beide gehouden aan de Amerikaanse Westkust) wel erg opgeblazen is. Ook ervaringen met exhibitionisme of seksuele toenaderingen waarbij het kind niet werd aangeraakt, zijn meegeteld. En wie heeft nog nooit een exhibitionist gezien?

Een „kind” is in deze onderzoeken iemand tot achttien jaar. Dit betekent dat de ervaringen die in deze onderzoeken als „misbruik” worden betiteld, uit een kunnen lopen van vervelende maar „onschuldige” gebeurtenissen tot langdurige en zeer schadelijke misbruikgeschiedenissen. Niet duidelijk wordt wat nu eigenlijk de omvang van de ernstige gebeurtenissen is. Daarom vind ik dergelijke omvanggegevens misleidend. Ze worden ook niet meer serieus genomen en wekken twijfels op, ook bij degenen die juist van de ernst van misbruikervaringen doordrongen zijn.

Beter zou het zijn om onderzoek in eerste instantie te beperken tot die ervaringen waarbij een kind ook daadwerkelijk is aangeraakt, hoe vervelend seksuele toenaderingen of seksualiserende opmerkingen ook zijn. De tot nu toe meest betrouwbare gegevens over ongewenste seksuele aanrakingen zijn ook afkomstig uit het onderzoek van Russell (1983). Van de 930 getinterviewde vrouwen bleek 16 procent voor haar achtste jaar door familieleden in die zin te zijn misbruikt en 31 procent door anderen. In het totaal had 38 procent voor het achtste jaar een of meer ervaring met seksueel misbruik en 28 procent voor het veertiende jaar. En ook dan gaat het nog om ervaringen die in duur en ernst sterk uiteen kunnen lopen en eigenlijk niet op een hoop kunnen worden gegooid.

de Volkskrant van ZATERDAG 30 JANUARI 1988

Waarom was ik bang voor mijn broer?

VK 30

In de Volkskrant van 23 januari las ik met grote verbazing de ingezonden brief van Nel Draijer met als kop „Bericht over seksueel geweld opgeblazen”. Natuurlijk, als men alleen maar geïnteresseerd is in puur statistische gegevens, zal het goed zijn om in onderzoek en berichtgeving duidelijker aan te geven over welke vorm van seksueel geweld men spreekt. En natuurlijk, kinderen die „niet aangeraakt zijn” zullen aanzienlijk minder schade oplopen dan kinderen die jarenlang daadwerkelijk werden verkracht.

Nel Draijer is onderzoeker bij de Stichting Wetenschappelijk Onderzoek naar Seksualiteit en Geweld. Zij zou toch moeten weten waarom men onderzoek doet en wat men daaruit kan opmaken. Namelijk dat vrouwen van jongs af aan hun plaats wordt gewezen door mannen, ongeacht stand, huidskleur of

leeftijd. En dat men name in een zo gesloten situatie als die van een gezin de mogelijkheid bestaat van een enorme bedreiging voor één of meerdere (meestal vrouwelijke) gezinsleden.

Nel Draijer schrijft: „En wie heeft nog nooit een exhibitionist gezien?” Daarbij gaat zij totaal voorbij aan het enorme verschil tussen het één keer een blote piemel mogen aanschouwen en de sluimerende, vage („tja, want hij heeft me nooit aangeraakt”) toenaderingspogingen die ook zeer bedreigend kunnen zijn.

Iemand als Nel Draijer zou toch moeten weten dat ook die hele kleine, subtiele zaken (zoals daar zijn: broer die steeds „toevallig” de badkamer binnenkomt; die „vergeet” z'n onderbroek aan te doen, daarop toespelingen maakt enzovoort) een manier zijn om een meisje/vrouw te vernederen; een manier mis-

schien om haar duidelijk te maken dat haar plaats toch veel lager en onbeduidender is („moet zijn”) dan zijn plaats.

Jaja inderdaad, ook ik ben dus zo'n vrouw die „niet werd aangeraakt”, maar wel die hele aanenschakeling van zogenaamde losse incidenten heeft ondergaan. „Vervelend, maar onschuldig?”

Tien jaar geleden bevond ik mij in deze „vervelende” situatie. Mijn vraag aan Nel Draijer is dan: waarom was ik toen zo bang voor die broer, waarom liep ik steeds van huis weg om ten slotte niet meer terug te komen; waarom ben ik jarenlang zo bang geweest voor seksueel contact; waarom die neiging tot onderdanigheid in (intieme) relaties (met alle gevolgen van dien, zoals mishandeling); waarom die zelfvernietigende gewoontes (zoals dope en drank)?

Nogmaals wil ik benadrukken dat mijn ervaringen in het niet vallen bij die van de vrouwen die wel zijn aangeraakt, die jarenlang op alle fronten vernederd, gebruikt en mishandeld zijn. Als ik dan bedenk dat het voor mij al zo moeilijk is om er mee om te gaan, is het mij nog duidelijker dat het voor hen een ware hel moet zijn.

Ik wil nog wel melding maken van het feit dat ik mede dank zij alle berichtgeving (al dan niet genuanceerd) van de laatste jaren mij meer bewust ben geworden van de verbodingen die toen binnen het gezin bestonden. Met name die tussen mijn broer en mij, en de gevolgen daarvan. Hierdoor ben ik langzaam maar zeker weer in staat „mijn eigenste ik” te waarderen.

naam en adres van de briefschrijfster bekend bij de redactie

Het zou daarom goed zijn als de berichtgeving over seksueel misbruik genuanceerder en minder sensatiebelust zou zijn, juist om recht te doen aan degenen die als kind met ingrijpende misbruikervaring geconfronteerd zijn geweest.

AMSTERDAM Nel Draijer
Onderzoeker bij de Stichting tot
Wetenschappelijk Onderzoek
naar Seksualiteit en Geweld, bij
de Universiteit van Amsterdam.

Oorzaken van niet-lichamelijke kindermishandeling binnen het gezin onderzocht

Vijandschap van ouders schaadt kinderen het

NRL

Door onze redacteur
PETER SCHUMACHER

AMSTERDAM, 15 jan. — De meest voorkomende oorzaak waardoor kinderen in bepaalde gezinnen psychische schade ondervinden zijn vijandschap en neurotisch gedrag van de ouder(s) met in de tweede plaats verbaal en fysiek geweld. Dit blijkt uit een uitgebreid en uniek onderzoek dat prof. dr. Max Lesnik Oberstein in samenwerking met een team psychologen, een kinderarts en een methodoloog de afgelopen jaren heeft verricht onder ruim 200 Nederlandse gezinnen.

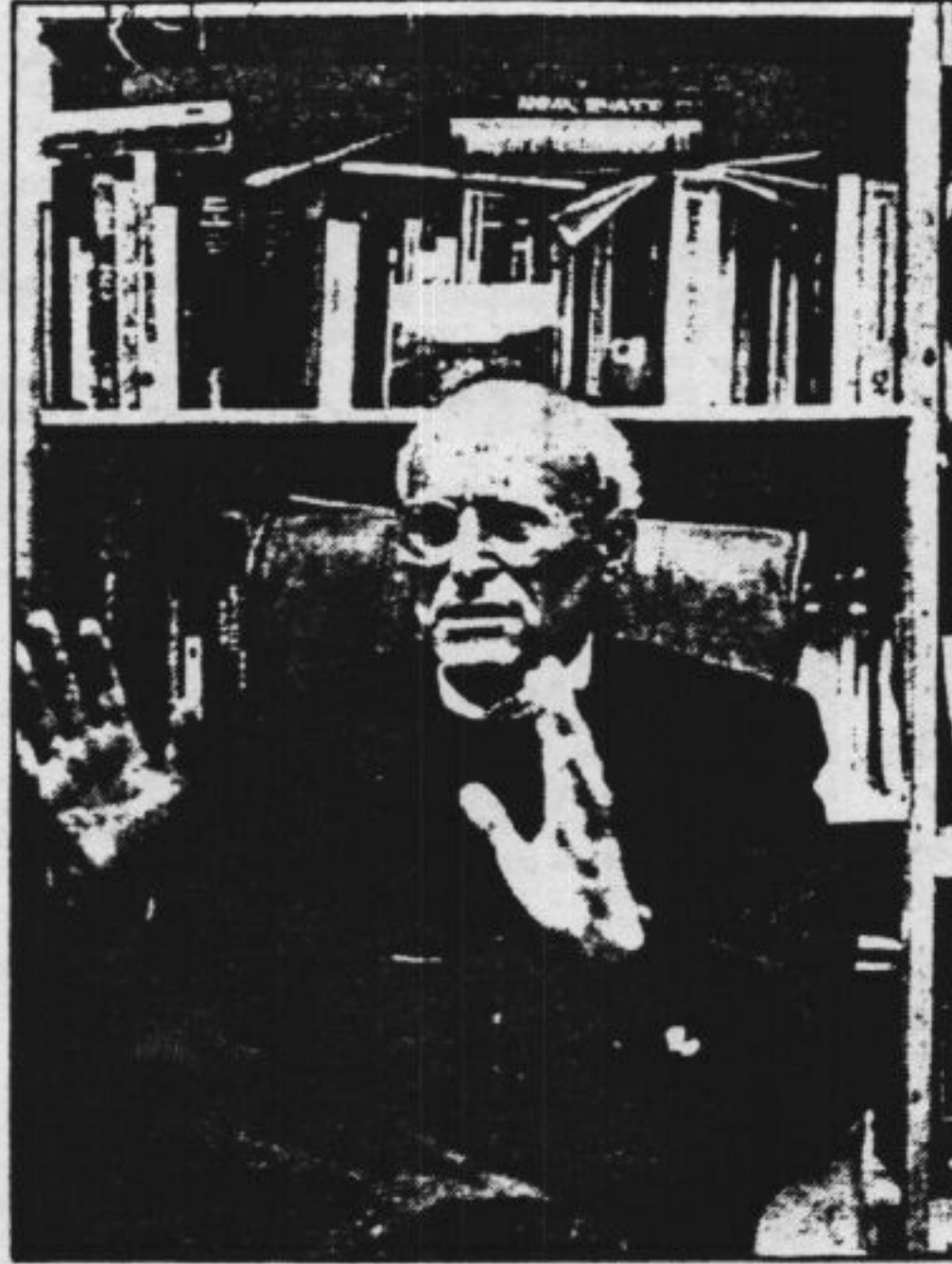
Dr. Lesnik, als onderzoeker verbonden aan de Vrije Universiteit van Amsterdam, is psychiater en kinderpsychiater en één van de eersten die fundamenteel onderzoek heeft gedaan naar de oorzaken van psychische kindermishandeling. „Over lichamelijke mishandeling van kinderen door ouders weten we inmiddels vrij veel, maar over de psychische schade die kinderen kunnen oplopen door het gedrag van hun ouders is eigenlijk nog nauwelijks iets bekend”, zegt Lesnik, die 55 jaar geleden op Cuba werd geboren uit een Pools-joodse vader en een Russisch-joodse moeder. Hij studeerde, doceerde of deed onderzoek op vele plaatsen in de wereld, onder meer in de Verenigde Staten, Canada, Brazilië (waar hij nog steeds hoogleraar is) en aan het Londense psychiatrisch instituut Maudsley. Lesnik woont sinds 1979 in Amsterdam en is al twintig jaar Nederlands staatsburger. Morgen zal hij in Amsterdam op een internationaal symposium over de medische en psychosociale kanten van kindermishandeling de eerste resultaten van zijn onderzoek presenteren.

In de 201 gezinnen die aan het

onderzoek hebben meegedaan waren er 83 waarvan één of meer kinderen negatieve psychische gevolgen ondervonden veroorzaakt door het gedrag van de moeder en/of haar partner. „Het onderzoek had tot doel gegevens te verzamelen, maar ook om 47 hypothesen te toetsen. Immers specialisten, kinderpsychiaters en -psychologen discussiëren al jaren over de oorzaken van niet-lichamelijke kindermishandeling binnen het gezin. Die discussies waren noodgedwongen altijd gebaseerd op klinische indrukken, nu hebben we dan eindelijk harde feiten. De uitslag mag dan voor de buitenstaander niet erg verrassend zijn, maar we hebben nu een volgorde van de acht meest voorkomende factoren”, betoogt dr. Lesnik. Voor hem is het meest verrassende resultaat dat een slecht huwelijk in de rij van oorzaken pas op de vijfde plaats komt.

Medische dossiers

De criteria voor geestelijke kindermishandeling zijn enkele jaren geleden voor het eerst ontworpen en wetenschappelijk onderbouwd door de Amerikaanse kinderpsycholoog prof. dr. James Garbarino, volgens Lesnik een grote autoriteit op dit gebied. Die criteria zijn: afwijzen, isoleren, terroriseren, veronachtzamen en corrumperen. Het eigenlijke onderzoek, waarvoor Lesnik een behoorlijke subsidie kreeg uit het Preventiefonds, heeft vijf jaar geduurd, maar de geestelijke, en wetenschappelijke voorbereiding dateren al van het eind van de jaren zeventig. Hij is toen onder meer begonnen aan de opstelling van die eerder genoemde reeks hypothesen.

Prof. dr. Max Lesnik Oberstein onderzocht de oorzaken van psychische kindermishandeling (Foto NRC Handelsblad/Maurice Boyer)

„Het vinden van de onderzoekte gezinnen”, aldus Lesnik, „verliep via ziekenhuizen in voornamelijk stedelijke gebieden. Als de directie van zo'n ziekenhuis wilde meewerken, maar dat was helaas lang niet altijd het geval, dan konden we gebruikmaken van medi-

sche dossiers om na te gaan of er voldoende gezinnen bij waren waarin een vorm van kindermishandeling voorkwam. Immers lichamelijke kindermishandeling, ook incest - we weten nu dat dit in tenminste 5 procent van de gezinnen voorkomt - veroorzaakt al-

tijd ook psychische gevolgen. Van de gezinnen, dat waren helaas voornamelijk moeders, die we vroegen aan het onderzoek mee te doen, stemde 61 procent toe, maar we vertelden niet dat het onderzoek om kindermishandeling ging, om de ouders niet onnodig te traumatiseren. De mensen kregen een uitgebreide vragenlijst mee, waaruit ook niet viel op te maken waar we achter wilde komen. En iedereen bleef gegarandeerd volstrekt anoniem”.

Vragen over hoe frequent kinderen in Nederland binnen het gezin geestelijk in nood raken en in wat voor milieus die het meest voorkomen, kan dr. Lesnik niet beantwoorden, omdat het geen epidemiologisch onderzoek betrof. Wel heeft hij het onderzoek uitgezeten, dat bij moeders die hun kinderen geestelijk mishandelen, opleidingsniveau en leeftijd geen verschil maken. Over vaders, of partners, zoals ze in het onderzoek worden genoemd, is een veel minder duidelijk beeld naar voren gekomen dan over moeders. Dat kwam omdat er in veel onderzochte gezinnen geen vader aanwezig was, of deze niet wilde meewerken. Verder durft hij, afgezien van het onderzoek, de hypothese aan dat hoe jonger de geestelijke schade wordt aangebracht, hoe groter de gevolgen op latere leeftijd zijn.

Lesnik geeft toe dat zijn onderzoek beperkingen kent: hij onderzocht alleen de situatie binnen het gezin en bijvoorbeeld niet op school of elders, en de resultaten gelden slechts voor Nederland en gelijksoortige industriële landen. „In een land als Brazilië, dat ik goed uit eigen ervaring ken, ligt de situatie natuurlijk heel anders. In dat land slapen naar schatting

4.000.000 kinderen op straat in kartonnen dozen. Wat dat voor geestelijke gevolgen heeft voor deze kinderen kun je natuurlijk ook onderzoeken, maar in dat soort arme landen liggen de prioriteiten bij geld voor wetenschappelijk onderzoek heel anders”.

Dr. Lesnik gelooft dat zijn onderzoek het gemakkelijker zal maken psychische kindermishandeling te voorkomen en te behandelen nu de oorzaken beter bekend zijn. Hij hoopt op een later tijdstip zijn onderzoek te publiceren in The International Journal of Child Abuse and Neglect, waar hij zelf een van de vijf redacteurs van is.

Incest-documentaire gecensureerd op tv

VK 23

„Mijn verhaal mag er wel zijn, maar ik niet!” Zo reageert Marianne op het vonnis van de president van de Amsterdamse rechtbank. Hij besliste drie weken geleden dat Marianne niet herkenbaar mag zijn in de documentaire film „Gezocht: lieve vader en moeder” wanneer de NOS die uitzendt. De NOS lost dit met grafische middelen op: een bewegend mozaïek zal het gezicht van Marianne afdekken.

„Gezocht: lieve vader en moeder” van Sarah Marjijnissen en Agna Rudolpb, vanavond om 20.20 uur op Nederland 2, is een film over incest. Marianne vertelt hoe ze werd misbruikt door de buurman, terwijl haar moeder toekook. De president van de rechtbank vond dat „de herkenbaarheid van Marianne niets wezenlijks toevoegt aan de waarde van de documentaire, terwijl deze wel (onnodige) schade kan toebrengen aan de persoonlijke levenssfeer van eisers”. De eisers waren Mariannes vader en moeder.

De eis kwam nadat de film al op festivals, in filmhuizen en op een internationaal congres over incest was vertoond. Het grote bereik van de televisieuitzending was voor Mariannes ouders het argument om te procederen. „Televisie is een medium dat informatie in de huiskamer bij de mensen brengt, zonder dat mensen daarvoor moeit behoeven te doen en zelfs zonder dat zij daar om vragen”, gaf de president van de rechtbank als overweging in zijn vonnis.

Televisie als opdringerige huisgemoet. In dit geval ook juist een sterk argument om de film uit te zenden. Seksuele mishandeling in het gezin wordt nog veel te vaak niet herkend door de omgeving. In de film herinnert een van de vrouwen, Jeanne,

zich hoe ze als vierjarige aan haar moeder vertelde dat pappa haar bed nat had gemaakt met zijn piemeltje. Jeanne's moeder reageerde niet. Een andere vrouw vertelt in de film hoe ze op negentienjarige leeftijd doodziek door verwaarlozing en spanningen in het ziekenhuis terecht kwam, waar niemand vroeg waarom ze niet naar huis terug wilde. Ze werd er verwend met lekker eten.

De lange, indringende gesprekken met Jeanne en Margo worden afgewisseld met korte gespeelde scènes, met beelden van een psycho-motorische therapie voor kinderen met incest-ervaringen en met een reportage over een opvanghuis. De scène met Marianne, die met haar therapeute een poppenspel doet, komt aan het einde van de film.

In „Gezocht: lieve vader en moeder” geen silhouetten, maar vrouwen die recht de camera inkijken, met steeds die senuwachtige glimlach op het gezicht. Verontschuldigend bijna. Ook de jonge Marianne had de moed om voor de camera te verschijnen, omdat ze vindt „het er meer duidelijkheid moet komen over incest en omdat ze erkenning zoekt. Die erkenning krijgt ze niet op de televisie. Na afloop van de film zal ze daar in een kort commentaar persoonlijk op reageren. Met afgedekt gezicht.

TRUUS RUITER

meest

OUDERS VAN TOEN EN NU

Rita Kohnstamm

NRC 16

De middeleeuwen doen weer helemaal mee. Getuige het succes van de boeken van Le Roy Ladurie (*Montaillou*), Duby (*Ridder, vrouw en priester; De Kathedralenbouwers*) en natuurlijk vooral Eco met zijn *Naam van de Roos*. Dat is waarschijnlijk een van de belangrijkste redenen waarom uitgeverij Bert Bakker nu opeens met een Nederlandse vertaling komt van Ariès *l'Enfant et la vie familiale sous l'Ancien Régime*, dat toch al in 1960 verscheen en in 1962 al in Engelse vertaling kon worden gelezen.

Wat nu als *De ontdekking van het kind* is verschenen is gebaseerd op de herziene druk van 1974 waarin Ariès zich in een uitvoerig voorwoord verdedigt tegen de kritiek op zijn werk. Want die was groot.

De Middeleeuwen vormden het vertrekpunt voor zijn studie waarin twee thema's centraal kwamen te staan. Ten eerste dat toentertijd kinderen geen aparte leeftijdscategorie vormden met een eigen leef- en belevingswereld. Ten tweede dat er jegens kinderen weinig affectie bestond; eerder onverschilligheid, die makkelijk leidde tot verwaarlozing en mishandeling.

Dit laatste werd verder uitgewerkt door DeMause in een theorie over een natuurlijke vijandigheid van ouders jegens hun kinderen. Wat men in zijn jeugd aan ouderlijke agressie ondervindt wordt later weer op de eigen kinderen verhaald. Zo gaat de ellende van generatie tot generatie. De basis van de beschavingsgeschiedenis is volgens DeMause de toenemende mate waarin het is gelukt deze instinctieve vijandigheid onder controle te krijgen en uiteindelijk te sublimeren tot de ouderlijke zorg die ons nu als ideaal voor ogen staat. De basis van dit mooie gevoel is dus weinig fraai en de vernislaag is kwetsbaar.

De opvattingen van Ariès en DeMause vielen in goede aarde. Niet alleen had de Amerikaanse kinderarts Kempe in 1962 voor het eerst het 'battered child syndrome' beschreven, waardoor de samenleving werd gedwongen onder ogen te zien dat kindermishandeling bestond. Ook kwam in de jaren zestig en zeventig de

grote afrekening met de autoriteit, die voor de generatie van jong volwassenen vaak de vorm aannam van een bevrijding uit het ouderlijk milieu, waarin men zich onderdrukt, ingesnoerd en afgeknepen had gevoeld.

Daarbij paste het beeld van alle ouders als potentiële kindermishandelaars goed. Het 'we doen het om je bestwil' en 'later zul je ons dankbaar zijn' konden opeens worden begrepen als verholde vormen van agressie.

Er werd ook een omgekeerde bewijsvoering geformuleerd: het feit dat de samenleving zo lang en zo systematisch het bestaan van kindermishandeling had genegeerd wees op een collectieve verdringing van ieders ouderlijke vijandigheid jegens kinderen. Een opvatting die bijvoorbeeld

nog steeds door Alice Miller wordt verdedigd. Als Opperverdringer werd de ontdekker van het verdringingsmechanisme zelf aangeklaagd: Freud. Deze baseerde zijn neuroscetheorie aanvankelijk op ervaringen van seksuele kindermishandeling die zijn patiënten als kind hadden doorgemaakt door toedoen van ouders, kindermisjes, huisvrienden, voogden enzovoort. Hun jeugdherinneringen tijdens de psychoanalyse logen er niet om.

Ook Freuds vader zou zich jegens een broer en zusje van Sigmund in die zin hebben misdragen. Het ongelof bij zijn tijdgenoten was groot. Na de dood van zijn vader hield Freud deze 'verschrikkelijke waarheid' (aldus zijn critici) niet meer vol en daarom veranderde hij zijn theorie: het zou niet gaan om in werkelijkheid plaatsgevonden handelingen maar om fantasieën van de kinderen met hun Oedipale wensdromen. Pure verdringing door de leermeester zelf, die men in de jaren zeventig steeds beter ging doorzien.

Het zal van mij ook wel verdringing zijn geweest dat ik in een periode dat mijn kinderen klein waren werkte aan een maandblad dat de vreugde die ouders en kinderen aan elkaar kunnen beleven wilde bevorderen. Maar afgezien daarvan lijken mij theorieën gevaarlijk die uitgaan van de stelling dat 'alle mensen in wezen ..... zijn,' als op

worden ingevuld. Gaat het om iets positiefs dan leidt dat tot een zeker goeie optimisme ('Alle mensen zijn in wezen creatief'). Bij negatieve eigenschappen of verwerpelijk gedrag gaat er een gevaarlijk sussende werking van uit. 'Iedereen in wezen' is de meest verzachtende omstandigheid die je je maar wensen kunt. Men kan dan ook - koekjes van eigen deeg - zeggen dat angst voor afwijkingen en gestoordheid leidt tot verdringing van het bestaan daarvan, culminerend in een slogan als 'Ooit een normaal mens ontmoet? En.. beviel het?' Als alle ouders in wezen vijandig staan tegenover hun kinderen vervaagt het verschil tussen hen die wel en hen die niet daadwer-

kelijk tot mishandeling komen. En het gedrag van die laatste groep wordt hoe dan ook een beetje minder erg, in ieder geval begrijpelijk. De omkering ligt zelfs op de loer: ouders die niet mishandelen hebben - door omstandigheden - geluk gehad, meer niet. Het zijn volgens mij eerder dit soort redeneringen die leiden tot lankmoedigheid en ogen sluiten jegens kinderverkrachters en kindermishandelaars dan de veronderstelde collectieve verdringing van een eveneens collectieve vijandigheid jegens kinderen.

Het is duidelijk dat inhoudelijke kritiek-zonder-meer op het tweede thema van Ariès als weerlegging niet voldoet. Het weerwoord

Kroll koos de donkere periode van de elfde eeuw en beperkte zich tot Engeland en het Frankische Rijk. Uit de geschriften die daarvan verslag doen werden ase-

ILLUSTRATIE JOSÉ BLOKS

kan dan altijd zijn dat de criticus gewoon niet onder ogen durft te zien dat Ariès gelijk had. Belangrijker en ook wetenschappelijker is daarom de methodologische kritiek: de werkwijze van Ariès was te anekdotisch. Dat wil zeggen dat hij een indrukwekkende hoeveelheid voorbeelden aandroeg die te samen een voor zijn theorie ondersteunend beeld vormen, maar men heeft geen enkele zekerheid dat niet allerlei tegensprekende voorbeelden buiten beeld gebleven zijn. Systematisch onderzoek vergt dat men een bepaald gebied afbakent en dan daarbinnen vaststelt of het aantal verschijnselen dat de eigen theorie ondersteunt significant groter is dan het aantal dat de theorie ondergraaft.

De Amerikaanse psychiater Kroll heeft zulk onderzoek gedaan met betrekking tot Ariès' thema over de onverschilligheid jegens kinderen in de Middeleeuwen. Zijn redenering is ongeveer als volgt: als het waar is wat Ariès veronderstelde dan zullen vooral zieke, kreupelen, blinde kinderen daarvan slachtoffer zijn geworden. Die kinderen dus, die alleen maar overlast veroorzaakten en bij het groter worden geen steun voor ouder wordende familieleden zouden kunnen zijn. Medische zorg was moeilijk te vinden en het succespercentage was laag. Groter heil werd verwacht van wonderbaarlijke genezingen door bemiddeling van Heiligen, maar de reizen naar de kloosters met hun graf waren vaak lang. Lange reizen kostten veel geld en men werd geacht geschenken mee te brengen. Geen investering die men aan een te verwaarlozen kind zou besteden.

Als we nu eens voor een bepaald gebied gedurende een bepaalde periode proberen te achterhalen of en zo ja voor hoeveel zieke kinderen toch genezing werd gezocht, is dat een indicatie voor de waarde die men aan hen hechtte.

lect 22 heilige levens, 5 wereldlijke biografieën en 5 kronieken gekozen voor analyse. Van de daarin beschreven lichamelijke en psychische kwalen waarvoor men - vaak ten koste van veel offering - genezing zocht had zeventien procent betrekking op kinderen. Geen te verwaarlozen percentage dus. Ruim twee keer zoveel jongens als meisjes (maar eerlijk is eerlijk: kleine jongetjes sukkelde meer dan meisjes); de helft uit adellijke kring, de helft van boeren en stedelingen. De Duitser Rothenberger kwam in onderzoek met behulp van drie Mirakelboeken uit het Rijnland van de twaalfde en dertiende eeuw tot hogere resultaten. Van de totaal 538 genezingen hadden 212 betrekking op kinderen. Dit wijst er dus op dat ouderlijke zorg de (instinctieve) norm was en is. Verwaarlozing en mishandeling zijn de afwijking. Deze constatering lost op zichzelf niets op, maar een oplossing begint met het lokaliseren van het probleem, weten waar men dat zoeken moet. Niet dus in de natuurlijke slechtheid van ouders. Normaal is dat ouders het beste met hun kinderen voor hebben, al hebben ze misschien niet altijd goed in de gaten wat dat beste is. Er is geen glijdende schaal, maar een kloof tussen dit soort ouders en die welke hun kinderen verwaarlozen en mishandelen. En als de laatste groep nu groter zou zijn dan de eerste, dan hoeft Ariès nog geen gelijk te hebben, getuige de woorden waarmee Kroll zijn artikel besluit: 'Als kindermishandeling tegenwoordig in de Verenigde Staten zo wijd verbreid is als sommigen zeggen, dan moeten we de mogelijkheid onder ogen zien dat de westerse beschaving er eerder op achteruit dan vooruit is gegaan sinds de Donkere Middeleeuwen.'

Vrijdag 8 januari 1988

Gelderlander

DEN HAAG - „Ik ben er echt niet trots op. Ik heb er niet om gevraagd. Mijn pedofiele geaardheid is alleen maar ellende”, aldus een 46-jarige Hagenaar gisteren voor de Haagse rechtbank.

De man was ontucht met jongens in de leeftijd van acht tot twaalf jaar te laste gelegd.

Als jeugdtrainer van de voetbalclub AWC uit Wijchen, van half april tot 10 mei 1987, had hij met een zevental pupillen onder de douche lopen stoeien, de jongens gewassen en bij die stoepartij als schuld gebruikt.

Voor de rechtbank ontkende hij ontuchtige handelingen met de jongens te hebben gepleegd. „Door een aantal ouders in Wijchen is dat opgeblazen. Ik wil me niet verontschuldigen, maar het was zuiver drollerij onder de douche. Dat wordt dan gezien als ontucht.” Rechtbank-presidente mr. P. Koningsveld reageerde hierop met: „U was allemaal naakt, het gaat dan ongemerkt.”

Voormalig jeugdtrainer pleegde ontucht met jonge voetballertjes

De man is al sinds 1962 onder behandeling voor zijn pedofiele geaardheid. Maar steeds tracht hij het gezelschap van jongens te zoeken. Als jeugdtrainer bij de Wijchenae voetbalclub, als jeugdtrainer bij de VV Houten, in het sportfondsenbad in Amersfoort.

Naast de Wijchenae zaak werd hij er ook van beschuldigd ontucht te hebben gepleegd met twee jongens in een zwembad in het Westlandse de Lier en met drie jongens in een zwembad in Schipluiden. Voorts had hij in Alphen aan de Rijn in de periode van september 1984 tot en met februari 1985 ontuchtige handelingen gepleegd met een aantal jongens in de leef-

tijd van zeven tot twaalf jaar.

De Hagenaar verklaarde dat hij de jongens absoluut geen schade had willen toebrengen. „Ik deed alleen wat met ze als ze wilden. Ik was dol op die jongens.” Volgens de psychiaters wordt de kinderen wel schade berokkend. Mr. Koningsveld las uit de dossiers dat de kinderen volgens de ouders anders dan anders waren. Een jongetje had gezegd dat hij blij was dat alles nu uitgekomen was en een jongen was 's avonds huilend uit zijn bed gekomen en had het hele verhaal aan zijn ouders verteld.

„Het uitgangspunt was uw lustbevrediging. Het omgaan met kinderen geeft u

een prettig gevoel. Niet alle kinderen hebben schade geleden, maar toch wel een aantal. U hebt alleen aan uzelf gedacht”, vond de presidente.

De verdachte wierp tegen dat de jongens niet thuis gekomen waren met het verhaal dat ze een nare man hadden ontmoet, maar een aardige. „Ik begrijp dat het publiek aan een kinderlokker denkt, maar ik ga met ze om, zoals ze met elkaar omgaan als er geen volwassene bij is. Ik lig niet in de bosjes of geef ze snoep.”

De man is al diverse doktoren langs geweest en heeft zich aan een chemisch castrerende therapie onderworpen. Daartoe slikt hij al twee jaar medicijnen.

Officier van justitie, mevrouw mr.

M.Th. Remckens, achtte in alle gevallen ontucht bewezen. „Hij heeft het steeds opgezocht, terwijl hij weet dat het uit de hand loopt. Hij is steeds weer voor de verleiding bezweken. Hier moet paal en perk aan worden gesteld.” De officier eiste twaalf maanden, waarvan vijf voorwaardelijk, een verplicht contact met de reclassering en voortzetting van de psychiatrische behandeling.

In zijn laatste woord verklaarde de Hagenaar: „Ik ga met veel jongens ook op andere terreinen om. Veel jongens zeggen: 'ik wou dat jij mijn papa was'. Ik zou het heel erg vinden, als ze er een trauma aan over hielden. Ik zit al 25 jaar in het jeugdwerk en ik doe veel voor ze.”

De rechtbank-presidente vond dat de man gewoon uit de buurt moet blijven van jongens. „U moet er gewoon afblijven, zoals een alcoholist van de drank moet blijven. U moet al die gelegenheden waar ze zijn ontlopen. U moet een ander patroon vinden.”

De rechtbank doet 21 januari uitspraak.

Knuffelende Haagse pedofiel moet van jongetjes afblijven

BHP

DEN HAAG — Ondanks een intensieve behandeling met medicijnen die een chemische castratie teweeg brachten, stond een 46-jarige inwoner van Den Haag gisteren weer voor de Haagse rechtbank. Reden was, dat hij zijn pedofiele geaardheid niet heeft kunnen onderdrukken en voor de zoveelste keer ontuchtige handelingen met minderjarige jongens heeft gepleegd.

Ook nu weer werd hem door de rechtbank voorgehouden dat de enige manier om aan alle ellende een einde te maken is het in goede banen leiden van zijn afwijkende geaardheid, wat in de praktijk betekent het vermijden van alle plaatsen waar jonge jongens kunnen zijn. Rechtbank-presidente mr. P. Koningsveld: „Zoals een alcoholist van de alcohol moet afblijven zo moet u bij de jongetjes vandaan blijven”.

De afgelopen 25 jaren heeft de man dit niet kunnen volbrengen. Sinds 1962 is hij op gezette tijden in botsing gekomen met justitie omdat zijn gedragingen te zeer afweken van de geldende maatschappelijke wetten en normen. Voor verschillende zaken in de laatste paar jaar in Amersfoort, Alphen aan den Rijn, Schipluiden, Monster, De Lier en Wijchen, moest hij zich gisteren verantwoorden. Telkens ging

het hierbij om het knuffelen en betasten van ongeveer 10-jarige jongetjes waarbij zowel verdachte als slachtoffertjes ontkleed waren. Zelf vertelde de man dat het ging om spontane spelletjes. „Ik ga zo met kinderen om dat ze zich precies gedragen als wanneer ik er niet bij zou zijn. Ik lig niet in bosjes op de loer en ik spreek geen kinderen op straat aan. Ik koop ze niet om met snoep, ik ben geen kinderlokker. Nooit zou ik ze kwaad doen, nooit heb ik ze gedwongen iets te doen wat ze niet wilden. Voor veel kinderen was ik de vaderfiguur die ze nooit gehad hebben, ik hield van ze. Als ik op welke manier dan ook kinderen schade berokkend heb, dan heb ik daar oprecht spijt van”.

Officier van justitie mr. I. Klopper-Gerretsen vond het een uitzichtloze affaire. Ze verweet de verdachte de situaties op te zoeken waardoor het wel uit de hand moest lopen. Ze wees verder op de schade die de kinderen kunnen oplopen en in een aantal gevallen ook hebben opgelopen. Dit varieerde van thuis opvallend stil zijn tot huilend 's nachts wakker worden. Ze vond die schade belangrijker dan 's mans drang. Omdat het maar door en door gaat en verdachte nog steeds niet in staat blijkt zich in de hand te houden eiste de officier 12

maanden gevangenisstraf waarvan 5 voorwaardelijk, met een proeftijd van 2 jaar. Daarbij kwamen als speciale voorwaarden verplicht contact met de reclassering en verplichte behandeling door een psychiater.

Raadvrouw M. de Loos-Schrijver wees nogmaals op de behandeling die haar client al jaren ondergaat en die in zoverre vruchten afwerpt dat de aard van de handelingen niet meer op sex gericht is maar op knuffelen. Ze haalde diverse rapporten aan van reclassering en psychiaters, waaruit bleek dat de pedofiele aard van de man gezien zijn leeftijd niet meer te veranderen is. Wel kon getracht worden door medicatie en behandeling de geaardheid in goede banen te leiden. Gevangenisstraf werd in alle rapporten onwenselijk geacht omdat het zinloos zou zijn. Bovendien zou het de man in een sociaal isolement brengen doordat hij zijn baan zou kwijtraken. Zulk een ingrijpende breuk in het sociale leven van de verdachte zou funest kunnen zijn voor het welzijn van de behandeling die hij zelf ook wenst te ondergaan. In zijn laatste woord zei verdachte niet trots te zijn op zijn geaardheid: „Het is één diepe ellende”. De uitspraak volgt over 14 dagen.

Een jaar voorwaardelijk voor ontuchtige Hagenaar

Bh 9

DEN HAAG — Een 69-jarige Hagenaar die jaren lang ontucht met zijn beide minderjarige nichten heeft gepleegd, is gisteren conform de eis van de officier van justitie veroordeeld tot een jaar voorwaardelijke gevangenisstraf. De Haagse rechtbank, die meteen vonnis wees, hield bij de strafbepaling rekening met het feit dat de verdachte ernstig hartpatiënt is. Ook speelde een rol dat één van de vrouwen volgens de nieuwe wet van 1 januari 1988 al meerderjarig (achtien jaar) was toen haar oom zich aan haar vergreep.

De verdachte was ten laste gelegd, dat hij vanaf 1975 tot 1983 tijdens logeerpartijtjes in zijn woning geregeld ontuchtige handelingen heeft gepleegd met de twee meisjes. Het ene slachtoffer is geboren in 1962, het andere in 1972. Behalve dat de ontuchtzaken deels verjaard zijn — na tien jaar is geen strafvervolging meer mogelijk — profiteerde de Hagenaar ook van het feit, dat zijn oudste nicht volgens de huidige wetgeving al in 1980 meerderjarig zou zijn geweest. De laatste drie jaren (tot 1983) dat hij ontucht met haar pleegde, zijn hem thans straf-

rechtelijk niet meer aan te rekenen. Voor die periode volgde ontslag van rechtsvervolging. Ook het feit dat de verdachte vanaf 1974 tot medio 1983 vleeselijke gemeenschap met zijn oudste nicht zou hebben gehad kon hem juridisch niet worden verweten. De vrouw had hier zelf in 1983 (of later) aangifte van moeten doen en niet, zoals gebeurd is, haar vader, die namens zijn kind optrad. Officier van justitie mr. J. van Eck werd voor genoemd deel in zijn dagvaarding niet-ontvankelijk verklaard. Overigens was één van de minderjarige meisjes met wie de Hagenaar ontucht pleegde lichamelijk gehandicapt.

Gelderlander

Wel boete: f 6.000 Voorwaardelijke straf ontuchtige voetbaltrainer

DEN HAAG — Een 46-jarige Hagenaar is gisteren door de Haagse rechtbank veroordeeld tot twaalf maanden voorwaardelijke gevangenis en f 6.000 boete wegens ontucht met veertien jongens tussen de zeven en twaalf jaar.

Bovendien moet de man zich gedragen naar de aanwijzingen van de reclassering en indien deze dat nodig acht onder behandeling stellen van een psychiater. De man had als jeugdtrainer van de voetbalclub AWC uit Wijchen met zeven pupillen onder de douche lopen stoeien en de jongens gewassen.

Ook had hij in andere plaatsen ontucht met jongens gepleegd. De man had op de zitting verklaard moeite te hebben met zijn pedofiele geaardheid. Hij heeft zich sinds een aantal jaren aan een chemische castrerende therapie onderworpen, maar is volgens deskundigen niet behandelbaar voor zijn pedofiele neigingen.

Rechtbank-presidente, mevrouw mr. P. Koningsveld, zei het een ontzettend moeilijke zaak te vinden. „Wij achten de kans op herhaling groter wanneer hij moet zitten en eventueel zijn baan kwijtraakt, waardoor hij onderaan de maatschappelijk ladder terecht zou komen. Het is een keuze geweest”. De officier van justitie had twaalf maanden, waarvan vijf voorwaardelijk geëist.

Trouw VRIJDAG 8 JANUARI 1988

Rechtbank heeft te doen met pedofiel

Van een onzer verslaggevers DEN HAAG - „Zoals een alcoholist van de drank af moet blijven, moet u bij jongetjes uit de buurt blijven. Die conclusie moet u echt trekken. Dat is na zoveel jaren tobben het enige waar u naar streven kan.“

De president van de Haagse rechtbank mr. P. Koningsveld had gisteren duidelijk te doen met de 46-jarige Hagenaar die voor haar stond, maar waarschuwde hem voor zijn gedrag in de toekomst. De man stond terecht voor vijftien gevallen van ontucht met jongetjes van omstreeks tien jaar.

In zeven gevallen pleegde hij zijn daad als jeugdtrainer bij een voetbalclub in Wychen, waar hij regelmatig met zijn pupillen onder de douche ging. Dat was in maart en april van het vorig jaar. De overige gevallen hadden tussen 1984 en 1987 plaats in Alphen aan de Rijn, De Lier, Schipluiden en Amersfoort. In deze plaatsen zocht hij de jongens meestal in zwembaden op. Officier van justitie, mr. M. Rencleens, eiste twaalf maanden gevangenisstraf (waarvan vijf voorwaardelijk) tegen verdachte. Zij onderkende de problemen van zijn seksuele gerichtheid, maar vond dat rekening moet worden gehouden met de slachtoffers. „Aan de drang van verdachte zal paal en perk moeten worden gesteld. Ondanks de intensieve behandeling blijft hij doorgaan. Hij bagatelliseert de feiten. Nadat zijn voorlopige hechtenis voor de zaken in Alphen was geschorst, ging hij gewoon verder.“ Tijdens de zitting bleek dat de Hagenaar reeds vijftienvijftig jaar onder behandeling stond voor zijn pedofiele neigingen. Hij gaf de ontucht toe, maar trachtte ook duidelijk te maken dat zijn liefde voor kinderen oprecht was en vaak wederzijds. „Kinderen komen ook altijd op mij af. Als ik in een zwembad kom, zit er binnen de kortste keren een aantal van die apen om me heen. Voor mij is dollen onder een douche spielespel. Ik ging met kinderen om zoals ze met elkaar omgaan. In zo'n situatie doen ze ook weleens iets seksueels. Ik heb nooit dwang toegepast of dingen gedaan die ze zelf niet wilden. Als er kinderen zijn, waar de erotiek problematisch is overgekomen, heb ik er spijt van. Ik zou het wreselijk vinden als ze er trauma's aan overhielden. Maar dat laatste betwijfel ik.“

Zijn verdediger, mr. M. de Loos, be-

pleitte een geheel voorwaardelijke straf. „Kinderen vinden mijn cliënt aardig. Hij heeft ze geen cadeaus of overmatig veel snoep gegeven. Hij richtte ook bewust geen schade aan. De nasleep bij de politie veroorzaakt bij de kinderen vaak meer schade,“ zei ze.

Mr. Koningsveld geloofde dit niet. Tot de verdachte: „U zegt steeds maar dat de kinderen er geen schade van ondervonden. Maar de ouders merken het. Kinderen kwamen 's avonds ineens huilend het bed uit. Ook deskundigen zeggen

dat het schadelijke gevolgen kan hebben.“

In een vorig jaar oktober over de man opgemaakt psychiatrisch rapport wordt geconstateerd dat zijn 'infantiele vorm van pedofilie' niet meer te behandelen is. Hij had daarvoor veel eerder in analyse moeten gaan. Slechts het slikken van medicijnen en een intensief contact met reclassering en psychiaters zouden hem kunnen helpen. Gevangenisstraf, waardoor de man zijn baan in de reclamewereld zou kwijt raken, werd door geen enkele deskundige zinvol geacht.

Ontucht. Een 30-jarige inwoner van Zaandam heeft tegenover de politie bekend de afgelopen zomer ontucht te hebben gepleegd met een negenjarig en met een twaalfjarig jongetje. *MRC 1/10/87*

'Man zal weer ontucht plegen met kinderen'

ALMELO (ANP) - Volgens het Pieter Baan Centrum in Utrecht bestaat er grote kans dat de 22-jarige man uit Enschede als hij niet psychiatrisch wordt behandeld, opnieuw ontucht zal plegen met zeer jonge kinderen.

De man wordt in sterk verminderde mate toerekenbaar geacht en geadviseerd wordt hem onvoorwaardelijk ter beschikking van de regering te stellen. De officier van justitie bij de rechtbank in Almelo, mr. Lunenburg, nam gisteren dit advies over en eiste naast een jaar gevangenisstraf een onvoorwaardelijke tbr.

De man zou in 1986 en 1987 met in totaal negentien kinderen uit de

buurt in leeftijd variërend van drie tot negen jaar, ontucht hebben gepleegd, aldus de officier van justitie. De slachtoffertjes waren meestal vriendjes en vriendinnetjes van het vijfjarig zusje van de verdachte die soms zelf ook aan de ontuchtige handelingen moest deelnemen.

In oktober heeft de Almelse rechtbank de Groninger kinderpsychiater prof. dr. G. Mik en de Enschedese hoofdagent van politie die de negentien kinderen heeft ondervraagd, als getuige-deskundigen gehoord. Beide kwamen toen tot de conclusie dat de kinderen de waarheid hebben gesproken. Uitspraak 19 januari.

Celstraf en tbr geëist na ontucht

ALMELO - Wegens ontucht met negentien zeer jonge kinderen uit Enschede heeft de officier van justitie bij de rechtbank in Almelo vrijdag een jaar gevangenisstraf en onvoorwaardelijke tbr geëist tegen een 22-jarige man uit Enschede. Volgens het Pieter Baan Centrum in Utrecht bestaat er grote kans dat de verdachte opnieuw ontucht met kinderen zal plegen als hij niet wordt behandeld. De slachtoffertjes, tussen drie en negen jaar oud, waren in de meeste gevallen speelkameraadjes van het vijfjarig zusje van de verdachte. De uitspraak is op 19 januari. *VK9*

Jaar cel en tbr wegens ontucht met 19 kinderen

ALMELO (ANP) - De rechtbank in Almelo heeft dinsdag de 22-jarige S. uit Enschede conform de eis veroordeeld tot één jaar gevangenisstraf en onvoorwaardelijke tbr. De rechtbank achtte bewezen dat de man in 1986 en 1987 met 19 kinderen in de leeftijd van drie tot negen jaar ontucht heeft gepleegd. De kinderen woonden allen bij de man in de buurt.

Psychiatrisch onderzoek heeft uitgewezen dat de man in sterke mate verminderd toerekeningsvatbaar is. Als hij niet wordt behandeld is de kans groot dat S. opnieuw ontucht pleegt met kinderen. Gezien dit gevaar voor herhaling bepaalde de rechtbank dat de verdachte geen vrijheden voor welk doel dan ook mag hebben buiten de inrichting waarin hij wordt geplaatst, zolang geen verbetering in zijn toestand is ingetreden.

Zijn slachtoffers in Enschede waren meestal vriendjes en vriendinnetjes van zijn vijfjarig zusje, dat soms ook aan de ontuchtige handelingen moest deelnemen. De man heeft aanvankelijk alle zaken opgebiecht. Bij de rechtbank is hij daar later op teruggekomen en heeft slechts drie lichte gevallen toegegeven.

Jaar cel geëist voor gerechtshof

Moeder ontkent ontucht met 14-jarige zoon

Van onze justitieverslaggever LEEUWARDEN - Voor het gerechtshof in Leeuwarden is gisteren een gevangenisstraf van twaalf maanden geëist tegen de 44-jarige M. E. K. uit Emmen. De vrouw wordt ervan verdacht in 1984 en '85 ontucht te hebben gepleegd met een van haar zoons die toen 14 jaar oud was. De rechtbank in Assen sprak de vrouw vorig jaar vrij, waarna de officier van justitie in beroep ging.

De feiten zouden zich hebben afgespeeld toen de vrouw in Emmen woonde. De jongen zou door zijn moeder tot sex zijn gedwongen, waarbij zij soms geweld gebruikte. Ook zou de jongen zijn gedwongen om sexfilms te bekijken; een keer moest hij tegen zijn wil toezien dat zijn moeder en haar vriend gemeenschap hadden. De moeder en haar vriend, de 41-jarige H. G. uit Emmen, hebben alles ontkend.

Voor procureur-generaal mr. D. W. Steenhuis staat het vast de vrouw zich aan haar zoon heeft vergrepen. Steenhuis beriep zich onder andere op de verklaring die

de jeugdpsychiater G. J. M. Spaans-Nooij gisteren als getuige-deskundige aflegde. Volgens mevrouw Spaans heeft de jongen, die al bij haar in therapie was voordat de feiten zouden zijn gepleegd, de details over de seksuele spelletjes waartoe hij werd gedwongen, nooit kunnen verzinnen. „Een kind kan dat niet. Ook was hij zo kwaad dat hij zijn moeder wilde vermoorden. Zijn verhaal kwam op mij over als dat van een vrouw de verkracht is,“ vertelde mevrouw Spaans het hof gisteren.

De raadsman van K, mr. S. J. Cats, bepleitte vrijspraak omdat de telastegelegde feiten niet kunnen worden bewezen. Hij wees er onder meer op dat de jongen enige tijd later toch weer bij zijn moeder wilde wonen. De moeder en haar vriend wilden dat niet en mr. Cats sluit niet uit dat de jongen toen uit wraak zijn moeder heeft aangegeven bij de politie. Cats houdt er ook rekening mee dat de jongen in zijn gedetailleerde verklaringen tegenover de politie dingen kan hebben genoemd die hij in de sexfilms heeft gezien.

Tegen de vriend werd gisteren een gevangenisstraf van vijf maanden geëist. Hij zou niet alleen de jongen hebben laten toekijken, maar ook diens pleegouders hebben bedreigd. G. gaf alleen de bedreiging toe. Uitspraak op 26 januari.

Jaar cel voor moeder wegens ontucht met zoon

Van onze justitieverslaggever LEEUWARDEN - Het gerechtshof in Leeuwarden heeft vanmorgen de 44-jarige M. E. K. uit Emmen veroordeeld tot een gevangenisstraf van twaalf maanden wegens ontucht met haar zoon. De vriend van de vrouw, de 41-jarige H. G. uit Emmen, werd veroordeeld tot een vrijheidsstraf van drie maanden.

Het hof acht bewezen dat de vrouw in 1984 en '85 een van haar zoons die toen 14 jaar oud was, heeft gedwongen tot ontucht. Daarbij zou de moeder soms geweld hebben gebruikt. Ook moest de jongen verplicht sexfilms bekijken en moest hij tegen zijn wil toezien wanneer zijn moeder en haar vriend gemeenschap hadden.

NV/hN 26-1-88

Aanranders in de val

UTRECHT - Twee Utrechtse jongens van 15 en 16 jaar hebben bekend in de afgelopen week minstens twintig vrouwen in de buurt van het Centraal Station te hebben aangerand. Niemand van de slachtoffers heeft daarvan aangifte gedaan. Zaterdag pleegden de jongens om half zes hetzelfde feit in de Noor-

dertunnel. Zij grepen een vrouw tussen de benen. Maar daarbij hadden ze de pech met een beampte van de spoorwegpolitie van doen te hebben. Zij liep daar in burger op surveillance. De vrouw greep een van de jongens beet en zorgde ervoor dat collega's de ander te pakken konden krijgen.

NV/hN 11-1-88

„Grootste ontuchtaffaire regio Arnhem” Vier mannen vervolgd na incest in Maurik

Van een onzer verslaggevers

ARNHEM — De Arnhemse rechtbank zal op 2 februari opening van zaken geven in de grootste incest- en verkrachttingsaffaire van haar arrondissement. Een 21-jarige inwoner van de gemeente Maurik (Midden-Betuwe) zou vanaf haar zevende levensjaar seksueel misbruikt zijn door personen die behoren tot de directe familie- en kennissenkring. Tien mannen werden over deze zaak gehoord. Volgens de officier van Justitie, mr. N. Leeman, loopt het gerechtelijk vooronderzoek nog, maar zullen „in beginsel vier” verdachten worden vervolgd. De aanklacht is „ontucht onder dwang met een minderjarige”. Bedoeld wordt verkrachting. Een van de verdachten, een oom van het slachtoffer, heeft inmiddels bekend.

De rijkspolitie startte op 27 september een onderzoek naar aanleiding van een aangifte van Marian v. Z. uit Maurik. Het 21-jarige meisje zou dertien jaar lang seksueel misbruikt zijn door haar vader, drie broers, een oom, kennissen en buurtbewoners. Van dit aantal zullen vier personen worden vervolgd. Volgens een woordvoerder van de politie gaat het om een zeer ernstig geval van verkrachting en incest.

Marian verblijft sinds december 1986 in een opvangtehuis voor seksueel misbruikte kinderen in het Groningse Hoogezand-Sappemeer. Volgens de officier van Justitie is het meisje er geestelijk en lichamelijk nog steeds slecht aan toe. Haar toestand verbetert niet. Ze zal een lange tijd nodig hebben om de tragedie te verwerken. Marian zal daarom niet als geluige worden opgeroepen.

Het was voor de politie moeilijk om een gedetailleerde aangifte op papier te krijgen. De verdachten komen uit een gesloten dorpsgemeenschap. Bij hun aanhouding boden de mannen geen tegenstand. Volgens politiewoordvoerder De Haas konden ze zich evenwel op een aanhouding en verhoor voorbereiden. „Ze wisten dat ze vroeg of laat zouden moeten voorkomen”. Onder leiding van een tactisch rechercheur van het district Nijmegen van de rijkspolitie werkten vier politiemensen van de groep Lienden, een uit Zaltbommel, een uit Valburg en een rechercheur van de sectie jeugdzaken en hulpverlening mee aan het grootscheepse onderzoek.

Aanhoudingen

Het team verrichtte begin oktober op zondag de eerste aanhoudingen. Een 28-jarige broer en drie kennissen van het meisje, in de leeftijd van 23, 24 en 50 jaar, werden aangehouden

op verdenking van aanranding en/of verkrachting. De verdachten kwamen allen uit Maurik. Enkele dagen later werd een 26-jarige kennis uit Veenendaal gearresteerd en ook in verzekering gesteld. Hij werd evenals de mannen van 23 en 24 jaar binnen vier dagen na de aanhouding vrijgelaten. De politie verdenkt hen echter nog steeds nauw betrokken te zijn bij de verkrachttingsaffaire.

De andere twee verdachten, de broer en de 50-jarige buurtbewoner (Van S.), bleven in voorlopige hechtenis. Van de verdachten die verhoord zijn, is volgens de politie hun aandeel in het seksuele misdrijf het grootst. De politie verdenkt de broer ervan gedurende dertien jaar lang het meisje misbruikt te hebben. De 50-jarige buurtbewoner zou eveneens gedurende een langere periode seksuele handelingen met het slachtoffer hebben verricht.

Nooit geweten

In de tussentijd werden behalve de verdachten meer dan tien geluigen gehoord uit de familie- en kennissenkring en van hulpverleningsinstanties. Marians moeder en drie zussen zeggen volstrekt van niets geweten te hebben. De rijkspolitie heeft hen geregeld verhoord. De moeder verklaarde tegenover de politie al die jaren nooit het vaagste vermoeden te hebben gehad van wat er met haar dochter gebeurde.

Een 24-jarige broer, eveneens verdachte, kon niet worden verhoord, omdat hij al enkele jaren in Frankrijk verbleef. De officier van justitie wilde een uitleveringsprocedure starten, maar de man kwam vrijwillig naar Nederland.

Op grond van nieuwe informatie arresteerde de rijkspolitie in november de laatste verdachten. Op 2 november werd een 28-jarige oom uit

Scherpenzeel aangehouden. De man, een broer van Marians moeder, zou in de periode 1980-1986 zijn nicht (tot vlak voor haar opname in het opvangtehuis) een aantal malen verkracht en aangerand hebben. Acht dagen later arresteerde de politie Marians 55-jarige vader en een broer van 20 jaar. De vader werd verdacht van ontucht en verkrachting en haar broer zou medeplichtig en behulpzaam zijn geweest.

„Verkering”

Van de negen verdachten zaten er half november zes gevangen. De 50-jarige buurtbewoner kreeg oogstverlof. Met de arrestatie van de vierde en laatste broer (31) op 23 november steeg het totale aantal verdachten tot tien. Geen van hen had een strafblad. Drie mannen zullen tot de rechtszaak in hechtenis blijven. Tegen zes verdachten heeft de politie niet meer bewijs dan de verklaring van het slachtoffer.

Onder de verdachten bevinden zich ex-vrienden van Marian. De relatie („verkering”) met de betrokkenen was voor de politie een reden om hen te bestempelen als verdachten. De politie heeft alle reden om aan te nemen dat zij geen gewone relatie hadden met het meisje.

De politie heeft het onderzoek in december afgerond. De rechter moet in februari beslissen wie er schuldig is. Over het onderzoek van de gerechtspychiaters en het motief wil de officier van Justitie geen mededelingen doen. De Maurikse is in haar jeugd jaren zo vaak gebruikt, „dat het slachtoffer zich niet bij alle gevallen details en omstandigheden kan herinneren”, aldus een politiewoordvoerder. Ook toen het meisje op haar achttiende in Tiel op kamers ging wonen, werd ze nog lastig gevallen. Het hield pas op, toen ze werd opgenomen in het opvangtehuis.

Marian werd bij de aanrandingen en verkrachtelingen, welke soms in groepsverband plaatsvonden, bedreigd. Volgens de politie heeft men daarbij geestelijk en/of lichamelijk geweld gebruikt. Het meisje heeft jarenlang tevergeefs geprobeerd om de juiste hulp te krijgen via kennissen en anderen, waaronder professionele hulpverleners, aldus de politie.

*Reformatorisch
Nagblad
29-12-87*

-2-

Voor ontucht met vijf nichtiges 1,5 jaar geëist

ZWOLLE (ANP) — De officier van Justitie bij de Zwolse rechtbank, mr. D. Veurink, heeft tegen een 27-jarige man uit Nijkerkerveen een gevangenisstraf van anderhalf jaar, waarvan zes maanden voorwaardelijk geëist. J. wordt ervan verdacht tien jaar lang met vijf van zijn nichtjes ontucht te hebben gepleegd. Met een van hen kwam het tot seksuele gemeenschap.

De meisjes waren tijdens de periode van de ontuchtige handelingen zeven tot veertien jaar. Zij werden gesommeerd niets over de ontucht te vertellen omdat er anders iets vervelends met hun familieleden zou gebeuren.

De man heeft de gebeurtenissen be-

kend. Dit gebeurde pas drie maanden na de aangifte van het jongste nichtje, met wie hij eind 1986 gemeenschap had. Omdat de familie het meisje niet wilde geloven en haar zelfs als uitlokker zag, besloten de vier anderen ook aangifte te doen, waarna een volledige bekentenis volgde.

Volgens de reclasserings zou de man zelf al vanaf zijn tiende jaar geconfronteerd zijn met de seksuele spelletjes van zijn oudere zusters en broer. Dit en met het feit dat hij als jongste in het gezin erg werd verwend, zou hem tot zijn daden hebben gebracht. Een en ander bracht zijn advocaat ertoe te vragen om een dienstverlening van 100 uur.

Bejaarde ^{Tub. 28} man bestraft voor ontucht

WESTERHAAR-VRIEZEN-VEENSEWJK — De Almelose politierechter mr. L. Vogel heeft van morgen een 70-jarige man uit Westerhaar-Vriezenveensewijk wegens ontucht met drie meisjes van zes, acht en elf jaar veroordeeld tot een boete van 350 gulden en een voorwaardelijke celstraf van vier weken. De officier van justitie, mr. J. Hazewinkel, had alleen de boete geëist. Niet de zwaarte van de straf werd belangrijk gevonden, maar het feit, dat de man werd veroordeeld.

De zaak is aangebracht door de schoondochter. De vrouw betrapte vorig jaar juni in een schuur achter haar huis in Den Ham haar schoonvader met enkele buurtkinderen. Ze koesterde al enige tijd wantrouwen. In 1985 zou de man ook twee meisjes onzedelijk hebben betast, maar de affaire werd toen door justitie geseponceerd.

De bejaarde man, die zichzelf een kindervriend noemt, heeft bij de politie verklaard, dat hij de ontucht prettig vond en ook dat hij te ver was gegaan. Vanmorgen ontkende hij dat te hebben gezegd. Zijn raadsman, mr. P. Seelen, vertelde dat zijn cliënt een klacht heeft ingediend tegen de verbaliserende agent.

De politierechter veroordeelde de man op grond van de gedetailleerde verklaringen van de kinderen en van de verdachte zelf. De verhoudingen binnen de familie zijn door de zaak ernstig verstoord. „Maar Onze Lieve Heer heeft het me al vergeven. Dat is een hele troost”, aldus de Westerhaarder. „Ook dat is misbruik”, zei de officier van justitie.

Derde geval van ontucht in Westerhaar ^{Tub. 21}

WESTERHAAR — Het voorarrest van een inwoner van Westerhaar is woensdag verlengd met dertig dagen. De man wordt ervan verdacht ontuchtige handelingen te hebben gepleegd met minderjarige kinderen. Inmiddels is er een derde geval bekend geworden. Volgens een woordvoerder van de politie in Vriezenveen is het onderzoek nog in volle gang en is daarom verlenging van het voorarrest aangevraagd.

Jaar cel voor ontucht

ZWOLLE — De rechtbank in Zwolle heeft de 27-jarige J.J. uit Nijkerkerveen gisteren veroordeeld tot twaalf maanden gevangenisstraf, waarvan acht maanden voorwaardelijk wegens het plegen van zedendelicten. De rechtbank achtte bewezen dat J. gedurende tien jaar met vijf van zijn nichtjes

geregeld ontucht pleegde. Met een van hen kwam het regelmatig tot seksuele gemeenschap. De meisjes waren in de leeftijd van zeven tot veertien jaar. De officier van Justitie had achttien maanden gevangenisstraf, waarvan zes maanden voorwaardelijk geëist.

N 1/4 N 29-1-88

Eis vier maanden voor ontucht met 12-jarige jongen

Van onze justitieverslaggever
GRONINGEN - Voor de rechtbank in Groningen is gisteren een gevangenisstraf van vier maanden geëist tegen de 21-jarige H. W. uit Stadskanaal. De man heeft bekend dat hij in mei vorig jaar ontuchtige handelingen heeft gepleegd met een 12-jarige plaatsgenoot.

W. was in de nacht van 17 mei een huis in de straat waar hij woont binnengedrongen. Daar lagen het slachtoffer en zijn broertje te slapen. Nadat hij beide jongens had wakker gemaakt, dwong hij een van hen onder bedreiging van geweld tot het ondergaan van ontuchtige handelingen. De moeder van het slachtoffer was op dat moment niet thuis.

Tegenover de politie had W. verklaard dat hij die avond veel had gedronken en dat hij zich in de woning had vergist.

Leidenaar bekent incest met baby van zes maanden

Van een onze verslaggevers
LEIDEN, donderdag
 Een 40-jarige Leidenaar heeft tegenover de jeugd- en zedenpolitie van Leiden bekend incest te hebben gepleegd met vier nichtjes, onder wie een baby van nauwelijks een half jaar.

De man zit in voorarrest. De zaak kwam aan het rollen toen een nu 18-jarig nichtje aangifte deed. De verdachte kwam regelmatig bij zijn broer over de vloer. De incest begon toen het nichtje zes jaar was en duurde tot ongeveer drie jaar geleden. Het meisje kwam toen in grote psychische problemen en is daarvoor nog steeds onder behandeling.

De man gaf ook toe een zusje (nu negen) van zijn eerste slachtoffer seksueel te hebben misbruikt. Dat begon toen zij vijf jaar was en eindigde anderhalf jaar geleden. Ook bij een andere broer, waar hij nogal eens op de kinderen paste, vergreep hij zich aan een nichtje en zelfs aan de baby waarmee hij seksuele handelingen pleegde.

Verdachte van ontucht meldde slachtoffer eerst schoolziek

TELSTILBURG, vrijdag

De politie van Tilburg heeft een 38-jarige inwoner van die stad aangehouden op verdenking van het plegen van ontuchtige handelingen met twee 15-jarige jongens.

Beide knapen kwamen sinds de nazomer bij hem over de vloer. Een van de twee spijbelde vaak van school. De verdachte gaf zich bij die gelegenheden uit voor de vader van de jongen en meldde hem ziek.

De echte vader deed echter aangifte bij de politie en er volgde een onderzoek. De man heeft intussen bekend. (ANP)

Ontuchtige man meldde vriendje ziek op school

TILBURG (ANP) - De politie van Tilburg heeft een 38-jarige inwoner van die stad aangehouden op verdenking van het plegen van ontuchtige handelingen met twee 15-jarige jongens.

Beide jongens kwamen sinds de nazomer bij hem over de vloer. Een van de twee spijbelde vaak van school. De verdachte gaf zich bij die gelegenheden uit voor de vader van de jongen en meldde hem ziek.

De echte vader deed echter aangifte bij de politie en er volgde een onderzoek. De man heeft intussen bekend. De Tilburgse politie heeft dit gisteren meegedeeld.

Telegraaf 21-128

Change sex-crime 'labels,' panel is urged

Child-molestation victims testify

SEATTLE TIMES 1/13/88

by Mark Matassa
 Times Olympia bureau

OLYMPIA — Mandy Richards is 28, but she's still haunted by the trauma of being sexually abused as a young girl.

Until six months ago, Richards

told a legislative committee yesterday, she hadn't told anybody about her ordeal as a child. Now, as she deals for the first time with the emotional impact of being molested, she also finds herself angry that society has attached "soft" labels to a group of serious

crimes.

"We need to change the labels," Richards told the House Judiciary Committee. "We need to call it what it is. Just because I don't have a weapon that I can lay on the table and say, 'This is how he made me do what he made me do,' it doesn't change the fact that force still was used. I was molested."

The committee is considering

a pair of similar bills that would create new crime classifications for the rape or sexual abuse of children, and would increase the penalties for such crimes. The current labels — statutory rape and indecent liberties with a child — would be tossed out.

Richards was one of several women and teen-age girls who offered emotional testimony yesterday about their own exper-

iences as abused children. In each case, the message was the same. More explicit names and more exacting penalties for the crimes would be an important step in fighting sexual abuse of children.

The committee is expected to forge a compromise bill Friday, taking parts of a bill sponsored by

Reps. Gary Locke, D-Seattle, and Jean Marie Brough, R-Federal Way, and parts of a bill proposed by the state Sentencing Guidelines Commission.

The resulting legislation, committee members indicated, would establish the crimes of rape of a child and child molestation, would alter the definitions of some of the crimes and would place the crimes at a higher, more serious level on the state's sentencing grid.

For example, first-degree statutory rape would become first-degree rape of a child and would carry a penalty of 51 to 68 months in prison, compared with the current 31 to 41 months. Under the new law, rape of a child would be defined as sexual intercourse with a child under 12 by a person at least 24 months older.

Under the current law, the victim of first-degree statutory rape must be under 11 and the offender over 13.

A similar bill died last year in the House Ways and Means Committee because of questions about its financial impact and concerns by some civil-liberties groups about specific age provisions in the proposed law.

Locke said the new legislation has a better chance of passing because of greater age differentials in most classifications and because the cost is expected to be lower this year. The largest budget concern last year was about the bill's effect on overcrowded prisons, a problem now thought to be less serious in Washington.

England liefert Kinderschänder Beat Meier an die Schweiz aus

VON GERD HEINING UND ROBI MICHEL AUS LEEDS
 Der Schweizer Kinderschänder Beat Meier (41) wurde gestern vom Strafgericht der englischen Stadt Leeds wegen Unzucht mit drei minderjährigen Buben zu 18 Monaten Gefängnis verurteilt. Er wird aber schon in den nächsten Tagen an die Schweiz ausgeliefert.

Richter Raymond Dean meinte zum scheinbar milden Urteil, Grossmännern wolle diesen Typen so schnell wie möglich loswerden. «Der wichtigste Punkt ist, dass Sie sofort an die Schweiz ausgeliefert werden», meinte er zu Meier. «Die dortige Justiz kann Sie wegen enger der schlimmsten Anklagepunkte vor Gericht bringen.»

Um viele Kilo abgemagert, erschien Meier nach einjähriger Untersuchungs-

haft vor Gericht. Seine Haare hat er lang wachsen lassen, und ein Bart bedeckt fast sein ganzes Gesicht. Er trug Jeans und ein abgetragenes Hemd. Dann kam es zur grossen Überraschung: Meier, der seine Taten bisher immer geleugnet hatte, gab sich in drei von vier Anklagepunkten geständig. Hatte er dies nicht getan, wären die Kinder als Zeugen geladen worden und die Strafe wäre bei Schuldigsprechung höher ausgefallen.

Meier hatte 1983 als Lastwagenchauffeur auf einer Kanalfähre den siebenjährigen Matthew Freudenmann und dessen Vater kennengelernt. Er schloss Freundschaft mit der Familie und nutzte sie schamlos aus. Er konnte die Eltern überreden, dass Matthew und dessen heute zwölfjähriger Bruder Paul bei ihm Ferien in der Schweiz machten. Er verging sich in zahlreichen Fällen an den Buben und machte von den

© Verurteilt: Beat Meier (41).

widerlichen Sexspielen auch noch Video-Aufnahmen.

Später missbrauchte er auch noch einen Freund der beiden, den an Epilepsie leidenden Jacob Morell (13).

Die englische Justiz ist überzeugt, dass Meier Mitglied einer internationalen Kinderporno-Bande war. Er wird auch in Belgien und Holland gesucht.

International

Le Petit Gredin N° (hiver 87)

LA HOLLANDE, PARADIS PERDU ?

Contrairement à une idée qui s'est fortement répandue en France dans les années 70, la Hollande n'a jamais été, juridiquement, un « port franc » pour les amoureux des enfants et leurs partenaires mineur(e)s. Les articles de loi « régissant » les rapports sexuels entre adultes et mineurs (la majorité « sexuelle » se situant à 16 ans) qui datent de 1911 et sont toujours en vigueur, laissent en fait peu de place à la réverie, et sont en gros similaires aux articles correspondants du code pénal français. Il est vrai, cependant, que la comparaison entre les deux pays tourne tout à l'avantage des Pays-Bas quand on regarde la situation de plus près. La tolérance et l'ouverture d'esprit quasi-légendaires de ce peuple nordique y sont certainement pour beaucoup.

L'âge de la majorité sexuelle à 12 ans

Le 1er février 1985, le ministre de la Justice, Korthals Altes, publia une proposition de modification du Code Penal, dont le fait le plus « saillant » était de ramener l'âge de la majorité sexuelle à 12 ans (rapports librement consentis uniquement). Cette proposition, qui avait été adoptée par le conseil des ministres (coalition gouvernementale chrétiens-démocrates, VVD) a soulevé un tollé général dans la presse de droite et parmi les partenaires politiques du ministre. Il faut dire que le moment était, politiquement, mal choisi, à l'instant où la Hollande devenait de plus en plus la cible de certains mouvements américains de la Moral Majority, accusant ce pays d'être un des principaux fournisseurs de pornographie infantile (ce qui n'a jamais pu être prouvé...) et où l'on dénonça, à longueur de journée, des cas d'inceste dans les journaux et la télévision. L'amalgame « pédophilie-pornographie-inceste » reste une valeur sûre, même en Hollande, et Korthals Altes s'est vu dans l'obligation de revenir sur certains points de sa proposition de loi, entre autres sur le point crucial de l'âge de consentement. Cependant, la proposition de loi a été déposée au Conseil d'Etat sans avoir subi de modifications, et sera soumise au Parlement dans sa prochaine session. Ce n'est qu'à ce moment-là que des modifications pourront y être apportées. Il est à craindre qu'il ne restera pas grand chose du projet initial, et que sur bien des plans (pouvoirs de la police entre autres) ce nouveau Code Penal constituera un pas en arrière. Encore du pain sur la planche pour les différents

mouvements qui luttent, chacun à sa façon, pour la liberté des enfants et de leurs partenaires et qui essaient d'imposer une vision plus saine des relations enfants-adultes. L'association MARTIJN est surtout éditrice d'une très belle revue, « O.K », qui s'apparente par sa présentation et son contenu au Petit Gredin. On y trouve de très nombreuses contributions d'enfants. MARTIJN édite également une « revue de presse » mensuelle qui regroupe, sous forme de photocopies, la totalité des articles parus dans la presse sur des sujets aussi divers que l'avortement, les droits de l'enfant, la procréation artificielle, etc. L'association est en outre très active dans les discussions avec les différents partis politiques.

Le COC, mouvement d'homosexuels, très combatif, vient de fêter ses 40 ans, et a proposé à cette occasion l'érection d'un monument dédié aux homosexuels morts dans les camps de concentration. Les différentes autorités locales, régionales et nationales subventionnent ce projet.

Ce mouvement est très ouvert vis-à-vis des pédophiles, et héberge quelques groupes dans ses permanences.

Des gens de bonne volonté

Quelques personnalités hors-pair ont également contribué de façon significative au climat d'ouverture qui règne (encore...) en Hollande :

- le sénateur Brongersma, infatigable voyageur et instigateur d'une « fondation » à laquelle peuvent être légués des documents et collections privés ;
- le Dr. Frits Bernard, psychologue clinique a publié des centaines d'articles de par le monde sur la pédophilie, et quelques livres (dont « Paedophilia, a factual report ») ;
- le Dr. Theo Sandfort, psychologue attaché à l'Institut Sociologique de l'Université d'Utrecht a publié en 1981 « L'aspect sexuel des relations pédophiles » à partir de 25 cas de relations entre hommes et jeunes garçons. Cet ouvrage très fouillé est quelque peu rébarbatif dans sa présentation (graphiques, tableaux, etc), mais Sandfort récidive par un livre qui, sur les mêmes recherches, est beaucoup plus vivant et accessible par la part plus large laissée au « spontané » (interviews). Le livre a reçu un accueil plutôt favorable dans la presse et dans les « milieux autorisés » au moment de sa sortie (octobre 1986).

A signaler, enfin, l'importance par son audience, et ce, en dépit de problèmes organisationnels et financiers, de la NVSH (Association Neerlandaise pour les Réformes Sexuelles). Cette organisation regroupe en son sein toute la panoplie des « minorités sexuelles », dont deux groupes de travail très actifs, le Landelijke Werkgroep Pedofilie et le Landelijke Werkgroep Jeugd-emancipatie. Ce dernier est surtout très actif sur le plan de la nouvelle législation, et a des contacts fréquents avec des hommes politiques. La commission nationale « Pedophilie » constitue une plate-forme pour les groupes locaux présents dans toutes les grandes villes du pays, et qui ont des initiatives très intéressantes (groupes de discussion ouverts aux parents ; réseaux d'écrivains apportant la « contradiction » dans les médias ; un projet de Centre de Documentation ; demandes de subventions aux autorités locales, etc). Pratiquement tous ces groupes ont des contacts réguliers avec la police et la Justice, et certains sont reconnus comme des interlocuteurs à part entière dans l'accompagnement de personnes ayant eu maille à partir avec la justice.

En somme, des initiatives et des situations qui peuvent encore faire rêver pendant quelque temps les Français... mais le rêve n'a jamais fait changer les mentalités, les rapports entre les gens, la société, les lois. A nous de tirer les leçons de la démarche des mouvements hollandais qui, au lieu de faire une révolution en chambre, ont compris l'importance de la concertation et de la discussion sereines.

Georges Deux

Italiaanse Radicale partij wil pornoster Cicciolina kwijt

Van onze correspondent
ROME — De Italiaanse Radicale partij wil een van haar meest prominente leden laten vallen: de pornoster Cicciolina. „Haar verkiezing heeft ons politieke, electorale en financiële schade gedaan“, erkende partijsecretaris Giovanni Negri op een partijcongres in Bologna.

Cicciolina, voor de burgerlijke stand Ilona Staller, werd in juni vorig jaar gekozen tot lid van de Kamer van Afgevaardigden en vervolgens tot lid van de parlementaire defensiecommissie. Daarna heeft de geachte afgevaardigde met des te meer overtuiging haar liefdeskruistocht in de vorm van pornoshow's in binnen- en buitenland voortgezet, waarbij ze voor schandalen zorgde in Israël, Portugal en Frankrijk. Op kerstmis bad ze, tussen haar shows door, in de Notre Dame in Parijs voor de in Oost en West gevangen zittende gewetensbezwaarden.

Partijsecretaris Negri had Cicciolina geïnstrueerd dat ze zich op het partijcongres „op de meest discrete manier“ moest gedragen. In zijn toespraak deed hij een belangrijke aankondiging: de Radicale partij wil zich omvormen in een transnationale partij met leden in de hele wereld. Maar veel meer ophel maakte zijn erkenning dat de kandidaatstelling van Cicciolina voor het parlement „een ernstige vergissing is geweest die de partij veel schade heeft gedaan“.

Cicciolina weigert zich gewonnen te geven. „Ik ben de heroemdste woordvoerder van de Radicale partij in de wereld“, zei ze strijdlustig op het congres. En Cicciolina is nog vol ambitie: ze wil niet alleen secretaris van de partij worden, maar ook minister van Liefde.

Tilburger moet bewijzen dat school van naaktfoto's wist

VR 23/12

Van onze correspondent
EINDHOVEN — De Tilburgse onderwijzer Hans van Uden moet voor de commissie van beroep van katholiek onderwijs Zuid-Nederland bewijzen dat zijn schoolbestuur al geruime tijd op de hoogte was van zijn activiteiten als naaktfotograaf alvorens hem te ontslaan wegens onverenigbaarheid van functies. Van Uden kreeg per 1 december ontslag aangezegd nadat hij als naaktfotograaf te zien was in het Veronica-televisieprogramma Pin Up-club. Eerder had hij in een interview met een regionale krant al over zijn naaktfotografie gepraat. Van Uden besloot zijn ontslag aan te vechten,

mede omdat volgens hem de Stichting r.k. scholen Tilburg Noord als vanaf 1985 op de hoogte was van zijn bijbaan. Zijn advocaat, mr. Lenaerts, betoogde tijdens de eerste zitting van het beroep in Eindhoven dat zijn cliënt niet het initiatief voor de tv-uitzending had genomen en dat hij geen invloed had gehad op de presentatie van het interview in de krant.

Gisteren nam de commissie van beroep een tussenbeslissing door Van Uden op te dragen getuigen te presenteren die kunnen bewijzen dat het bestuur inderdaad al veel eerder van zijn nevenactiviteiten op de hoogte was.

Naaktfotograaf legt geschil met school bij

VR 29

Van onze correspondent
TILBURG — De beroepszaak die de Tilburgse naaktfotograaf Hans van Uden tegen de stichting RK-scholen Tilburg-noord had aangespannen, is voorlopig van de baan. Beide partijen zijn overeengekomen een regeling te treffen.

Van Uden werd vorig jaar op staande voet ontslagen als onderwijzer van basisschool De Schakel, nadat in de publiciteit was gekomen dat hij als free-lance naaktfotograaf werkt voor diverse mannenbladen. Ook trad hij op in het Veronica-programma Pin Up-club.

Volgens de stichting waren beide

functies onverenigbaar en Van Uden kreeg zijn ontslag. Tijdens de behandeling van het beroep van Van Uden tegen dat ontslag stelde de fotograaf dat hij getuigen had die zouden kunnen bewijzen dat het schoolbestuur al vóór de publiciteit op de hoogte was van zijn bijbaan.

Toen de beroepscommissie besloot deze getuigen te horen, kwamen beide partijen overeen van een verdere rechtsgang af te zien. Volgens advocaat mr. H. Lenaerts van de fotograaf „omdat beide partijen geen baat hebben bij nog meer publiciteit“. Wat er nu precies geregeld gaat worden wijde de raadsman niet zeggen.

ZUTPHENSE KOERIER donderdag 4 februari

De kindervriend van de Moesmate Paragnost Richard Sluizeman: jeugd in problemen hand geven

Normaal vond eigenlijk niemand het onder de kennissen van Richard Sluizeman (24), Zutphenaar, wat er in zijn ouderlijk huis gebeurde. In dat oude pand gingen af en toe uit eigen beweging lampen aan. Doofden ze ook weer, zonder dat iemand aan de schakelaar kwam. Bleken voorwerpen verplaatst, terwijl niemand dat gedaan zou hebben. Hoorde je 's nachts kraken en met deuren slaan, en toch lag iedereen in bed. Sluizeman zelf: „Mijn jeugd werd door raadsels omgeven.”

Zoals die keer op de Thorbeckesingel in Zutphen. Hoe oud was hij toen helemaal? Volslagen onverwacht was er die vrachtwagen. Bijna raakten, nadat hij op het wegdek gestruikeld was, de wielen zijn lijf al. Maar op het laatste nippertje was er die reuzenhand, die hem het veilige trottoir opseurde. De dood greep er naast, die keer. En kleine Richard lag ongedeed te trillen op de stoep die verder volslagen verlaten was.

Zegt hij: „Ook toen we verhuisden veranderde er niet veel. Ik weet dat in

ons oude huis intussen wel vier maal andere bewoners kwamen. Of ze net zulke vreemde ervaringen opdeden als wij? Ik zou het niet weten.” Wel herinnert hij zich voorvallen met open en dichtgaande gordijnen, TV-programma's die onverklaarbaar onderbroken werden, mysterieuze windvlagen rond de woning. Geheimzinnige berichten waarvoor hij geen uitleg kon vinden.

● Paragnost Richard Sluizeman (foto: Wim Zeijlemaker)

Zijn ouders vonden, naar zijn zeggen, die alledaagse zaken eigenlijk wel amusant. Hijzelf bekeek ze anders. Voelde dat er ook in zijn eigen binnenste iets was, waarvoor hij amper woorden kon vinden? Jong als hij was trouwde hij. Inmiddels is dat huwelijk al weer gestrand. Al bleef de relatie met zijn ex-vrouw, die niet ver van hem verwijderd woont, redelijk. Sluizeman zelf: „Onze echtscheiding had te maken met het paranormale, dat onderdeel van mijn leven is geworden.”

Koerier

In de Zutphense Koerier las Richard Sluizeman over paragnoste Clasina. Hij nam contact met haar op en weet sindsdien zeker wat hij voor zich zelf eigenlijk allang vastgesteld had: dat hij zelf ook paragnostisch begaafd is. „Nee ik ben geen toekomstrijker,” legt hij uit. Wat hij wel is, wil hij in de krant hebben: een helper van kinderen. Al bleef zijn eigen huwelijk kinderloos, voor kleinen wil hij als een vader zijn.

„Ze zoeken me op. Ik speel met ze. In mijn huis krioelt het soms van de kleintjes.” Zijn ex-vrouw helpt mee kinderen uit de buurt op te vangen. Richard Sluizeman, die zegt paragnost te zijn, wil kinderen een hand geven, vooral als ze zelf in de problemen raakten. En daaraan is, naar zijn oordeel, geen probleem. In Zutphen en omgeving komt hij ze dagelijks tegen: kinderen uit gebroken gezinnen. Zoontjes en dochtertjes van drinkbroers en andere verslaafden. Kinderen uit families met constant echtelijke ruzies. Kinderen van mannen en vrouwen die in ijzige neutraliteit naast elkaar naar hun scheiding toeleven.

Met teenagers wil hij overleggen, met kleuters en met wat ouderen. En het allerliefst met een of twee ouders er bij, want zonder hen, zegt Sluizeman, haalt praten niet veel uit. Geld hoeft hij er niet voor te hebben. Zijn huis aan de Moesmate 149 zet hij er voor open. Vooral op dinsdagavond, woensdagmiddag en op de zaterdag. „Dan ben ik er,” zegt hij. Telefoon heeft hij (nog) niet, als bijstandtrekker heeft hij financieel weinig armslag.

Richard Sluizeman verklaart gelovig te zijn, en vooral de laatste tijd zich hoe langer hoe meer bewust te worden van de grote waarde van religie.

— Wil hij gaan magnetiseren? „Weet ik niet. Afwachten.” Hij gelooft een steun voor kinderen te zijn die het in onze welvaartsmaatschappij met z'n hollen cultuur moeilijker hebben dan ooit.
— Wat vindt hij van het RIAGG? „Daar heb ik bijzonder weinig mee op. Niet best.”

Fout

Richard Sluizeman, de Zutphense kindervriend van 24, zegt dat er in de generatie er voor wat fout is gegaan. Hij houdt er niet van als kritisch de vinger naar de jeugd van nu uitgestoken wordt, zonder dat gewezen wordt op het tekortschieten van hun materialistische ouders.

In een speeltuin in de buurt vermaakt hij zich met kleintjes en houdt hij oudere kinderen bezig. Hij weet dat paragnoste Clasina ouders met jongeren, die in de nesten zitten, doorverwijst. Hij verwacht zelf ook steeds meer jong Zutphen op zijn spreekuur te zullen krijgen.

Hoe hij, als paragnost, zijn eigen toekomst ziet? „Ik hoop me nog eens zelfstandig te kunnen vestigen.”

Richard Sluizeman is telefonisch bereikbaar (05750) 2 96 24.

Homofobieprijs 1987 voor rechter Meulepas

BRUSSEL (België) - Dit jaar gaat de homofobieprijs naar rechter Meulepas van de correctionele rechtbank van Antwerpen, omdat hij Xavier Beisseret, een militant van het Vlaams Blok, vrijspak van het gebruik van geweld tegen homomilitanten die een pamflettenactie hielden aan een school in Edgem.
Meulepas achtte de feiten bevestigend maar vond het gebruik van geweld in dit geval verantwoord omdat, naar zijn mening, „nog een zeer grote meerderheid in ons land tegenover deze levensvorm afkerig staat.”

31 DEC 1987 - DE MORGEN

Hof in VS staat censuur door schoolbesturen toe

VRIS van onze medewerkster JANNY GROEN

WASHINGTON — Amerikaanse schoolbesturen hebben het recht censuur toe te passen op schoolkranten. Het Hooggerechtshof bepaalde woensdag dat een dergelijke censuur niet in strijd is met het Eerste Amendement, dat de vrijheid van meningsuiting regelt. Volgens het hof staat nergens in de Grondwet dat „leraren, ouders én gekozen schoolbestuurders verplicht zijn de controle over het Amerikaanse openbare schoolstelsel in handen te geven van studenten.”

Volgens rechter Byron White van het Hooggerechtshof is het schoolbestuur in zijn hoedanigheid van uitgever van een schoolblad of producent van een toneelstuk gerechtigd teksten te schrappen die „grammaticaal onjuist of slecht geschreven zijn, die gebaseerd zijn op onvoldoende onderzoek, vooroordelen uitdragen, vulgair of blasfemisch zijn, of niet geschikt zijn voor een onvolwassen publiek.”

De Amerikaanse Journalistenbond heeft teleurgesteld gereageerd op de uitspraak van het hof. Volgens de bond houdt het recht van meningsuiting niet op bij de schooldeur, „vanwaar het slechts een kleine stap is naar andere sectoren van de maatschappij”. Leerlingen van de Hazelwood School, een middelbare school

in Missouri, hadden de rechtszaak aangespannen, omdat het schoolbestuur weigerde artikelen toe te laten in de schoolkrant die handelden over zwangerschappen bij tieners en de maatschappelijke gevolgen van het grote aantal scheidingen.

De advocaat van de leerlingen baseerde zich op een uitspraak die het Hooggerechtshof in 1969 deed in de zaak van de Des Moines Independent Community School. Het hof bepaalde toen dat scholen niet het recht hebben leerlingen te verwijderen die deelnemen aan protestdemonstraties, zoals, in het geval van de Des Moines-scholieren, het dragen van zwarte banden om de arm als protest tegen het Vietnam-beleid. Het hof gaf toen voor het eerst aan dat „er duidelijke grenzen zijn aan de autoriteit van schoolfunctionarissen, die de vrijheid van meningsuiting niet in de weg mogen staan.”

Drie van de acht rechters van het Hooggerechtshof hebben de jongste uitspraak overigens een stap in de verkeerde richting genoemd. Een van hen, de enigszins liberale rechter William Brennan, zei dat de schoolautoriteiten nu het recht hebben alles te censureren dat in strijd is met hun politieke of morele overtuiging. Hij sprak van een „Big Brother-achtige gedachtencontrole” en zei te vrezen dat sommige scholen zullen veranderen in „enclaves van totalitarisme”.

Op alle Britse scholen komen kinderwachtters

(Van onze correspondent)

Tub. 18

LONDEN (GPD) — De regering-Thatcher wil op 25.000 openbare kleuter- en lagere scholen zogenaamde kindervachtters aanstellen, die in samenwerking met maatschappelijke werkers in de gaten moeten houden of kinderen niet seksueel worden misbruikt.

De maatregel is het gevolg van een verontrustende groei van het aantal gevallen waarbij kinderen gemolesteerd en seksueel misbruikt worden. Die groei bedroeg in 1986 en 1987 meer dan 22% en leidde tot de registratie van meer dan 30.000 gevallen van kindermishandeling.

In onderwijskringen is met gemengde gevoelens gereageerd op het voornemen van de regering. De National Association of Schoolmasters en de Union of Women Teachers waarschuwden dat het plan tot allerlei pijnlijke misverstanden kan leiden. Zeker als van goodwillende en overijverige leerkrachten opeens verwacht wordt dat zij experts worden op het gebied van kindermishandeling.

Deense parlement wil homohuwelijk

KOPENHAGEN (AP) — De meerderheid in het Deense parlement is voor een wetsvoorstel waarin homoseksuele partners officieel in het huwelijk kunnen treden.

Het voorstel werd donderdag in het parlement behandeld.

Er wordt in vastgelegd dat homoseksuelen een contract kunnen afdrukken, dat gelijk staat aan het huwelijk. Wel ontbreekt in het contract het recht op adoptie.

De woordvoester van de Sociaal Democratische Partij Pia Gjellerup verklaarde dat een heteroseksueel paar kan kiezen samen te leven met of zonder papieren. „Een homoseksueel paar moet dezelfde keus kunnen maken,” zei zij.

Al eerder voerde Zweden een soortgelijke wet in.

'Nederlanders weerzinwekkend ras'

Van onze correspondent

LONDEN — Een kleine, maar niettemin venijnige dienaar. En eigenlijk hoogst ongepast, nu juist een begin wordt gemaakt met de herdenking van drie eeuwen Brits-Nederlandse vriendschap. Aanleiding waren uitlatingen van de Britse literator Andrew Wilson, die Nederland in het algemeen en de Nederlanders in het bijzonder niet ziet zitten en daarvan kort voor Kerstmis voor een microfoon van de BBC op niet mis te verstane wijze blijk heeft gegeven

„De Nederlanders zijn een weerzinwekkend ras die de apartheid hebben uitgevonden, kinderporno produceren en prostituties achter de ramen hebben zitten”, sprak Wilson in het bekende literaire BBC-programma. Cover to cover.

Dit tot niet geringe schrik en vervolgens verbijstering van de historicus Simon Schama, wiens nieuwe boek over de Nederlandse cultuur in de 17e eeuw: *The Embarrassment of Riches* in het programma werd besproken.

De opmerkingen van Wilson

vroegen eigenlijk om een nieuwe tocht naar Chatham. En met name van onze ambassadeur in Londen, mr. Hans Jonkman, maakte zich een heftige woede meester. Maar met grote diplomatieke discipline wist hij die te bedwingen. Niettemin schreef hij een scherpe brief aan de directie van de BBC over de uitlatingen van Andrew Wilson. En daarop is nu in ieder geval schriftelijk genoegdoening gekomen. Want van directeur Marnaduke Hussey, de hoogste instantie in de BBC, heeft ambassadeur Jonkman uitgebreide excuses ontvangen.

En dat is als onderdeel van de

William-en-Maryherdenkingen niet alleen passend, billijk en nuttig, maar vooral ook heilzaam. Juist nu we de komende maanden zoveel zullen horen van de Nederlander die in Engeland op de troon kwam. Ook daar heeft Andrew Wilson grote moeite mee.

N 1/4 N 13-1-88

Door onze correspondent

HIEKE JIPPES

LONDEN, 11 jan. — De BBC heeft aan de Nederlandse ambassadeur in Londen haar „welgemeende verontschuldiging” aangeboden voor uitlatingen over Nederlanders in een programma op haar tweede net. De presentator van het programma, de romanschrijver en criticus Andrew Wilson, zegt bovendien in een briefje aan deze krant dat hij niet de bedoeling heeft gehad de Nederlanders te beledigen.

„Ik was zelf verbaasd toen ik mezelf die rare dingen over die dierbare Nederlanders hoorde zeggen”, aldus Wilson. „Niet wat ik echt van ze vind. De producent van het programma had me aangespoord het gesprek een beetje

BBC biedt Nederland excuses aan

NRC

levendig te houden en alleen daarom heb ik waarschijnlijk die (tamelijk idiote?) uitlatingen gedaan. Vergeef me als ik daar iemand mee beledigd heb.”

In een literair programma dat de BBC half december uitzond noemde Wilson de Nederlanders „een weerzinwekkend ras”. In een bespreking van het boek van de Amerikaanse historicus Simon Schama over de culturele rijkdom van de Nederlanden in de zeventiende eeuw, *The embarrassment*

of riches”, zei Wilson onder andere tegen zijn gesprekspartner:

„Denken jullie dat hij (Schama) weet dat hij verdedigt wat onverdedigbaar is? De Nederlanders zijn een weerzinwekkend ras, vinden jullie niet? Zij zijn het die de kinderporno hebben uitgevonden en apartheid. Willem III was wel de meest vreselijke van alle Engelse koningen en toch steekt deze man de loftrumpet over ze.”

Boze reacties van Nederlanders en Britten brachten ambassadeur mr. P. Jonkman tot het schrijven van een boze brief om te protesteren tegen wat diplomatiek geldt als het beledigen van een bevriende natie.

Met de excuses van de topman van de BBC, Marnaduke Hussey, beschouwt de ambassadeur het incident als gesloten.

Fatale puber VK 20

In *De Brandende Maan* van de Argentijnse auteur Mempo Giardanelli keert de 32-jarige Ramiro Bernárdez na een rechtenstudie van acht jaar in Frankrijk terug in zijn geboortestreek Chaco. Het is 1977 en de politie is oppermachtig. Een gouden carrière lijkt voor Ramiro weggelegd. Maar een avondje bij de drankzuchtige dokter Braulio Tennensbaum een, vriend van zijn vader, wordt een keerpunt.

Tijdens de maaltijd in de drukkende vochtige warmte treft Ramiro zijn noodlot in de persoon van de 13-jarige uitdagende Araceli. Hij voelt zich door haar „schaamteloos bekeken” en raakt van streek. Plotseling streeft zij zijn been met een koude voet. Zij geniet van zijn verontrusting en „en laat haar benen glanzen in het maanlicht.”

Vanaf dat ogenblik is Ramiro geen meester meer over zichzelf. Hij forceert een uitnodiging om te blijven slapen en 's nachts gedraagt hij zich bij haar „als een beest”. Het is het begin van een keten van gebeurtenissen, waarin hij van kwaad tot erger vervalt, zich met „ongekende kilheid” van het meisje wil ontdoen. Maar zij klampt zich „met een duivelse vastberadenheid” aan hem vast. Dan weet hij, dat hij geen toekomst meer heeft. Mia Buursma vertaalde het boek voor Sijboff, f 24,50.

„Ik wil de NVSH weer in de actualiteit krijgen”

Drie jaar geleden moest de NVSH ((Nederlandse Vereniging voor Seksuele Hervorming) surseance van betaling aanvragen; nu is er weer geld voor een heuse voorlichter. Tienduizend leden heeft de vereniging nu; vergeleken met de jaren zestig en zeventig is dat niets. Op haar hoogtepunt had de NVSH 220 duizend leden. Maar ze is vastbesloten zich weer onder de aandacht van het publiek te plaatsen.

Dat moet Edwin Kuil (27) doen. Hij is afgestudeerd taalbeheerser; als bijvakken heeft hij voorlichtingskunde en pr gedaan. Van seksuologie weet hij weinig, al heeft hij stage gelopen bij het nationale Aids-team.

Kuil:

Ik werk hier nu twee maanden, ben voorlopig voor een jaar aangesteld. Ik wilde gewoon een baan, en die zijn schaars. Maar het aantrekkelijke van bij de NVSH werken vond ik dat ik alle vrijheid zou krijgen mijn eigen ideeën uit

te werken; ik heb geen voorganger. Het zou hypocriet zijn als ik zou zeggen dat ik me persoonlijk heel erg met de doelstellingen van de NVSH identificeer. Ik heb toevallig deze baan. Maar ik vind het werk dat ze doet wel nodig en nuttig, anders had ik ook niet gesolliciteerd. Bij Shell zou ik niet gaan werken.

Ik heb een voorlichtingsplan geschreven. Daarin staat dat het oude voorlichtingsmateriaal herzien moet worden, en geactualiseerd. Bijvoorbeeld een folder over periodieke onthouding. Ik heb ervoor gepleit dat die wordt weggegooid, omdat het gewoon een heel slecht voorbehoedmiddel is. En er moet meer met moderne media gewerkt worden: teletekst, viditel, videobanden. Dat begint nu te komen.

Ik wil deze club weer in de actualiteit krijgen, en laten zien dat die nog steeds nodig is. Zo iemand als Dorenbos krijgt met zijn oplossing voor het Aids-probleem veel geld

en aandacht, daar moet de NVSH een tegenwicht tegen bieden. We hebben een paar weken geleden gevraagd of prof. Rob Tielman daar in de NOS Ombudsman namens de NVSH op in mocht gaan. Dat werd een discussie met Dorenbos op de radio.

Ik denk zelf — maar ik moet erbij zeggen dat dat niet de officiële mening van het NVSH-bestuur is — dat we ons vooral moeten richten op de groep tussen 18 en 45 jaar met een redelijke opleiding. Dat is wel de best geïnformeerde groep, maar het zijn ook de mensen die zich niets van de voorlichting aantrekken. Neem de condoomcampagne.

De NVSH moet niet bekend staan als een vergrijsd instituut uit de jaren zestig, maar liefst als een goede, progressieve club die heel nuttig is. Vooral van belang voor wie mensen als Dorenbos grondig uit wil bannen. De vereniging legt er de nadruk op dat sex leuk is: natuurlijk moet je voorzorgsmaat-

regelen nemen, maar het is toch vooral leuk.

Specifieke onderwerpen zijn er eigenlijk niet. Ja, prof. Gerda van Dijk doet voor ons onderzoek naar de relatie tussen seksualiteit en onderdrukking en prof. Jos Frenken houdt zich bezig met incest. Ik heb contact met hen, we bespreken hoe we elkaar van dienst kunnen zijn. Van het incestonderzoek zal waarschijnlijk een populaire versie komen, te gebruiken als brochure voor geïnteresseerden.

Ik heb zes jaar in theorie aan voorlichting gedaan, ik wil het nu in praktijk brengen. Ik heb er eigen ideeën over. Het bijtje en de bloempjes van de nationale Aids-voorlichtingscampagne vind ik bijvoorbeeld verullend en simplistisch; kinderachtig. Maar ik denk dat een angstcampagne ook slecht werkt, het effect daarvan duurt heel kort en daarna zeggen de mensen: och... In augustus wordt mijn werk geëvalueerd. Ik wil het gewoon zo goed mogelijk doen.

Boekje met meest voorkomende vragen aan de Kindertelefoons worden dit jaar gratis

(Van de redactie Dwaarsligger)

UTRECHT — Alle 21 kindertelefoons in Nederland krijgen dit jaar een 06-telefoonnummer. Daardoor kunnen kinderen gratis naar de Kindertelefoon bellen. Tot nu toe kostte een gesprek gewoon 15 cent per 5 minuten, of een kwartje per twee minuten voor wie uit een telefooncel belde. Dit jaar moeten kinderen die vanuit een cel bellen wel een kwartje in het apparaat werpen, maar na afloop van het gesprek krijgen ze dat weer terug. De

telefoonnummers veranderen kort voor of na de somervakantie.

Het Landelijk Overleg Kindertelefoons heeft dat bekendgemaakt bij het verschijnen van een boekje over de Kindertelefoon. De meest voorkomende vragen aan de Kindertelefoon heet het, en het is speciaal voor kinderen geschreven.

Jaarlijks bellen zo'n 80.000 kinderen naar de Kindertelefoon. Zaken waarmee ze om de een of andere reden niet terecht kunnen bij hun ouders of andere volwassenen. Om-

dat die geen tijd hebben of het niet begrijpen. Of omdat dat het over hen gaat. Vaak ook bellen kinderen omdat ze alleen thuis zijn en zich vervelen, of omdat ze iets graag willen vertellen en er niemand is om dat aan te vertellen.

In het boekje over de Kindertelefoon staan letterlijke gesprekken. Ook zijn korte verhalen geschreven over onderwerpen waarover kinderen bellen. Het is, zo schrijft het Landelijk Overleg in een voorwoord, niet de bedoeling dat kinderen nu hun probleem met het

boekje proberen op te lossen. Dat kan niet, want niet iedereen zit in dezelfde situatie. Het boekje is bedoeld om een idee te geven welke vragen aan de Kindertelefoon worden gesteld, en hoe de mensen achter de telefoon daarop reageren, ook vertellen kinderen hoe het verder ging na het gesprek.

Achterin staat een uitgebreide lijst van verschillende adressen van jeugdhulpinstanties.

De meest voorkomende vragen aan de Kindertelefoon is uitgegeven door Bruna. Het boekje kost f 2,50.

UN 30 (twaalfjes)

A.P. VAN DER LINDEN*

Het welzijn van de jeugdige

* Medewerker sectie jeugdrecht, jeugdbescherming en jeugd beleid RUU.

Van iemand die zich bezig houdt met het jeugdrecht, de jeugdbescherming en het jeugd beleid mag verwacht worden dat hij zich steeds het belang van de jeugdige voor ogen houdt. Over het rechtsbegrip 'het belang van het kind' is veel geschreven. Er zal ook nog veel over worden geschreven. Het is vanzelfsprekend minstens zo belangrijk dat ook wordt gehandeld in het belang van het kind. Zowel in de samenleving als geheel, als in bepaalde compartimenten van de samenleving, bijvoorbeeld de rechterlijke macht of de jeugdhulpverlening. Maar ook onze wetgevende organen dienen werkzaamheden te verrichten in het belang van het kind. Helaas is er op dit laatste niveau dikwijls meer belangstelling voor expansie of bezuinigingen dan voor het belang van bepaalde groepen in de samenleving die extra zorg of wellicht 'gewoon' zorg behoeven. Of er is op een niet geheel adequate wijze belangstelling voor bepaalde groepen. Zo staat de criminaliteit vooral in de belangstelling omdat bepaald gedrag ons niet uitkomt of ons zelfs in ons hemd zet in de ogen van ons omringende landen, voor het gemak reken ik daar Cyprus ook maar toe. De persoon van de verdachte interesseert ons echter veel minder terwijl in diens hoek op zijn minst een aantal aanwijzingen te vinden moeten zijn voor het (dis)functioneren van onze psycho-sociale werkelijkheid.

In een tijd van ontgroening en vergrijzing moet er meer dan ooit opgekomen worden voor de rechtspositie van jeugdigen. Kwantitatief gaan jeugdigen het verliezen van ouderen maar dat kan toch geen reden zijn om kinderen en jongeren maar aan hun lot over te laten? Het is een hele stap vooruit dat sinds 1 januari van dit jaar de meerderjarigheidsgrens is verlaagd van eenentwintig naar achttien jaar. Dat versterkt de rechtspositie van een grote groep jongeren. Al is het nog zo onvolkomen, omdat ouders verplicht blijven om te voorzien in de kosten van levensonderhoud en studie van hun meerderjarige kinderen die nog geen eenentwintig jaar zijn en die niet gehuwd of gehuwd geweest zijn. Maar de verwezenlijking van een getrapte wijze van rechtsverrijking door jongeren op bepaalde leeftijden bepaalde rechten te verlenen, zonder de daarbij behorende plichten te vergeten, is thans verder van ons verwijderd dan ooit. Er blijft ook in dezen genoeg werk aan de winkel.

Jeugdigen en rechtsbescherming

Wanneer we ons bezighouden met de rechtspositie van de jeugdige dan mag daarbij niet uit het oog worden verloren dat met die rechtspositie onverbreekelijk de rechtsbescherming is verbonden. De ontwikkeling van een minderjarige verloopt niet in alle facetten even intensief en in eenzelfde tempo. Dit gegeven is een ieder bekend die als ouder samenleeft met kinderen of als professional met hen werkt.

Het is dit gegeven dat mij ertoe aanzet om positief te reageren op het verzoek van de redactie van Proces om enige regels te wijden aan een reactie op het artikel van Jan Schuijer in het vorige nummer van Proces. Daarin wordt onder meer aandacht geschonken aan mijn artikel over de positie van de minderjarige in de zedelijkheidswetgeving in het Tijdschrift voor Familie- en Jeugdrecht.

In het artikel in FJR kies ik onomwonden voor een sterke rechtsbescherming in de zedelijkheidswetgeving ten behoeve van jongeren tot zestien jaar. Dat betekent dat ik opteer voor het handhaven van een wettelijk verbod in het Wetboek van Strafrecht met betrekking tot seksuele relaties van ouderen met jongeren onder de zestien. Ik laat die rechtsbescherming prevaleren boven het op dit punt verlenen van een zelfstandige rechtspositie van betrokken jongeren. Het voorstel van de werkgroep waar Schuijer deel van uit maakt beoogt de wilsvrijheid van jongeren bij het aangaan en het afwijzen van seksuele relaties te beschermen. Ik blijf van mening dat jongeren onder de zestien op onvoldoende uitgebalanceerde wijze in dezen een keuze kunnen maken. Daarbij lijkt het me voor de hand te liggen dat in het algemeen bij seksueel contact tussen ouderen en jongeren het belang van de ouderen voorop staat. Zeker volwassenen die seksuele gevoelens koesteren voor kinderen laten die kinderen aan hun lot over als het kind niet langer kind is. Dat is inhaerent aan de gerichtheid. Dat het belang van de volwassene centraal staat wordt onderstreept door de artikelen die in augustus en september 1986 verschenen zijn in 'Het Schoolblad' onder de titel 'Erotiek op de basisschool'. Ook de door Schuijer aangehaalde commissaris van politie mevrouw Visser denkt er zo over. Zij vindt ook dat sexualiteit van volwassenen negatief zal uitwerken voor het kind. In de door mij bestudeerde literatuur kom ik deze opvatting vaak tegen. Over de psychische, emotionele en somatische schadelijkheid van deze activiteiten van volwassenen met kinderen wordt niet eenstemmig gedacht. Zelfs de geringste twijfel is voor mij voldoende om kinderen te willen beschermen tegen de seksuele gerichtheid van volwassenen. Of het nu incest of pedofilie betreft.

Om wie gaat het

Mijn bezwaar tegen de opvatting van Schuijer is ondermeer dat door hem wordt gesuggereerd dat de jongere van wie wordt aangenomen dat hij of zij zelf het contact heeft gezocht, het heeft onderhouden, of er zich moeiteloos aan kon onttrekken, tot de meer weerbare jongeren zou behoren. Die zou er zelf blijf van geven aan het contact toe te zijn. Daarom zou voor een seksuele relatie met hen een strafuitsluitingsgrond in de zedelijkheidswetgeving opgenomen moeten worden. Daarmee zou de reeds eerder genoemde wilsvrijheid op seksueel gebied beschermd worden. Opvallend is dat mevrouw Visser als chef van de kinder- en zedenpolitie in twee grote steden de ervaring heeft dat kinderen die betrokken zijn bij seksuele contacten met volwassenen nou juist niet de 'wilskrachtige' kinderen zijn. Het zijn vaak de affectief verwaarloosde, de zwakbegaafde en de moeilijk opvoedbare kinderen, dus juist de minder weerbare kinderen die moeten zorgen voor de bevrediging van de seksuele verlangens van ouderen.

Dat zijn nou precies degenen die wel op extra steun van de overheid moeten kunnen rekenen.

Naarmate kinderen en jongeren lichamelijk meer gezond, psychisch minder kwetsbaar en geestelijk meer ontwikkeld worden, zullen zij het bestaan beter aankunnen. Die ontwikkeling mag niet verstoord worden door activiteiten van volwassenen die door eigen verlangens de wereld van de jeugdige aan diggelen kunnen laten vallen.

De overheid kan in deze tijd niet de rol van zedenmeester op zich nemen. Daarvoor is onze samenleving te pluriform. Maar de overheid heeft wel de taak om opgroeiende jonge mensen te beschermen tegen de avances van de 'meermachtigen'. Zoals kinderen tegen hun ouders beschermd kunnen worden door overheidsop treden via de kinderbeschermingsmaatregelen en cliënten in het hulpverleningscircuit tegen machtsuitbuiting van 'helpers'.

Met mevrouw Rood-de Boer ben ik van mening dat juridische keuzen met betrekking tot het belang van het kind moeten worden genomen met het oog op zijn gezondheid, veiligheid, opvoeding en rechtspositie. Om een goede rechtspositie te bereiken is een adequate rechtsbescherming nodig die jeugdigen in staat stelt werkelijk 'groot te groeien'. Strafrechtelijke rechtsbescherming heeft niets te maken met een overheid die de zedenmeester uithangt. Het heeft wel alles te maken met een verantwoordelijke overheid die een bijdrage levert aan de inperking van een jeugdigen bedreigende schadelijkheid. Dat moet de overheid wel al was het alleen maar op grond van de uit artikel 8 EVRM voortvloeiende positieve verplichting om beschermende maatregelen te treffen. Maatregelen die derden bewegen tot eerbiediging van het privéleven van de jeugdige. Opdat jeugdigen in volle vrijheid zich kunnen ontplooiën.

Jongeren met atwijkende levensstijl vaker delinquent

Van onze verslaggever

DEN HAAG — Jongeren met een enigszins afwijkende levensstijl plegen aanzienlijk meer delicten dan jongeren voor wie dit niet geldt. Dat is een van de uitkomsten van een donderdag verschenen rapport van het WODC over de ontwikkeling van de jeugdcriminaliteit. Het WODC is het wetenschappelijk onderzoeksbureau van het ministerie van Justitie.

Volgens de onderzoekers is er een sterk verband tussen bovenmatig alcoholgebruik, met name in de weekeinden, en delinquent gedrag. Regelmatig spijbelen en gebruik van soft drugs horen ook daarbij.

Overigens wordt in het onderzoeksrapport geconstateerd dat de jeugdcriminaliteit zich sinds 1983 heeft gestabiliseerd. Alleen het aantal vernielingen en geweldsmisdrijven nam enigszins toe.

Jeugdcriminaliteit bestaat vooral uit vermogensdelicten. Voor jongens vormen deze delicten 70 procent van het totaal. Voor meisjes is dat 90 procent. De meest voorkomende delicten zijn fraude in het openbaar vervoer (zwart rijden),

geweld tegen personen, graffiti, vernielingen en winkeldiefstal.

Het gaat in het rapport om zogeheten beleidsondersteunend onderzoek dat om de twee jaar zal worden herhaald. De resultaten zullen worden gebruikt bij de uitvoering van het begin vorig jaar gepresenteerde actieplan voor de aanpak van veel voorkomende criminaliteit.

De onderzoekers zullen steeds twee bronnen raadplegen. Enerzijds de politie en justitiële gegevens. Verder wordt er een steekproef gehouden onder jongeren tussen twaalf en zeventien jaar.

Uit de steekproef die voor dit eerste rapport is getrokken, wordt afgeleid dat ruim de helft van de jongens in het afgelopen schooljaar minstens één delict heeft gepleegd. Die conclusie is gebaseerd op wat de jongeren zelf opgaven.

Jongetje (10) doodgestoken

(Van een onzer verslaggevers)

AMSTERDAM - De tienjarige Abdel Ahaddouch is gisterochtend om twee uur dood aangetroffen in een portiek in de Solostraat in Amsterdam-Oost. De jongen was met een mes in zijn buik gestoken. De politie heeft in verband daarmee de 41-jarige Belg L.S. aangehouden, die op driehoog in het betreffende pand woont. De politie werd even voor twee uur gebeld door buurtbewoners met de boodschap dat er een zwaar gewonde jongen in het portiek lag. Bij aankomst bleek de jongen al overleden. De buurtbewoners bleken op hun beurt gewaarschuwd door S. "We vertrouwden de zaak niet," zegt een politiewoordvoerder. "De verklaring van S. over het tijdstip van overlijden kwam niet overeen met de toestand waarin we het slachtofferje hebben aangetroffen. Bovendien bleek bij het buurtonderzoek, dat de jongen met vriendjes vaak bij S. op bezoek kwam. Bij het onderzoek zijn sporen aangetroffen die kunnen wijzen op betrokkenheid van S." Abdel Ahaddouch woonde een paar straten verderop, in de Madurastraat.

S. is volgens de politie in 1971 in België veroordeeld omdat hij een prostituee heeft gewurgd. In 1984 mocht hij in het kader van wat in België 'resocialisatie' heet de gevangenis tijdelijk verlaten. Hij vluchtte en wordt sedertdien gezocht. Hij woonde sedert een jaar in de Solostraat.

Verdachte bekent moord op tienjarig jongetje

AMSTERDAM (ANP) - Een 41-jarige man die op Oudejaarsavond in Amsterdam werd aangehouden in verband met de moord op de tienjarige Abdel Ahaddouch, heeft bekend dat hij het jongetje heeft gewurgd en gestoken. De man had zelf de politie gebeld met de mededeling dat het jongetje dood in de portiek van zijn woning lag. Hij werd aangehouden omdat zijn verklaring onduidelijkheden bevatte.

De verdachte ontkent ontucht te hebben gepleegd met het jongetje. De politie verdenkt hem echter, op grond van verklaringen van kinderen, wel van ontucht. De politie deelde al eerder mee dat de verdachte in 1971 in België was veroordeeld wegens het wurgen van een prostituee. Hij kreeg tbr en begon in 1984 met het zogenoemde resocialisatieproces. Vorig jaar keerde hij niet terug van een proefverlof in België.

Bij het onderzoek naar de moord op het tienjarige jongetje heeft de politie in het weekeinde nog een tweede arrestatie verricht. Een 57-jarige Amsterdammer werd aangehouden op verdenking van het veelvuldig plegen van ontucht met jongetjes van acht tot tien jaar, onder wie ook het slachtofferje. Maar met de moord heeft deze tweede verdachte waarschijnlijk niets te maken, aldus de politiewoordvoerder.

Beide arrestanten blijven in voorlopige hechtenis.

Verdachte bekent moord op jongen

Van een onzer verslaggevers

AMSTERDAM - De moord op de 10-jarige Abdel Ahaddouch in Amsterdam is opgelost. De 41-jarige S., die op Oudejaarsavond werd gearresteerd, heeft niet alleen bekend dat hij ontucht met het kind heeft gepleegd, maar ook dat hij het ventje heeft gewurgd en gestoken.

de Amsterdamse politie hem in verband met ontucht met jongetjes.

Ook in België

S. kreeg in 1971 in België tbr opgelegd wegens de wurging van een prostituee. In 1984 begon hij met een resocialisatieproces. Vorig jaar keerde S. niet terug van een proefverlof in België.

Onschuldig

De man waarschuwd de politie om te vertellen dat het jongetje dood in de portiek van zijn woning lag. Tijdens het weekeinde is ook de 57-jarige R.G. uit Amsterdam aangehouden. Volgens de politie heeft hij waarschijnlijk niets met de moord te maken.

Wel ontucht

Wel zou deze man eveneens veelvuldig ontucht met Abdel Ahaddouch hebben gepleegd. S. en G. zouden met een groot aantal jongetjes tussen de 8 en 10 jaar onzedelijke handelingen hebben verricht.

Politie onderzoekt ontucht op school in Amsterdam-noord

Van onze verslaggever VK 28
AMSTERDAM - De politie stelt een onderzoek in naar mogelijke ontucht door leerkrachten van een basisschool in Amsterdam-Noord met vier leerlingen, drie meisjes en een jongen. Volgens een van de kinderen, een nu negenjarig meisje, zouden de directrice van de school, twee onderwijzeressen, een tijdelijke onderwijzer en een onbekende man eind 1984 en begin 1985 herhaaldelijk sexspelletjes hebben gespeeld met de kinderen.

De politie wil over de affaire nog niets kwijt omdat het onderzoek net is begonnen. Aanleiding voor het onderzoek is de arrestatie van de vader van het negenjarige meisje in december vorig jaar. Hij heeft de directrice van de school ontvoerd en mishandeld. De man zei dat ze hebben gedaan om haar tot een bekentenis over de ontucht te dwingen.

Volgens de advocaat van de ouders, mr H. Kersting, heeft de directrice na door de vader te zijn mishandeld de ontucht ook gedeeltelijk toegegeven. De vader zou van die bekentenis een bandopname hebben gemaakt.

De advocaat heeft het bestuur van de school gevraagd de leerkrachten die bij de ontucht betrokken zouden zijn, hangende het onderzoek te schorsen. Ook heeft Kersting minister Korthals Altes van Justitie verzocht persoonlijk toezicht te houden op het onderzoek.

Man beschuldigt docenten van ontucht met dochtertje

Door een onzer redacteurs NRC

AMSTERDAM, 28 jan. - Vier leerkrachten van een basisschool in Amsterdam-noord zijn ervan beschuldigd ontucht te hebben gepleegd met vier leerlingen. Een vader van een van de kinderen heeft uit woede hierover op 17 december vorig jaar het schoolhoofd ontvoerd en mishandeld. De man, die door de politie werd aangehouden, zit sindsdien in voorlopige hechtenis. Politiewoordvoerder Wiltink kon vanmorgen "nog geen zinnig woord" zeggen over de resultaten van het politie-onderzoek.

De dochter van de man heeft gezegd dat zij eind 1984, begin 1985 - toen zij zes jaar oud was - heeft deelgenomen aan seksspelletjes met vier leerkrachten van de school, onder wie de directrice, en een nog onbekende man.

Het meisje zou tevens zijn ingespoten met een verdovend middel en zijn gefotografeerd.

De ouders van het meisje hebben, zo zeggen zij, in eerste instantie de Raad voor de Kinderbescherming ingeschakeld. Omdat de belangstelling van de Raad echter meer naar het gezin van het meisje dan naar haar school zou zijn uitgegaan, verbrak de vader de band met deze instantie. Uit woede en frustratie zou hij ten slotte de directrice met een knuppel hebben mishandeld en haar hebben ontvoerd. Volgens de advocaat van de ouders heeft de directrice tegenover de vader een gedeeltelijke bekentenis afgelegd die op geluidsband is vastgelegd.

De Raad voor de Kinderbescherming kon vanochtend nog geen commentaar geven. Ook de betreffende basisschool was onbereikbaar voor commentaar.

Directrice school trekt 'bekentenis' ontucht in

Door een onzer redacteurs NRC

AMSTERDAM, 29 jan. - De directrice van de basisschool in Amsterdam-noord die tegenover de vader van een van haar leerlingen heeft toegegeven met zijn dochter aan seksspelletjes te hebben meegedaan, heeft die verklaring tegenover de politie ingetrokken. Volgens haar advocaat mr. C.J.A.P. Rameckers heeft zij onder bedreiging alles tegen de vader gezegd "wat hij maar horen wilde".

De vrouw en enkele leerkrachten zouden met het meisje aan seksspelletjes hebben deelgenomen. Om de vrouw een bekentenis af te dwingen, wachtte de vader haar op 18 december jongstleden in de portiek van haar woning op. Hij was gewapend met een loden pijp en een pistool. Hiermee dwong hij toegang tot haar woning af. Daar werd zij mishandeld. Ze raakte enige tijd bewusteloos, aldus Rameckers. Een bezoeker zag de gewonde vrouw en de gewapende man en waarschuwde direct de politie. De man verliet daarop het huis en reed met

de vrouw in een bestelbusje naar zijn woonboot.

Daar heeft hij haar vervolgens vier tot vijf uur lang "verhoord". "Ze weet niet meer precies wat ze heeft verteld want ze heeft er op los gefantaseerd", zo zegt haar advocaat. De man werd kort daarna door de politie gearresteerd en zit nu nog in voorarrest.

De directrice heeft na de mishandelingen een week in het ziekenhuis gelegen. Volgens de huisarts van de vrouw, D.P. Harmse, had zij een zware hersenschudding, verschillende bloedingstoringen en een scheur bij het oor waardoor tijdelijk gehoorverlies optrad.

De Raad voor de Kinderbescherming in Amsterdam maakte vanmorgen bekend opnieuw een onderzoek in te stellen naar moeilijkheden in het gezin van de gearresteerde vader. De raad houdt zich al vanaf augustus 1985 bezig met het gezin. Een anonieme melding, waarin aandacht werd gevraagd voor de kinderen van de vader, vormde toen de aanleiding tot onderzoek.

Bekentenis ontucht werd met pistool afgedwongen

Van onze verslaggever VK 30

AMSTERDAM - De directrice van een basisschool in Amsterdam-Noord die tegenover de vader van een leerlinge had bekend met het meisje ontucht te hebben gepleegd, heeft die bekentenis ingetrokken. Ze zou die verklaring hebben afgelegd onder bedreiging met een pistool en nadat de man haar had afgeranseld.

Volgens de advocaat van de directrice, mr C. Rameckers, was de vrouw zo bang dat ze alles heeft gezegd wat de man wilde. Het meisje had verteld dat er op school sexspelletjes werden gespeeld. De vader van het meisje ging verhaal halen bij de directrice die bij de ontucht betrokken zou zijn. Hij wachtte de vrouw 18 december vorig jaar op bij haar woning, ranselde haar af met een loden pijp en nam haar vervolgens mee naar zijn woonboot, aldus de advocaat.

In de boot bond de man de directrice vast in een stoel, zette haar een pistool tegen het hoofd en dwong haar de ontucht te bekennen. Het verhaal regis-

treerde hij op een bandrecorder. Daarna bracht de man zijn slachtoffer weer naar huis. De schooldirectrice heeft twee weken in het ziekenhuis gelegen met onder meer een zware hersenschudding, aldus de raadsman. De vermoedelijke dader is gearresteerd.

Naar aanleiding van deze zaak stelt de politie een onderzoek in naar de mogelijke ontucht op de school. Volgens de advocaat van de ouders, mr H. Kersting, zou de directrice samen met nog drie leerkrachten en een onbekende man herhaaldelijk sexspelletjes hebben gespeeld met vier leerlingen onder wie de dochter van de gearresteerde man.

Onjuist

Rameckers vindt dat Kersting onjuist heeft gehandeld door openbaar te maken dat de directrice heeft bekend, zonder daarbij te melden dat die verklaring onder dwang is afgelegd. Kersting heeft het schoolbestuur ook gevraagd de betrokken leerkrachten te schorsen. Maar volgens Rameckers ziet het bestuur daarvoor geen enkele aanleiding.

De Raad voor de Kinderbescherming heeft vrijdag meegedeeld opnieuw een onderzoek in te stellen naar de problemen in het gezin van de gearresteerde man. De raad heeft zich in 1985 ook al eens met het gezin beziggehouden. Dat gebeurde naar aanleiding van een anonieme melding, en niet, zoals Kersting in zijn persbericht heeft gemeld, op verzoek van de vader, aldus de raad. In februari 1986 beschouwde de raad de zaak als afgedaan, omdat het met de kinderen in het gezin goed leek te gaan en de ouders verdere hulpverlening verigerden.

11 O U W D I N S D A G 1 9 J A N U A R I 1 9 8 8

Pornografie kenmerk van een totalitair mensbeeld

door Heikellen Verrijn Stuart

De discussie over pornografie hangt al sinds jaar en dag van tegenstrijdigheden aan elkaar. Ook vrouwen geven geen eenduidig oordeel over porno. Terwijl enerzijds zich feministisch noemende yuppie-dames in managementfuncties zich verlustigen aan hun 80-urige werkweek en zich in slaap sussen met de lege seks van Playgirl, melden post-moderne punkmeiden dat macho's en spierbundels weer 'in', 'leuk' en 'lekker' zijn.

Terwijl Andrea Dworkin en Catherine McKinnon in de Verenigde Staten al jarenlang een raid uitvoeren tegen pornografie - tot in de huiskamer gaan hun vernietigende acties: „je bent er voor of je bent er tegen” - , pleiten hun zusters voor de vrolijke lustbeleving van het sadomasochisme.

Porno is 'rechts', te weten geweld en onderdrukking. Porno is 'links', te weten seksuele bevrijding en vreugde. Wie tegen porno is heult met de moral majority en is puritein. Porno is amusement, een meningsuiting die vrij moet zijn, tegenover: porno is vrouwensdiscriminatie en moet worden verboden.

Mensbeeld

De werkelijke discussie begint pas. Pornografie is niet alleen de neerslag van een bepaald mensbeeld, pornografie versterkt dit mensbeeld vooral ook.

Zij draagt als factor bij aan een diepgaande culturele overtuiging, waarin de rollen van mannen en vrouwen vast liggen, waarin het individu - vrouwen en mannen - is ontmenselijkt en waarin de behoefte aan het extreme, gewelddadige, gruwelijke en banale overheerst. Of de pornografie in hardheid en kwantiteit toeneemt, weet ik niet, maar men mag het aannemen, in een cultuur van Seks, Spanning en Sensatie. Meer, meer, meer... in videoclips, in de teksten van popsongs, in de Boeketreeks.

„Liever barbaars dan verveeld”, typeerde in de 19e eeuw Theophile Gautier het 'moderne levensgevoel'.

De krampachtige behoefte het gevoel te hebben dat er iets gebeurt, dat er beweging is. Pornografie is totalitair, het laat niets over aan de verbeelding. Het individuele seksuele beleven wordt te kijk gezet voor een miljoenenpubliek, in een groteske en gewelddadige vorm. Het tegenovergestelde van vrijheid

is het cliché en niets is minder vrij dan het extreme cliché in de pornografie.

Verbeelding

Het voornaamste bezwaar dat George Steiner in zijn omstreden essay 'Woorden van de nacht' tegen porno naar voren bracht is, dat het een inbreuk vormt op de verbeelding. Zowel mannen als vrouwen worden er slechter van. In de huidige culturele verhoudingen tussen de seksen zullen vrouwen het meest zichtbaar geschaad worden door porno - het cliché is nu eenmaal: de onderliggende, gebruikte vrouw die de meest gewelddadige seks heerlijk vindt. Het door het Duitse vrouwen tijdschrift Emma gepresenteerde wets-

voorstel tegen pornografie - zie Trouw 12 januari - doet de discussie over porno ook in ons land weer opleven. Geen juridische procedure zal een zo diep geworteld cultureel verschijnsel - waaraan bovendien zulke grote financiële belangen zijn verbonden - doen verdwijnen. Maar een feit is dat via het recht aan de pornobazen gevoelige financiële klappen kunnen worden toegebracht.

In ons land bestaat geen speciale civielrechtelijke anti-pornowet en er is er ook geen in voorbereiding. Dat lijkt me ook niet nodig. Niet omdat pornografie niet het bestrijden waard is, maar omdat ons recht voldoende - voor zover ik weet nog niet gehanteerde - instrumenten biedt.

Confrontatie Het opmerkelijke aan het Duitse voorstel is dat het nu eens niet om strafrechtelijk optreden tegen porno gaat. Het grote voordeel van de civiele procedure ligt in de directe confrontatie tussen de groep die of het individu dat ageert tegen porno en de producent, verspreider of publicist van porno. In deze confrontatie is geen ruimte voor de abstracte en vaak hypocriete zedenprekerij van Vader Staat, maar kan een concrete en materiele verschuiving plaatsvinden in de machtsverhoudingen. Een verbod tot openbaar maken, verspreiding of productie, een gebod de porno uit de handel te nemen, een schadevergoeding - die tot grote hoogte kan gaan en afgestemd kan worden op de winsten die met pornografie worden gemaakt - behoren tot de gebruikelijke middelen die de rechter ten dienste staan.

Ontwikkelingen

Ook als een specifieke wettelijke definitie van pornografie ontbreekt, kan de rechter porno als onrechtmatig - onzorgvuldig, in strijd met wat in het maatschappelijk verkeer betaamt - bestempelen. De rechter zou porno zelfs kunnen definiëren als vrouwensdiscriminatie of vrouwenonderdrukking als hem daarom wordt gevraagd.

Seksueel beleven ontaardt in een gewelddadig kijkspel

Twee recente ontwikkelingen in het recht versterken de positie van burgers - en in dit geval van vrouwen. De kortgedingsprocedure is in de afgelopen jaren een veel gebruikt middel geworden met grote mogelijkheden. Het is een snelle procedure - zo'n twee weken, terwijl een gewone civiele procedure jaren kan duren - een voorschot op zowel materiele als immateriele schadevergoeding kan worden opgelegd, de vereisten voor het 'bewijs' zijn niet zo strikt als in het strafrecht en de procedure kent niet veel vormvereisten en is daardoor eenvoudig en ook voor niet-juristen inzichtelijk.

De tweede belangrijke ontwikkeling is, dat in toenemende mate groepen ontvankelijk zijn in civiele procedures, met name in het kort geding. Zo zouden ook stichtingen als 'Vrouwen tegen seksueel geweld', 'Tegen haar wil' en het 'Clara Wichmann instituut' in pornoza-

ken als eiseres kunnen optreden. Zeer recent en nog niet openbaar is een voorontwerp van wet waarin het in het algemeen wordt mogelijk gemaakt dat rechtspersonen - dus ook stichtingen - opkomen voor collectieve belangen en vorderen dat een gedraging onrechtmatig wordt verklaard of wordt verboden.

In een reeks van kort gedingen met wisselende eiseressen zal moeten worden uitgemaakt in hoeverre porno onrechtmatig is en onder welke omstandigheden. Handelt de pornoproducent en winkelier onrechtmatig tegenover mij als ik met de blik op oneindig tussen de porno-uitstalling door op weg ben naar de slager of de krantewinkel? Of begint de onrechtmatigheid pas wanneer er lijfelijke dwang en geweld in het spel is tegen vrouwen die hun 'rol' spelen in pornografische voorstellingen?

Meningsuiting Of er nu wel of niet een speciale anti-pornowet is, maakt overigens wat dat betreft geen verschil - ook met een wettelijke definitie van porno zal iedere aanspraak voor de rechter moeten worden verwezenlijkt. Het steeds weer opduikende argument van de vrijheid van meningsuiting zal bij deze concrete benadering in kort geding, verwacht ik, slechts een beperkte rol spelen.

De gewone media krijgen voor heel wat minder schadelijke en kwetsende berichtgeving al een verbod tot openbaarmaking of een plicht tot schadevergoeding opgelegd. Pornografen zullen zich minder dan deze media kunnen verweren met een beroep op het algemeen belang.

Bovendien laat ook de kort geding rechtspraak in de zogenaamde straatverbod-zaken zien dat de rechters geen moeite hebben met de afweging van het recht op bewegingsvrijheid van de man tegen het recht op rust of herstel - na een verkrachting bij voorbeeld - van de vrouw, die het straatverbod eist. Of procederen tegen porno 'helpt' is de vraag, maar het lijkt me het proberen waard.

Meningsuiting

De auteur is beleidsmedewerker van het Clara Wichmann instituut, het wetenschappelijk instituut vrouwen en recht te Amsterdam.

De auteur is beleidsmedewerker van het Clara Wichmann instituut, het wetenschappelijk instituut vrouwen en recht te Amsterdam.

Urinoirs weg uit Rotterdam

Van een onzer verslaggevers

ROTTERDAM - Alle 117 openbare urinoirs in Rotterdam zullen binnenkort verdwijnen. Voor de zomer worden de betonnen gebouwtjes gedemonteerd, afgevoerd of dichtgemetseld.

De gemeente, die ze te duur vindt, bespaart hiermee jaarlijks ongeveer 600.000 gulden op onder meer schoonmaak, onderhoud en water.

In plaats van de urinoirs komt er een aantal 'zelfreinigende toiletunits'. Wie hoge nood en voldoende klein-

geld heeft kan daar na het inwerpen van enkele munten terecht. Na het verlaten van het toilet zorgt een installatie met sproeiers, borstels en warme lucht voor schoonmaak en desinfectie.

Rotterdam moet nog kiezen tussen twee types van dergelijke toiletten. Wanneer het eerste ouderwetse urinoir rond februari gesloopt wordt, zal er een nieuw als proef geplaatst worden. Waar dat komt kan Gemeentewerken nog niet zeggen. Evenmin is bekend wat een bezoek aan zo'n toilet gaat kosten.

Frans netwerk van kinderporno

NICE - De Franse politie heeft een netwerk voor de productie en verspreiding van kinderporno opgebroken. Het afgelopen weekende werd u Nice een gepensioneerd hoofdonderwijzer gearresteerd die pronografische videos in huis had.

De videobanden, opgenomen in het noorden van Frankrijk, waren klaar voor verdere distributie. Op de banden zijn kinderen te zien tussen de acht en twaalf jaar.

Jelderker 2-2-88.

MARTIJN DOKUMENTATIESERVICE, LIJST 10, 24-2-1988 / PERSFOCUS JAN. '88 (es 481)

dokumentatienummer	:	aantal pagina's	:	prijs per exemplaar (indien bestelbaar via Martijn inclusief verzend- en administratiekosten)	:	indien bestelbaar via Martijn: X	:	titel, schrijver, datum, uitgever, plaats, inhoud, bestelinfo
DC 92	2	1,85	X					Brief van Ben Füss aan hoofdofficier van justitie te Groningen d.d. 15-1-1988 over Oude Pekela en de richting van het onderzoek.
DC 93	10	3,85	X					Rede van de voorzitter van Martijn t.g.v. Iustrum.
DC 94	91	\$ 5,95						Boek 'A witchhunt foiled: the FBI vs. NAMBLA', uitg. North American Man/Boy Love Association (NAMBLA), 1985, New York, ISBN 0-9615497-0-X, prijs eks. verzendkosten, besteladres NAMBLA, 537 Jones St. # 8418, San Francisco, California 94102.
DC 95	34	6,05	X					Brochure 'Boys speak out on man/boy love', uitg. NAMBLA.
DC 96	82	\$ 7,--						NAMBLA JOURNAL 7 double issue, bevat artikelen, verhalen, enz., prijs eks. verzendkosten, besteladres zie DC 94.
DC 97	8	3,75	X					Artikel 'Justifying coercion through religion and psychiatry' door Thomas Szasz in Journal of Humanistic Psychology, Vol. 27 No. 2 Spring 1987.
DC 98	6	2,85	X					Transcript van tv-uitzending van Mr. Phil Donahue met gast Frank en Dr. Frits Bernard, Ph. D., 1987 (engels).
DC 99	2	1,85	X					Paper on Public Forum 7-10-1984, organised by NAMBLA.
DC 100	49	6,95	X					Artikel 'The hysteria over child pornography and pedophilia' door Lawrence A. Stanley, Esq., 1987.
DC 101	7	2,90	X					Paper 'NAMBLA answers some questions about man/boy love', uitg. NAMBLA.
DC 102	5	2,80	X					Boekenlijst 'Suggested Readings summer & winter 1986', uitg. NAMBLA.
DC 103	8	3,75	X					Artikel 'Boy-love in the face of paedophilia and aids', door Jim Kepner.
DC 104	19	5,15	X					Artikel 'The consequences for the child' door Dr. Frits Bernard.
DC 105	1	1,80	X					Brief van A. de Klerk aan Sonja op zondag d.d. 11-2-1988 over uitzending 7-2-1988.
DC 106	3	1,95	X					Open brief omtrent de affaire C.R.I.E.S., nederlandse vertaling van de franse tekst van eind sept. 1987.

Bestelwijze, alleen voor de met X gemerkte stukken:

maak het bedrag over op postbank 54.59.646 t.n.v. Vereniging Martijn, Postbus 5478, 1007 AL Amsterdam, o.v.v. het gewenste dokumentatienummer.

Let op: korting op verzend- en administratiekosten bij bestelling van meer stukken en/of exemplaren tegelijk; de berekeningswijze staat vermeld in Persfocus april 1987, pag. 39.

Voor nadere informatie: telefoon 020-760670.